

کوردی ۲۶۱۵

مامۆستابه کر کانی هه مزه یی

لیکدانه وهی په نندی

لیکدانه وهی

هه زار (۱۰۰۰) په نندی کوردی

کۆکردنه وه و لیکدانه وهی

مامۆستا: به کر کانی هه مزه یی

سالی ۲۰۱۵ ز. - ۲۶۱۵ کوردی

پیناسه ی کتیب :-

ناوی کتیب : لیكدانه وهی هه زار په ندی کوردی

ناوی نوسهر : مامۆستا به کر کانی هه مزه یی

چاپ : چاپی به که م

به رگ : به رگی به که م

تایپ و دیزاین : مامۆستا به کر کانی هه مزه یی

پیدا چونه وهی : کاتالیب ده رباز

تیراژ : (۱۰۰۰) دانه

نرخ : ۵۰۰۰ دینار

ژماره ی سپاردن :

ته له فون (۰۷۷۰۱۴۳۰۷۵۶ - ۰۷۵۰۱۴۳۰۷۵۶)

به ناوی خودای گهوره

ووته بهك

سوپاس و ستایشی خوای گهوره ده کهم ، هه تا له ژیانم
 ههر سوپاس و به ندادیه تی بۆ ئه و ده کهم ، خۆم به به نده ی کهس
 نازانم . پاشان درود و ساڵو له په یامبه ری مه زنمان ((محمد
 ﷺ)) ، داواکارم له خوای گهوره یارمه تیدهر و په ناده رم بییت
 ته نها ههر نه و شایسته ی په رستنه و کهسی تر به شایسته تر
 نازانم ، هیوادارم که خوای گهوره په ناده رم بییت و بهس ..!

خوینه ری خۆشه ویست... دیاره ماوه یه کی زۆر زۆر له میژه هه زم
 له زانین و شاره زا بوونه له په ندی کوردی واته نه و وتانه ی که
 پیشینان بۆیان داناوین ، وه کوسه نگی مه هه ک وایه بۆ هه موو
 کار و کرده وه یه ک ، چ باش و چ خراب ، وته یه ک دانراوه بۆ نازا ،
 تر سنۆک ، سه خی ، په زیل ، ده و ئه مه ند و هه ژار ، پوو خۆش و پوو
 گرژ ، دئساف ، فییل باز ، به کورتی و به کوردی واته بۆ هه موو
 شتیک که له ژیان ی رۆژانه ماندا هه بییت . په ندی پیشینان واته
 کاکله ی قسه ی پاک و ماناداره ، هه موو نه وانیه ی که رۆژگاری
 ژیانینان به نه هه مه تی و خۆشی و ناخۆشی ئه م میله ته به ری
 کردوو قسه پر چاکه کانیانه که وا بوو به به ره هه میک بۆ
 ده و ئه مه ندی ئه م نه ته وه . له گه ل نه وه شدا زۆر په ند هه یه هی
 هه موو گه لانی دنیا یه و هه رگه له و به هی خۆی ده زانی ، ئه مه
 له وانیه نه بیته کیشه یه ک چونکه هه مووی له خزمه تی مروقی
 گه لانه ، یان مروقا یه تی هه ، گرنگ نه وه یه که وه کو رینمای

گه نجان و پیر و منال، ژن و کج سودی ئی وه ریگرن.. هه چه نده زۆر په نده هیه ناو زباندنه ، به لام داواکارم نه وانه ی نه م نه رکه نه که ویتته سه ر شانیان و باری نه و جوړه له شان ده نین بتوانن چاره سه ری بکه ن و گرفتتی ناو زباندن نه یه ئن..

نازیزان... دیاره زۆر په نده بگره سه دان و هه زاران په نده هیه که نه مرۆ نه وه ی نو ئی ئیی تیناگه ن نه مه ش له خویدا کیشه یه که چونکه ئی تی نه گه یشتن له بابته تی تاقه تی خویند نه وه ت نابئی، بو نمونه هه زاران خوینه ره هیه له بهر نه وه ی زمانئ نازانی هیج کتیبییکی ناخوینیته وه نه گه ر ئی تی نه گا، نه مه ش له خویدا کیشه یه چونکه بی ناگابوون له فۆلکلۆری نه ته وه ده بیته هوی نه مان و له گۆرانی هه موو شته فۆلکلۆریه کان. له وانیه زۆر نوسه ری به ریژ هه وئی دابی بو نه وه ی نه وه ی نو ئی که ده ست له ملانی ماوس و کیبۆرد بوو بی ناگای له هیج نه ما بی، نه مه ش وای کردوو که زۆر به که می خوینه ر ئاره زووی خویند نه وه ی هه بی. هیوادارم نه وه ی نو ئی و نویتری نه م میله ته م گرنگی زۆر به دنیای فۆلکلۆری خویمان بدنه چونکه نه مه وای کردوو که زۆر له گه نجان نه وه نده شاره زای نه ریتی گه لانی ترن نیو نه وه نده شاره زای نه ریتی خویمان نین.. پوو داویکی زۆر خو ش له یه کیك له سه بیرانگاکاندا، پرسیارم له چه ند گه نجیک کرد به رووی خو شی و به خه نده وه گوتم: نازیزان بو جلی کوردیتان له بهر نه کردوو ئی مه سائیک یه ک رۆژ جه ژنمانه؟ یه کی له گه نه که کان گو تی: مامه گیان چه ز

له پانتۆل ده کهم. که چسی یه کیکی تریان پیگه نی و گوتی: وه لا
 درۆ ده کا نازانی به نه خوین به ستی!! زۆر لام سهیر بوو. دواوی
 بووم ده رکه وت تیکه لاو بوون له گه ل نه ریتی گه لان چ
 کاریگه ریه کی هه یه. نامه وی باسه کهم بگۆرم نه مه وی به م
 په ندانه که شی کردنه وه م بو کردوون خزمه تی به گه له کهم
 بکه م و هیوادارم خوینه ران گرنگی ته واو بدنه م به م لایه نه ی
 گرنگه ی فۆلکلۆری میله ته که مان. دیاره من وه ک له سه ره تادا
 باسم کرد زۆر ه زم له په ندو قسه ی خو ش بوو. له سالی ۲۰۱۰
 به دواوه به رنامه م دانا بو لیکدانه وه ی په ندی کوردی که زیاتر
 له ۱۰۰۰ په ند بییت به لام به ه وی هه ندی گرافته وه نه مه توانی
 له گه ل نه م خولیا و ه زمه مدا تیکه لا و به م رۆژیك په نده کانی
 شیخ محمه دی خالم خوینده وه که کۆکردنه وه ی بو کرد بوو.
 باوه ر بکه ن زیاتر له دوو جار گشتیم خوینده وه نه مه وای کرد بو
 هه ر قسه یه ک په ندیک بلیم. بویه پشت به خوی گه وره بیرۆکه ی
 کردن به شیعرم هاته خه یالدا و دهستم کرد به به شیعر کردنی و
 له ماوه یه کی زۆر که مدا توانیم زیاتر له ۴۰۰۰ په ندی پیشینان
 له تووی کتیبیک به ناوی (په ندی پیشینان به
 هۆنراوه) نامه ده بکه م، که تاییم کردو بردم بو چاپخانه ی چوار
 چرا سوپاسی کاک شیخ کامیل نه که م که نه رکی به چاپ
 گه یاندنی گرته نه ستۆ. پاش نه وه ی که چاپ کرا زۆر له
 هاوړپیان ده ست خوشیان لیکردم دووباره خه یالی لیکدانه وه ی
 ۱۰۰۰ په ند که وته وه سه رم، نه وه بوو دووباره شانم پیداکرده وه و

دهستم دایه، دیاره له سه ره تاوه زۆر گرفتیم هه بوو نه وهش نه وه بوو لیكدانه وهم بو زۆر په ند كرد بوو كه دووباره ده بونه وه. بۆیه هه زار په نده كه م نوسی و دهستم كرد به لیكدانه وهی. هیوادارم بتوانم له م ریگه وه خۆم به خزمهت كاری هه موو خوینه ری بزانه، بو سود وهرگرتن له م په ندی پیشینانه، زۆر جار به ده می دهگوتری ئیمه هیچمان نیه، به لام باوهر بکهن تا نه چیته دنیای په ندی کوردیه وه نازانی زمانی کوردی چه نده ده وئه مه نده، كه وشه ی وا هه یه چه ند مانای هه یه.. هه ر ماناشی له جیگه ی خوی واتای هه یه و سوودی لی ده بینسی. هه ر چه نده بنوسین له سه ر په ندی کوردی دوا یی نایه و بگه ره ناشتوانین مافی خوی پی بدهین چونكه مافت نه دا به هه ر شتی نه بی داوای لیبوردن له وه كه سه بکه ی كه ئیت وهرگرتووه یان له به رده ستیا یه.. من زۆر داوای لیبوردن له هه ر كه س و هه ر گه ل و هه ر نه ته وه یه كه ده كه م نه گه ر په ندی كم گوتووه یان نوسیوو به ناو زپاندنی لی تیمه گه ن و داوای لیبوردن له پیشینانی پابردوو هه موو نه ته وه كه م ده كه م نه گه ر كه م و كورپییه كه له م په ندانه دا هه بییت. چونكه زۆری په نده كان له ده مه وه وهرده گیری بۆیه ناوچه یه كه بو ناوچه یه کی تر جیاوازی هه یه، یان چه ند په ند هه یه هه ر یه كه مانای هه یه. هیوادارم كه نه وانیه ی له داها توودا نه بنه پابه ر و خاوهنی له م ولاتم گرنگی ته واو به لایه نی نه ته وه كه یان بدهن ره نجی پر له گه نجی باووبا پیرا نمان له یاد نه كه ن. له كۆتاییدا سه ری ری زو وه فا بو نه وانیه ی بو میلیله ته كه م نه بنه قه ئغانی

قه زاو سه ره جه م شه هیدانی ریگای رزگاری گه نه که م نه وی ده که م هیوادارم خوای گه و ره شه هیدانی نه م گه نه م به به هه شتی به رین شاد بکات .. داواکارم هه ر گروپ و لایه نیکی سیاسی یان ئایینی هه و ئیان پیش بیر و بوچوونیان بو خزمه تی گه ئی کورد بییت چونکه به راستی نه هه م ته تی و ده ره سه ری زورمان چه شتوو ه .. ئومیده وارم خوای بالاده ست ناشتی و سه ره به رزی و ئازادی بو نه م کورده فه راهه م بکات هه ر خووی نه ته توانی چاره ی ده ردو ئارامی دلان بییت.

﴿مامۆستا به کرکانی هه مزه یی﴾

٢٧/٣/٢٠١٤ هه له به جه ی تازه

تێبین

- ۱- زۆر په نده هه یه یه هه مانای هه یه بۆیه زۆر جار نه و په ندانه ی دووباره یه لیکدانه وه م بۆ نه کردوه واته شیکردنه وه.
- ۲- هه موو په نده کان مه رج نیه مافی ته واوم پێ دابن له لیک دانه وه داچونکه هه ن لیک په نده لیکدانه وه ی زۆر و مانا زۆر هه ئه گه رێ و هه رگه س به بۆچوونی خۆی مانای لیک ده داته وه.
- ۳- هه ندێ په نده له وانیه خۆینه ره به که می بزانی نه گه ر قسه یه کی ناشرین بێت به لام دیاره بۆکه سی خراپ و ناشرین کردار و ره قتا ناشرین و تراوه ..
- ۴- هه موو په نده کان زۆر درێژم نه داوه به شیکردنوه که ی ، هه وئم داوه به کورتی و به پوختی بیخه مه به ره دیدی خۆینه ران

﴿مامۆستا به کرکانی هه مزهیی﴾

هه ٢٧/٣/٢٠١٤هه ئه بجه ی تازه

بىسكه س

- ١- به باوكى خوشه ويستم ، تاله ژيان نوو ئاواتى بينين و
چاپكنى به رهه مه كانى من بوو
- ٢- به سه رجه م نه كه شاندى له پيناو ئازا ديدا خويان ده كهن
به قه ئغانى قه زاي نيشتمانه كه يان
- ٣- به هاوسه رى خوشه ويستم كه هه موو كاتيك هاوكارم بووه ،
وهك سه رباريكي وون ، له گه ئلد ماندوو بووه
- ٤- به سه رجه م دۆستان و نوسهران و شاعيران كه دهنوسن بوؤ
ئازارى گه ل و نيشتمانه كه م

نووسەر له چه ند د پڕێکدا :

ناوم: مامۆستا (به کراحمدا ناغا) کانی هه مزه یی . له ساڵی (۱۹۶۵/۲/۱) له گوندی کانی هه مزه هاتومه ته دنیاوه . خویندنی سه ره تاییم له گوندی ناوبراو ته واو کردووه ، ناوه ندیم له ناحیه ی عه ربه ت و ناحیه ی زه رایین ته واو کردوه ، خانه ی مامۆستایانم له ساڵی (۱۹۸۷) ته واو کردوه . له ساڵی (۱۹۹۳) وه ک مامۆستا دامه زراوم و خزمه ت به مندا له چاوه شه کانی کوردستان ده که م ، خاوه نی سی به ره هه می شیعریم که به رگی یه که می به ره هه می ته مه ن- له ساڵی (۲۰۰۶) و به رگی دووه می به ره هه می ته مه ن . له ساڵی (۲۰۰۹) چاپکران . بلا و کراونه ته وه . په ندی پیشینان به هۆنراوه که زیاتر له (۴۰۰۰) په ندی کوردی یه . له ساڵی ۲۰۱۲ چاپ کراوه هیوادارم توانیببیتم له ئەم بواره وه خزمه تم به ره وه ی رۆشنبیری و نه ته وه ی کورد کردیبیت .

خاوه نی سی به ره هه می چاپ کراوم

- ۱- به ره هه می ته مه ن به رگی یه که م ساڵی ۲۰۰۶
- ۲- به ره هه می ته مه ن به رگی دووه م ساڵی ۲۰۰۹
- ۳- په ندی پیشینان به هۆنراوه ساڵی ۲۰۱۲

به ره هه مه چاپ نه کر اوه کان

- ۱- ئیکدانه وهی (۱۰۰۰) په ندی کوردی
- ۲- نوکتیه و قسه ی خوښ (بوژا خاوی میښک)
- ۳- کۆمه ئه چیرۆکیک به ناو نیشانی (ناواته نه گۆر نراوه کان)
- ۴- دیوانی (ساباتی سۆز) شیعر
- ۵- دیوانی (کۆی خه مه کان) شیعر
- ۶- دیوانی (سروهی به زه یی) شیعر
- ۷- وشه فره واتاداره کان به رگی به که م
- ۸- وشه فره واتاداره کان به رگی دووهم
- ۹- دیوانی (ئیڤی نه براهه) شیعر
- ۱۰- ناواته ونه کان ..... شیعر

بو ئه وهی نه نوسم که خو م به خادمی هه موو تاکیکی نه م
 که نه م بزانه م داواکارم نه خوا ی گه وره میله ته که م وه کو
 باقی میله تانی تری دونیا ببی به خاوه نی ولات و کیانی
 خو ی و ئالای کوردستانه که م نه ندای ئالایانی هه موو
 گه لانی دونیا ببی و نه خشه ی کوردستان به فه رمی بو کوردان
 دیاری بکری ، نه گه ئ هیوا ی سه رکه وتنم بو خوینه رانی
 به ریز...

مامۆستا به کر کانی هه مزه یی

هه ئه بجه ی تازه : ۲۰۱۸ / ۱ / ۱

پهندی پیشینان نه ده بیاتی کوردی و نه م به ره هه مدها : پیشه کیی :

سو پاس و ستایش بو په روه ردگار ، دروودی خوای گه و ره
له سه ر (په یامه ی نه ر) و ها وه ل و شو ی ن که وه تووانی تا کو بوژی
دوایی . نه گه ر بر وانی نه فو لکو ر و که له پوری نه ده بیاتی
هه ر نه ته وه یه ک که پیکه اتوو ه له (چیروک ، داستان ، هونراوه
، گو رانی ، دابونه ریت ، گاته و گه پ ، په ند و قسه ی نه سته ق
... تا د) . گه ئی کوردیش وه ک یه کی ک له نه ته وه دیرینه کانی
کیشه وری ناسیا که میژووی ده گه رپ ته وه بو چه ن دین سه ده
پیش نیستا ، له نه م روانگه یه وه بی گومان ده بین گه ئی کورد
خاوه ن میژوو که لتوری تاییه تی نه ته وه یی یه ، به لام به
هو ی نه مان و نه بوونی قه واره و کیانی سه ر به خو یی کورد
و به شکردنی خا ک و خه ئکی که خراوه ته ژیره ده ستی
ده سه لاتداری (عه ره ب ، تورک ، فارس ، پووس) جگه له
مافی نازادی و سه ره وری خا کو خه ئکی له زور لایه نی
تریشه وه له مافه سه ره تاییه کانی شی بی به شکراوه لایه نی
که لتور و نه ده بیاته کیشه ی له نووسین و تو مارکردنی که
هه ن دیکیان نه یار و ناحه زی گه ئی کورد بوون که لتور و
میژوو ه کیشه ی گو رپوو ه و یا خود خسته وونیه سه ر گه ئی بالا
ده ست ... تا د . به پیی هه ن دیک نوسرا و سه ر چاوه ی باوه ر
پیکرا و سه ره تای نووسین و کو کردنه وه ی پهن دی پیشینان له
که لتور و نه ده بیاتی کوردیدا ده گه رپ ته وه بو یینج سه ده

پیش نیستا . له هه‌مان کاتدا له سه‌ده‌ی بیسته‌وه له لایه‌ن
چینی خوینه‌وار و نووسه‌رو روژنبیر و نه‌دییه‌کانه‌وه که
هه‌ستاون به‌ کوکردنه‌وه و نوسین و به‌ چاپ گه‌یانندی
بوژانه‌وه‌ی زیاتری ئه‌م لایه‌نه‌ی که لتور و نه‌ده‌بیاتی کورد
ده‌بینین په‌ندی پیشینان که یه‌کیکه له پیکهاته سه‌ره‌کی
یه‌کان، که له پور و نه‌ده‌بیاتی نه‌ته‌وه‌ی کورد ، نرخ و
به‌های تاییه‌تی خوی هه‌یه له پوری دارشتن و ناوه‌پوک و
واتاوه . نه‌گه‌ر له هه‌ر په‌ندیک برونین ده‌بینین زاراوه‌یه‌کی
کورت و پڕواتایه له ده‌رپریندا سوک و ئاسانه ، وشه‌ی جوان
و به‌هیز و کاریگه‌رن بو نمونه وهک له به‌شی □ پیتی نه‌لف (□
دا په‌ندی سی یه‌م نووسراوه) ئه‌و که سه‌ که سه‌ نه‌لفیکی
به‌سه) بی گومان ئه‌م وته و په‌ندانه سه‌ره‌تا له لایه‌ن مروقه
ژیر و نه‌زموون داره‌کانه‌وه له هاتنه‌ پیشه‌وه‌ی پووداوو به
سه‌ره‌تیکه‌وه له بارودووخیکدا و تراون ، پیی ده‌چیت چه‌ندین
چیروک و به‌ سه‌ره‌تا له پشتیانوه بی‌ت . یاخود ده‌توانین
بلیین له نه‌نجامی تاقی کردنه‌وه‌کانی ژیاندا له
هه‌ئسه‌نگاندن و به‌راوردکردنی پووداوو به‌ره‌نه‌نجامدا
هه‌لقولان و ده‌ربراون و هاتونه‌ته‌ کایه‌ی گووتنی زاره‌کی
یه‌وه . هه‌ر چه‌نده به‌گشتی خاوه‌ن و که‌سی یه‌که‌میان نا
دیاره له گه‌ل ئه‌وه‌شدا په‌نده‌که بلاوه‌ی کردووه . ئه‌م
په‌ندانه سه‌ره‌تا به‌ شیوه‌ی زاره‌کی و تراوه پاشان ده‌ماو‌ده‌م
گه‌یشتووه به‌ چین و توپژه‌کانی دوا تر . په‌ندی پیشینان به

گشتی دهربارهی بواره کانی ژیان و تراوه . په ندی واهه یه تاییه ته به خود و په رنگ دانه وهی کار و کرده وه و مامه نهی مروقه کان هه رله سه ره گه زی مروقه و که سیتی خویشی وینا کراوه بو نمونه له به شی پیتی (ب) په ندی شه شه م هاتووه (برا له پشت برابیت مه گه ر قه زاله لای خودا بییت) ، به لام هه ندیک له په نده کان له سروشتی بی گیانه کان یا خود گیان له به ران و زمان حائی وینا کردنی پیوانه یی یان بو کراوه و وهک کینایه دهر برارون وهک له پیتی (چ) دا په ندی دهیم هاتووه و نوسراوه (چه م بی چه قه ل نابیت) . په نده که ئاماژیه بو بوونی که سی خراپه کار له ناو خانه واده یهک ، بنه مائه یهک ، قه ومیکدا .... خراپه کاریک هه یه به لام چاکه کارانیان زور تره ئه م په نده له ساتی کیشه و گرفتنی کومه لایه تیدا بو هیور کردنه وهی بارودوخه که و حه لکردنی گرفته که له نیواندا دهوتریت . په نده کان به گشتی دهربارهی (چاکی و خراپی ، نازایه تی و ترسنوکی ، به هیزی و لاوازی ، نارامگری و توره یی ، دژایه تی و دوستانه تی ، ته بایی و هاو ده می و هاو کاری یه کدا .. تا . د . و تراون . بو نمونه هه رله به شی پیتی (چ) له په ندی شازده دا هاتووه (چه پله به یهک ده ست لی نادریت) . یا خود له پیتی (ه) دا په ندی دهیم دا هاتووه (هاوسی له هاوسی ده گریت سه را سی) که هه موویان و اتاو مه به ستی خویمان گه یان دووه نووسه ری په رتووکی به رده ستت پوون کردنه وهی بو هه موو

په نده كان نوسيووه . به گشتی په نده كان سه ره تا له سنگی
 نه م و نه ودا بووه پاشان بووه به زاروه . واتا زاره کی بووه
 بی گومان نه ده بی سه زراریش بنه رهت و بناغه دانهری
 نه ده بی نوسراوه . نه گهر سه ردانی هر ناوچه یه کی کورد
 نشین بکه یین ده بینین که ده و نه مه نده به نه م په ندانه ،
 په ندی و اهیه تاییه ته به ناوچه یه که وه ، په ندی وایش
 هه یه گشتی یه به هوی زور وتن و گواستنه وهی له سه زراری
 خه ئکی بلاو بوته وه و گواستراوه ته وه و بووه به گشتی و
 هه ناوچه یه که به شیوه زاروهی خوئی دایرژاوه ته وه و دهر
 ده برپیت . نه م په ندانه له نیو کومه نگای کورده واریدا سه ره
 رای جیگا و پایهی که لتوری و نه ده بی هر به هوی به هیزی
 و کاریگهری یه وه له نیوان مروقه کاند له وتو ویژدا بو به
 هیز کردنی باس و خواسه کانیاں یاخود دهر برینی بیرو
 رایان به په ندیک قسه کانیاں ته و او ده که ن و مه به ستی
 ته و اوئی خوئیان ده گه یه نن . نه م په ندانه به گشتی دوی دهر
 برینیان له لایه ن نه دیب و هونراوه بیژانه وه له شیوه و
 قایی هونراوه یاخود په خشانه شیعردا داریژراون . له
 کومه نگای کورده واریدا له رابردووه وه له ساتی کوپرو
 کوپونه وهی نیو دیوه خان و قه ره باغی و جه م بوونی هه ندیک
 له مروقه به ته مه ن و خوینده واره کان که دانیشتنی بهر
 ناگردانی پی و تراوه له لایه ن دانیشتوانه که یه وه به مه ته ل
 و هونراوه و په ند وتن ساتی خوش و شادی و پر ناموزگاری

به ری ده کرا. که هۆکارێکی سه ره کی زیندوو را گرتنی بووه ، به لām له ئەم دەم و بارودۆخه ی ئیستادا ، کاریگه ری به جیهانی کردن و که ناله کانی راگه یانندن به خویندراوو و بیسراوو و بینراوه ، پاشان کهم بوونه وه ی ئەو کۆرۆکو بوونه وانه و مردنی مروه به ته مه نه کان و ... تا د . نه گه ر ئەم بواره ی ئەده بی فۆلکلۆر له لایه ن خوینده وار و نوسه رو نه دیبه کانه وه نه نوسه رایه ته وه به ره و لاواز بوون و وون بوون و له به ین چوون ده چوون . به تایبه ت له لایه ن زانیانی ئاینی و نه دیب و شاعیره کانه وه گرنگی زیاتر پی دراوه له گه ل ده ست خوشی و نرخاندنی هه ول و مانده بوونیان هیوای سه رکه وتووی بو نوسه رو خواهن پینوسه کان که له ئەم چه رখে دا چه ند په رتووکیک ده رباره ی په ندی پیشینان ده بینین له چاپ دراو ، بیگومان ئەم بواری که له پورو نه ده بیاتی گه لی کورد زۆر زیاتری ده ویت تا کو به ره مه کان به هیز تر و به پیز ترین ، له گه ل ئەوه ی په رتوکی وا هه یه تایبه ته به ناوچه یه که وه ، به لām ئەم په رتووکه ی به ره ده ست له سنوری ناوچه یی ده رچووه و گه وه تر و گشتی تره ئومێد مان وایه هه ول و خزمه تیکی سوود به خش بیت وه یه کیک بیت له په رتووکه به نرخ و به هادار و اتا به خشه کانی بواری که له پورو په ندی پیشینان ، که پوون کردنه وه و لیکدانه وه .. (۱۰۰۰) هه زار په ندی کوردی له خو گرتووه . وه ک بوژانه وه و نو ی کردنه وه ی ئەم لایه نه به ریز

مامۆستا (به کرکانی هه مزه یی) کاریگه ری و گرنگی نه ده بیاتی فولکلور له بواری په ندی پیشینان بزوی نه ری بوو له رابردوودا به راده ی تواناو په ی بردنی به هونه ری هونراوه بیژی کوی په نده کانی (مامۆستا شیخ محمدی خالی) ی به شیوه ی هونراوه دارشته وه و له چاپ دران . پاشان له نه م قوناغه دا له به ره هم و په رتووک و شیوازیکی نویدا بو نه م (۱۰۰۰) هه زار په نده که وه که به ریزیان ئاماژه ی پیداوه پاش کو کردنه وه و نوسینی لیکدانه وه ی بو کردون . له گه ل نه وه ی هه ندیک په ند واتاکه ی روونه به لام زور به ی په نده کان پیویستیان به روون کردنه وه هه یه تاگو خوینه ر ناشنا تریکات به هوکاری نه وه ی وتراوه و بیستراوه و واتاکانیانی راقه کردوون . له هه مان کاتدا به پیی ریز به ندی پیته کانی زمانی کوردی دانراون . بیگومان جیگای دلخووشی وده ست خووشی ونرخاندنه ، هیوادارینسه رکه وتوو بییت کوی به ره مه کانی بن به مه ئویه که بوئی و خه رمانی که لتورو نه ده بیاتی ره سه نی نه ته وه ی کورد

کمال عبدالرحمان شیخ اسماعیل چناره ی (۲۰۱۴/۱۲/۱) سانی زاینی

بیتی (ئه‌لیف ١٠٤)

- ١- ناگر كه‌وته‌وه خۆله‌میشی خۆی ئه‌سوتینئ
- ٢- ئه‌سپیی گلاوه پێش ئه‌كه‌نئ
- ٣- ئه‌وه كه‌سه كه‌سه ئه‌ئفیکي به‌سه
- ٤- ئه‌وه‌ی ریشی سور بێت هه‌مزه ئاغا نیه
- ٥- ناگره سووره ئه‌خۆم دووره
- ٦- ئه‌وه‌ی بینیومه خه‌وه یان خه‌یاڵه
- ٧- ئاو و ناگر بئ ئامانن
- ٨- ئاو جاو جاو ئاو
- ٩- ئه‌ئێی جیوه‌ی تئ کراوه
- ١٠- ئه‌مڕۆ به‌ حازر سبه‌ینئ به‌ قه‌رز
- ١١- ئه‌گه‌ر قاز نیت هیلکه‌ی قاز مه‌که
- ١٢- ئه‌وه‌ی له‌ بنی به‌ره‌یه ئه‌یخه‌مه سه‌ر به‌ره
- ١٣- ئاشم دیوه ته‌قه ته‌ق بکات به‌لام نه‌هه‌رم نه‌دیوه
- ١٤- ئاشی نه‌زان خوا ده‌یگیڤرئ
- ١٥- ئه‌سپیان نال کرد که‌ریش گوتی من
- ١٦- ئه‌وه‌ی به‌ فیئل بژئ به‌ پيسوایی ده‌مرئ
- ١٧- ئاسمان چاتوئئ گه‌ره‌که له‌م کاره‌ی تۆ
- ١٨- ئاو‌ی مه‌ره‌زه‌ی ره‌وه‌ته ده‌دات
- ١٩- ئه‌وه‌ی ئه‌مداتئ جیگه‌ی سه‌ره‌شه
- ٢٠- ئه‌م ماسته‌ مویه‌کی تیا‌یه
- ٢١- ئه‌م ماسه‌ بئ موو نیه

- ۲۲- نه و تره له قونتایه بیده ره وه
- ۲۳- نینکاریان خسته جه هه نم گوتی سه رما مه
- ۲۴- نه وهی باسی خوی کرد درۆژنه
- ۲۵- نه وهی خاتری یه کیکی گرت خاتری سه گه که شی ده گرت
- ۲۶- نیستا نه زانی مه نی ئارد چه ند نانی تیا نه بی
- ۲۷- نه و خورمایه ی تو خوار دوو ته ناوکه که ی له گیرفانمایه
- ۲۸- ناسنی سارد مه کوته
- ۲۹- ناسنی سارد کوتان بی سوده
- ۳۰- نه گهر پیی بگه م ده یکه م به په رۆی بی نویژ
- ۳۱- ئارد و ئاو زۆر ده کات
- ۳۲- نه گهر گول نیت در کیش مه به
- ۳۳- نه وهی له مشک بیته جه و ال نه درئ
- ۳۴- نه گهر گوشت گرانه نه خواردنی هه رزانه
- ۳۵- نازایه تی بی زانین ئاگری بی رووناکیه
- ۳۶- نه گهر لوتت بوئ لوتته وانته پیویسته
- ۳۷- ئاوت خوارد له کانیه که به ردی تی فرئ مه ده
- ۳۸- نه و جیگه خوشه که دل پیی خوشه
- ۳۹- نه گهر پشیله حاکم بیته نه وا هه موو مشکیک تاوانباره
- ۴۰- نه گهر خزم گوشته که ت بخوات نیسقانه که ت ناشکی نییت
- ۴۱- نه و نانه نانه نه و رو له خوانه
- ۴۲- ئاردی بیژاوه سوسی ریژاوه
- ۴۳- ناسمان به رز وزه وی سه خت

- ۴۴- ئاغار پو خوا شوکر
 ۴۵- ئاو بینه و دهست بشو
 ۴۶- ئاوی ئامون و تونی بابا
 ۴۷- نه ئی چبشتی مجهوره
 ۴۸- ئاو کوتان له دنگدایه
 ۴۹- ئوخه ی مائی خو م مه یلم بی نه تخوم مه یلم بی نا تخوم
 ۵۰- نه سپی چاک خوی ئالیکی خوی په ییدا دهکات
 ۵۱- نه گهر به دو عای سه گ بی پیشه نه بارئ
 ۵۲- ناشه ته نورهش به نورهیه
 ۵۳- ئاسنی سار ده کوتئ
 ۵۴- نه گهر سه گ نه بی گورگ نه تخوا
 ۵۵- نه ئی به ردی بنی گو مه
 ۵۶- نه ئی گوشتی قازی خواردوو
 ۵۷- نه ئی گوئی به غیله
 ۵۸- ناشی گرمه ی دیت به لام باراشی دیار نییه
 ۵۹- نه م سا ئی مه یمونه نه مه نه وه ئمانه ناخری چونه ..
 ۶۰- نه وه عه رزو نه وه گه ز
 ۶۱- نه ئی میشتی میوانی نیه ..
 ۶۲- ئاسکی ماند و ده گیری
 ۶۳- ئاو له بیژنگدا نایه .
 ۶۴- ناگر له سه ر پشتی بکه ره وه
 ۶۵- نه ئی مانگای مالوانه

- ۶۶- نه بیاته سه ر کانی ناوی نادات دهیگه ریتیتته وه
 ۶۷- نه نه م تره که نه که سه ر ناگریت
 ۶۸- نه وه ملی من و نه وه چه قوی تو
 ۶۹- ناگر نه چاوی نه باری
 ۷۰- ناوی شیرین نه گلی سویر ده رناچی
 ۷۱- نه ئی بی به ده م دایناوه
 ۷۲- نه و که نه شه کره ی شکاندت دووباره ی مه که ره وه .
 ۷۳- ناوه که نه سه رچاوه وه ئیله .
 ۷۴- ئینسان مه ر نه هه ر نه که و ئیکدا بیته .
 ۷۵- ناوینه نه گریته رووی بویه بیزاره .
 ۷۶- ناوی بی نه غاوی خواردوو .
 ۷۷- ناو نه کولانا نه ئی هه رچیم ئی بی خوم به خوم کرد
 ۷۸- نه سپی چاک شو ئیکی به سه
 ۷۹- نه ئی بی بو ناگر هاتوو نه وه نده به په نه یه .
 ۸۰- نیشکه رم به مرئ مشورکه رم نه مرئ
 ۸۱- ناو و ناوه دانی
 ۸۲- ناگای نه محموی بی زه واد نه .
 ۸۳- ناردی جه وائم خواردوو ه هه مانه م ماوه .
 ۸۴- ناخو ری به رزه .
 ۸۵- ناشه وان نه خه یائی و باراش هار نه خه یائی
 ۸۶- ناسن به قون گه رم نابئ
 ۸۷- ناسکی نه گی راو زوره نه وه هه رده

- ۸۸- ناسمان له بهرچاوم تاریکه
- ۸۹- ناخوڤری خووی ئی گۆڤاوه
- ۹۰- نهش وهڤی و نه شتڤی
- ۹۱- نارو به برکه ی خوڤه وه جوا.
- ۹۲- نه زانم که ری خۆم چه ندی باریه تی
- ۹۳- نه گهر تو مه نی من دوو مه نم بیجگه له گورزو که مه نم
- ۹۴- ناویکی پیسی رپژاوه.
- ۹۵- ناوی کرده ژیری و ده ری کرد
- ۹۶- ناو به دهستی خۆت نه خوڤته وه تامی نیه
- ۹۷- نه گهر خه نه زۆر بوو گۆنای پین خه نه ده که ن.
- ۹۸- نه و ده ئی نی ره نه م ده ئی بیدۆشه.
- ۹۹- نه ئی جه مامی ژنانه
- ۱۰۰- نه ئی که نه شیر ی کلک هه ئکه نراوه
- ۱۰۱- نه ئی گوڤزی بو ده ژمیری.
- ۱۰۲- نه م ده ست نه حتیا جی نه و ده ست نه بی
- ۱۰۳- نه و کاروانچی من خانچی کارمان به یه ک ده بی
- ۱۰۴- نه و سواره و من پیاده

۱- ناگر كه وته وه خوڤه مېشى خوڤى نه سوتېنى:

نه گهر رپووداویك هاته سهر ناوچه یه كدا نهوا نهوانهش دهگرتتهوه كه دۆست و ههوادارى نهون , یان زۆرجار نهوانه ی جاسوسى دهكهن له كاتى شهرو پېكادانا بهردهكهون كه لهو سنوره دان.

۲- نه سپى گلاوه پېش نهكهنى:

نهم په نده بوئه و كه سانه یه كه نه مه نده گیل و نه فامن كه كه سیكى زۆر نازاو چاو نه ترسى تیا چوووه كه چى پى دهكهنى له جياتى ماتهم گېران و دل ناخوشى.. به لام كاتى بىر نه كاته وه نه زانى چۆن فهوتاه كه ناحه زانى دینه سهرى و به لام دهسه لاتى نیه پاشان دهئى: چاك له دهستم چوو واته په شیماننه لهو خوشیه كه هه یبوو به له دهست چوونى كه سه چاك و نازاكه ی

۳- نهو كه سه كه سه نه لفيكى به سه .:

زۆرجاران به دهم ریگاوه یان له ناو كۆمه ئيكدا یان له جیگه یه كى نه شیاودا كه سیكى هه نه شه قسه دهكات به لام به مانه وه قسه ی پى دهئین هیج تیناگات و ههر كۆل نادات و بهردهوام ده بیئت تا نهو كاته ی كه زۆر به روونى نهم په نده ی پى دهئین: نه مجار نه زانى زیاده رووی كردوووه كۆل دهدات

۴- نه وه ی ریشى سور بیئت هه مزه ناغا نیه:

هه موو كهس وهك یهك نیه , ههر كهس قسه یه كى كردو تووا تیبگه ی چاكه نه خیر , زۆركات نهینى لای خه لك نه دركینى به لام وهك نه وه نیه كه تۆباوهرت پیه تى , نابیئت دلت وهكو

یهك بى لهم په ندهدا هه مزه ناغا وهك كه سىكى چاك و پاك مه زنده كراوه.

٥- ناگره سووره له خۆم دووره :

خۆت مه خه ره ناو كيشه يه كه وه كه په يوه ندى به تۆوه نيبه ، يان هه ندى جار هه ندى كه سى بى ده سلات كه توانايى به رگرى نيه له زالمه ناو و خۆپه راندنه وه ئه و وته يه ده ئى كه زۆر جار زالمه كه زۆم له خزمانى دهكات دياره زۆر جار ده و ته مه ندان بۆ پاراستنى بارى ئاسيشى مال و سامانه كهى خۆى دوور ده گریت . يان بۆ كاره ساتيكه كه ئه يه وى خۆى ئى دوور خاته وه و چاوى شوڤ بكات .

٦- نه وهى بينيومه خه وه يان خه ياله :

بۆ ئه وان هيه كه روودا و يكى چاوه پروان نه كرا و ئىى روو ددها .. يان گه رانه وهى خۆشه و بىستىكى له ناكاودا يان ناژا وه يهك كه روو ددهات كه نه خوازراوه يان رووبه روو بونه وه يهك كه چاوه پروانى نه كرده وه . يان گرفتىكى پر له نازار و به رده وام .

٧- ناو و ناگر بى نامانن :

ئه وان هى كه ده سه لاتيان هه يه و هيزيان بى سنوره چاوه پروانى پارانه وه يان ئى ناكرى چونكه بۆگه يشتن به مه به ستيان نامادهن هه موو كارى بكه ن يان زۆر جار ناو گائته به ناگر دهكات يان له ناو ناودا يارى دهكات كه سى دنيا ديده ده ئى : كورم و ريبابه ناو و ناگر بى نامانن وهك ناگادار كردنه وه و ترساندن بۆ زيان پى گه يشتن گه ر به رده وام بىت له و كارى

۸- ئاو جاو جاو ئاو:

ئهمه وهك چاره سه هری كوتوپه زور جار ئاو ده په رپه تته قورگ ، له وه یه ئه وه كه سه نزیكه به هیلاك بچیت یه كه سه ر داوا ی نانی نه كات بو ئه وه ی ئه وه د ئوپه ئاوه ی كه له قورگیایه بباته خواره وه ، نانیش به پیچه وانه وه ، كه وایه وهك چاره كردنی شتی به دژه كه ی ..

۹- نه ئی جیوه ی تی كراوه:

ئهمه ش زانیاریه کی چا كه كه جیوه هه رده م ده جوئی وه كاتی خو ی كه وتراوه بو كه سیكه كه زور ئه جوئی و وه ستانی نیه ، زور جار كو مه ئی ترسیان هه یه به لام كه سیکیان زور ئه ترسی و نه مانیش له ترسی ئه وه ی ئاشكرا نه بن بانگی ئه كه ن و ده ئین: ده دانیشه ئه ئی: جیوه ت تی كراوه .. كابرا ئه زانی كه چه ند نه مانی بی تاقه ت كردوه زیاد له سنوری خو ی ده جوئی ..

۱۰- نه مرۆ به حازر سه بی نی به قه رز:

ئهمه بو مامه ئه یه به كاردیت كه زور جار كه سیك سیقه ی به كه سیکی تر نیه كه قه رزی پی بدات ئه م وته یه ی پی ئه ئی بو ئه وه ی كابرا وازی لی بی نی مامه ئه له گه ل نه كات ، یان نایه وی مامه ئه ی له گه ل بكات له بهر هه ر هو كاریك بیت ..

۱۱- نه گه ر قاز نیت هیلكه ی قاز مه كه :

ناتوانی كاری بكه ی مه یكه و خوشت به هیلاك ما به وه گرفت بو خوت دروست مه كه - واته به نه ندازه ی توانایی خوت كاره كانت بكه ، زور جار بو مه سی ئینكار به كار دیت كه كو ل نه دات .

۱۲- ئه وهی له بنی به ره یه ئه یخه مه سه ره به ره :

درکاندنی گه وره ترین نهی نی نیوان دوو کهس که نه و په ری رێ و قینه یه به رامبه ره به که سی به رامبه ری، یان زۆر جار بو به کاره یانی ناشته وای نیوان دوو کهس وهک هۆکار یکی تر سناک بو ناشت بوونه وه، یان تۆله سه ندنه وه له که سی که به بو نه ی که سیکی تره وه.

۱۳- ناشم دیوه ته قه ته ق بکات به لام نه هه رم نه دیوه :

بو که سانی که زۆر دهسته پاچه و په تیاره بن و هیچیان له ده ست نه یه ت یان بو که سانی که که له کاتی رو داوی که په یوه ندی به وه وه هه یه هیج جو له یه کی نیه و گیانی تۆله ی زۆر که مه . یان ته سلیم بوون و خۆیه ده سه ته وه دان به ده ستی دو ژمنی که چاوه روانی نازایی لی ناکری ..

۱۴- ناشی نه زان خوا ده یگی ری :

بو که سانی که که کار یێک ده که ن به نه زانی به لام سه ره که وتوو نه بن و سوودی باشیش نه که ن که سه زاناکه سه ره که وتوو نابئ نه م به م سه ره که وتنه ی خۆیدا نه نازی به لام زاناکه ییده که نی ده لی : نیتر ناشی نه زانه .. یان زۆر جار گرفت ی که خیزان تووشی نه بی به هوی نه زانی نه وه یه به لام رزگاریان ده بی، یان سه فه ر کردن و ده رباز بوون له رو داوی که به لام به نه زانی نه جاتی ده بی ت ..

۱۵- نه سپیان نال کرد که ریش وتی من :

زۆر کهس هه یه خۆی به هاوشانی له خۆی گه وره تر یان نازاتر یان دوو ته مه ند تر ده زانی ت نه یه وی بیسه لینی که وه که نه و که سه یه یان وه کو نه وی پی ده کری ت . زۆر که سی تر هه یه لاسای کرد نه وه ی هی ز ده کات به لام به دا خه وه شوینی کی ده شک . یان لاسای کرد نه وه ی که سی که له وتاردا به لام هه که کردنی زۆر کو ئنه دان تا قه ناعه ت به و خه که بکات بو که سی که م توانا و لاسای که ره وه به کار دیت .

۱۶- نه وه ی به فیل بژی به ریسوایی ده مری :

زۆر کهس هه یه بو قه ناعه ت کردن به خه که ده ست ده کات به درۆ و خوه که یشان هه تا بریک پاره ی ده ست ده که ویت پاشان خۆی ون ده کات و نه وه ی پاره که ی داوه زۆر هیلاک ده بی ت تا ده ی دوزی ته وه که دوزی وه وه هه رچونی بوو حه قی ده ست که وت نه م وته یه ده ئی . یان هه ندی کهس بو تی کدانی نیوان خه که ده ست ده کات به درۆ کردن ، خه که خه که تان دن تا نه وه ی ده رده که وی که فیل ده کات و هیچی تر نیه دوایی هه ردوولا ده زانن که نه و که سه بو ده ست که وتنی لوقه یه که نه مه ی کردووه یان زۆر جارن له مامه که دا درۆ کراوه بو خه که تان دنی خه که .

۱۷- ناسمان چاتۆلی گهره که له م کاره ی تۆ:

که سانیك هه ن که هه ئه یه کی گه وره ده که ن که زۆر جیگه ی باوه ر نیه یان مامه ئه یه کی وا هه ئه ده که ن که عه قلی به رامبه ر یان هاوهر ئی نایه ر ئی یان گه رانی دوو که س به یه که وه که که س باوه ر ناگا.. یان چاک بوونی که سیکه که زۆر خراپ بوو بی ت یان تیکه لاوی دوو خه یزان که هه رگه یز چاوه پروان نه که راوه بو شتی چاوه پروان نه که راوه.

۱۸- ناوی مه ره زه ی ره وه ته ده دات:

هه ندی که س بو ئه وه ی نیشه که له که و ل بکاته وه زۆر به په له ده ی کات، یان هه ندیک جار نیشه ی که به د ئی نه بی ت و بیه وی له که و ئی خۆ ی بکاته وه ، وه به بی گار ناردنی کابرایه که به لام نه ش و ی ریت قسه بکات، جارن له به ر نه توانین منایه یان نه نارد بو گوا ستنه وه ی ناوی مه ره زه ی ره وه ته ئه وه ی ش ناوه که ی هه ئه ده که ر ده به لام سه ی ر یان ده که ر د نی وه ی ناوه که ی نه ناوه له مه ره زه که ، وه که ئی هه مال که ر دن به که ر د ی ت .

۱۹- نه وه ی نه مه دات جیگه ی سه که ره شه:

داب ه ش که ر د نی نایه که سانی و ته ما حاوی و خه ئه تان دن به تاییه تی له کاتی دابه ش که ر د نی مو ئکدا که برا گه وره بو فی ل و ته ما ح شوینی خراپ نه دات به برا بچووک. برا بچوکی ش بو ناره زای نه م په نده ده ئی ت: داوا ده کات که به یه که سانی دابه شی بکات با فی لی ئی نه کری. یان ناره زای بوو به به شیک

۲۰- نهم ماسته مویه کی تیا یه :

که سیك قسه به ماناوه دهکات تا بهرامبهری ناگادار بکات که فیلی ئی نه کهن ، نه میش نازانی مه سه نه چیه یان بیانوگرتنی که سیك له که سیکی تر ، که سانی تر نه زانن مه سه له که چیه پرسیار بکرئ به لام قسه نه کات و بلئ : نازانم خه تک ده ئین : ده زانی نهم ماسه مویه کی تیا یه یان کاریک چاره سه ر ناکرئ و پرسیار نه کرئ پاش ماوه یه ک هه ربئ نه نجام نه بیته تا درده که ویت که که سیك نه یه یشتوو و بووه به گرفت بو چاره سه ر کردنی ناراسته و خو .

۲۱- نهم ماسه بی موو نیه :

کوئه ندانی که سیك له که سیکی تر و بیانوگرتن به لام که سه که خو ئی گیل دهکات وه که کسی بیده سه لات خو ئی نشان ده دات تا نه گاته نه وه ی به ناشکرا ده ور به ری بیی ده ئین : نهم ماسته بی موو .

۲۲- نه و تره له قونتایه بیده ره وه :

بو که سیکه له گه ل که سیکی تر دا به شه ر دیت و هه ره شه ی کوشتنی ئی دهکات بو نه وه ی بهرامبهری بترسی ئیت نه میش زور به نازایانه وه لامی ده دات ه وه ده ئی : بی منه ت به . یان که سیکه زانم و ده سه لات دار دژایه تی که سیکی هه ژاری به غیره ت دهکات بو ترساندن هه ژاره که هه ژاره که ش نه زانی چه نده خویر بییه بو بهر په چ دانه وه ی ده ئی : بی منه ت به .. یان به درکاندن

نهینییهك. بۆترساندنێ بهرامبه ر ئهم لهو بئى باك ت رهو دهئى:
بئى منه ت به. بۆ بوونه هه ئوئىست بهرا مبه ر به كهسى بهرامبه رت

٢٣- ئىنكارىيان خسته جه هه نم وتى سه رمامه :

هه ندى جار زۆر كهس نه زانى له ئىشىكا سه رنه كه وتوو ه به لام
هه ر كوۆل نادات بۆ ئه وهى بى سه لمىنى كه سه ركه وتوو ه هه ر
به رده وامه بۆ وازه ينان بى نه رانى يان هاوړىيانى وه ستاون
ده ئىن: وازبىنه ئىنكاره كه. ئهم په نده ده ئىن

٢٤- ئه وهى باسى خۆى كرد درۆزنه :

هه ندى كهس بۆ هه ئكيشان و خۆده ر خستن باسى خۆى ده كات و
زۆر جار ئه شزانى وا نيه به لام هه ر كوۆل نادات تا ئه وهى پئى
ده ئىن: به سه به س.. زۆر جار ان بۆ ئه وهى ئازايى به سه لمىنى قسان
ده كات كه كاتى بوودا وئىك روو ده دات را ده كات له گه ل را كردنا
خۆشى به تر سنۆك نيشان ده دا بۆيه پئى ده ئىن: پائه وان ئه ت
وت وام و وام واته درۆزنى روى راستىت ده ر كه وت .

٢٥- ئه وهى خاترى به كىكى گرت خاترى سه گه كه شى ده گرىت :

هه ر كه سىك كه سىكى خۆش وىست نه بئى رپزى هه موو كه سئى بگرئى
كه لای ئه وه وه دىت ئه گه ر منداله يان ژنه يان برايه يان دۆستى
ئه وه.. ئه گىر نه وه كا برايه كه دىته ميوانى پياوئىك سه گىكى
له گه ئه ، خزمه تكار ده ست ده كهن به به رده ته قاندىن بۆ ئه وهى
سه گه كه نه يه ته پيش، كا براش سه ير ده كات به لام پياوه كه تئى
ده گات و ده ئى وازبىنن من خاترى ئهم پياوه زۆر له لايه واته

ئه بی خاتری سه گه کهش بگرم ئه م په نده نیشانه ی ریزو وه فا
 درده خات له مرو قه بو مرو قی به رامبه ری .

۲۶- نیستا نه زانی مه نی ئارد چه ند نانی تیا نه بی :

بو که سانیکه که چه ند سه ره رۆی ده که ن و له کاتی خوشیدا
 له خویان ئه دهن هه ره شه نه که ن به لام که که وته ته نگانه
 نه زانی چه نده بی که سه و چی ئی قه و ماوه تا نه و ئاسته ی سه ری
 شو ر ده بییت و دهسته پا چه دۆستانی سه ردانی ده که ن و به لام
 هه ندی له دۆستان راستی پی ده ئین : چی ئی قه و ماوه ، یان زۆر
 که س که پاشی له ده ستدانی سه رمایه نه زانی چی به سه ر
 ها تووه . یان کو رپکی ناز دار یان کچی ناز دار که ده چه نه ما ل و
 حال و هه ژار ده که ون و یادی باوک و دایکیان نه که نه وه . یان
 خیزانیکی به خته وه ره که به هوی که سیکیانه وه لانه واز ده بن .

۲۷- نه و خورمایه ی تو خوار دوو ته ناو که که ی له

گیرفایه : که سانیک ده یانه ویت به فی ل کار له گه ل که سیکی
 تر دا بکات ، وا بزانی به رامبه ره که ی نازانی به لام پیش ته و او
 بوونی کاره که به رامبه ره که ی نا گاداری نه کاته وه له فیله که ی
 یان دوو هاو ری پلان داده نی بو یه کیکیان به لام به رامبه ره ده نگ
 نه کات و پیشی نه نجامدانی پلانه که نا گاداری به رامبه ری
 بکاته وه بو هریابونی که سیکه له که سیکی تر که که سی
 به رامبه ری ئه م به گیل یان بی ده سه لا چت تر سه یر ده کات

۲۸- ئاسنی سارد مه کوته :

هه ستان به ئیشیک به بی نه نجام یان کاریک که سه رکه وتوو نابئ تیایدا ، هه وئدان و نائومید بوون یان رازی کردنی که سیك و رازی نه بیته لهم کاته دا له بری بلین : واز بیته دوئین ئاسنی سارد مه کوته .

۲۹- ئاسنی سارد کوتان بی سو ده :

کوئدان له ئیشی که سو دی نه بی یان خو هیلاک کردن بو که سی له بهر چاوی نه بی یان ته می کردن و گوئ نه گرتن ئیت . چاره سه رکردنی کیشه یه که دوو لایه ن لایه کیان به گویت نه کات .

۳۰- نه گهر پی بی بگه م ده یکه م به په رۆی بی نویژ :

داشورینی که سیك له ناو خه ئک به قسه ی ناشرین له نه نجامی هه ئه یه کی زور خراپ و حه یابهر یان که سیکی حه سو ده به که سیکی تر له وانه بو شکاندن بیته چونکه خه ئکی ریژی لی ده گری یان خاوه نی مال و سه روه ته یان که سیك بوختان ده کات و پاشی ناشکرا بوونی بوختان بو کرا و به و په ری توره بییه وه قسان ده کات ، یان ناشکرا بوونی که سی ئه سه ر خرا په به لام به رام بهر له ناو خه ئکدا قسه ناکات و کابراش سه ر داده خات کو مه ئه که پی بی ده ئین به سه ته ، کردیتی به په رۆی بی نویژ . په رۆی بینویژ نه و په رۆیه که ژنان بو سو ری مانگانه به کاری دینن

۳۱- ئارد وئاو زۆر دهکات :

هه ندى كەس هه ندى ئىشى تىكەل و پىكەل دهكات و نه نه نجامدا ده بىته هوى زيان پى گه ياندنى، يان خوى سه ره كاره كانى ده رناكات، كاتى پرسىيارى لى ده كەى ده لى: من ئارد وئاوم زۆر كردوو نه نازانم كامه ده لى، يان هه ندى كەس ئىشى خو سه رى زۆر پكات و كه سى له خوى گه و ره تر لى تووره ده بىت و ده لى: تو ئارد وئاو زۆر ده كه يت واته هه له ده كەى له م كاره تىكەل و پىكە لانه

۳۲- نه گەر گوڤ نىت دركيش مه به :

نه گەر ناتوانى قسه ي چاكه بكه ي بو چاك كردنى كيشه يه ك نه وا قسه ي خراپ مه كه بو تىكدانى و مه به به هوى ئاژاوه. يان خو ت له كيشه ي دوو كه سدا هه له مه قورتينه په يوه ندى به تووه نيه نه گەر چاكت نه كردن تىكيان مه ده.

۳۳- نه وهى له مشك بىت جه وائل نه درى :

كه سانىك هه يه كه خراپه دهكات، هه ندى جار پرسىيار نه كەن كه ناوى باوكى نه زانرى يه كسه ر نه زانئ باوكيشى واى كردوو ه يان تووش بوو به ده ستى كه سىكى فىلباز و ساخته چى يه وه كه باوو باپىرى نه ناسرى و كيشه و گرفت دروست دهكات. له گه ل نه وه شدا زۆر جار كه سانى چاك خرا پىيان ده بىت.

۳۴- نه گهر گوشت گرانه نه خواردنی هه رزانه :

هه ندی جار کارێك نه توانی نه یكهی نه وه خوئی تیا هیلاك ناكه یان كه سانی هه ژار هه یه توانایی دارایی كه مه بو كرینی شتی نهو شتهش زور پیویست نیه واته کاریگه ری نابو له سه ر كرینی. یان كه سانێك بو هه ئنان داوا ده كه ن له كه سی كه شتی بكری به لام پیویست نیه كابرای كه پی ده كرن به م په نه ده وه لامیان ده داته وه.

۳۵- نازیه تی بی زانین ناگری بی رووناکیه :

كه سانێك هه ن زور نازان به لام بیركردنه وه یان نی یه وه له ناكامی كیشه كاندا تووشی زیان ده بیئت چونكه پیش كردنی بیریان نه كردووه ته وه یان هه ندی جار دارایی ده كه ویتته ده ست كه سیکی نازا به لام چونكه حساب بو كه س ناكات دارایه كه ی به ناسانی داده نی وه پیویسته كه كه سی نازا بیركردنه وه ی هه بیئت یان بیركردنه وه بو به كار هینانی ده سه لات وه یز.

۳۶- نه گهر لوتت بوئ لوته وانته پیویسته :

نه گهر ده ته وی پیاوه تی بكه ی پیویستت به داراییه وه نه ترسانه له خه رج كردنی یان نه گهر ده ته وی بی به یارمه تی ده ری كه سیك له چاره سه ركردنی كیشه كه ی نه وا پیویستت به لبورده ی یه و چاوه پروانی شه ريك بوونی بی له زیانه كانی یان نه گهر كاریکی پیشه وه ری بكه ی نه بی ئاماده كاری بو هه موو پیداو یستیه كان بكه ی.

۳۷- ئاوت خوارد له کانیه ک بهردی تی فری مه ده :

هه ر که سی سودی بووت بوو پوژی له پوژان بیرنه که یته وه که
 دژایه تی بکه ی یان که نه زانی سه رچاوه ی دارایی ژیانته له
 جیگه یه که وه یه نابیت هه وئی تیگدان ی بده ی. یان هه ر که سیگ
 چاره سه ری گرفته که ی بو کوردی و یارمه ته تی دای دئسوژانه
 یارمه ته تی بده و پلانی بو دامه پێژه تیا بجیت. یان هه ندی جار
 که سانی هه سود هه ول دده دن که نه وان هه ی یارمه تیان نه دن
 ته له و داویان بو بنینه وه، بو نه وه ی سو دمه ند نه بن.

۳۸- نه و جیگه خوشه که دل پیی خوشه :

هه ندی که س نه وان هه یه جیگه ی نیشه جی بوونی باش نه بی
 به لام نه به رنه وه ی دئی پی خوشه و سو دمه ند بو وه ئی جه ز ناکات
 جیی به یلی. یان هه ندی جار کابرا له جیگه یه کدا به پوائته
 خوشه به لام پرس یاری لی ده که ی سه یر ده که ی نارازییه نه و
 جیگه یه و ئاواته خاوزه به و شوینه ی جارانی چونکه نه و جیگه
 دئی خوش بوو. زور جار ژنان نه و په نده به کار دینن به هوی
 شوکردن و دور که و تنه وه له مائی باوک.

۳۹- نه گهر پشیله حاکم بیت نه وا هه موو مشکیک تاوانباره

گرتنه ده سته ده سه لات له لایهن که سیکی ره گه ز په رسته وه
 چونکه هه ردوو ره گه زی پشیله و مشک دژی یه کترن. به تاییه تی
 که که سانیک سه رده که ون و بریار دده دن زور جار رقی دئیان به
 بنه مائه یه ک یان عه شیره نیک بگره نه ته وه یه ک ده پێژن. به بی
 جیاوازی که سه کان و باش و خرا پیان چونکه نه و هه مووی به

خراپ سهیر دهکات. یان که سانیك باری داراییان باشه به لام به چاوی خراپ نهروانیته خه لکی دهوروبه ریان زورجار پیاوی دل پیس هه موو کهس به خرا په کار دهزانی به رامبه ر به مائه وهی.

۴۰- نه گهر خزم گۆشته کهت بخوات نیسقانه کهت ناشکینیت:

زورجار کیشه ده که ویتته نیوان دوو خزم به لام ته نها به دهمه قاله ده مینیتته وه به لام سهیر ده که ی که سیکی بیگانه قسه به یه کیکیان ده ئیت، نهوی تر دیتته جواب ده ئی: برا خزمه راسته شه رمان کردوو. یان زورجار خزم له گه ل خزم کیشه ی هه یه به لام که بو هه ردوولایان یه ک دوژمن ده بی ده بنه وه به یه ک و شه ری نیوانیان راده گرن.

۴۱- نه و نانه نانه نه ورۆ له خوانه :

زور کهس هه چی له بارا نی یه و نه بووه به لام خو ی هه ئده کیشنی یان هه ییوو به لام نه مرۆ بی ده سه لاته نه یه وهی باسی رابردوو بکات. وه یان خزمه ت کردنی میوانیک به باشی نه کری و به لام خاوه ن مال باسی دوینی و پییری بکات و له گه ل نه وهش کۆل نه دات ناچار میوانه که دیتته گوو ئه م په نده ی پی ده ئی به لام به شیوه ی گائته جاری یان به بیکه نینه وه.

۴۲- ناردی بیژاوه سوسی ریژاوه:

زورجار ئه م په نده ژنان به رامبه ر به و پیاوانه ده یکه ن که باسی ژن هینان نه که ن و خویان هه ئده کیشن. یان که سانیك نازایه و به لام له پییری خو ی باده دا به لام له به رنه وهی ناتوانی له روشی نایه بلی په کم که وتوو، خه لکی دهوروبه ر به ته شه ره وه ئه م

قسه یه ده که ن... کابرایه که میوانی نه بیته به لام یان میوانه که خاوهن کچه یان بیوه ژنی هه یه نه میس بو خوه ئکیشان نه و تهی داخوازییه ده دات له رووی میوان به لام میوان بو نه وهی بزانی که ژنی ناداتی نه ئی تو ئاردت بیژاوه و سوست ریژاوه.

۴۳- ناسمان بهرز زهوی سهخت:

که سانیک بی دهره تان و به دب هخت له کاتی نه بوونیدا و نه و پهری هه ژاریدا. گرفتیک دیته سه به لام زور بی ده سه لاته و ناومیید ده بیته له دهرگای زور که سه ده دات به لام بی سو ده پاش که رانه وهی مال و پرسیار ئیکردنی ده ئی ناسمان بهرز زهوی سهخت. واته هیچی پی ناکری.. یان که می کات و جیه جی نه کردنی کاریک زور جار بی ئومیید ده بیته و داواکاره که زور هه رسانی ده کات بو جیه جی نه کردنی.. یان چاره سه هر کردنی کی شه یه که به دارایی هه رچه ند هه و ل دهری چاره سه هر ناکری نه بی بشکری..

۴۴- ناغا رو، خوا شوکر:

که سیک هه ز ده کات که وره که ی به ری له برگی یه که مدا ده ئی ناغام رو واته داماو بووم و گه وره نه ما به لام له برگی دوو مدا ده ئی خویه شوکر واته زور سوپاسی خوی گه وره ده کات که نه م زائمه ی له کول کردمه وه. یان ناچار بون به کردنی کاریک و به روائهت پی خوشه به لام له ناخه وه بی زاری دهره بری که خوا شوکر ده کات له بی ده سه لاتیدا و ده ئی. زور جار ان باوه پیاره

خراپه یان باوهژن له کاتی مردنیاندا سهیر ده که ی زړکوریان زړ
کچ ده گرین به لام له ناخه وه وانین به یه کتری ده لێن نۆخه ی
نه جاتمان بوو.

۴۵- ناو بیینه و دهست بشۆ:

بی ئومید بوون له ئیشیک یان بردنی سهروهتی کابرایه ک و
دوای گیرانه وهی به سه رهات دهیه وی بیسه لینی له نیفلاس بوو
ده لئ: نه و سوار من پیاده، ئیستا ناو بیینه و دهست بشۆ. یان
قسه کردنی که سیك و شیواندنی نیوان دوو کهس، نه وهی که
په نه که ی داوه دهروا به لام پرسیار ده کری بۆچی وایه و بۆچی و
کرا. پاشی گیرانه وهی به سه رهات که ده لئ فلان بوو تیکی داین
ناو بیینه و دهست بشۆ. یان له دهستچوونی مائیکی زۆر له لایه ن
دۆستیك یان دزیك. واته پاش بی ئومید بوون و کو تایی قسه بو
سه رنانه وهی ئه م بابه ته ئه م په نده ده لئ.

۴۶- ناوی نامون و تونی بابا:

که سانیک هه یه چاره یان نه بی کاریك ده که ن، ئه م کاره زۆر
مه حاله ده رچوون لیبی و چاره سه ر کردنی که ده لئ: ناوی نامون
یه که م نامون ناوی خوایه کی فیرعه ونیه کانه، له هه مان کاتدا
شله یه کی که مه، تونی بابا تونیکه ده که ویتته ناوچه ی دربه ندی
خان که هه رچه ند شاره زا بیت که چوویه ناوی و ریگه ت هه له
کرد زۆر زه حمه ته ده ر باز بیت. به کورتی نه و ئیشه زۆر ناخۆشه و
چاره سه رو ده رچوون لیبی زۆر زۆر زه حمه ته له وانیه بیته هوی
تیاچوون. یان. دروست بوونی کیشه و گرفت

۴۷- نه ئی چیشتی مجه وره:

مجهور نه و که سانهن که جاران خزمه تی مزگه وتیان ده کرد وه، کاته کانی نان خواردنی نه لایه ن خه ئکه وه خواردنی بو ده هات نه به رنه وه هه ر که سه و به بی به رنامه خواردن و خواردنه وه دینی و به مه به ستی خیر نه بیته هه مه ره نگه ، مجه وریش هه مووی داده نی ده ئی خوا نه ییری ، یان که سانیك نه مه نده کاری تیکه لاو ده که ن و هه موو نیشه کان به سه ریه که وه ده بیته بو ده ر باز بوون له م نیشه ی ده ئی: وه ک چیشتی مجه ور تیکه ئم کردوو ه. یان که سیکی خاوین سه ییری نیشه ناریکه کانی که سیکی تر ده کات و بو نه وه بزانی که باشی نه کردوو ه. که ئه م تیکه ل و پیکه ئه ی کردوو ه. ئه م په نده ی پی ده ئیت. یان وه ک هه وائلدان ده ئی نه مه نده کاری تیکه ل و پیکه ئی کردوو ه سه ری له به رده ر ناکه م بووه چیشتی مجه ور

۴۸- ناو کوتان له دنگدایه:

خه ریک بوون به کاریکه وه به لام پاش ماوه یه کی دوردریژ هه ر وه کو خوی وابی هیچی به سه ردا نه هاتبی یان ته می کردنی که سی لاسار و سه ره رپو به لام بی گوی تر بی باشتر نه بی یان هه وائلدان به سه ر کاریکدا و وه کو خوی ئی بیته وه.

۴۹- ئوخه ی مائی خوم مه یلم بی نه تخوم مه یلم بی نا تخوم:

بونی ده سه لات به سه ر شتیکدا و که س خاوه نی نه بیته و خوت ده سه لات ی ره هات هه بیته به سه ریا.. یان تو کاری بکه ی و که سیکی لابه لا بیه وی ته میته بکات و وا بزانی که تو نه زانی بو

پرس كردن پئی. یان نازاد بوون به و مائهی كه خۆت خاوه نیتی نه بیه خشی خه رچی ده كه ی نازادی.

٥٠- نه سپی چاك خوی ئالیکی خوی په یدا ده كات:

هه ندی كه س هه یه نه به ر نازایی و لیهاتوویی خوی و به هره ناوازه كانیه وه تیكه لاوی نه گه ل خه ئك و نه لایه ن خه ئكه وه ریژو خوشه ویستی و یارمه تیدانی. واته نه بوونی نابیتته كیشه بو دابرا نی نه كۆمه لگه. یان كه سانی خاوه ن پیشه و ده ست ره نگی ن هه رچه نده نه غه ربیی بن په كیان ناكه وئ به هوی نارام گرتن نه خۆبوردیه بیه نانی خویان مسۆگه ر ده كه ن.

٥١- نه گه ره به دو عای سه گ بی پیشه نه بارئ:

زۆر جار كه سانیک دو عا ده كه ن كه كه سیك زیانی ئی بكه وئ بو نه وه ی نه م شتیکی ده ست بكه ویت یان هه لپه رستان هه ول ده دن زیان به كه سیك بگه یه نن بو ده ست كه وتنی سو دیکی كه م. یان قسه كردن نه نیوان دوو كۆمه ئدا بو تیكدانیان و نازا وه نانه وه هه تا شتیکی ده ست كه ویت.

٥٢- ناشه ته نورهش به نۆریه:

ناشه ته نوره یاریه کی كو ئی كورده واریه واته كه سیك هه ئی ده كو تا سه ر كو ئی كه سیکی تر پاشی دانا نه مجار نۆره ی نه م ده هات بو یه ها واریان نه كرد هه موو شت به نۆریه. یان كه سیك نه ته نگانه دا نه چوو ه به لای كه سیكا هه رچه نده دۆستی بو وه به لام پاشی ماوه یه ك نه مجا نه م تووشی ده بیئت ها وریكه ی لیی

ناپرسی نه گهر گله یی کرد وه لآمی وا دده نه وه.. یان گۆرانکاری
خیراو دژی یه ک بوون..

٥٣- ئاسنی سار ده کوتی:

هه ندی کهس کاریک نه کهن به لآم هیچی به هیج نابی هه ندی جار پاشماوه یه کی
زۆر ههروهکو خۆی وایه زۆرجاران قسه کردن بو که سی به لآم گۆی ناگری ئی.

٥٤- نه گهر سه گ نه بی گورگ نه تخوا:

زۆر که سان هه ن که ده و نه مه ندن و زۆر که سی پیاو خراپ چاوی
تیبیریوه نه مپیش بو پاریزگاری له خۆی و سامانه که ی چه ند
که سیکی چاک و ده ست پاک و ئازای وه ک پاسه وان بو خۆی داناوه.
یان که سانی هه ن خاوه نی بنه مائه و پیاوه تین به لآم که سانی
ناحه زیان حه ز ده کهن وه ک شکاندن دژایه تیان بکه ن به لآم چه ند
خزمیکی ئازاو دۆستی ئازا به ناراسته و خو پشتگیری ئی ده کهن و
ناحه زه کانی به مه ده زانی و قسه ی به رامبه ر ناکه ن. هه رکات
ده ست و پیاوه ندی باشت هه بوو ریژیان ئی بگره چونکه پشت و
په نان بو ت..

٥٥- نه ئی به ردی به نی گۆمه:

هه ندی کهس نه مه نده بی ده نگه کهس به کیشه کانی نازانی و
خۆشی به کیشه ی که سه وه خه ریک ناکات، نه گهر که سی گومانی
خراپی ئی بکات که سیکی تر شاهیدی چاکی و پاکی بو دده ات.
زۆرجار شتیکی ون ده بی ت هه رچه ند ده گه رین به لآم سو دی نیه
به دهم گه رانه وه نه م په نده ده ئین. یان قسه یه کی نه ئینی لای

که سیکی زۆر نه مین نه ویش ده ئی وه ک به ردی بنی گۆمی ئی دی لای
من واته که س ناییستیته وه. زۆر به دنیا بیه وه.

۵۶- نه ئی گوشتی قازی خواردوو:

هه ندی که س دهنگیان زۆر زیقنه بۆیه بۆ هاوتاکردنی دهنگی به
دهنگی قاز باسی ده که ن چونکه دهنگی زۆر جیاوازه و نه ناو
دهنگه کاندایاره. به تاییه تی بۆ گۆرانی بیژه کان که به
سازگاری دهنگیان ده رده که ویت.

۵۷- نه ئی گۆلی به غیله:

گۆل جووره نه خوشیه که که نه وهی توشی بییت هه راسان ده بییت
به ده ست نازاره وه بۆیه تووش بوو حه سودی به ساغه کان ده بات.
یان ده ست که وتنی قازا نجی که سیکی وه حه سادته بردنی
که سیکی تر پیی و زۆر باس کردنی له ملاقا و لادا. یان بۆ
که یشتن به نه نجام خو هه ئواسینی به که سیکی تر داو چاو کردن
له و.

۵۸- ناشی گرمی دیت به لام باراشی دیار نییه:

هه ندی که س هه و ئی زۆر دهن به لام هیچیان دیار نییه ، هیچیان
به هیچ نابیت. یان هه ره شه کردن له که سیکی و به لام نه نجامی
نه بییت. واته ته نها دهنگه دهنگ نه بییت هیچی تری نه بییت. یان
هه و ئ و کۆشی زۆر بردنی ره نجی به بی سود وه رگرتن ئی.

۵۹- نه م سال سائی مه یمونه نه مه نه وه ئمانه ئاخری چۆنه:

دیاره له کورده واریدا سائه کان دیاری کراوه که سائی مه یمون و
نه سپ به سائی سه خت ناو ده بن وه گهر سائی مه ر بییت به سائی

خۆشی و بهر دهگهت ناوی ده بهن.. دیاره هه ندی کهس که نازهن داره و سانه کهشی سه خته و نه ویش ئانی نازهنی نه زور به په رۆش نه بی و ترسی لی ده نیشی، ده ئی: سالی مه یمونه. یان هه ندی کار هه یه که زور ناخۆشه له سه ره تاوه له نیوان دوو شه ریکدایه بۆ نازاری بوون له شه راکه ته یان نه مه پهنده ده لێن. یان له نیوان ژن و میرددا زور جار بۆ نازاری بوون له داهاتی سالانه نه مه قسه یه ده کهن.

٦٠ - نه وه عه رزو نه وه گه ز:

زور جار که سانی هه ن که خۆیان هه لده نین که کهس چاریان ناکات و داوی به رام بهر دهگات له ناکاو که سیك راست ده بیته وه و ده ئی: من نامادهم کومه گه کهش ده لێن: فه رموو. نه وه عه رزو نه وه گه ز. واته زمینه له باره بۆ هه ردوو پکه بهر به لاره کهسی نه وه ل جار ده ئی: نا عه ییه یان بیانو ده هی نیته وه بۆ نه وه ی ته ریق نه بیته وه. یان زور جار پیاو خۆی هه لده کیشی که ژن دینی کهسی خاوه نی کچه وه ده ئی: فه رموو نه وه من نامادهم وه ره پێشه وه.. یان که سیکی خاوه ن سامان نازانی چی بکات بۆ یارمه تی و باسی دهگات که کهس نه له پر کابرایه ک ده ئی: من هه ژارم فه رموو. بۆ پاشه کهشیه له رووبه روو بوونه وه دا

٦١ - نه ئی میشی میوانی نیه:

هه ندی کهس رووداوی ناخۆش دیته به سه ریدا به لام دیاره له شه نسی خۆی گووی پنی نادا. یان هه ندی کهس زور داماو و گیلن نیشی که له که بوو به سه ریا به لام خۆی بی ناگا دهگات

یان ژنی وا هه یه که به هۆیه وه کیشه یه کی زۆر گه وه دروست بووه به لام وه که نه وهی که میشی میوانی نه بی باسی دهکات. یان هه ندی پیاو یان ژن نه سه ره مه سه له ی شه ره ف نه گه یی به لام دیاره له بی عاریان هه ره پیده گه نن و خویان تیک نادهن به پیچه وان هه خو نه گۆن وه که سیکی ئاسایی.. که سانیکی خاوهن شه رم و حه یا بو نه وهی بزانه که خرا په کارن به هیواشی و نه سه رخو ده ئین: عه ییه بو ده ئی میشی موانت نی یه واته واده زانی هیج نه بوو.

٦٢ - ئاسکی مانه دوو ده گه یی:

زۆر کهس هه یه به ئارام گه رتن و نه سه ره خۆیی ناتوانی چاری بکه ی چونکه نه وه له تو به ئارام تره و خۆرا گه رته ناچار دانانی پلان و کیشه دروست کردن و دهکات زوو خۆی بدات به دهسته وه یان هه ندی کهس ره وهک و ئازا مه گه ره له خۆی رهوک و ئازاتری بو په یدا بکه ی تا بگه ی په یدا و بیگه رته وه. زۆر جار بازگانه کان بو بازگانی منافسی به رنامه داده نی به توش کردن به زه ره رو چوک به به رامبه ره داده داو ده ئی: نه زانه له من ئازاتری.

٦٣ - ناو له بیژنگدا نایه:

چاوه روان نا کرئ که سیکی دم شر هه وائت بداته ده ست تا کهس نه زانی و ئاسوده بیت بو یه زۆر جار به هۆی ده مشری و بی نه زموونی نه وه که سه وه کیشه و گه یرو گه رت دروست ده بیت.

۶۴ - **ئاگر له سه ر پشتی بکه ره وه :**

که سیکی زۆر هه ژارو نه دار برایه کی یان که سیکی خراپه ده کات و ده پوات خاوهن حه ق یه خه ی ئه م ده گری بۆ سه نده وه ی حه قه که ی ئه م یه یسی هیچی نیه با وه پریشی پی ناکه ن به لام که سیکی با وه پیکراوی خاوهن حه ق به خاوهن حه ق ده ئی : خه ریکی چی به خوا ئاگر له سه ر پشتی بکه ره وه واته هیچی نیه ، نه گه ر پاره ت هه یه یارمه تی بده . یان که سیکی خه سار له که سیکی ده دات به لام خاوهن خه سار رووی تی ده کات من چی به تو بکه م نه زانم حائت چۆنه . یان که سیکی نه یه وئ یارمه تی دابه ش بکات ناوی که سیکی ده ده ئی که نه مه نده هه ژاره ئاگر له سه ر پشتی بکه ره وه .

۶۵ - **نه ئیی مانگای مالوانه :**

که سانی هه یه زۆر خۆرو ده م له هیج نا پارستن به لام به هو ی خواردی هه مه جو ره وه توشی نه خوشی ده بیئتو دئسو زانی ئه م په نده ی پی ده ئین . یان که سانیکی هه ن زۆر خۆرو شه رم ناکه ن له خواردن و به بی بیژکردنه وه له جو ری خواردن به و هو یه وه زۆر قه ئه و ده بن ... بۆ زانینی خو ئنه ر : مالوان / جو گه یه که له نیوان هه ئه بجه ی تازو ئاوی تانجه رۆدا هه موو جو ره گیایه کی ئی سه وز ده بی به هو ی زۆری ئاوه که یه وه ناوچه یه کی فراوان ئا و ده دات . ئه م په نده زۆر له ناوچه ی شاره زوور به کار دیت

٦٦- نه ییاته سه ر کانی ئاوی نادات ده یگه رینیته وه:

که سانیك هه یه نه یه وی گائته به که سیك بکات و وه که سیکی گیل سهیری بکات به لام نازانی زور له و وریاتره و وه لامی نه داته وه. یان خو هه ئنانی که سیك به سه ر که سیکی تر دا به لام که سی به رام به ره له و ئازاترو وریاتره وه لامی نه داته وه یان داماو بوونی که سیك به دهستی که سیکی تره وه که زور زال بووه به سه ریا..

٦٧- نه نه م تره که نه که سه ر ناگریت:

هه ندی که س کاریك نه که ن و زور به پوخله وانی به جی دیلن ، وا ده زانن باشه به لام تیك ده چی یان چاك کردنی کیشه یه ک درو کردن له نیوانیان و گه شتن به نه نجام پاشان ناشکرا بوونی دروکه . یان کردنه وه ی خانوو به لام وه کو پینویست مه وادی تی نه که ی واته فیل بکه ی تییدا . یان هه وئدان بو پهیدا کردنی مال و سامان به درو پاشان که نه که بوونی دروکان و ناشکرا بوونی فیله کان توش وه لامت نه وی بو مال و منالم کردوو که سی دوست ده ئی به م تره که نه که به خییو ناگری.

٦٨- نه وه ملی من و نه وه چه قوی تو:

سه ردانه واندن له ئاستی که سیك که نه زانی هه ئه ت له به رام به ره کردوو وه خو ت به دان به مافی نه ودا نه ئی و نه ئی من هه ئه م کردوو به رام به ره تی یان زیاندان له که سی که خو ت پاشی ده رکه وئتی راستی ناماده ی هه موو سزایه کی یان که سیك قسه ده کات به رام به ره ده ئی : من له ئاستی قسه ی حه ق ملم باریک تره

له موو. یان خاوهن حهق داوا دهکات له که سیك به لام له بهر نه بوونی دهئی: مالم له ئاستی حهق باریکتره له موو. واته مل که چ کردن له ئاستی راستی .

٦٩- ناگر له چاوی نه باری:

که سیکه که زور ناحهقی بهرام بهر کراوه تانه و رادهیهی که نارام و ئوقره یی ئی برپاوه ، تورپهیی به ناوچاویهوه دیاره ، زور نامادهیه بو توئه سه ندنهوه به لام ئه وهی ئه یه وئی دیار نیه هه رچه ند هه وئ دهدات یان خوئی شار دووه ته وه یان شار دوویانه ته وه و به لام ئارامی نیه تا نه گاته ئه وهی مه به ستیه تی. یان پیاویک یان ژنیك تاوانیکیان خراوته پال و به لام زور تورپه بو ئه وهی ئه نجامی دروو راستی بزانی.

٧٠- ناوی شیرین له گلی سویر ده رناچی:

له که سی خراپ چاوه ری ناکری که چاکه بکات یان نه گهر چاکه شی کرد پاش ماوه یه کی زور که م ده رنه که وئی که مه به ستی ئه وه بووه که پلانه که ی سه ربگری. ئه م په نده کورد واته نی به ناکه س به چه ناسراوه. مانایی که سی خراپ و به دخوو.

٧١- نه ئی به دهم دایناوه:

زور رهفتار و کردار و رهنگ و دهنگی له دایکی دهکات ئه م په نده زور تایبه ته به که چان به لام بو پیاوان دهوتری وه کوباوکی رهفتار دهکات

۷۲- نهو که له شه گره ی شکاندت دووباره ی مه که ره وه:

کردنی قسه یه کی ناخۆش و دل ته زین به رامبه ر به که سیك كه سه كه زور توپه ده كات به تاییه تی له ناو كۆمه ئدا نه م قسه ده كری به رامبه ر به هه له كهر. یان کردنی قسه یه ك به رامبه ر به که سیکی بی ده سه لات که خوی نه توانی وه لام بداته وه به لام که سیکی خوی که زور دئسوژیتی بو پاریزگاری له م خزمه روو ده کاته کابراو نه م قسه یه ی پی ده ئی نه و جا کابرا نه زانی که هه ئه ی کردوو. یان زور جار پیاویك قسه ی ناشرین به ماناوه به ژنیك ده ئی ژنه ش زور مهردانه ده ئی: ناگات له ده مت بی بزانه چی ده شکینی. واته نه کردنی قسه ی زیاد

۷۳- ناوه که له سه رچاوه وه لیله:

چاره سه ر نه کردنی کیشه یه ک که له سه ره وه هه بییت چونکه نه گهر کیشه کان له سه ره وه بییت نه وه ده ست و پیوه ند ناتوانن چاره ی بکه ن. یان که سانی سه روتر هانده ری که سانی خواره ون بو ناژاوه و کیشه نانه وه که که سانی خیرخوا ده چنه ناو کیشه که بو چاره سه ر کردن تی ده گهن له سه ره وه به رنامه دانراوه و واز دینن و ده ئین: ناوه که له سه رچاوه وه لیله یان ته ماشا ده که ییت هه ندی کیشه ی لاوه کی هه یه چاره سه ر ده کرین به لام له به رئه وه ی نه وانه ی له سه ره وه نارینکن له جیاتی چاره سه ر کردن تیکی ده دن.

۷۴- ئینسان مه ر نیه هه ر نه که و ئیکدا بیئت:

دیار نه مانی که سیئک و پاشان ده و ئمه ند بوون و به رزبوونی پله و پایه ی ، باش بوونی ئاستی دارایی ، نه گه ل نه وه شدا ئی بو ده یی و پیاوه تی پیا ده بکات به رام به ر خه ئکی ، خه ئک ده ئین : راسته ئینسان مه ر نیه . یان گۆرانکاریه خیراگان که به سه ر مرقدا دیت ، هه ئکه وتن و گۆرانکاری به ره تی نه خودی خۆیدا . یان زۆر جار که سانی خراپ باش ده بن ، نه گه ل نه وه شدا ده ست ده که ن به چاکه و پیاوه تی .

۷۵- ناویننه نه گریته رووی بویه بیزاره:

زۆر جار که سانیئک هه ن که زۆر هیمن و له سه رخۆن به لام هه ندی که س تانه و ته شه ری ئی نه دهن و بیزار نه بیئت و تو ره یی ده رده بریئت تا نه گاته ده نگه ده نگه و شه ر کر دنیش . چونکه قسه کانی وه ک تیشکی ناویننه که چۆن له خۆروه وه ری ده گری و ده ییات له چاوان بیزار که ره ئاوه هایه .

۷۶- ئاوی بی له غاوی خواردوو:

له غاو بو کردنه ده می نه سپو ماین و هیستر به کار دیت له کاتی سواریبونا هه ر کات له غاو کرا ده میان نه نه توانن ئاو بخۆنه وه نه نه توانن پوش و په لاش بخۆن که له غاو لایه را وه ک هه ئپه بو کردن به ئاره زووی خۆیان خواردن و ئاو نه بخۆنه وه ، هه ندی که س که خۆی به زل زانی به ره په رچی نه درایه وه وه ئه وه ی ویستی کردی به لام له ناکاو سنوره کانی خۆی ده به زینئ زۆر چاک به ره په رچی نه دهنه وه و بگه ره ته مبیی ده که ن ، نه وه ی زۆر داماو

نه بی هه ندی جار قسه شی پی ده ئین هیج ناکات نه م په ندی پی ده ئین: که ئاوی بی له غاوی خوار دبوو. که واته سه ره رۆ بووه و نیستا به رگری لی ده کریت ،

۷۷- ئاو له کولانا نه ئی هه رچیم لی بی خۆم به خۆم کرد:

واته که سیك نه ئینی نه داته دهستی که سیك که خوی خزمه تی کردوو وه خوی بوو به هوی پیگه یاندانی تا نه وهی پاراستویه تی به لام ده بییت به شه رو به خه ی ده گری ، زۆر هه راسانی ده کات ، زۆر جار ده گاته کوشتن. نه م په ندی بو تـاوان باری خوی ده ئیت که چاک بووه له گه ئی .

۷۸- نه سپی چاک شو ئیگی به سه :

نه گه ره که سیك خاوه نی بیرو هوش و غیره تا بی یه ک وشه ی به سه بو نه وهی بگاته ئامانجی خوی و نه وه شی که نه و په ندی پی ده ئی ، زۆر به مه ردا نه کاره کانی نه نجام بدات .

۷۹- نه ئی بۆ ناگر هاتوو نه وه ندی به په له یه :

بو که سیك که سه ردانی شو ئینیک ده کات به لام زۆر سه ز ده که ن به هاتنی له پر ده ئی : ده مه وی بگه ری مه وه به لام بو نه وهی نه گه ری ته وه نه م په ندی پی ده ئین. یان زۆر جار دوو ژن سه ردانی مانی یه کتر نه که ن زوو هه ئه دستن دوو باره یه کیان به وی تریان ده ئی : بو ناگر هاتبووی. مه به ست نه م په ندی په له کردنه .

۸۰- ئیشکه رم به مرئ مشورکه رم نه مرئ:

که سانیک که ئیش ده که ن نه گه ر بـرـوات یان واز بینیت که سانی تر نه توانن له جیگه ی ئیشه که بکه ن. به لام نه گه ره که سیکی

ناقل و زاناو بهرنامه دانهر بو مروّف مرد به ئاسانی دهست ناکه وئ چونکه تا دهست ده که وئ له وانه یه زور کیشه و گرفت روو بدات.

۸۱- ناو و ئاوه دانی:

زور جار تینویتی مروّف به هیلاکا ده بات ، به ههر جورئ بی ده گهرین چه ماویک، کانیه ک ده دوزنه وه پاش پشودان و ئاو خواردنه وه به بیکه نینه وه ئه و په نده ده ئین.

۸۲- ئاگای له محمودی بی زهواد نیه :

که سیکه که کیشه یه که هه یه و زور رووی له وه به لام خه ئکی ده و روبه ری ئه زانی ئه م ئاگای ئی نیه تا روژی پیی ده ئین : ئه و جا ئاگاداره یان بوختان کردنه بو که سی که نازانی و ئه و که سه ی بوختانی بو ده کا ئه م به دئسوژی ئه زانی خه ئکی پی ده ئین: ئه وه توبی ئاگای ئه و کابرا چی ده کات به رامبه رت. ئه یش بو بی ئاگایی ئه م په نده ده ئیت وه ک نیّت پاکى .

۸۳- ئاردی جه وائلم خواردوو ه ی هه مانه م ماوه :

که سیك خو ی به خاوه ن به ش ئه زانی به لام ئه وه ی ئه و که به خاوه ن به شی ده زانی بی ئاگایه و له دل سافی خو ی به شی ده دات تا ده گاته ئه وه ی زور لاف ئی ده دات و کابرا دیته زمان ده ئی: چیت لای منه ؟ ئه م یه ش ده ئی: ئاردی جه وائلم خواردوو ه ی هه مانه ماوه . یان زور جار کابان بو ئاگادار کردنه وه ده ئی ئاردی جه وائ تها و بوو هه مانه که ماوه واته خو ت ئاماده بکه بو چوون بو ناش پیاوه که تیده گات که که میان ماوه .

۸۴ - ناخوڤی به رزه:

زۆر کهس هه یه به قه ده ر بنه چه ی خۆی زیاتر خۆی هه ئه ده ئی
، یان لافو گه زاف ئی ده دات خه ئکی به کهم سه هیر ده کات ئه و
کۆمه ئه ش که ناتوانن ڤووبه ڤووی بینه وه ئه م په نه دی ڤی
ده ئین. واته ئاگا دار کر نه وه بۆ زیده ڤۆی نه کردن.

۸۵ - ناشه وان نه خه یائی و باراش هار نه خه یائی:

هه نه ئی جار نه گه رمه ی قسه کردن دا نه ناو کۆمه ئی یان دووو
که سدا که قسه ده کری ئه ڤر که سیئ قسه یه ک ده کات که
په یوه نه دی به و قسه انه وه نیه به رامبه ر پیده که نه ئی ده ئی: راسته
ناشه وان نه خه یائی... هتد ، یان که سی به رنامه دانئ بو که سی
که مه به ستی چا که کردنه به لام ئه وی به رامبه ر به رنامه که ی تیئ
ده دات. ئه مپش به بیزار یه وه ئه م په نه ده ئی.

۸۶ - ئاسن به قون گه رم نابئ:

زۆر کهس نه یه وه ئی ئیشیئ بکات به بی ئه وه ی زۆری ڤی بگا و
ماندو بیئ ئه و شته به ده ست بیئئ به لام بو ی نا کری و که سی
به رامبه ر نه مه ی ڤی ده ئی یان به ئین دانه و جی به جی نه کردن
، توش کردن ی که سیئ و خۆده ر باز کردن ی به ئینده ر و ئه م توشی
مهینه تی بیئت.

۸۷ - ناسکی نه گیرا و زۆره نه وه هه رده:

زۆر جار به ئین ئه ده ن به وه ی شتیکی باش بیئن و به لام به ئینه که
ناچییته سه ر به خه یائی خۆی نه توانئ جیبه جی بکات به لام

کابرا نایه وی به درۆی بخاته وه ده ئی : بهرام ئاسکی نه گیراو زۆره
واته برۆ ئاسکی بگره و به ئینه که ته تی پی ببه سه ر.

۸۸- ئاسمان له بهر چاوم تاریکه :

خرا په یه که یان بوختانیك بو که سی کراوه یان به رام به ری
کراوه به لام نایه ئن که سه که به دوادا چوونی بو بکات که داوی
کاریکی لی ده که ن زۆر به داخه وه ده ئی : وازم لی بیئن ئاسمان
له بهر چاوم تاریک بووه. که سیکی دۆست دلت بشکیننی به لام چارت
نه بی که قسه بکه ی هه رچیت لی پیرسن له بهر دلت ته نگي نه توانی
وه لام بده یته وه. چ له بهر ریز بیته یان ترس .

۸۹- ناخوری خوی لی گۆراوه :

هه ندی که س له بهر ده ست که وتنی پله و پایه یان دارایی
زۆر خۆیان لی ده گۆری و کاری خراپ ده که ن به لام رووبه رووی
ده بنه وه و رووی ده شکینن به لام دیاره هیچی پی ناکریت ، به م
په نده بی ده سه لاتی بو یاس ده که ن و ناگاداری ده که نه وه له بی
ده سه لاتی ، یان زۆر جار ئافره ت شوو ده کات به که سیکی
ده و له مه ند و که س و کاری له بیر ده چیت و بگره سه ردانی شیان
ناکات ، پاش ماوه یه کی دره نگ که سه ردان ده کات به م په نده
به خیره اتنی ده که ن ، یان هه رگۆرا نکاریه که که مرو ف به ره و
له خۆبایی بوون بیات .

۹۰- نه ش وه پی و نه شتری :

که سانیک هه ن که زۆر قسه ی نابه جی ده که ن له گه ل نه وه شدا
زۆر به ئین و قسه فری نه دهن ئازاری ده روونی خه لکان نه دهن یان

له کاتی بوونی کیشه یهك، خۆیان با نه دهن له گه ل قسه کردن و جنیوی ناشرین و بئی ریزی نه نوینن به لام به رامبه ره له بهر هه له وه پری و قسه کانی ته نهها نه وه نه دی پئی ده ئی که نه شوهری و نه شترێ. واته هه ئس و کهوتی ناشیرینه و پیویست ده کات وه لامی بریته وه .

۹۱- نارو به برکهی خۆیه وه جوانه :

هه موو کهس به کو مه ل و خزم و که سیه وه جوانه نه گهر که سیکی باش بوو ، توانی یهك ریزی خزمان و دهو روبری پپاریزی . یان زور کهس دابهری له خزمان و پاش ته نگانه گه رانه وهی بو ناو خزمان و سه رکهوتنی که پرسپاری لی کرا ده ئی : برا نارو به برکهی خۆیه وه جوانه .

۹۲- نه زانم کهری خۆم چه ندی باریه تی :

زور کهس خوی هه ئده کیشی و هه ره شه له که سیکی تر ده کات خه ئکی ده چنه لای که سه که و ناگاداری خوی بییت نه وهیش نه م په نه دیان پئی ده ئی : یان کردنی کاریک به که سیك به لام دهو روبری زیاتری لی چاوه پئی کهن ، کابرا ده ئی : کاکه خۆم نه زانم چه ندی له توانا دایه یان مه سه لهی سامان دارایی و دروست بوونی کیشه خه ئک داوای پارهی زیاتر بکهن به لام نوینه ره کهی کابرا نه م په نه ده ئی .

۹۳- نه گهر تو مه نی من دوو مه نم بیجگه له گورزو که مه نم :

که سیك خوی به زل نه زانی حساب بو به رامبه ره کهی ناکات، به رامبه ریش له و خوی به زل تر ده زانی و بگه ره زیاتره له وهیش بو

رووبه رووبوونه وه نه مه ی پئی ده ئی، یان که سێک به دارایی خۆبیدا نه نازی به لام که سی دووهم هه ره شه ده کات و ده ئی: من له تو زۆرترو باشترم خۆ هه ئنه نییت. یان له کاتی شه ره ژندا ژنیکی هارو خراپ یه کیکی خراپ و هارتتری بو دیت. به م په نده به رامبه ری نه وه ی رووبه به رووی بووه ته وه له خۆی به هیزتره

۹۴- ناویکی پیسی ریزاوه:

هه ندی جار کیشه و گرفت دروست ده بیست که سێک خرا په یه ک ده کات نه و ناوچه یه به جی دیلی به لام پاش ماوه یه کی دریز داوای گه رانه وه ی لی ده که ن به لام ناگه ریته وه نه زانی چ خرا په یه کی کردوو. نه م په نده زۆر جار بو مه سه له ی شه روا ل پیس و شه ره ف باس ده کری. له ترسی تو له سه نده وه ناگه ریته وه.

۹۵- ناوی کرده ژیری و ده ری کرد:

که سانیک هه ن نه وه نده کیشه و گرفت دروست ده که ن بو که سانیکی تر ناچار نه و ناوه چۆل ده کات و ده روات به تاییه تی له وه زیفه دا به هوی درۆ بو کردن و ناو زپاندنه وه زۆر جار به ریوه به ری یان فه رمان به ر هاو پری خۆی نه و جیگه ده ری ده کات یان ژنان که زۆر قسه نه سه ری هکی ده که ن پاشان هاو پری که ی ده روات کاتی پرسیا ریان لی ده که ی ده ئین: نه ده رویشت به لام فالن که س ناوی کرده ژیری. لی ره دا بو ده رکردن به کار دیت.

۹۶- ناو به دهستی خۆت نه خۆیته وه تامی نیه :

هه ندی جار له ناو باخدا کابرایه بو ریز لێنان میوه
 لیده کاته وه له بهردهم میوان دایدهنی به لام میوانه که دهئی
 نه وهی به دهستی خۆت لێیکه یته وه خوشتره له لام یان هه ندی
 جار بو کردنه وهی تۆ له که سیک خاوهن حه ق دهئی : به دهستی خۆم
 تۆ نه که مه وه تامی نیه .

۹۷- نه گهر خه نه زور بوو گۆنای پی خه نه ده کهن :

زۆر بوونی شتی و بیرنه کردنه وه له به کارهینانی ، به
 کاریشیان هینا زور به باشی به کاری ناهینن . واته به هه در
 رویشن وزیان کردنی بی سود .

۹۸- نه وه دهئی نیره نه م دهئی بیدۆشه :

ئینکاری کردن له گه ل که سیک که قه ناعه تی پی بکه ی بو
 کاریک یان بو ئیشیک که نه کریت به لام تو بته وئ به زور پی
 بکه ی یان تینه گه یشتن له یه کترو کۆنه دان له سه ر شتی و بیزار
 بوونی به رامبه ر .

۹۹- نه ئی حه مامی ژنانه :

شوینیکه ژاوه ژاوه دهنگه دهنگی زور تیا بیت ، که سیک بیزار بوو
 بی له شوینه و بروت پاش پرسیار لیکردن به بی زاریه وه دهئی :
 ژاوه ژاویکه دهئی حه مامی ژنانه .

۱۰۰- نه ئی که نه شیرێ کلک هه لکه نراو :

که سیک له خۆبایی و جک که ته که بوری له قه دو بالای زیاتر
 قورس تر بیت یان زور جار که سیک توره ده بییت و نه وه ی ئی

چاوه پروان ناکرئ به لام بو نه وهی بیسه لیئنی که توره یه ناچار کابرای به رامبه ر زور به سوکی و له سه ره خو ده ئی: برا به س نه ئی که نه شیر ی...

۱۰۱- نه ئی گوێزی بو ده ژمی ری:

نه مه نده بی ناگیه له و قسانه ی که بو ی ده که یه ت و چاوه پروانی وه لامی به ئی به لام نه و ناگای له لای شو ئی ئیکی تره. یان که سیك که قسه ی بو ده که ی له به ره نه وه ی گو ئ ناگرئ چونکه زوری ئی کراره و نه یه وه ی تو ئه ی خو ی بکاته وه ده ئی: هه رچی ده ئیت بابلی وه که نه وه وایه که گوێزم بو بز می ری ت.

۱۰۲- نه مده ست نه حتیاجی نه و ده ست نه بی:

زور جار تو پبویستت به شتیکه به لام سه یر ده که ی نه وه ی که خوشی ده وی و داوی ئی ده که ی به لام ده ئی به داخه وه خوم نه حتیاجه ناتوانم پی ت بده م ناچار که سی به رامبه ر به بی ئومیدی و به ده ستی به تال ده که ری ته وه. یان زور جار برا و خوشک نه حتیاجیان ده که وی ته یه که به لام نه حتیاجی یه کتری ده رناکه ن.

۱۰۳- نه و کاروانچی من خانچی کارمان به یه که ده بی:

وه که هه ره شه کردن له یه کیك بو یه کیکی تر که هه ردووکیان سور نه زانن که نه حتیاجی یه کتر ده بن به لام کاروان چی خو ی ئی ده گورئ و خانچی هه ره شه ی ئی ده کات. به تاییه تی له ته حویل کردنی سه یاره و خانوودا که کابرای سه یاره کر یان خانو کر مل ناده ن به لام خاوه نی تا پوو زه وی هه ره شه ی نه وه ده که ن که بو ئی دی دینه به رده ستی.

١٠٤ - **ئهو سوارهو من پیاده:**

تۆ که فاله تی که سیک ده که ی به لام که نیشه که ی سه ری گرت
 خوی ده کات به نابه ئه دیان پیدانی مال به که سیکی درۆزن و
 ده ست بر به لام پاش ماوه یه ک زۆر هیلاک ده بی تا
 ده ییدۆزیته وه به لام وات ئی ده کات که تاوانباری ناچار ده ئی
 : برا تۆ سوراو من پیاده.

پیتی ب ۸۳ پهنه

- ۱- بومان بومان حسیب نیه هه سمان هه سمان حساوه
- ۲- بهنده بی عه یب نیه
- ۳- بهنده بی هه ربو خوا چاکه
- ۴- بوی بنووسه له سه ره سه هوئ
- ۵- بگرمینه و مه بارینه
- ۶- برا له پشت برا بیته مه گهر قه زای خوا بیته
- ۷- بووبه تره که هی خه سره وه نه برایه وه
- ۸- به ردی زل هه نگرتن نیشانه ی نه وه شانده
- ۹- بو کیری ژنی هینا
- ۱۰- بی عاریان خسته ناو ناو وتی ته ره ته ره نه باش
- ۱۱- به ریش نیه به نیشه
- ۱۲- به روئی خوئی سووری نه کاته وه
- ۱۳- به سه ره ی که ره به هار نایه
- ۱۴- به سمه به سمه کوره کچه خواجه به سمه
- ۱۵- بو خه ئکی گای بنه یه بو خوئی سه ره په ریش نیه
- ۱۶- بده ی له دهر گای خه ئکی نه دهن له دهر گات
- ۱۷- به هه زار سوزن گاسنیکی تیدا نابیته
- ۱۸- به یه ک گا گیره ناکری
- ۱۹- بی بواری له ناوی داوه
- ۲۰- بی زورنا هه ئده په ری
- ۲۱- بارمه که به م ماله ته ره سه ئه هه ره ئیمسه ئه .

- ٢٢- برا له برا ترازا کاتی بوویه برازا
- ٢٣- بهرد له جیگهی خوی سه نگینه
- ٢٤- به ریش بیته سابیرین له هه موو کهس پیاوتر
- ٢٥- به سه رهوت پشقالا باز ده دات
- ٢٦- به شه و جهرده و به رۆژ مهرده
- ٢٧- بهر کویره کانی قهت مه که وه باخ
- له پاشی چوو هس مه یکه ناخ و داخ
- ٢٨- به قه دهر هه مه ئاشه وانی ئی نازانی
- ٢٩- برا چه ز به مردنی براناکات به لام چه ز به نه بوونی ده کات
- ٣٠- بو هه ریه سه که نه گری
- ٣١- به هاران به هه شتی که ره
- ٣٢- با بی بوران بی بو به فر زهره ره
- ٣٣- بهردی بچوک سه ری گه و ره ده شکینی
- ٣٤- بزنی بو شه و ییک جیگه خوش ده کات
- ٣٥- به ره لای ته نکیه وه نه درێ
- ٣٦- به ره ی خه ئکی زوو له ژیر هه ئده ته کیت
- ٣٧- بویه بیته ده ئیم کاکه چۆله که یه کم بو بگری
- ٣٨- به قه دهر به ره که ی خۆت پی راکیشه
- ٣٩- به رخی نییر بو سه ره برینه
- ٤٠- بوو به کولله زهر د.
- ٤١- بو ره بو راوه بازه بو پاس
- ٤٢- بیانوی تر نانی جوویه

- ۴۳- برامان برایی کیسه مان جیایی
 ۴۴- به فر بوايه به سئ رۆژ نه ده توایه وه
 ۴۵- بارت نه ده رمائی پیاو دا بکه ویت خوشه
 ۴۶- بیگانه هه ر بیگه نه هه ر شوین و نه هه ر جیگه .
 ۴۷- بانیکه و دوو هه وا
 ۴۸- به بۆنه ی ده نکه گه نمیکه وه ده گوئه جو ئاو بخوات
 ۴۹- به که ر ناویرئ به کورتان شیره
 ۵۰- به پیکه نینی زۆردار برۆا مه که
 ۵۱- به به رزی خۆتا برۆانه نه مچا به پانی خه ئکدا .
 ۵۲- باره گوپزی ئی ئی خره ی نایه .
 ۵۳- به کفته نه ئی فلتنه
 ۵۴- به قنگ هه ناسه ده دات
 ۵۵- باخی بی به ر بو برین باشه
 ۵۶- بۆنی شیر ی خا و نه ده می دیت
 ۵۷- به نان هات و به ئاو خورا
 ۵۸- به رز نه فرئ به لام نزم نه نیشیتته وه
 ۵۹- به رتیل به رد نه رم ده کات
 ۶۰- به ردی سه ر مه ئۆی ناوه
 ۶۱- باز نه بازگه دا ده گیرئ
 ۶۲- برنج ئالیکی که ر نیه
 ۶۳- بو هه موو که س باوک بوو بو من باوه پیا ره یه
 ۶۴- به توره که ی به تال نه سپ نا گیرئ

- ۶۵- بوکی نه به ره وه خیرایه
- ۶۶- بوو به تا نجیه که ی کابرا نه کاتی راودا گووی دی
- ۶۷- بو دهسته سرێ قه یسه ریه ک مه سوتینه
- ۶۸- بزنی نه تاو گیان قه ساب نه حه بیه ت گوشت.
- ۶۹- به بی دهر پئی گه وره بووه
- ۷۰- بووه به ماره که ی شیخ هو مه ر
- ۷۱- بووه به کیچ و چوو ه که و ئیه وه
- ۷۲- به گورگان خواردی دا
- ۷۳- به ده ستیک دوو کائە ک هه ئنا گیرئ
- ۷۴- به په ریک سهری بره
- ۷۵- باو کمان برا من وه جاخ زاده م
- ۷۶- باریکان دهر پئی
- ۷۷- باری گران بو پشتی حوشت
- ۷۸- بار نانا ئینی نه باج و خه راج.
- ۷۹- برا با نو له سه ر ده بی
- ۸۰- به تیرئ دوو نیشانی شکاند
- ۸۱- به ده ستی خو م چیم کرد نه خو م
- ۸۲- بزنی مه رگی هات نانی شوان نه خوات
- ۸۳- به خاسه خاسه ریا ناوکاسه

۱- بومان بومان حسیب نیه هه سمان هه سمان حساوه :

زۆر کهس به رابردوودا نه نازی نه گهر نیشیکی کردبی به لام که داوای شتیکی ئی ده کهن و ده ئی؛ نیه یان هه ندی جار که سیکی نازاو چاو نه ترسه ، زۆر کاری نازایی کردوو به لام نیستا که فته و داماو. یان که سیك شانازی به دارایی کۆنی خزمیکه وه ده کات به لام نیستا هیچی نه ماوه و بگره یارمه تی دده دن. یان شانازی کردن به باوبا پیره وه به لام نیستا هیچی نه بارانیه خۆی

۲- به نده بی عه یب نیه :

زۆر جار که سیکی چاک و پاک هه نه ده کات و به لام به هه نه که ی نازانی کاتی پیی ده ئین؛ وه که نه وه ی که دان به هه نه که دا بنیت به لام نازانی چی بلئ به رامبه ر پیی ده ئی؛ ده ی به نده بی عه یب نابئ یان که سیکی چاک هه رچی مواسه فاتی چاکه یه هه یه تی به لام توره بوون یان له بیر چوونه وه یان هه ر شتیکی تر خه ئکی که باسی چاکه ی ده کهن باسی نه و کهم و کوریه ش ده کهن، یه کسه ر خۆی یان که سیکی تر ده ئی؛ ده ی به نده بی عه یب نیه واته هه موو به نده یه که له عه یب زیاتری هه یه بگره چه ند عه یبیک.

۳- به نده یی هه ر بو خوا چاکه :

زۆر کهس که خۆی به خزمه ت کاری که سیك ده زانی یان به دئسوۆزی که سیك به لام سه یه ر ده که ی که سه که خرا په ی به رامبه ر ده کری و ناشتوانئ چاره ی بکات ناچار ده ئی؛

به ندهیی بو خوا چاکه هه رگیز پیویستی بیت نیه ناشی
دانه وه به پروتا هه ر چیت له گه ل بکات.

۴- **بوی بنووسه له سه ر سه هو ل :**

نه گه ر که سیك قه رز بکات یان چاکه یه کی له گه ل بکه ین بو
بیمنه تی نه وه ی که کراوه له گه ئی ، بزانی که هیچی نه کردوو ه
ده ئی : له سه ر سه هو ل بو ت ده نوسم واته زور که م نه و سه هو له
نه تا ویته وه و نه م یس چاکه که ی نامینی و کابراش که پیا وه تی
له گه لدا کراوه بی منه تی ده کات.

۵- **بگر مینه و مه بارینه :**

هه ره شه کردن و توره بوون به لام بی نه وه ی که سی به رام به ر
زیانی مادی و جه سته یی پی بگات یان رینه مایی که سیکه بو
ده سه لات داریک بو نه وه ی له گه ل به رده سته کانیدا چاک بیت
یان بو کردنی کاریک و راپه راندنی یان ژن به پیا و ده ئی :
توره به له مناله کان به لام با نازاری جه سته یان نه بی.

۶- **برا له پشت برا بیت مه گه ر قه زا لای خوا بیت :**

نه م په نده داوا ده کات که یه ک گرتن و یه ک بوون هه بی
له نیوانیاندا به تاییه تی که چه ند خزم و که سی یه کتر
ته نانه ت براش به هو ی ئاژا وه وه خه ئکی چاریان ده کات
که سانی دئسو ز داوایان لی ده کات که خو یان چاک که ن و
پشتی یه کتر بگرن یان ده ستدانه کاریک و ترسان له
نه کردنی داوا ده کری به یه که وه ته وا و بکری.

۷- **بووبه تره که ی خه سه ره نه برایه وه:**

زۆر دووباره کردنه وه ی قسه یه که زۆر دانه وه به پرووی که سه که نه هه موو جیگه یه کدا. یان کردنی پیاوهرتی و نه جات دانی که سیئ و زۆر باس کردنی که سه که که چاکه ی له گه ل کراوه بیزار ده بیته و ده ئی بوو به تره که ی خه سه ره یان یارمه تی دانی دارایی بو که سیئ و نه هه موو جیگه یه کدا باس بکریته.

۸- **به ردی زل هه لگرتن نیشانه ی نه وه شاننده:**

هه ندی که سه هه ندی له کاتی ته نگانه یه که ی زۆر بچووک یان کیشه یه که ی زۆر که م هه ره شه ی کوشتن ویان زۆر جار ده ست دانه تفه نگ، به لام به حسابی خووی بوترساندنه، به لام که سی به رامبه ریان که سیگی تر بوئه وه ی حسابی بوئه که ن، ده ئیته: برام ئه م به رده زله نیشانه ی نه وه شاننده بوئه واباشه وازبینیته، یان هه ره شه ی زۆر که وره بوشتیگی زۆر به سیت

۹- **بو کیری ژنی هیئا:**

که سانیک هه ن جنسیان زاله به سه ریان زۆر په له ده که ن له ژنه یان پاشی ماوه یه که سه یر ده که ن ژنه که یان ناشرینه ده ست ده که ن به بیانوو شه ر فرۆشتن به ژنه که به لام بی سووه چونکه هه وه س دامرکاوه ته وه. ناچار ژنی دووم دینی یان به پیچه وانه وه زۆر ژن شوو ده که ن پاشان ته لاق له میرده که یان وه رده گرن یان زۆر جار باوکیئ که نه زانی که منانه که ی به ره وکاری خراپه مل ده نی بوئه مانی گوپه ن و کیشه ژنی بو دینیته نازانی پاش ماوه یه که کوره که له ژنه که جیا ده بیته وه.

۱۰- بی عاریان خسته ناو ئاو وتی ته پ ته پ نه باش :

که سانیك هه ن که گوئ ناده نه گرفت که کانی زه مانه وه هه موو هه ئه کانیان به سه ریاندا دیت بیری ئیناکاته وه وه بگره چه ند جار هه مان هه ئه دوو باره ده کاته وه . یان هه ندی که س گو به نیکیان به دو او یه که چی دوو سئ گو به نی تر ده سازین یان هه ستان به کاری به دره وشتی چ ژن و چ پیاو گوئ نه دان به سه رزه نشت .

۱۱- به ریش نیه به ئیشه :

زور که س هه یه به هه یکه لا خه ئکی ته ماشایی ده که ن به لام سه یر ده که ن نه ک باش نیه زور خرا په وه بگره وه ک چاو به ست ئیکردنه به لام به پیچه وانه وه هه ندی که س سه یری روائه تی ده که یت با وه پ ناکه ی ئه وه ی کرد بی که کرا وه . یان نه کاتی زوران با زیدا ته ماشا ده که ی که سیکی که م روائه ت که سیکی هه یکه نی به گیر دینئ .

۱۲- به رۆنی خۆی سووری نه کاته وه :

بو که سیکه که ده و ئه مه نده وه به لام که سیکی فیلبازو دوو روو به داهاتی خۆی خه رچی بو ده کات و خزمه تی ده کات به بی ئه وه ی ئه م هه ست بکات کاتی ئه زانی کابرای فیلباز هیچی به ده سه ته وه نه هیش تو وه وا ده زانی پیا وه تی نه که ئدا کرد وه . که سانی وریاو به ئاگا زور زوو تیده گه ن . یان بو کولاندنی گوشتی قه ئه وه که به چه وری خۆی سوور کرا وه ته وه بو یه خانه واده ده ئی : ئه م گوشته به رۆنی خۆی سوور کرا وه ته وه . واته گوشتی گیانداریکی قه ئه وه .

۱۳- **به سه ره ی که پ به هار نایه :**

که سیك خو ی هه ئه ده کیشی و وا نیشان ده دات که ماوه یه کی زۆر کورت هه موو شتی نه بی و نه کری یان هه رزانی پوو ده دات به لام که سی خاوه ن نه زموون باوه ر ناکات و به نه سپایی و له سه رخۆ ده ئی: وا نیه براوه نه م په ئه ده ده ئی.

۱۴- **به سه مه به سه مه کوره کچه خواجه به سه مه :**

هه ندی که س منائی یان نابی پاش ماوه یه کی زۆر چاوه پروانی مندائی یان ده بی چاوه ری مندائه نه ک کوری یان کج. یان هه ندی مندائی زۆره هه راسان بووه داوا ده کات له خوی گه و ره چی دی منائی یان نه بیته به بهر که می دارایی یان بیزار بوون له منال.

۱۵- **بو خه لگی گای بنه یه بو خو ی سه ر په ریش نیه :**

هه ندی که س بو خو ی یان سو دیان نیه و هه ندی جاریش زیانیان هه یه بو خه لگی نه بنه سه رچاوه ی چاکه و خیر بو ئیشه کانیان یان ته مه ل و ته وه زه ل له ئیشی خو ی داو به لام بو خه لک چوستو چالاک (پوداوی نه م په ئه ده نه وه یه که جارن به گا گیره ده کرا نه وه ی که نه که وته بنه ی لای خه رمان زۆر عه زیه تی ده بی ماوه ی گیره که ش زۆره زۆر جار گاکه گیر ژ ده بی، جا کابرایه ک گایه کی ده بیته ئیش ناکات پی ی چونکه گیره ی نه ده کرد کابرایه ک داوی ده کات کاتی ده بیات سه یر ده کات له بنه دا بو گیره کردن یه که مه کابرا ده گه ریته وه سو پاسی ده کات و ده ئی: ماشه لا گاکه ت وینه ی نیه بو گیره له بنه دا گیره ی کردووه کابرا ده ئی: به و خواجه لای

من گێهری نه کردوو. یان مندائیک ئیش له مائی باوکیدا ناکات که چی بو ئیشی خه ئکی زۆر نازایه.

۱۶- بدهی له ده رگای خه ئکی نه دهن له ده رگات:

هه رکه سیك که بو مه به ستی خراپه کاری ریگه ی له خه ئکی گرتو هه ستی خه ئکی بریندار کرد نه بی چاوه پروانی کاردانه وه بییت به رامبه ری یان بو مه به ستی ریگه گرتن له ژن و کچی خه ئکی نه بی چاوه پروانی نه وه بییت ریگه ی پی بگری.

۱۷- به هه زار سوزن گاسنیکی تییدا نابییت:

که سیکی چاک که نه بیته مایه ی سه ره به رزی قه ومیک یان چه تری په نای لیقه وماوان و خزمانی به لام که سیك پاش مردنی یان نه مانی خو ی هه ئده نی به لام نه ک بو ی نا کرئ به ئکو بیزاری ده رده برئ و خه ئکی ده که ونه زه م کردنی و که سانیش نه م په نده ی پی ده ئین و ده ئین: نه وه ک خو ی به ئکو خزمان یه کئ تر وه ک نه و پیاو ه مان تیا هه ئنا که وئ. یان هه ئدیك که جه ره و گو جه ره نه یانه وئ کاری بکه ن که که سیك کردوو یه تی به لام بو یان نا کرئ.

۱۸- به یه ک گا گێره نا کرئ:

ئیشیک به یه ک که س نا کرئ که پیویسته دوو که س یان زیاتر بیکات یان زۆر جار بو تۆله سه ندانه وه پیویسته چه ند که س بن تا تۆله ی خو یان بسینن.

۱۹- **بئ بواری نه ئاوی داوه:**

نه گهر كه سيك كاريك بكات و توشي گرفتى زور بييت هه ندى جار
 رووبه پرووى مردن ده بييته به لام نه گهر پرسى بكردايه و نه و
 هه ئه ي نه كرايه نه و ا به ئاسانى سه رده كه وت به سه ر نه و
 كاره دا. ئيره دا بو راويژ كردن به كار ديته.

۲۰- **بئ زورنا هه ئنده پهرئ:**

هه ندى كه س هه يه زور هه زى له چرپه چرپه بئ نه وه تئ بگات
 چئ يه و چئ نيه يان بئ نه وه ي مه به ستى به ده ست بگات يان
 بانگه شه ي بو ده كات و خه ئكى ئئ ئاگادار ده كاته وه

۲۱- **بارمه كه به م مائه ته ره سائه هه ر ئيمسائه:**

كه سيكى ئئ قه و ماو كه له شوينيك ده بييت پاشان بارى ئابورى
 باش ده بييت به لام له خوى ده گورئ و روو له جيگه يه ك ده كات وه
 چا كه ي نه و ناوچه يه ي له به رچا و نا بييت يان له خوگورئى
 كه سيك له خزم و كه س و كارى به لام پاش خو ليگورئى
 ماوه يه كى كه م به سه رشوړئ ده گه ريته وه يان خه ئه تاندى
 كه سيكى تر كه ده و ئه مه نده و ئه ميه س هه ندى دارايى هه يه يه ك
 ده گرن پاشان تيك ده چئ و ده گه ريته وه.

۲۲- **برا له برا تراز كاتئ بوويه برازا:**

زور كه س هه يه به هوى ده و ئه مه ندى يه وه خوى ئئ ده گورئ
 ته نانه ت براكه ش به لام كه برازا كانى ده بينئ ناينا سيته وه برازا
 خوى پئ ده ناسي نيته وه كه سيكى ژير به كا برا ده ئئ ك ئئ برا بوو
 به برازا له يه ك تراز يان بئ ئوميد بوونى چه ند برايه ك كه

برایه کی باشیان ده بهی و ده مرئ منائی خرا پی له شوین به جی ده مینئ یان هه ندئ جار کوران له ترسی ژن و منال پشت له خزمانی خویان ده که ن به تاییه تی مامه و که سه کانی.

٢٣ - به رد له جیگه ی خوی سه نگینه :

زور که سه هه یه له کاتی ناسایدا خزمانی خوی له بیر ده چیت و به هوی ده و ته مه ندیه وه خزمان به جی دیلی به لام که ده رواته جیگه یه کی تر سه یر ده کات خه لگی زور به سوکی سه یری ده که ن ناچار ده که رپته وه ناو خزمان و شوینی خوی یان نه وانه ی که غه رین و له غه ریییدا مردویان ئی ده مرئ سه یر ده کات که سه له ده وری نیه خویه تی و چه ند که سیکی زور که م نه و جا نه زانی که پیاو یان ژن له ناو خزم و که سه و جیگه ی خویدا چه ند ریژی هه یه .

٢٤ - به ریش بیت سابرین له هه موو که سه پیاوتره :

زور که سه هه یه خویان هه ئه ندن ئین و وا نیشان ده دن که زور به توانان و به لام هیج نین و به قه ده ره ئه ئانه که یان کرده وه یان نییه . یان هه ندیک خوه ئه ندن ئین و ده ئین : نیمه پیاوین به لام که سیکی ژیر ده ئی : به ریش بوایه . یان هه ندئ که سه به خونا ساندن و پیا به ئدانی خویدا ده ئی به لام بی کرده وه یه . به لام که سانیک هه ن که زور ناسایین و نه لاشه و لاری به هیزو نه داراییان زوره به لام پیاو ته تیان ئی ده وه شیته وه . یان خوبادانی زیاد له نه ندازه .

۲۵ - به سه ره حهوت پشتقلا باز ده دات :

بو که سی له خویایی بوو به لام بو گیر حسیب بو که س ناکات به لام له کاتی لێقه وماندا زور به ئسانی ته سلیم ده بیته هه اوو ناره زووی داده مرکیتته وهو سه ری شوپ ده بیته.

۲۶ - به شه و جهردهو به روژ مهرده :

هه ندی که س وا خویان نیشان ده دهن له روژدا که له وان چاکترو پیاوترو ئازاتر و به خشنده تر نیه به لام که شه و داها ت یان چاوی خه ئکیان لی و ن بوو ئه وهی خرا په بیته تیا یاندا هه یه . یان شه وان نه بی به جهردهو تالانی کهر .

۲۷ - بهر کویره کانی قهت مه که وه باخ ...

له پاشی چوو هه مه یکه ئاخ و داخ :

پشت به که سانیک مه به سته که پاراو خاوه نی قسه ی خویان نین چونکه هه ر گه یشته نه وهی به ره مه ی ره نجت ده خوی نه و وا زت لیدینی چونکه عاده تی کویره کانی زور جار نیواره ئاوی هه یه و به یانی وشه که . له بر گه ی دووه مه ی په نده که ده ئی ئاوات مه خوازه به وهی له ده ستت چوو هه چونکه هه ندی شت گه رانه وهی مه حاله و نابیته ، وه که ته مه نی مرو ف یان هه رزان ده ست که وتن و هه رزان له ده ست چوون خه می بو مه خو بو داها توو بیر که ره وه و بهر نامه ی سه رکه وتن دار پیژه . یان دوور به له وه که سانه که جیگه ی متمانه ت نین و نه زانی که خرا په کاری نه که ن .

۲۸- به قه در جه مه ناشه وانی لی نازانی:

هه ندی کهس خویان به شارهزا ده زانن له نیشیکه به لام سه رله بهری دهرناکه ن که هاته به رده ستیان دوش داده میهن و زور جار خراپی ده که ن خاوه نی کاره که نه م په نده ده ئیت.. نه م په نده له سه ر قانعی شاعیره هه زاران ره حمه تی لی بیت که زور وریا بووه و پیشه ی ناشه وانی هه بووه زور نیش هه بوو که به ناوی وه ستا کاری تیا ده کرد بو ی نه کراوه به لام بانگی مامۆستا قانعیان کردووه کردوو یه تی. مامۆستا خوی و نیشان داوه که زیره که له هه موو بواریکدا. به لام هه ندی کهس بی گویدانه نه نجام هه وئده دن به زور خویان بکه ن به کارزان.

۲۹- برا جه ز به مردنی براناکات به لام جه ز به نه بوونی ده کات:

هه ندی کهس و نیشان نه دات که برا که ی خوش ده ویت بو ئه وه ی خوشه ویشتی نیشان بدات هه وائی نه بوو بزانی سه ردانی ده کات به دل پیی خوشه که نیه تی زور جار تانه و ته شه ری لی نه دات و ده ئی: مائی دنیا هیچ نیه مه رگت نه بی برا یان هه ندی برا جه ز ده کات خوی له برا کانی تری پیاوترو چاکتر بی و خه ئکی باسی بکات.

۳۰- بو هه ریه سه که نه گری:

هه ندی کهس بو ئه وه ی شتیکی ده ست که ویت زور دئسو زانه هه وئ ده دات که زانی بی ئومییده نه و سو ده ده ست ده کات به خوشاردنه وه و ازهینان یان پارێزکاری کردن له که سیک که خاوه نی سامانه و به ته ما بوو بو ده ست که وتی میراتیه که ی یان

گریان و بانگه واز بو که سی مردو که سهروه تیکی زوری هه بوو بیته. یان چکی هه بیته.

٣١- به هاران به هه شتی که ره :

واته هه ندی که س به بی ناگا له وهی که خزمهت ده کریت و تیر نان و ئاو به لام بیر له هه ژارانی ده ور به ری ناکاته وهو ناگای له خوی نه بی له که سی تر نیه. یان هه ندی که س به ده ست که وتنی شتیکی زور که م له خوی ده گۆری و مه رحه بایی که س ناکات کورد واته نی سه ری دیت. چونکه هه له کانی نه بی نری.

٣٢- با بی بۆران بی بۆ به فر زه ره ره :

هه ندی که س کیشه دروست ده که ن به لام زیاتر بۆ بنه مائه که ی یان عه شیر ته که ی زور جار بۆ نه ته وه که شی که نه وان پیویستیان به یارمه تیه بۆ مانه وه چونکه جیگه که یان کاتی گونجاوی نه ماوه. یان ناخۆشی بکه ویته نیوان دوو بنه مائه که که سی زور نزیکسی یه کترن هه ر کامیان تۆشی زیان ببی بۆ بنه مائه که ی زیانه.

٣٣- به ردی بچوک سه ری که وه ده شکینی :

که سی که که سی که وه ره حسابی بۆ نه کات له وان هیه له کاتی بی ناگاییدا ده ستی لی بوه شینی و بیکوژی، که نه م کاره روویدا که سی ئاقل ده لی: خۆم نه مزانی به ردی بچوک سه ری که وه ره ش نه شکینی، واته پیاو هه ر پیاوه چ فه قیری و چ ده و له مه ند ، هه ندی جار که سی فه قیر له ده و له مه نده که به غیره ت تره. به هه ئویست تره

۳۴- بزنی بۆشه وێك جیگه خوش دهكات:

هه ندى كهس بى ئوميد ده بى له جیگه یهك و تاقه تی نیه ئیشى
 تییدا بکات، زۆر بیزاره به لام كه سیكى تر كه زۆر به ووره
 به رزیه وه و باوه پ بوون به خوێ دئسوزانه کاره كه ی دهكات، به
 هاو پیکه ی ده لئى: برا بزنی بۆشه وێ جیگه ی خوش دهكات یان
 زۆر جار مندا لآن به گوێ ی باوکیان ناکه ن و نه و نیشه كه مه به سته
 جیبه جی ناکه ن باو ك ده لئى پۆله ئازا که ن وره تان هه بى. زۆر
 كه سان هه یه زۆر خوێ هیلاك ناکات به بى ئومید بوون به
 جیگه كه.

۳۵- به ره لای ته نکیه وه نه درئ:

هه ندى كهس زۆر نه دارو داماوه كیشه یهك روویان تی دهكات
 توانای داراییان كه مه و چاره سه ر ناکرئ بۆ یان یان كه سیكى
 ده و نه مه ند پاش له ده ستدانی سه رووت و سامان له پردا
 كیشه یهكی بۆ دیته پیشه وه و بۆ چاره ناکرئ. یان كه سیك
 روودا و یكى گیانی رووی تی كردو وه به ته وا و بوونی روودا و یكى
 خرا پتر رووی تی دهكات یان له بهر نه بوونی نه ته وێ ئیشى
 نه كه ی به لام له پردا به ده ستی تۆ كه سیك تووشی زیان ده بیئتو
 تۆش توانایی دارایت كه مه.

۳۶- به ره ی خه لگی زوو له ژیر هه لده ته كیت:

هه ندى كهس وهك باوه پ بیکردن مائی خه لک به هی خۆیان
 نه زانی پاشی دننیا بوون كه به بى گرفت هی خۆیه تی به لام
 خاوه ن مال ناگاداری دهكات كه خوێ پیوستیه تی. یان به

مه سه له حهت بوون له گه ل که سیك و پیدانی شتیك به لام له گه ل
تیكچووونی نیوانیان شته كه ی ئی وهرده گیریت هوه وهك سه یاره
خانوو ملك هه روه ها .

۳۷- بویه بیته ده ئیم کاکه چۆله که یه کم بۆ بگری :

مه رایى کردن بۆ که سیك که مه رامت پی هه بیته بۆ جیه جی
کردنی کاریك به لام جیه جی نه کات یان هه ندی که س به
بوو پایى کردن بۆ که یشتن به ئاما نجان پیا هه ئدانى که سیك بۆ
نه وه ی نیشه که یان بۆ بکات به لام زانیان نیشه که یان سه رناگری
بی شه رمانه ئه م په نده ی پی ده ئی .

۳۸- به قه ده ر به ره که ی خۆت پی راکیشه :

هه ندیک که س کاریك نه که ن که زیاتر له توانایى خۆیان بیته
یان کاسپیه ک نه که ن زیاتر له دارایی خۆیان کاتیك که زیان
نه که ن سه روهت و سامانی زیانه که پر ناکاته وهو بگره
قه رزایش ده بیته یان تیك هه ئچووونی دوو که س که که سیکیان
بی هیزو نه وه ی تریان به هیزه به لام بی هیزه که کۆل نادات و بۆ
سه رکه وتن هه ر هه وئیته تی نه به مادی و نه به مه عنه وه ی چاری
ناکات . یان زیاده مه سروفی که پیویست ناکات وه زۆر جار بوو
شکان و قسه ی ناخۆش له سه ر نه دانه وه ی پاره که ی به رامبه ری
ده که ن و پی ده ئین : بۆ به قه ده ر به ره که ت پی راناکیشه . لی ره دا
بۆ سنوو به زانندن به کار دیت .

۳۹- بهرخی نیڕ بۆ سه برینه :

له کاتی تهنگانه دا که دووژمن هیئرش دهکات پیاو وهک ناماده باشی بۆ روویه روو بوونه وه به رامبهری دوژمن نه وهستی له و کاته دا زۆر جار نه کوژری دایک و خوشک پیاوانی به ته مه ن به شانازی وه ده ئین : بۆ بهرگری کوژراوه بهرخی نیڕه بۆ سه برینه یان زۆر جار بۆ پاریزگاری له وولات . یان بۆ تۆله سه ندنه وهیه که چاره سه ر نه کراوه بیشتتر.

۴۰- بووه به کولله زهرد :

کولله زهرده به زۆر خۆر به ناوبانگه واته هه ندای ئه مه نده زۆر نان ده خوات کابان هه راسان دهکات ، یان نه وه نده پاره خه رج دهکات حسابی بۆ ناکری . یان که سییک کاریکی پئی ئه سپیرن زۆر زوو ته واوی دهکات له کاتی چاوه پروان نه کراودا ته واو ده بیئت . یان که سانیکی زۆر برسی خواردنه که زوو ده خون .

۴۱- بۆره بۆ راوه بازه بۆ پاس :

زۆر جار هه ندای کهس ته نها بیری لای کاسبی کردنه و بیر له هه یج ناکاته وه به لام هه ندای ده یانه وی باج و خه راجی ئی وه رگرن به لام برایه کی یان که سیکی نزیکه ی مل ناداو باج و خه راج نادا به هوئی نه مه وه . به کورتی که سانییک زوئم قبول ناکه ن و که سانیکن کار ده که ن بۆ نه وه ی بژیوی خویان په ییدا بکه ن .

۴۲- بیانوی تر نانی جوویه :

هه ندای کهس ناتوانن کاریک له نجام بدهن به لام به بیانوی نه وه ی له داخی فالانه کهس نایکه ن . یان گیچه ل کردن به که سییک

، که سه که خوئی لابات به لام بیانوی پی بگری یان نه کردنی
 کاریک به بیانوی نهوهی ناتوانی یان سه رنه که وتن له کاریک
 به بیانوی نابه جی بو نهوهی نه یکات.

۴۳- **برامان برایی کیسه مان جیایی:**

زۆر جار دوو که سی دۆست مامه ئه یه ده که ن یه کیکیان نه یه وهی
 باسی پاره نه کات به لام نه وهی تریان سوین ده خواو ده ئی: شتی
 و نابئی نه بی هه ر ناوی بنیی چه ندنم ئی و هه ر ده گری یان نه
 کاسپی کردندا که هه رکه س بو خوئی کار ده کات و له مامه ئه دا
 حساب و کتابی ته واو ده کات یان زۆر جار ره زیله کان بو نه وهی
 چه قیان نه روا نه م قسه یه ده که ن.

۴۴- **به فر بوايه به سی رۆژ نه ده توایه وه:**

بو که سیکی هه یکه ئی گه وه ره تر سنۆک، له ترسی که سیکی
 بچووک په نا بو خه ئگی ده بات یارمه تی بدات ناچار وای پی
 ده ئین: یان ترسی پیاویک له ژنه که ی که ژنه که ی و جودی
 نه وه توئی نه بی یان چا و شو ر کردنی که سیک به رام به ر به خزمیکی
 لاوازی یان کوپیکی زه وه که ته له ترسی ژنه که ی سه ر دانی
 باوکی و دایکی نه کات.

۴۵- **بارت له ده رمائی پیاو دا بکه ویت خو شه:**

له کاتی پوودانی قه ده ری کدا که تو تاوانبار ده بی به لام زۆر
 ده ترسی که چی خاوه نی کیشه که زۆر به ئاسانی و زۆر چاک ری زت
 ئی ده گری تۆش چاوه روانی شتی و نا که ی به لام له خو شیا هه ر
 نه م په نده ده ئی یان زۆر سه ی ره نه وهی تو ناخوازی له که سیک

که خراب بیټ که چی به هوی فره کوئخاییه وه خراب ده بیټ.
ناچاری که نمونه ی که سه چاکه که ی بو باس بکه ی. نه گه ن
نه وه ی لیبور دنی نیه داوای تو له سه ندنه وه ده کات.

۴۶- بیگانە هەر پیگه له هەر شوین و له هەر جیگه :

زور جار دوو هاوړی زور یه کتریان خوش دهویت به لام به هوی
له یه ک تینه گه یشتنه وه کیشه یه کیان ده بیټ سه یر ده که ی نه ئی
یه کتریان هه نه دیوه. یان له سه ر خزمیکی زور دوو ریش پشت
له یه کتر ده که ن. یان هه ندی جار به هوی داراییه وه که سیك
براده ری زورو خزمی خو ی له بیر ده چیت به لام له ته نگانه دا
بیگانه پشتی تی ده کات و خزمه فه قیره که ی خو ی له سه ر ده داته
کوشت.

۴۷- بانیکه و دوو هه وا :

له جیگه یه که دا دوو بریاری جیاواز بو یه ک مه به ست یان دوو
هه ئو یستی جیاواز بو یه ک مه به ست یان دوو نرخ ی جیاواز له
فرۆشتندا بو یه ک جو ری کالایان میوه .

۴۸- به بۆنه ی ده نکه گه نمیکه وه ده گو له جو ئاو بخوات :

هینانی شتیك بو که سیکی خاوه ن پیاوه تی و چاکه به هویه وه
که سانی تر سو ده مه ند بن که له وانه یه هه ندیکیان زیانیشیان
هه بیټ. یان خو ئالاندنی ژماره یه ک به که سیکی چاک و خاوه ن
پیاوه تی به که خه ئگی ریزی ئی ده گرن یان زور جار که سیکی چاک
خاوه ن پیاوه تی به هویه وه که س و کاره که ی سو د ده بینن له
چاکه ی نه و که سه و ریزیان ئی ده گری.

۴۹- **به کهر ناویری به کورتان شیره :**

که سیك گپچه ل بکات به که سیك که نه خزمیکی دوور خاته وه
 وای پی ده ئی. یان زورجار که سیکی داخ له دل له دهره وه تووره
 کراوه و دیته وه له مائه وه قسه ده کاو خوی هه ئه کیشی یان
 کومه ئیک جاری که سیك ناکه ن که له روویاندا وه ستاوه به لام
 له ناو خویاندا که سیك هه ئه ده کات ده چنه گژیا .

۵۰- **به بیکه نینی زوردار بره مه که :**

زورجار هه ندی کهس به بیکه نینی زورداران دئیان خوشه وه به
 پیدانی به ئینی نه وان باوه ده که ن به لام له ناکامدا له زیانی
 نه واندا بگره قسه شیان پیده ئین. یان کومه ئی ریگر بو دل خوش
 کردنی گیراویک هه ندی به ئین دهن به بیکه نینه وه که زانیان
 کار ده گاته نه وهی که زانیان پی ده گا هه ندی جار به زیانی
 نه م داماره کو تایی دیت. زورجار هه ندی کهس له سه ره دروی
 نه وهی نه وه به گه وهی نه زانی هاشه وه هوشه ده کات به لام له
 کاتی جیبه جی کردنی به ئینه کان نه وهی نه وه پیا یا نازیووه
 زورچاک له بهرچاوه خه ئک دای ده شو ئی و به سه ره شو ئیه وه
 ده گه رپیته وه. له ریگه له وان هه ی به ئینیان پی دراوه به
 بیکه نینه وه نه م په نده ده ئی.

۵۱- **به بهرزی خوتا بره مه نه مجا به پانی خه ئکدا :**

نه گه ره ده ته وی چاودیری خه ئک بکه هیت وکه م وکوریه کانی بزانیته
 ، له پیشا هه موو وکه م وکوریه کانی خوت بینه بهرچاوه ، یان
 هه ندی جار که سانیك هه ن له خویان نه گورین و حساب بو هه ندی

کەس ناکەن ، بە لām سه یرده که ی نه وه ی خو ی به زل ده زانی تی ک ده شک ی و که سی د ئس و ژ ده ئی : برا به به رزی خو تا بر وان ه نه مجاری به پانی بی خه لک دا ، زۆر جار ژنان ئه م په نده بو که سی له خو بایی له نیوانیان دا با س ده که ن ، یان زۆر یی او وه صفی ژنه که ی ده کات و خو ی هه ئه دنی سه یرده که ی ژنه که ی خرا په ، به پیچه وان ه وه ش بو ژنان هه مان شیوه .

٥٢- باره گو یزی ئی ئی خره ی نایه :

که سانی ک هه ن زۆر سه ره رپوو هه ئه ن به لām پاش ماوه یی که رو و داویکی به سه ردا دی ت نه مه نده هی من و له سه رخو ده بی خه ئک سه ری سو رده می ئی یان زۆر جار ان هه ندی گه نج نه مه نده هه ئه و هه رزیه دایک و باوک و بگه ره ده ورو بهر به ده ستیه وه گیر ده خوات به لām هه ر که ژنی هی نا داده مرک ی ته وه و که پر سیار ده که ن دایک و باوکی به تاییه تی به نه سپایی ده ئین : نی ستا باره گو یزی ئی ئی خره ی نایه واته نه مه نده نه مین و له سه رخویه یان ژنیکی هار تووشی ده بی ت به تووشی که سیکی تو ره وه یان که سانی سه ره رپوو یاخی زه مانه عاقلی ده کات .

٥٣- به کفته نه ئی فلته :

ئه م په نده زۆر جار بو که سانی زۆر پیرو په ک که وته به کار دی ت یان هه ندی جار کو مه ئیک نه وه نده ده دن له که سیکی زۆر خراپ له ده م و زما نی نه خه ن که نه چنه لای ده می نایه ته گو قسه بکات که قسه ش ده کات قسه کانی تی که ل ده کات . یان هه ره شه کردنی

زه لایمیک له که سییک و ده لئی: دام به ده متا به کفته بلئی فلته
واته دهم و ددانت نایه لم وهک هه ره شه .

٥٤- به قنگ هه ناسه ده دات:

که سییک زۆری خوارد بی و پال که وت بی و نه توانی هه ئسیت له بهر
میوان یان که سییک نه مه نده قه له و بوو بی نه توانی هه ئسیت.
یان گه له کومه کردن له که سییک و نه وه نده ی لیبدن تا له
که لکی هه ستان و قسه کردن ده که ویت که پرس یاری حائی لی
ده که ن که سیکی تر قسه ده کات نه مه په نده ده لیت.

٥٥- باخی بی بهر بو برین باشه:

زور جار هه و ل ده ده ویت له گه ل شتییک به لام وازی لی دینی له
نه نجای بی به ره ه می یان بی سو دی. یان بی ئومید بوون له
ئیشییک وازهینان لی یان هه و ئدان بو چاوه روان بوون له که سییک
که به دئسو زی نه زانی به لام چه ند جار سه یر ده که ی ته نها
زیانی تو ی ده و ئی وه س. یان به ئامانج نه گه یشتن شتییک به
تاییه تی هه ندی داری بی بهر له ناو با خدایه و که ژیانته له سه ر
نه و دارانه یه. یان هه ندی جار که سانیه هه ن بارن به سه ر که سانی
کاسب و به لام سو دیان نییه ، بو خو دهر باز بوون لی یی وازی لی
دینیت که پرس یاری لی ده کریت ده لیت: ئیوه نازان داری بی بهر
بو برین باشه

٥٦- بو ئی شیر ی خاو له ده می دیت:

هه ندی که س هه ندی بر یار نه دات که زیانی خ زمان و بنه مائه ی
تیدایه ، له و ته مه ندا نیه که توانای بر یاردانی هه بییت ، به

ته مه نه كان پيی ده ئین : تو له و ته مه نه دا نیت که توانای بریار دانت هه بیته. یان گائته کردنی که سیکی منال به گه و ره واته گه و ره که بو نه وهی پی بلی : تو ها و ته مه نی من نیت نه م په ندهی پی ده ئیت. یان کردنی کاریک به لام گه و ره که نه یکات وه که هه ست کردن به بوونی کیشه یه که ، مناله که قسه نه کات گه و ره کانی تر بو لومه کردنی که سه گه و ره که پی ده ئین.

٥٧- **به نان هات و به ناو خورا :**

ون بوونی شتیك که زور بووی بگه رپی به لام نه ییدوزیته وه خه نکیش پرسیار بکات له باره یه وه یان ریگه نه به یته وه سه ر شتیك هه ئت گرتوه. یان بینینی که سیك و له پردا وون بوونی.

٥٨- **به رز نه فری به لام نزم نه نیشیته وه :**

که سانیک هه ن باسی ژن هی نانی لا ده که ی ده ئی : من ژنی دینم وه که سه رتوپ وابی واته له هه موو که سه جوانتر و چاکتر بی هه رچه ندناوی بو ی هه ئده دن بی سو ده ناخری تووشی نه بی به تووشی یه کیکه وه نه که هه ر جوان نیه به لکو هیج مواسه فاتیکی ژنی تیا نیه یان به پیچه وانه وه هه ندی کج له و جو ره ش. یان زور که سه بو دا واکردن بو پله و پایه و رازی نه بوون و به لام هیچی بو نه بیته. یان که سیك هه ره شه بکات و به لام هه ره شه کردنه که ی بو جیه جی نه کریت.

٥٩- **به رتیل به رد نهرم ده کات :**

زور کار به ده ست هه یه که زور کیشه و گرفت دروست ده کات بو نه وهی وازان که چاکه به لام که سیك وه که ده لال هه ندی کاری

پئ دهکات به برپیک پاره یان بردنی شتیک. یان بردنی شتی
 گران بهها بو هه ندئ کهس که بتوانئ ئیشیکی بو بکات له لای
 کهسیک. کاره کهش جیبه جئ بکات. یان بو مه سه له ی ژن هیئان
 کهسیک به پاره کاره که ی بو جیبه جئ بکات و کچه که یان دایکی
 کچه که رازی بکات.

۶۰ - **بهردی سهر مه ئوی ناوه:**

هه ندئ کهس بو دنیایی خوی ئیشه کانی جئ به جئ دهکات و
 پائی ئی ده داته وه و که پرس یاری ئیده کهن چیت کردوو ده ئی:
 بهردی سهر مه ئوم ناوه. واته دنیام له وه که کراوه. یان به
 تاییه تی داوای ژن کردن که که سه که هه موو کاره کان ته واو
 دهکات و ئه نجا به خه ئکی ده ئی: که ده چن سه یر ده کهن هیچی
 نه ماوه ته نها ده ست ماچ کردن. یان ترسان له گرفتئ که دیته
 پیشه وه به لام پیش هاتنی ئه م حساباتی بو کردبئ.

۶۱ - **باز له باز گه دا ده گیرئ:**

که ران به دوا ی شتیکدا به لام تو ئه چی بو شوئنی که له و شوئنه
 نیه کهسیک ده ئی: برۆ له فلانه شوئن هه یه واته جیگه ی
 فرۆشتنی خوی یان کهسیک مه شروب خور تو له شوئنی نوئژدا
 هه وائی پرس ی ئه وه شی که ئه و ده ناسئ و تو نانس ی ده ئی: برا
 برۆ باز له باز گه ده گیرئ واته نادیه کانی بو بگه رئ، به
 بیچه وانه وه بو کهسیکی موس لمانیش یان زور جار بو پاوه باز که
 ده چیت ئه بی شوئنی سه خت بگه رئ نه ک ده شت.

۶۲- **برنج ئالیکی که رنیه :**

که سانیك هه ن نارازین به خواردنی خواردنیك که بو که سی گه وره دروست کراوه نه م ته شه ری ئی دده تات. یان داوا کردنی ژنیك که هاوشانی که سیك نه بی له گه ل نه وه شدا نارازی بیت ئیی یان بردنی دیاری بو که سیك که چاك بیت به لام نه و پئی نه زانی یان گه رانه وه ی شتیکی چاك بو خاوه نه که ی که که سه که نه زانی نرخی نه و شته .

۶۳- **بو هه موو که س باوک بوو بو من باوه پیاره :**

که سانیك هه یه خپرو بیریان هه یه بو خه لکی به لام بو خزمی نزیکی خو ی نیه تی یان دۆستی خوشه و یست که یه کیکیان بی به ش ده بییت له خپری که به دهستی خوشه و یسته که یه تی. یان ریك خستنی ژنی پاش شو کردن که سیکی دۆست ده ئی: من ده متوانی جیبه جی بکه م.

۶۴- **به توره که ی به تان نه سپ ناگیرئ :**

نه گه ر ده ته وی کاریک بکه ی بو ده ست که وتنی شتیك یان پازی کردنی که سیك ده بییت ترست له خه رج کردنی پارو به خشین نه بییت. یان ترست هه بییت که قه ناعه ت به که سی بکه ی بییت و له گه ئتا بییت نه بی ترسی به خشینت نه بی یارمه تی دانسی. یان زور جار منال یاخی ده بییت و مال به جی دیلی که پرسیار له باوکه ده که ن ده ئی: نازانم که مناله که بانگ ده که ن ده ئی: هه چم ناداتی بویه ده روم واته بیزار بوون له چروکی .

۶۵ - **بوکی له بهروه خیرایه :**

زۆر کەس هەن لە ئەو ئەهوه زۆرخیراونا زایه ، دنگیره به لام له کۆتاییدا نهك ئازا نیه به ئکو گرفتیش دروست دهکات. یان دل گهرمی که سیك له سههر نیشیك و پاشان خوشاردنهوه جیهیشتنی بو که سیکی له سهرخو و نازا.

۶۶ - **بوو به تانجیه کهی کابرا له کاتی راودا گوی دی :**

زۆر کەس هه یه که باس له سهندنی ماف یان نیشیك نه کهن زۆر ههول دهدات بگره زۆریش ده گهری چاوه پروانی ئی ده کری که جیهه جی بکات به لام نهك بو ی نا کری به ئکو خوشی دهشاریتهوه یان ده ئی : نیشم هه یه یان خو ی دهکاته نه خوش پاشی بی ئومی د بوون وهك ته شهردان و په پیکه نینهوه نه م په نده ی بی ده ئیت .

۶۷ - **بو دهسته سری قه یسه ریه ک مه سوتینه :**

زۆر کەس هه یه که بو دهست کهوتنی شتیکی بی بایه خ که لهوانه یه نرخ ی هه زار دینار بی ت ناماده یه به سه دان هه زار دینار زیان له خه ئکی بدات بو دهست کهوتنه وه ی نهو شته ی خو ی یان مه رامیکی که می خو ی ژیا نی سه دان کهس بخه یته ته نگزه وه بگره مردنی تیا بی ت. نه م په نده هوشیاری دانه به هه موو که سنی که به رزه ونه ندی خو ی نه خاته سه ره به رزه ونه ندی خه ئکی کاسبو هه ژاره وه یان خه ئکه توشی کی شه مه که له بهر خو ت.

۶۸ - **بزن له تاو گیان قه ساب له حه بیه ت گوشت :**

که سانیک هه ن بو سوودی خو ی گو ی نادا به گیانی که سی تر یان له کاتی خو ی که کچ به شیربایی دراوه کابرای خاوه ن هه قی

کچه که له هه بیه تی پاره که گوئی نه داوه به هاوسه ری کچه که ته نها مه بهستی پاره که بوو. یان هه ندی کس که خوئی به خاوهنی شتیکی ده زانی به لام له بهر سوودی خوئی نه وی له بیر ده چی یان دوو که سی به رژه وه ند ی دار هه رکه سه و بو به رژه وه ندی خوئی به وی تر نه دات.

۶۹- **به بی دهر پی گه وره بووه:**

هه ندی کس که ده سه لات ده گریته ده ست و به لام خاتری هیج کس ناگری که خانه دان و چاک بییت و خاوهنی ریژ بییت. زور جار خاوهن پله و پایه یه که ده چن بۆلای حساب بۆکس ناکات و نه وی که پی بوتری ریژ نه کس ناگری نارازی بوونی خه ئک لیی. که داوا ده کری بۆ کردنی ئیشیک ده ئییت: واز بیینه بی دهر پی گه وره بووه واته چاکه و بیاوته لی چاوه پروان ناگریت.

۷۰- **بووه به ماره که ی شیخ هو مه ر:**

یارمه تیدانی که سیک که نه مردن رزگاری بکه یت و دائه دی بده ی پاش نه جات بوون بییته موشکیله و رووبه رووت بوه ستی بۆ فییر بوونی که سابه ت و پاش فییر بوون دارایی بخاته خزمه تی نه وانه ی هه تاتۆ بخات.

۷۱- **بووه به کیچ و چوو ه که و ئیه وه :**

شتیکی باشت هه بی و قه دری نه زانی زور به هه رزان نه ده ستی خوئی بده ی پاشان پیویستت پی هه بی و ده ستت نه که وی زور به گران بییت بفرۆشیته وه. پاشان دۆستیکی ده لی: خو ت هه ت بوو

به لام بوو به کیچ چوووه که وئته وه تا فرۆشتت. واته قه دری مانی خۆتت نه زانی هه تا کو خۆت هه تبوو .

۷۲- به گورگان خواردی دا :

که سیکی فیلباز که سیکی تر دهدات به کوشت یان زیانیکی زۆری پی دهگه یه نی له ریگه ی دۆستایه تیه وه پاش سه رکه وتنی له و فیله دۆستی تری ده ئی: به گورگان خواردت دا. واته هه موو دۆستایه تیه ک که فیله بکه ی بو سه رکه وتنی خۆت.

۷۳- به دهستیك دوو كائەك هه ئناگیری :

ئه وهی که پیشه یه ک ئه زانی و سه رکه وتوو ه یا پیشه یه کی تر نه کات که ببیته هۆی خواردنی خیری نه می تر واته خۆیه کلایه کردنه وه له کارو فرماندا. یان پیدانی به ئین له یه ک کاتو ساتدا به دوو کهس یان زیاتر که له وانه یه هه ریبه که یان له جیگه کی جیاواز بن.

۷۴- به په رێك سه ری بره :

هه ندی کهس هه یه نه مه نده هه ژار و گوئ رایه له و گیانی سوکه و دل پاکه هه موو کهس خوشی دهوی به لام سه یر ده که ی که کهس ئه یه وهی زۆری ئی بکات و ئه م خۆی لاده دات که کیشه دروست بوو دۆست و دوژمن شاهیدی هه ژاری بو دده دن، ده ئین: بی تاوانه .

۷۵- باوکمان برا من وه جاخ زاده م :

زۆرجار نه مه له کوری خانه کاندا دروست ده بییت که یه کیگیان به هۆی وریایی و داناییه وه جیگه ی باوکی ده گرتیه وه وه ئه وان یان خه ئکی حسابی وایان بو ناکات. یان خۆه ئنانی که سیك

به هۆی بوونی سامان و داراییه وه به سه ر خزم و که سه گانیدا و ته نانه ت به سه ر برای خوشیدا. یان خۆه ئنانی ژن له مائی خه زورانی که خزمی زۆر نزیکی یه کن و به لام ئه م خۆی به زل ده زانی.

۷۶- **باریکان ده ریسی:**

باریکان واته ئه و مووه ی که بو دروست کردنی شال به کار دیت وه که سی زۆر شاره زاو به سه بر نه بی ناتوانی ئه و ئیشه بکات ، زۆر جار که سه هه یه هاره به لام به هۆی که سیکی تر که له و هارترو له و گه و ره تره و توند پره ویشه له لیدان و قسه پیوتن ئه مپیش له ترسی ئه و دان به خۆیدا ده گری هه رچی پی بلین ده ئی: به سه رچا و یان هه ندی جار پیا و له ترسی ژنه که ی هه رچی پی بلیت: نائی نا به پیچه وانه شه وه زۆر ژنی وا هه یه له ترسی پیا وه که ی ناویری هیج بلی. بو ترس به کار دیت ئه م په نده.

۷۷- **باری گران بو پشتی حوشتره:**

هه ندی کیشه روو له خزمان ده کات که به دارایی چاره سه ر ده کری به لام که سه ناتوانی په یمانی ئه وه بدا که چاره ی بکات ناچار که سی که خاوه نی پاره یه و زۆر ئاساییه له به خشیننی مال و سامان ئه مپیش بو چاره سه ر کردنی ئه م کیشه یه دیته پیشه وه و جیبه جی ده کات پاش جی به جی کردن ده ئین: زانیه مان هه ر تۆ ئه توانی ئه م کاره بکه ی. پیا وه که ش به پیکه ئینه وه ئه م په نده ده ئی

۷۸- بار نانیئنی له باج و خهراج:

نه گهر كه سيك كاسب بيت و به سه لای ئیش بکات و فیل نه کات
 له کاره که ی سه رکه وتوو به لام به پیچه وانه وه ده ست بکات به
 کاری خراب و نابه جی پاشان ئی فلاس ده بی و دۆستانی پی ی
 ده ئین: بار یان مال به باج و خهراج دوا یی نایه واته تۆ کاری
 خرا پت کردوو. یان زۆر جار دوو شه ریک یه کیکیان خراب ده بی و
 ده ستی پی سه و پاره ده دزی له وی تریان به بیانووی
 مه سرو فاته وه پاره که نه خوات. هاو ریکه شی به مانا وه ئه م
 په نده ی پی ده ئیت

۷۹- برا با نو له سه ر ده بی:

واته قیرو سیایی کردن له زه ره ریک و زه ره ریکی بچوک هه بی
 به لام بترسن له پارهی نه و که سه ی زه ره ره که وه که ی داوه نه ویش
 ده گریته نه ستوی خو ی. یان له کاتی داوا کردنی ژندا هه ندی
 شتی لاوه کی دیته پیش کابرای زاوا بو نه وه ی ئیشه که تیکنه چی
 ده ئی: ده ی با نوش له سه ره ده بی.

۸۰- به تیری دوو نیشانی شکاند:

هه ندی جار نه چیت بو جیگه یه که بو کاریکی تاییه ت پاش
 نه وه ی که چوویت و کاره که ی ترت کرد له بهر بوونی کات کاریکی
 گرنگتر له و کاره شه نه که ییت. یان زۆر جار بو داوا کردنی ژن ده چیت
 سه یر ده که ی به لام سه یری ده که ی لای نه خوشیک یان دووان
 زیاتر ده چی. واته کردنی دوو ئیش یان زیاتر به یه کجار. وه
 جیاواز تر له یه کتر

۸۱- به دهستی خۆم چیم کرد له خۆم :

چاکه کردنیك له گه ل که سیك به نیازی پاداشت وهرگرتن به لام کاردانه وهی خراپ و بگره ده رکردن و شوین جیهیشتنی تیا بییت .. یان ژییانی خۆش و خیزانی به خته وهرت هه بییت و بو هه واو ناره زوو ژنیکی خراپ بهینی و دوا جار کیشه کان هیند ئا ئۆز بن له یه کترزانی خیزانی دروست بییت. په شیمان بوونه وه له و کاره ی که کردووته

۸۲- بزنی مه رگی هات نانی شوان نه خوات :

هه ندی جار که سیکی زور هارو برپوا به خۆبوو نه چیت مائی که سیك نه خوات که خه ئکی خۆی لی لانه دن نه مه نده دزیوو و ناله باره نه زانیت مائی خوراوه یان ته عدا ی لی کراوه تو له یه کی وا ده کاته وه که کابرا زور جار نه کو ژریت یان هه ئدیت. ده ورو بهر وه ک نازایی باسی که سی مافسین ده که ن

۸۳- به خاسه خاسه رپاناوکاسه :

هه ندی جار هه ندی که س هه ندی کاری چاکه ده که ن خه ئکی پیی ده زانی و باسی چاکه و نازایی وشه هه مه تی ده که ن پاش نه وه ی ناوبانگی خۆی بیسته وه ده ست ده کات به کاری خراپه و خه ئکی هه راسان ده کات به لام خۆی به هه ئه نازانی ، دۆستیکی بو ئا گادار کردنه وه ی پیی ده ئی: به خاسه خاسه رپاناوکاسه واته له خۆی بایی بوه و ده ستی داوه ته خراپه کاری، یان له خۆبایی بوون پاش بیسته وه ی ناوی خۆی زور جار له بهر بیسته وه ی ناوبانگی خۆی ده دات به کوشت.

ییتی ❁ ۵۲ ❁ یه ند

- ۱- تا بو خۆم سه ند قیر ووتی چق
- ۲- تا به د نه بیینی به د خانه وه یاد ناکه ی
- ۳- تا نه ئی ها ئه هه نگوین پی ده گات
- ۴- تا نه تری چوار مشقی دانه نیشت.
- ۵- تا به روو زۆر بی سمۆره برسیه تی
- ۶- تا تو نه چی خه رمان نا پیووری.
- ۷- تا جی رم نه که یته وه نه یوه شیینی
- ۸- تا ریوی قه با ئه ی خوی خویند که و ئیان که ند
- ۹- تا پی ری نه مرئ هه زار جوان نه مرئ
- ۱۰- تا نه م با یه له م کونه وه بی ت هیچمان به هیج نابی
- ۱۱- تا کو ژیر بی ری کرده وه کوره شیته دهستی وه شان
- ۱۲- تا کو سپی نه رمی که نی پر نابیته وه
- ۱۳- تا کونیکم گرت دوو کونی تری تی بوو.
- ۱۴- تا زۆر تر بژی زیاتر نه بیینی
- ۱۵- تا گو نه کا نازانی قنگی.
- ۱۶- تا فه رز وه ستا بی سونه ت به تائه
- ۱۷- تا قانه یان شی ت یان دیوانه یه
- ۱۸- تا نجی وه ته ن که رویشکی وه ته ن نه کوژی
- ۱۹- تازه ها ته روو کو نه خه لاته
- ۲۰- تا نجی کا برایه له کاتی راوا میزی دی
- ۲۱- ته پلی بی عاری کوتا وه

- ٢٢- ته‌فه‌ی سه‌ری دێت له‌م به‌ندو باوه
- ٢٣- ته‌ور کلکی خۆی بۆ نابڕیته‌وه
- ٢٤- تپری خۆی و گێزه‌ر له‌یه‌ك ناکاته‌وووه
- ٢٥- ته‌نور تا گه‌رم بێت نان زووتر ده‌برژی.
- ٢٦- ته‌ره‌ تۆئه‌که‌ی به‌هاری ناگاتی
- ٢٧- ته‌شیه‌ك موو با ده‌ و خۆت له‌ بی‌ حه‌یا لاده
- ٢٨- ته‌ماع وا له‌ولای نه‌رواحه‌وه
- ٢٩- ته‌رازوو شه‌رم له‌ که‌س ناکات
- ٣٠- ته‌ماع سه‌ری نه‌بڕیت سه‌رت ده‌بڕی
- ٣١- تپری به‌ کوته‌ك نانه‌وی
- ٣٢- ته‌شی باده‌ره‌ و به‌ند ناڕیسی
- ٣٣- توئی به‌ ته‌ری نه‌چه‌می بوو به‌ دار ناچه‌می
- ٣٤- تۆئه‌ به‌ سه‌بره‌ نه‌مما به‌ زه‌بره‌
- ٣٥- تۆ له‌گه‌لّ عامی یا عام له‌گه‌لّ تۆ
- ٣٦- تپیی ته‌ری تیا نه‌ماوه‌ چی لی‌ بکه‌م
- ٣٧- تۆیه‌ك مه‌نی من دوو مه‌نم زایده‌ن گورزو که‌مه‌نم
- ٣٨- تیکه‌ی زل قونیش ده‌دپری و ده‌میش
- ٣٩- تیکه‌یه‌ که‌متر و براهیه‌ زیاتر
- ٤٠- تیری مه‌گره‌ نیشانی دیار نه‌بی
- ٤١- تینوو دايمه‌ ناوی له‌بیره
- ٤٢- تیر له‌ که‌وان ده‌رچوو گه‌رانه‌وه‌ی زه‌حه‌ته
- ٤٣- تیرو شیر له‌ یه‌ك نه‌سوون

٤٤- تیڤکۆشه و به ره مت بنۆشه

٤٥- تۆله به تۆله قازا نجی زۆره

نهك نه سپی بكوژی نه جیاتی بۆره

٤٦- تف كرایه زهوی هه ئناگیریته وه

٤٧- تۆبه ی گورگ مه رگه

٤٨- تووشی گون ره شی خوی بووه

٤٩- تفه نگ ده نی به زه رده وائه وه

٥٠- تال و سویرم زۆر دیوه

٥١- تا مه قاش بیته دهستی خۆت مه سوتینه

٥٢- تاریکه شه و سه ره نه ئیواره دیاره

۱- **تا بو خۆم سه ند قیر ووتی چق :**

زۆر جار له مامه ئه دا هه ندی که س زۆر گهرن که نه ته وئ شتیکیان ئی بکری نه مه نده گهرن له ده ستیان نابیته وه نه وه که سه ی که ده یکرئ و پاشان که سئ تر دیت له وئ بکری بو نه وه ی بلئ : به زه حمه ت ده ستم که وتوو ه نه م په نده ده ئئ .

۲- **تا به د نه بیینی به د خانه وه یاد ناکه ی :**

نه مه بو نه وه که سانه یه که تا کو ئیستا خرا په کاریان نه دیوه کاتئ ده بینن که سیکی خراپ گچچه ئی پئ ده کات و نه مه یس خوی لا ده دات له وه گچچه ل و گو به نده پاش نه جات بوونی به بی زیان یان هه ندی جار به زیانیشه وه که پرس یاری ئی ده که ی بو وه لامدانه وه نه م په نده ت بو ده ئئ تا نه وه نده بزانی که که سی خراپت بووه به تووشه وه .

۳- **تا نه ئی هاله هه نگوین پئ ده گات :**

نه م په نده ش بو نه وه که سانه یه که زمان ده گرن و سه ره تایئ وشه که زۆر به نه ستمه بو یان دیت و بیزار بوونی به رامبه ره گو یگرتن لیئ بو ده رباز بوونی له م که سئ بانگ ده کاو ده ئئ : وه ره نه مه تا ده ئئ هاله هه نگوین پئ ده گات . له به هار بو پایز ده بات قسه کردنی .

۴- **تا نه تری چوار مشقی دانه نیشت :**

هه ندی که س له به ره وه ی زۆر نه جو ئیت یان زۆر قسه ده که ن زۆر جار ده که ونه هه له ی گه وره وه کاتئ که که وتنه هه له ی گه وره و ئیتر به بی ده نگ و بی کیشه داده نیشتئ . بو نه وه ی بزانی که

هه ئه که ی گه وره ییه کۆئی داوه ئهم په نده ده ئین، به واتای ژیربوون.

۵- تا به روو زۆر بی سمۆره برسپه تی:

دیاره که سانیک هه ن که زۆر تامه زۆی پارو مائی دنیان هه ر سائی داها تیان زیاتر بیت نه و سائه زیاتر هه و ئ نه دات و نه کروزیت هه وه. نه و که سانه ته نها خو ئ نه توانی چاره یان بکات.

۶- تا تۆ نه چی خه رمان نایپو ری:

زۆر جار ئهم په نده بو که سپکه که سه رکاره یان ناغای دئ یه یان دوو که س شه ریکن به هه رحال که سی که خۆی به خاوه نداریتی شتی نه زانی تا کو نه و نه چی نه و نیشه ناکری، چونکه نه و خاوه نی مو ئکه که یه که سی به رام به ره ره نجبه ره تییدا. زۆر جار بو سه رکاران نه مه به کار دیت که راسپارد ه ی ناغایان بوون بو نیش و کاره کانی

۷- تا جئی رم نه که یته وه نه یوه شی نی:

زۆر به ناگابه له کردنی کاره کانتا چونکه هه ندی جار زۆر که س تووشی کیشه ی گه وه ده بیت به هۆی بیر نه کردنه وه ی له کاریک و کردنی نیشیکی هه نه و بوونی به کیشه ی جه ل نه کرا و بو به ناگا بوون له پاشه رۆژت ئهم نیشه نه به هه ئسپیردراوی مه هیله وه

۸- تا ریوی قه باله ی خۆی خویند که و ئیان که ند:

که سانیک تا به سه رهاتی خۆیان باس کرد و به رام به ریان تیگه یاند که نه و نیشه وایه که سیکی توند ره و به گژیا

ده چى و زور جار سه رو گونى لاکى ده شکیین که پرسى یارى ئى ده که نه بهم په نده تىیان ده گه یه ئى که هه ئه تیگه یشتن هه بووه.

۹- **تا پیرى ئه مری هه زار جوان ئه مری:**

ئهم په نده زور جار پیره ژنان و پیره پیاوان ده یلین ، له بهر ئه وهی ده ئین: گه نجان واده زانن ئه وهی که پیره نزیك له مردنه بو ئه وهی جوانان به جوانی و گه نجیدا نه روان پیران ئهم په نده یان پى ده ئین.

۱۰- **تا ئهم بایه ئهم کونه وه بیته هیچمان به هیج نابى:**

دیاره زور جار بو چاره سه هر کردنى کیشه یه که که سیك ده ستى تیده خات به ناشکراو به بن پىچ و په نا بو چاره سه هر کردنى هه ول ددهن به لام له گه ل ئه وه شدا هه ردوولا رازى بن به لام ئه وه که سه نارازیه که سی خاوهن حه ق ده ئى: برا چارمان نیه تا ئه وه بایه ئهم کونه وه بیته ... که سی به رام به ریش هه ول ددهت که سى بنیرى که ئه و رازى بکات.

۱۱- **تا کو ژیر بیری کرده وه کوره شیتته ده ستى وه شان:**

ئهم په نده بو تۆله سه نده وه یه که که سی ژیر هه ول ددهت تۆله بکاته وه به لام زیانى نه بن له و کاته دا که که سیكى تر خاوهنى غیرهت و ئازایی بن بیر کردنه وه تۆله ئه کاته وه. ژیر ناگای ئى نیه که دینه سه ر سه لاحت سه یر ده که ن ژیره که وه کو خوی بیر کردنه وه که ی نه ی بیکه او نه گه رشیتته نه بوایه مافه که ی ده پۆی

۱۲- تا کو سپی نه رمی که نی پر نابینه وه :

نهم په نده بو چاره سه رکردنی کیشه یه که که چاره سه ری ته نها توئه سه ندنه وه بی چونکه هه ندی جار بو چاره سه رکردنی نه وه کیشه که سیکی تر ده که ی به قوربانی و نه وه که سه ی که ریگره له چاره سه رکردنی .

۱۳- تا کونیکم گرت دوو کونی تری تیبوو :

چاره سه ری کیشه یه که نه کردوو دوو کیشه ی بو دروست بووه هه ندی جار له سه رکیشه یه که ری که وتوون که چاره سه ری بکه ن به لام له ولاره هه مان که سه چه ند کیشه ی شاروه ی تری هه یه .

۱۴- تا زورتی بژی زیاتر نه بیینی :

که سانی به ته مه ن نهم قسانه بوئه وه ده که ن که هه ندی کاره سات هه یه چاره سه یان نه کراو بی یان زور که سی فیلبازو درۆن نه ناسری له نه نجامی ته مه ن درییی .

۱۵- تا گو نه کا نازانی قنگی :

که سانی هه یه که زور دپاک و هه ژاره که سانی به رامبه ره بو گاته کردن پی نی نهم په نده ده لینی به لام که سی به رامبه ریان له شه رمایه یان له تر سایه وه لامی نیه به تاییه تی ژنی هار به پیایو که مژه و گیلیان نهم قسه یه ده که ن .

۱۶- تا فه رز وه ستا بی سونه ت به تائه :

نه گه ره ته وه ی چاکه بکه ی و یارمه تی هه ژار بده ی تا براو خوشکت وه ستا بی یارمه تی که سه مه ده چونکه یارمه تی دانی براو خوشکی هه ژار یان دایک و باوک فه رزه . پاش نه وه ی که یارمه تی

بیگانەت داو خزمانت هه ژار بی خیره کەت وه ک ئەم خیره ی تر
جیگه ناگری.

۱۷- **تاقانه یان شیت یان دیوانه یه :**

ئەم په نده زۆر جار دایک بو مندائی ده یلی که هه ر ئەوی هه یه و
زۆر جار له بهر ناز پیدانی ئەم قسه یه ده کات تا نه گه ر
هه ئەیه کی کرد لی بی برون یان زۆر جار که سانی تاقانه زۆر هه ول
ده دن تووشی کیشه نه بی له بهر سه ره روپی و نازداری.

۱۸- **تانجی وه ته ن که رویشکی وه ته ن ئە کوژی :**

واته زۆر جار که سیکی نازا هه ئەده کوئی که که سی دوور ناوچه ی
نیشته جی خوی چاری ناگا به لام که سیکی ناوچه ی خوی به
ناسانی تیکی ده شکینی. بو نه وه ی نازایی ئەم که سه بلین ئەم
په نده باس ده که ن. یان هیئانی ژن له شوینیک دوور ناوچه ی
خۆت.

۱۹- **تازه هاته روو کوئه خه لاته :**

گه ر شتی ده کری له بهر ئەوه ی که ئەکی نه ماوه ، وه ک که ئەکی
نه ماوه مانه وه ی جیگه ش ده گری که واته که سیکی تر که هه ژاره و
پیوستی پییه تی به دیاری پیی نه به خشی که سی شت وه رگر بو
دخووشی خاوه نی سو پاس و پیزانینی ئەم په نده ده ئی. زۆر جار
ژنی کۆن وه کو ته شه ر ئەم قسه یه به پیاوه که ی ده ئی به بو نه ی
هیئانی ژنی تازه وه .

۲۰- تانجی کابرایه له کاتی راوا میزی دئ:

هه ندئ کهس که بو تۆله سه ندنه وه چاوه پروانی ئی ده کړئ به لام له رۆژی تۆله سه ندنه وه زۆر زۆر به خویرپیتی نه بینرئ هه تا ده گاته نه وه ی زۆر جار خۆی ده کاته نه خوش یان سه فه رئ ده گرتیه بهر بو نه وه ی باسی خویرپه تی بکه ن نه م په نده ی پئ ده ئین.

۲۱- ته پلی بی عاری کوتاوه:

پرووی هه ئه مالا وه وه هه یای نیه هه رچی له گه ن بکه ی بی سووده ته نها خۆی و خۆی نه بی که سی تری مه به ست نیه بو گه یشتن به ده سه لات و ده ست که وتنی پاره ناماده یه ناموسی خۆی بدات.

۲۲- ته فه ی سه ری دیت نه م به ندو باوه:

که سیکی بی ناگا و داماو تووشی کیشه یه کی بکه ن له سه ر که سیکی تر که ناگای ئی نه بی که یه خه ی ده گرن و باسی شته که ده که ن بی ناگای خۆی ده ربړئ. هه یج له و به سه ره اته نازانی بو نه وه ی پاکیتی خۆی بلئ نه م په نده ده ئیته وه که ته فه ی سه رم دیت نه م باسه . واته بی ناگام له به سه ره اتی باسی ده که ن .

۲۳- ته ور کلکی خۆی بو نابریته وه:

دیاره نه م په نده بو نه وه که سه انه یه هه رچه نده قایم و خاوه ن ده سه لاته ناتوانئ نه وه ی که هاوړپیه تی له ناوی ببات یا هاوړپکه ی له خۆی لاواز تر بییت. یان ده سه لاتئ که م تر بییت. یان زۆر جار له کیشه ی خیزانی دا هه رچه نده کیشه که گه وره بی چاره سه ری ده که ن به بی زیان. تا خیزانه که یان هه ئنه وه شیته وه

۲۴- تری خۆی و گێزهر له یهك ناكاتهوه:

كه سانیكه كه زۆر گێل و داماون هه چى به سه ردا بدهى و پى
بلى جیبه جى دهكات به لام ئهم په نده بو كه سانیكه كه گاته
به كهسى نزیكى خۆى بكات به تاییه تی برا بو براو یان ژن بو
میرد و میرد بو ژن.

۲۵- ته نور تا گهرم بیته نان زووتر ده برژی:

ئهم په نده زۆر جار بو راگه یان دن و تن كردنه وهى كه سى بو
تۆه سه نندنه وه كه ده یكات ه ئه و په رى رك و قین و به داواى مافی
خویدا ده گه رى و زووتر ده ستى ده كه وى و زۆر جار كیشه كان به و
هه ئچوون و تۆه سه نندنه وه كو تایی دیت.

۲۶- ته ره تۆه كه ی به هاری ناگاتی:

هه موومان ده زانین له به هاردا ئه مه نده تۆه كه زۆر له هه ر
جیگه یه ك به ته وى به به لاش ده ست ده كه وى یان زۆر جار شتی كه
نرخى گرانه به لام كه سیك دینی زۆر به هه رزان فرۆشى ئه وان ه ی
كه زۆر پێویستیانه بانگه شه ی بو ده كات كه خه لك بیکرن چونكه
زۆر هه رزانه و ئهم په نده ده ئی.

۲۷- ته شیهك موو با ده و خۆت له بی حه یا لاده:

زۆر جار ان كه سى به حه یا و خاوه ن ئابرو بو خو دوور خستنه وه ی
له كه سى خراپ پارو مالى تیا ده چى كه پى ده ئین: بو ئه و
زه ره رت له خۆت دا بو ئه وه ی ئه وه نده خرا پى و پى سى
به رامبه رى نه ئیته و له وه زیاتر خۆى پى وه سه رقان نه كات ئهم
په نده ده ئی. بو ده رباز بوونه له كه سى بی شه رمو ئابرو و.

۲۸- ته‌ماع وا له‌ولای ئه‌رواحه‌وه:

زۆر که‌س هه‌یه له‌به‌ر په‌یدا کردنی هه‌ندی پاره یان شتی که‌م زۆر جار تیا ده‌چۆ یان کیشه‌یه‌ک ده‌نیته‌وه. که‌ با‌س ده‌که‌ن که‌ فلان بو‌ وای ئی هات که‌سی به‌رامبه‌ر ده‌ئێ ته‌ماع وای ئی کرد.

۲۹- ته‌رازوو شه‌رم له‌ که‌س ناکات:

زۆر جار هه‌ندی که‌س نه‌ترسی فی‌لی ئی بکری به‌لام که‌سی به‌رامبه‌ر که‌ خه‌ریکی کیشه‌یه‌یه ده‌ئێ کاکی خۆم که‌ شایه‌ن بو‌و ئیتر ترسی ناوی.. بو‌ دنیایا بو‌ون له‌ پاکی ئیشه‌که‌ی ئه‌م په‌نده ده‌ئێ.

۳۰- ته‌ماع سه‌ری نه‌به‌ریت سه‌رت ده‌به‌ری:

زۆر جار خۆشه‌ویستی بو‌ پاره کاری ده‌کات که‌ له‌وانه‌یه‌ که‌سه‌که‌ گیان له‌ده‌ست بدات له‌ پیناویا، یان زۆر جار که‌سی وا هه‌یه هه‌رچه‌ند ته‌ماع بخه‌نه به‌رده‌می خۆی خۆشته‌ر ده‌ویت و ده‌ئێ: نه‌گه‌ر سه‌ری نه‌به‌رم سه‌رم ده‌به‌ری واته‌ ئه‌بی وازی ئی به‌ینه.

۳۱- تری به‌ کوته‌ک نانه‌وی:

ئه‌مه زۆر جار نه‌ته‌وی ئیشتی به‌ که‌سی بکه‌ی به‌لام تو‌ له‌وانه‌یه‌ وه‌ک دئسافی و باوه‌ر پی بو‌و ئه‌م قسه‌یه‌ بکه‌ی سه‌یر ده‌که‌ی نه‌ک ئیشه‌که‌ ناکات به‌ ئکو به‌ره‌نگارت ده‌بیته‌وه که‌سی دۆستت به‌ ماناوه‌ ده‌ئێ: وازی ئی بینه ئه‌م تری به‌ می‌کوت نانه‌وی واته‌ له‌ خۆی گۆراوه‌ وه‌ناتی زل بو‌وه.

۳۲ - **تهشی بادهره و بهن نارپسی:**

که سیکه خوی نه یه وی لاسایی خه ئکی بکاته وه به لام دیاره بوی
ناکریته وه چونکه نازانی ئیشه که بکات وه ک چون ژنی تهشی
بابدا به لام نه زانی مووه که یان خوریه که برپسی.

۳۳ - **توئی به تهری نه چه می بوو به دار ناچه می:**

ئهم په نده په یوه ندی به خپوکردنی منداڵ و ته می کردنی هه ئه
له منداڵیه وه بو فیربوونی ریزو چاکه و پیاوه تی زور جار منداڵی
گه و ره ده بی هه ئه یه ده کات که سی به رام به ر به باوکی ده ئی:
نه بو ئهم توئه به ته توئی بچه مایه. واته پیش گه و ره بوون
به رنامه ی بو دابنایه تا سرکه و توو بیت.

۳۴ - **توئه به سه بره نه ماما به زه بره:**

شهر له نیوان دوو بنه مائه روو ده دات بنه مائه یه کیان ده ست
ده وه شینیت به لام بنه مائه که ی تریان پاش ماوه یه ک زور چاکترو
باشترو زیاتر ده ست ده وه شینیت بو سه رکه و تنی به سه ریا ئهم
په نده ده ئی. یان چاوه پروان کردن بو توئه کردنه وه ی له ناکاودا.

۳۵ - **تو له گه ل عامی یا عام له گه ل تو:**

ئهم په نده زور جار بو که سانیکه که نرخ نازانی که سی کرپار
ده ئی: وه کو عام یان داوا کردنی ژن و باس کردنی ئالتون هه مان
په ند ده ئینه وه. یان جیا کردنه وه ی هه ندی که س له خه ئک و
که سی به ته نیا بیه وی قسه ی خوی سه رکه وی.

۳۶ - تپیی ته ری تیا نه ماوه چی لی بکه م :

نهم په نده زور جار بو که سیکه که ژنی مردبئی یان بیه وی ژن بینئی به لام ژنه که که بوی داوا ده که ن زور له خوی گه وره تر و پیرتره بو نه وهی بلئی : نامه وی نهم په نده ده لئی ، یان زور جار ژنی گه نچ ده دن به پیاوی پیر که ژنه که ی له ده ستی نارازی بوونی شه و جیی نهم په نده ده لئی . یان فرۆشتنی ماییک به شی خیرکردنی تیا نه مابئ . یان بو سوود وه رگرتن له شتی فریدراو

۳۷ - تۆ بیه ک مه نی من دوو مه نم زایدن گورزو که مه نم :

هه ندی که س خوی وا هه لده کیشی به سه ر که سیکا که که سه که که له وانیه هه ر کۆل نه دات تا نه ویش تو ره ده بییت و ده لئی با بزانی نه گه ر تو خۆت به نازاو چاونه ترس بزانی نه وه من له تو نازاترو بگه ره پیاو ترم نهم په نده ده لئی بو رووبه روو بوونه وهی . وه ک هه ره شه کردن ، یان زور جار بو گاتته و گه فی نیوان دوو هاوړی ،

۳۸ - تیکه ی زل قونیش ده دری و ده میش :

نهم په نده نه و که سانه ده گریتته وه ده یان نه وت زور زوو پیبگه ن و بینه خاوه نی دارایی و مائی زور تا ده گاته نه وهی به هیچا راناگاو بگه ره قه رزاریش ده بیئ . که سانی دۆست و دوژمنی بو سه ره روئی نهم په نده ی به روودا ده ده نه وه .

۳۹ - تیکه یه که متر و برایه زیاتر :

نهم په نده بو نه وه یه که سه کی رۆنه بی به لکو له ده می خۆتی بگریته وه و له ریگه ی چاکه و پیاوه تیا خه رچی بکه یت و دۆستی

زیاترت هه بی چونکه بوونی دۆستی زیاتر مایه ی دنجۆشی
 کامه رانی مرۆفه کانه ، هه موو مرۆقی تا کو تیکه لاو بییت و
 پیاوه تی بکات هه ر که مه .

٤٠- تیری مه گره نیشانی دیار نه بی :

له خۆته وه هیج کاری مه که نه گه ر دنیا نیت بوئه وه ی خالی
 کو تاییت هه یه زۆر جار سه فه ر ده که ی به لام نه به ر نه وه ی دنیا
 نیت که که سه که له و جیگه یه سه یر ده که ی سه دان کیلومه تر
 ده بری به لام هیج نه نجامیگی نیه . یان له کاتی دوژمنایه تیدا
 زۆر که س بی حساب کردن بو چاره سه ری کیشه کان خه ئکی
 ده کوژی. واته له ره شی و بی ناگایه له چاره سه رکردنی. که سانی
 به ته مه ن نه م په ندانه بو گه نجان باس ده که ن تا تووشی هه ئه
 نه بن. یان باس کردنی که سیك به خرا په به لام خراپ نه بییت
 ، که سیکی تر بو به ناگا هینانه وه ی نه م په ندای پی ده ئی له بری
 نه وه ی بلیت تو هه ئی که له باره ی نه و که سه وه قسه ده که ییت.

٤١- تینوو دایمه ناوی له بیره :

نه م په ندانه زۆر جار عاشقان باسی ده که ن که هه رده م جه ز ده کات
 باسی خۆشه و یسه ته که ی بکات یان نه وانه ی که ناژهل داری و
 مائاداری ده که ن هه رده م ترسی سه رماو سو ئه و که می کا و جو
 ده که ن. یان که سی هه ژار دایم باسی پارهو خه رچی ژیان ده که ن
 یان چاوچنۆک و هه ندی ده و ئه مه ند که هه ر دانیشن باسی دارایی
 و مائی خویان ده که ن.

۴۲- **تیر له کهوان درچوو گه رانه وهی زه همه ته :**

هه ئه یه که که قابیلی قبول کردن نیه ، که سیك دهیکات زۆرجار به رامبه ره به که سیکی دهست پاکی دل پاکی بی تاوان به لام هه رچه ند که سه که ش ناگاداری دهکاته وه که نه م نیشه هه ئه یه نه یکه ی هیج سو دی نیه که کردی هه رچه نده په شیمان بیته وه لیبوردنی به رامبه ری نیه بو ئه وهی بزانی مال و سه روهت چاره ی دهردی ناکات نه م په نده بو لیخوش نه بوونی دهوتری.

۴۳- **تیرو شیر له یه که نه سوون :**

دوو کهس که هه ندی کهس نازانن که رقیانه له یه کهتری که کاتی هه وائی نه پرسن ده ئی فلان و فلان چوئن بو ئه وهی شته کانی بو شی نه کاته وه ناگاداری کات که رقیان له یه کهتره نه م په نده ده ئین.

۴۴- **تیبکۆشه و به ره مه مت بنۆشه :**

هاندانی خه ئکه بو کاسپی کردن و نان په ییدا کردن به حه لائی و پشودان له به رده م ره نجی خوی و منه ت له هیج کهس نه زانی.

۴۵- **تۆنه به تۆنه قازا نجی زۆره نه که نه سپی بکوژی**

له جیاتی بو ره : نه گه ر که سیك حه قی لای که سیك بیته زۆر ناساییه که حه قی خوی بسینی له وهی که کوره که ی کوشتوو ه یان مائه که ی بردوو ه. نه مه سوودی بو هه ردوو لایه به لام هه ندی کهس له جیاتی کابرا بکوژی که کاره خرا په که ی کردوو ه ده چییته براییه کی چاکتر له و یان باوکی یان که سی

سه رۆکی ده کوژئی نه مه نه كه قازا نجی نابئی به لکو
تۆه سه ندنه وه یه نه به رامبه رو زیانی زۆری تیدایه.

۴۶- تف کرایه زهوی هه ئناگیریتته وه :

نه مه بو که سیکه که به ئینئی بدات و په شیمان بیته وه زۆرجار
له مامه ئه دا له بهر زۆر بوونی نرخ و په شیمان بوونه وه نه م
په نده به کار دیت. یان زۆرجار له به شوودانی کچدا که هه ندی
کهس به ئین ده دات ده بیاته سه ر بو نه وه ی بلین چاکه و خاوه نی
په یمانی خۆیه تی نه م په نده ده ئیت.

۴۷- تۆبه ی گورگ مه رگه :

هه ندی کهس سویند ده خوات جاری تر نه وه هه ئه نه کاته وه که
کردوویه تی و بووه ته مایه ی کیشه بو ی به لام سه یر ده که ی پاش
ته واو بوون و چاره سه ر کردنی زۆر زوو په شیمان ده بیته وه و ده ست
ده کاته وه به و ئیشه قۆره ی که له وه و پیش له سه ری بووه. به و
په نده بی حه یایی و بی به ئینئی ده ئین واته ته نها مردن له و
ئیشه ی دوور ده خاته وه. به تاییه تی به دره وشتی (شه وال پیسی) و
دزی کرن.

۴۸- تووشی گون رهشی خۆی بووه :

که سیکی هه ئه وه هه رزه زۆر سه ره رپۆیی ده کات و به لام خه ئکی
خۆی لاده دات تا تووشی ده بیته به تووشی که سیکه وه که له و
که رترو له و که له شه ق ترو له و خراپ ترو له و بی نابرووتر
نه وه ی جاران خه ئک خۆی لی لاده دا نیستا ده ست ماچ ده کات تا
نه جاتی بیته. که پرسیار ده که ن حالت چۆنه که سی تر ده ئی

حائی چۆنه توشی گون رهشی خۆی بووه مه گهر خوا رهحمی پئی
بکات زۆر جار کوری سه ره پۆ تووشی ژنی خراپ ده بییت یان ژنی
سه ره پۆ تووشی پیاوی خراپ ده بییت.

۴۹- **تفه نگ دهئی به زه رده وائه وه:**

ئه مه نده تورهو که لئه شه قه کهس ناویرئ له روویا قسه بکات
که کیشه یه که ده بی خه ئکی خۆی ئی لا ددهن چونکه ئه زانن که
زۆر توره یه ده ست ده وه شینی به گویدا نه ئه نجامی کاره ساته که.

۵۰- **تال و سویرم زۆر دیوه:**

هه ندئ کهس که باسی ژیان به ریوه بردن ده کهن بو ئه وهی
به رامبه ر ناگادار کاته وه که کهس به قه دهر ئه و ناخۆشی و
ده رده سه ری نه دیوه. به م په نده نازاره کانی ده خاته روو.

۵۱- **تا مه قاش بییت دهستی خۆت مه سوتین:**

ئه گه ر یاسا هه یه بو سه ندنه وهی تو ئه له ناحه زانت چاکتره
له وهی که خۆت هیلاک بکه ی یان زۆر جار کهسانی نو که ر له ده وری
کهسانی پاره دار خر ده بن پاره دار بو ئه وهی ترسی نه که ویته
سه ر به زه بری پاره کاره که ی ده کات که پئی ده ئین: بو وات کرد؟
ده ئی: تا مه قاش هه بییت دهستی خۆم ناسوتینم.

٥٢- **تارىكه شه و سه ر نه ئىواره دياره:**

هه ندى كه س كه نىازى خرا پىيان نه گه ل كه سي كدا هه يه كه سى
 به رامبه ر ماوه ييه ك پىش ئه وه هه ست ده كات به لام بو
 چاره سه ركردنى كيشه كه ي حساب بو به رامبه ر ده كات و پىش
 روودانى چاره سه رى ده كات يان هه ندى كه س نه ك چاره سه رى
 ناكه ن به لكو زىيانى تىدا ده كه ن .....

ییتی ۲۴

- ۱- پیری و هه زار عه یی
- ۲- پا له په یین دانه ئه م ئیشه
- ۳- پیری ناخر شه ر
- ۴- پێش که وتوو ی دواکه وتوو ه کاکه م
- ۵- پیاوی خره ئه گو له سکه
- ۶- پیاو له شوین که ر رۆیشت نه بی تر و تسی قبول بکات
- ۷- پیاوی نازا یه ک جار ده مریت به لام تر سنۆک هه موو رۆژی
- ۷- پیاوه تی بکه و بیده به ئاوا
- ۸- پیرو پۆش هاتوونه جو ش
- ۱۰- پله به پله نه گه یته مله
- ۱۱- پینه ی شینی داوه سه ر شانیا .
- ۱۲- پیاو هه یه و میاو هه یه
- ۱۳- پارچه یه ک له خو ت دادره
- ۱۴- پشیله له ما ن نه بی جه ژنی مشکانه
- ۱۵- پشیله گوی بو دهرمان ده شیا ده یشارده وه
- ۱۶- پێستی سه گ بو دهبأ خانه ناروات . .
- ۱۷- پشیله هه ر مشکی له بیره
- ۱۸- پیاو له بنه مائه نابری
- ۱۹- پاره روو زه ردی دینی به سه ر نامه ردا
- ۲۰- پاره پاره نه هیئی
- ۲۱- په نجه کانی ده ست وه کو یه ک نیه

٢٢- پشيله دووگى دى وتى ناخ بو مشكيك

٢٣- پياوى دوو ژنه جه رگى كون كونه

٢٤- پياو له مال نه بوو ژنى نه درى به شوو

*****

۱- پیری و هه زار عه ییب:

هه ندئ جار که سانی گه نهج نه یانه وئ ئیشیک بکه ن و کابرایه کی پیر لاساییان بکاته وه به لام بوئه وهی کابرای پیر خوئی نه شکینئ دهئئ: پیری و هه زار عه ییب.. یان سه یر کردنی کومه ئئ که سی به ته مه ن له گورج و گوئی که سانی گه نهج بو به بادانی داخیان نه م په نده ده ئین

۲- پا له په ین دانه نه م نیشه:

هه ندئ که س نازانی چی ده کات ئیشئ له پشتی که سی که ده کات که نه م نه ک هیج نیه به لکو زور فشول و بو ده نه یه بی ئومید ده بیته له سه رکه وتنی نه و نیشه و دیته وه که پرسیار ده گه ن به تورپیه وه ده ئئ: پا له سه ر په ین دانانه نه م نیشه ی من. چونکه په ین فشوله هه ر که چو یته سه ری ده نیشیت.

۳- پیری ناخر شه ر:

زور که س هه یه له ناخرو ئوخری ته مه نیا ئیشی خراپ و عه یبه دار ده کات و به گوئی که س ناکات که هه وئ ده ده یته قسه ی نه گه ل بکه ی جوابته ناداته وه که په نا ده به ی بو کور و کچ و خزم وه ک بیزاریه ک ده ئین: برام پیری ناخر شه ره نه گه رنا چیه تی نه وه.. زور جار هه ندئ خه سوو بو ئه وه ی بوک ده ربکات ده ست ده کات به تیکدانی نیوان بوک و کوره که ی بو ئه وه ی ئاژاوه دروست بیته کاتی پی ئه زانن سه ر داده خات. یان هه ندئ چ ژن یان پیاو له کاتی هه رزه کاریدا زور خوا پیادا و خوا وه ن ئیشی باش

بووه به لام له پیرییدا دهکه ویتته سوال کردن و گه پان و هه له کردن. بوئه وهی بی سه ئینی کاتی خوی وانه بووه نهم به نده ده ئیت

٤- **پیش که وتووی دواکه وتوووه کاکه م:**

هه ندی جار که سانیک هه ن زور له میژه خه ریکی ئیشیکه که خه ئکی نازانی به لام سهیر ده که ی نه وانه که نه و فیری کردوون زور باشترن له و یان سهرکه وتوو ترن. جاران که سیك زوو ده چوو بو داره ئینان به لام که سانی دوی نه و ده گه پانه وه نه و نه ده هاته وه کاتی ده هاته وه ژنه که ی به پیکه نینه وه ده ئی: پیشکه وتووی دواکه وتوو لیڤردها بو که سی ته مه له به کار دیت.

٥- **پیاوی خره له گو له سکه:**

هه ندی کهس هه ن که قه دو قیافه تیان نه به لام زور به ناگاوه له شته کان نه پروان و رابردوو یان له بیر ناچیته وه. هه ر کاتی کارت (ئیشیت) تییان کهوت به ناوچاوتا دهیداته وه وه ده ئی: فالانه ئیشیت بو نه کردم یان قسه ت پی گوتم وشه ی (گو) لیڤه دابه واتای کبینه له دل و دل پر له بوغزیان که سیك که خیزان داره به لام قیافه تی نه زور جار له گه ل خیزانه که ی تیك ده چیت خیزانی ده ئی: من نه زانم نه و گنه له چه نده گوو له سکه.

٦- **پیاو له شوین که ر پویشته نه بی ترو تسی قبول بکات:**

زور کهس هه یه له به ره وه ی ژیان و بزئیوی مال و مندائی په ییدا بکات ده که ویتته شوینی که سیکی نه زان دوو یان زور بلی: که زور جار قسه ی ناشرین له روویا ده کات ناچار ده ئی: من که له

شوینی تو که وتومه نه بی ترو تست قبول بکه م. یان زورجار ژنان یان پیاوان هه رچه نده له بهر ژه وه نی دایه به کیان نه وی تری ناوی به لام له بهر هه بوونی منال و له بهر هه مناله کانیان قسه ی به کتر قبول ده که ن یان رۆشتنی که سیك له گه ل که سیك بو کاروانی. کابرا نه زان دوو بیت .

٧- **پیاوی نازا بهک جار ده مریت به لام ترسوک هه موو رۆژی:**

هه ندی که س چاوی خووی داده خات له ناستی حه قیک که سه ر شوپی خووی تیا به و خه نکیش لۆمه ی ده کات به لام که سیکی تر که که سی نزیکی نه مه تو له ده سینیت و ده لئ: پیاو بهک جار ده مرئ. یان هه ندی جار که سیکی ده و له مه ند خه ئکی سته می ئی ده کات و چاوی خووی شوپ ده کات که سیك هه رچه نده قسه ی ناشرینی پی ده لئین بو له ده ست نه چوونی داراییه که ی سه ری داده خات به لام که سی به ران بهر هه ر کۆل نادات تا نه وه ی خووی بهک لایسی ده کاته وه و سه روته و سامانی له بهر چا و ده که ویت دهستی تو له سه ند نه وه ی بو دریژ ده کات.

٨- **پیاوه تی بکه و بیده به ناوا:**

هه رگیز بیر له وه نه که یته وه که چاکه بوچی نه که ی یان بوچ مه رامی له گه ل هه ر که سا پیت کرا بیکه چونکه چاکه کردن واته ریزگرتن له مرؤفایه تی ، هه و لدان بو گه یان دنی نامانجی که سانی تر زورجار چاکه نه که ی بو مه به ستی سه یر ده که ی مه به سته که ت جیبه جی نه کرا ده بیته مایه ی دل ئیشان و له یه کتر جیا بو نه وه یان زورجار چاکه کردن که سیکی غه رب به که تو

نایناسی و دهوروبه ریش نایناسن به لام سهیر ده که ی که سه یکه که خاوهنی خانه وادهو جیگه ی خویه تی پاش کردنی چاکه که ده بیته هوی دروست بوونی برایشه تی و سهردانی یه کتری کردن.. زۆرن نه و کردهوه چاکانه که خه ئکانی نه مردن و کاره سات پرگار کردوه.

۹- پیرو پۆش هاتونه جۆش :

نهم په نده زۆر جار بۆشایی و خوشی دهوتیری که که سه یکی دهنگ خوش گۆرانی ده ئیت هه مووده ست ده که ن به هه ئپه رکی و نه جیاتی بلین: کابرا ده نگی خوشه نهم په نده ده ئین، ئیتر تیده گهن که ده نگی خوشی گۆرای بیژ هه مووی پازی کردوه و لایان په سه نده، یان زۆر جار ئیفره تیگی جوان هه موو که سه سه ییری ده کات یان کوریکی جوان هه موو کچان سه ییری ده که ن که باسی ده که ن ده ئین جوانیه که ی هه مووی سه رسام کردوه.

۱۰- پیاوه تی مه که نه گه ن نایپاوا :

زۆر که سه هه یه که چاکه ت نه گه ن کرد و ده زانی ئی ده ترسی یان وایکی ده داته وه که تو مه رامیکت هه یه بویه بی وه فایی و نامه ردی نه و که سه واده کات که نه وه ی نه گه ئتا کردوه به کاری خراب ئیکی ده داته وه ده ئی: بی منه تم بو مه به ستی کردووته زۆر جاریش ده بیته هوی نه وه ی که دژایه تی که سه که بکات یان که سانی هه ئبازو فیئل باز بو مه رامی خویان داوای هاوکاری و یارمه تی ده که ن پاشی سه رکه و تیان ده بنه کیشه بو نه وه ی چاکه ی نه گه لا کردوون

۱۱- پله به پله نه گه یته مله :

بۆ هه موو کیشه بیهك ئه بی هه نگاو به هه نگاو له سه رتاوه ده ست
پئ بکه یت به تایبه تی له وه رگرتنی ده سه لاتو پۆستدا یان له
ده وڵه مه ندی، یان هه وڵدان بۆ ئه وه ی دوو بنه مائه ناشته وایی
بکه ن نه بیته پله پله هه وڵ بده یت بۆ ئه وه ی بگه نه نامانج یان
هه ندی که سه له بهر ناشاره زا بوونی له بواریکدا ده ست گرتن
به سه ر کاریکدا و به لام له بهر که می نه زموونی تیکده شکیت. یان
داواکردنی ژنییک که ناره زایی تیا بیته. هه وڵدان بۆ چاره سه ر
کردنی

۱۲- پینه ی شینی داوه سه ر شانیا :

ئه م په نده واتا له ئه نجامی هه ئه ی کوپان و کچاندا رووده دات
که له کاتی خۆشه ویستی هه رزه کاریدا کاریکی هه ئه ده کهن و
ده بیته هۆی سوک بوون و سه رشۆری بنه مائه که یان. هه ندی جار
پیاو یان ژن کاری زۆر ناشرین و نا شه رعی له گه ن که سانی دوور
یا نزیك له خه یزانه که یاندا ده کهن پاش ناشکرا بوون و
ناوهراندن ده بیته هۆی کوشتارو کیشه ی ده رکردن و رووداوی
ناخۆش

۱۳- پیاو هه یه و میاوه یه :

هه موو که سی وه کو یه که نیه به لام که سی چاک و خراپ له
جیبه جئ کردنی به ئیندا ده رده که وی یان له روژانی ترس و بیمدا
بئ وره یی و ترس ده ری ده خات که کئ نازایه و کئ یه ترسنوکه.
یان هه ندی جار که سی وا هه یه که چه روکی و ره زیلی ده گاته

ناستی که هه موو نامانج و هه ژیکێ ته نها چا و برینه مائی
 دنیا به و باقی خییان و منائی مه ره خه س ده کات و ده بنه هوی
 شه ره زاری. یان له رووداویکدا که سیکی به هه ئویست له پرووی
 چه ند که سیک ده وه ستییت و سه ره که وتن به ده ست دینییت.

١٤- پارچه یه ک له خۆت دادره:

که سانیک هه یه به بۆزم کردن و باس کردنێ عه ییی خه ئک زۆر
 ده ئین، به لام ناگیان له عه ییی خویان نیه و قسه به رامبه ره به
 که سیک ده که ن که له کۆمه ئیکدا دانیش تووه. که سه که ش به بۆده م
 کوت کردن بی سئ و دوو ده ئی په رۆیه له خۆت دادره واته نه گهر
 زیاده ره وی بکه ی زیاتر منیش نه توانم قسه بکه م له دژی تو
 خرا پتر. هه ندی جار که سیکی دوستی کابرا ناگادار نه کاته وه.
 یان هه ندی جار له ژناندا وا باوه که ژنیک نه و قسانه ده کات که
 نه یه وی ته شه ره له ژنی تر بدات ژنه که ش ده ئی: وس وس خۆت با
 مه ده په رۆیه له خۆت دادره. واته نه یینی هه کی تر سناکی به رامبه ره
 ده زانییت.

۱۵- **پشیله له مان نه بی جه ژنی مشکانه :**

که سیکی زانم که زور زال بییت به سه ر بهرده سه ته کانی داو بو سه فه ر بپروات یان بهرده سه ته کان دنییا بن له نه وهی که ناگه پیته وه دهس بکه ن به ده رپرینی خوشی و گاته وه گه ف. یان که سیکی خوئی هه لده کیشی به لام نه وه که سه ی نه وه ئی ده ترسی نیه له وه جیگه که سیکی بو ناگادار کرد نه وهی ده ئی : پشیله نه بی جه ژنی مشکانه . یان زور جار قوتابیان یان فه رمان به ره به نه بوونی به ریوه به ریان خوشی ده رده بپرن و کاره کانیان نه نجام ناده ن. یان که سیکی خاوه ن هه بیته که سیکی بو ده له خوئی باده دا له نه بوونی نه وه .

۱۶- **پشیله گوی بو دهرمان ده شیا ده یشار ده وه :**

هه ندی که سه که خه ئکی پبویستی به یارمه تی وه هاوکاری و شتیکی نه وه به لام یان ده ی شاریته وه یان شته که نادا له به ر جه سادته . یان نه نجام دانسی کاریک که خه ئکی ناتوانن بیکه ن به لام نه وه که سه ی که نه توانی خوئی نه شاریته وه .

۱۷- **پبستی سه گ بو ده با خانه ناروات :**

هه ندی که سه هه یه که خراپن و قسه ی چاک و نامۆژگاری کاریان ئی ناکات ، کۆل ناده ن له خراپه کاری ، گه ر پۆژی که سیکی باسی بکات به چاکه جیگه ی سه رسورمانه وه نه زانری نه وه نه وه باسی ده کا له وه که سه ناوه شیته وه . یان که سیکی خراپ باش ده بیته به لام پاش ماوه یه که خراپتر له پبشو وه ده بیته و ده ست ده کات به خراپه کردن یان هه ندی که سه که دوو زمانی ده کات و

په شیمان ده بیته وهو و پاشان ده ست پئی ده کاته وه به کاره که ی پیشووتری. یان زورجار هه ندی ژن کرده وهی خراپ ده کات پاشان به ئین ده دات به لام هه م دووباره ی ده که نه وه وه پیاوانیش به م جوړه.

١٨- پشیله هه ر مشکی له بیره:

هه ندی که س به بی گویدانه به های مرقایه تی ته نها حه زی له شتیکه که دژی نه ریتی ناوایی خه ئکی ده وره به ره هه رچی له گه ل ده ئی ته نها ده ئی هه ر نه و شته م ده وی و حه زم لییه تی به تاییه تی دزی و قتوری و تیکه لاو بوونی جنسی یان کوکردنه وهی پاره و پول. یان زورجار بنه مائه یه له و پهری گیژاوی نه هه م ته و به دبه ختیدان به لام که سیکیان خوی جیا ده کاته وهو و خه ریکی کوکردنه وهی پاره یه یان کاریکه که پیویست ده کات نه یکات له و کاته دا که پرسیار ده که ی ده ئین: لیسه نیه چوو بو فلانه شوین یه که سه به رامبه ر ده ئیت: نه زانم. نه م په نده ده ئیت

١٩- پیاو له بنه مائه نابری:

له کاتی بوونی کیشه یه که یان گرفتیک هه ندی که س هه ئویستی مه ردانه ده ئوینییت و چاره سه ری کیشه که ده کات به لیوورده یی و دل فراوانی دئی به رامبه ر خو ش ده کات. یان زورجار بنه مائه یه زیاتر له چوار پینج پشت چاکه و پیاوه تیان کردوو و خه ئکی باسیان ده کات.. سه یر ده که ی که سیکی که خه ئک له وان ه یه حسابی نه ویان بو کردبئی که ه یج نیه له بوونی کیشه یه که

هه ئۆیستی مهردانه ی ده بیئت .. یان که سانیك پاش مردنی باوك چاکه دهکات .

٢٠- پاره بوو زهردی دینئ به سه ر نامه ردا :

زۆر کهس هه یه له خوشه ویستی بو پاره و مائی دنیا زۆر جار له پیر له ده ستچووونی سه رشوړ دهکات و خه لگی نه که گائته ی پیده کهن به لکو به کهم سه یری ده کهن . یان هه ندئ جار که سانی بی غیره ت مساوه مه ی شه ره ف به پاره ده کهن .

٢١- پاره پاره نه هیئئ :

زۆر جار که سابه ت کار نه م قسه یه نه کات چونکه شه رزه یه له بواری هاورده کاری و ئابووری دا ، نه زانی چ شتیك سو دی هه یه یان کاسپی دهکات له بهر نه وه ی ده ست مایه ی که مه و قازا نجی که مه ده ئئ : پاره هه بی پاره ده رده کات .

٢٢- په نجه کانی ده ست وه کو یه که نیه :

هه ندئ کهس خرا په یه که نه بیستی یان چه وتیه که نه بیئ یان کاریکی نه شیواو نه بیئ به لام که سیکی خز می نه و که سه دیت سه یر ده کهن هه موو کرده وه یه کی جوان دهکات بو نه وه ی که بزانی که سی چاک و خراپ دیاره ده ئین : هه موو په نجه کان وه که یه که نین واته کورتو دریژ و باش و خراپ دیاره له کاتی ته نگانه دا

٢٣- پشیله دووگی دی گوتی ئاخ بو مشکیك :

هه ندئ کات شتیکی باش و چاک و پاک هه یه که زۆر کهس دهستی ناکه وئ به لام که ده ست ده که ویت ئاخ و داخ بو شتیك نه خوازی که خرا په و بگره کو مه له که بییان ناخو شه .

۲۴- پیاوی دوو ژنه جهرگی کون کونه :

بو که سانیکه که دوو ژنی هه بیته و له ههردوو ژنه که مندانی زوری هه بی و له گه له نه وه شادا کیشه و گرفتگی زوری هه بیته به لام چاری نه بی و نه توانی دهست له که سیان به ریدات ته نها ناخ و داخ و خه فهت نه بی هیچی پی نه کری.

۲۵- پیاو له مان نه بوو ژنی نه درئ به شوو :

واته که سیک که شتیکی بو خو بی و زور پیویست بیته به لام نه توانی به کاری بینی ، له کاتی خافل بوون یان نه مان له و جیگه که سیک که متمانه ی پییه تی شته که ده بات و پی ده ئی : پیاو له مان نه بوو ژنی ده ده ن به شوو یه کسه ر تی ده گا که شته که ی نه وی بردوو ه . یان نه وی پیوستیه تی بردویانه

بیانی ج ۱۸

- ۱- جۆگه یه ك هه ئه مه گره ئاوی پیا نه پروات
- ۲- جواو بدهن به هه سه نه جرت کاره کهر کاره کهری گرت
- ۳- جووته گایه کی له نه گبه تی ده گه ری
- ۴- جام که پر بوو لیی ده پژی
- ۵- جلی گا چۆن به پشتی گویره که ده کات
- ۶- جیاوازییمان ناسمان و ریسمانه
- ۷- جام بشکی نه ك بزری
- ۸- جوجه له پایز حسیب نه کری
- ۹- جوله کهش خوای هه یه .
- ۱۰- جیی سه رم بکه وه قاچم ناسانه
- ۱۱- جیی بازان بازی لی نابری
- ۱۲- جیگه ی پی دانئ نه و جا هه نگاونئ
- ۱۳- جهنگ براوه ناشتی له ناوه
- ۱۴- جمیندان به باوکی خه لگی جمیئ دانه به باوکی خۆت
- ۱۵- جاشی هورگ زل و گویره که ی کوئکن په سه ندن
- ۱۶- جو به دیوارا هه ل نه گه رینیت
- ۱۷- جهنگ به کوئه قین نه کری
- ۱۸- جۆگه له ده ریا لیئ ناکا

۱- جوگه یه که هه ئه مه گره ناوی پیا نه روات :

خۆت به کاریکه وه هیلایک مه که جیگه ی ئومیدو ئامانج نه بیته چونکه خۆت هیلایک کردوو هه ره به ره هه مه ته نه بی خۆت خه نه تاندوو هه . یان به شداری کردن له کیشه یه که به لام نه زانی سه رکه وتوو نابیت خۆتی تیا هیلایک مه که . یان خۆت نیشه که ته واو ناکه یته خه ئکی مه خه نه تینه بو چوون بو ته واو کردنی زورجار بو داو کردنی ژن دیت که ریک ناکه ویت .

۲- جواو بدنه به هه سه نه جرت کاره که ره کاره که ری گرت :

هه ندی جار ئه رک ئه ده ی به سه ر که سیکا به لام نه ویش گورج نه رکه که نه سپیری به که سیکی تر خوی پی سپی دراوه و به لام به که سیکی تری ده سپیریته . یان هه ندی که سه خوی خزمه تکارو خزمه تچی خه ئکن به لام سه یر ده که نه نه رکه کانیا نه به که سه داماو تر ده که نه . یان بریار دانی که سیک بو که سیکی تر نه ویش بو یه کیکی تر بریار دات .

۳- جوته گایه کی له نه گبه تی ده گه ری :

که سانی که کاتی خوی ده و نه مه نه ده به لام به هو ی نه زانی و له خۆبایی بونه وه تیکه لاوی که سیکی خراب ده بیته نه ویش زیانی پی ده گه یه نی ، نه مه هه سه ته ناکات تا هه موو مال و سه رو هتی له ده سه ته ده چیت . هه ر کۆل نادات یان هه ندی که سه هه رچی ده کات به زیان بو ی ده گه ریته وه و هه ر کۆلیش نادات به رده وام هه ویش نه دات ،

۴- جام که پر بوو لیبی ده رژی:

زۆرجار زۆنم و زۆرکردن تا نه و ناسته ی که ده گاته نه وه ی زۆنم لیکراو پی ی قبو ل ناکری ت و پوو به پوو ی زانم نه وه ستی و چو کی پی داده دات و هه موو مافه گانی و هه ده گری. یان دروست کردنی گیچهل بو بنه مائه یه که به لام نه وان به هو ی خو لادان و دروست نه بوونی کیشه خو که ر ده که ن سه یر ده کری ده گاته ناستی ناموس پاش نه مه ده ستی تو نه سه نده وه ده گاته ناستی کو شتن. چونکه ناگادار کرا وه ته وه که زۆنم و زۆری پیبان هه ستا وه.

۵- جلی گا چون به پشتی گویره که ده کات:

به هاوتا دانانی که سیکی خاوه ن ئیمان و پاک و بیگه رد به هاوتایی که سیکی خراپ و کرده پیس. یان یه کسان کردنی دوو که س که سیکیان به نه زموون و چاک و نه وی تریان بی نه زموون بیت.

۶- جیاوازییمان ناسمان و ریسمانه:

که سی به تواناو ژیر تی ده گات که خزمیکی یان کوری یان کچی به گژیه کیکا ده چیت که نه خو ی گه وره تره یان به ده سه لات تره بو نه وه ی خو یان بترسن و تووشی کیشه نه بن که سه گانی ناگادار ده کاته وه نه و گرفته. یان داوا کردنی کچی که یه کیکیان خو ی به زلتر بزانی یان کردنی مامه نه یه که که سی که بیه وی ریکیان بخات به لام بو نه وه ی که سه که قسه ی نه شک ی نه پێشدا نه مه پهنده ی پی ده ئیت.

۷- جام بشکی نهک بزری:

زهم کردنی که سیک به خراپه وای لیبیت که له زور شوین دانیشت بۆشکاندننی باسی بکه ن ئه میش سه رداخت و بزانی کۆ زهمی کردوو و دیعایه که ی بۆ دروست کردوو یه خه ی بگری و ناگاداری بکاته وه. یان کردنی کاریکی به دره وشتی به لام که سه که که کاره که ی کردوو بۆ حه یا بردنی که سی به رامبه ر باسی بکات.

۸- جوجه نه پایز حسیب نه کری:

هه ر نیشیک که نه کری تا کۆتایی و نه مانی وه رزی نه وشته باس ناگری به تاییه تی کاری جوتیاری و هه ندئ نیش که سالانه دووباره نه کریته وه یان کردنی مامه نه یه ک و گه پانه وه ی بۆ حساب کردن به لام قه رزو قۆله تیا بییت که سیکیان په له ی بییت نه وی تریان نارامگر بییت داوا بکات با خوره وشتی دیاری بدا نه وسا حسابات بکه ن.

۹- جوله که ش خوی هه یه :

سه رنامه سه ر که سیک و به زهی نه هاتنه وه پیایدا به لام کابرا هه ر قسه نه کات به لام که سیکی له خواترس داوا بکات بلنی: کاکه نه وه ش نینسانه بۆ وای پی ده که ی یان زور جار خه سو بۆ نازار دانی بوک و بییتاقه ت کردنی زور له سه ر بوک ده خوینی به پیچه وانه وه بوکه ش وه کو خه سو ده کات.

۱۰- جیی سه رم بکه وه قچم ئاسانه :

واته که سیك که جیگه ی نه بی و زور داماو بییت و خو ی به زه لیلی نیشان بدات به لام که سیکی خاوه ن به زه یی هه ول بدات و جیگه ی بکاته وه که هه ر جیگه ی بووه وه خو ی لیبگۆرۆ و ده ست کات به ته نگه ژه کردنی نه م که سه ی یارمه تی داوه . یان زور جار له هاورپییه تیدا نه م جو ره کاره روو ده دات .

۱۱- جیی بازان بازی لی نابری :

زور جار ان بنه مانه ییه که سیك ماوه ییه کی زور هه وائیان نازانی کاتی هه واول نه زانی نه وه ی نه وه به نازایی نه زانی نه ماوه به لام ناواته خوازوه ده ئی : ئاخو که س ماوه که جیگه ی نه وه بگریته وه به لام له وه لامدا ده ئیت سو پاس بو تۆ له نه و چاکتری هه ییه که فالانه کورپیه تی نه ویش ده ئی : سو پاس خوا ییه جیی بازان بازی لی نابری .

۱۲- جیگه ی پی دانی نه و جا هه نگاونی :

هه ندی که س زور جار تووشی هه ئه ده بی به هوی نه وه ی به نه زانی و بی پر سیار کردن ده چنه ناو مه سه له یه که وه سه یر ده کات له و کاته رووبه روو بوونه وه ده ست پی ده کات و به لام وه لامی نیه واته بی ناگا بو له کی شه که . یان کردنی سه فه ری له گه ل که سی نه ی ناسی و به هه ئه ییدا ببات .

۱۳- **جهنگ بر او ه ناشتی له ناوه:**

هه ندی جار به هوی شه ره وه چه ند بنه مائه یان که س ماوه زور دابراون به هوی که سانی چاک و دلسۆزه، کو تایی به کیشه که دیت یه کی له کومه له که دم ده کاته وه و ده ئی: برا باسی جهنگ مه که ن باسی ناشتی و سه ردانی یه کتر بکه ن چی بکه ن نه که ن.

۱۴- **جمیندان به باوکی خه ئکی جمین دانه به باوکی خۆت:**

واته هه رکه س باوکی خوی خوش ده وی نه گه ر هه رچون هه ژار بییت یان ده وئه مه ند بویه نابی که س له که س خوی به زلت بزانی و باوکی خوی به قییمه ت دارو باوکی خه ئکی به بی قییمه ت.

۱۵- **جاشی هورگ زل و گویره که ی کوئکن په سه ندن:**

زور مندال هه یه له سه ره تا وه دیاره که گه و ره بوو چون ده بییت هه ندی جار منائی پیس و پوخل که سی چاکی ئی دهر ده چی و باوه که مندائی هورگن بالای به رز ده بییت.

۱۶- **جو به دیوارا هه ل نه گه رینیت:**

که سی که نه مه نده فییل بازو جادوو گه ره بوئه وه ی خوی سه رخات کاری چا که نه کات یان که سانی زورزان و خه ئک خه ئه تین.

۱۷- **جهنگ به کونه قین نه کری:**

زورجان که سی که قسه به که سی ده ئی: له ناو کومه لا ده یشکینن به لام که سی به رام به ر قسه ناکات تا روژی کیشه یه کی ده بییت سه یر ده کات نه وه یه که نه م قسه ی پی گوتوو ه به ناراسته و خو

نايه ئی نیشه که سه ر بگری و کیشه که چاره سه رییت تا ده گه نه
 نه و بر وایه ی که که سیك هه یه نه یه ئییت.

١٨- جوگه نه ده ریا ئیل ناکات :

ته نیا که سی ناتوانی نیوانی دوو هوز تیك بدات یان منائیك
 ناتوانی نیوانی دوو خیزان تیك بدات زور جار و ترا که ده ریا به
 ده می سه گ گلاو نابییت نه مهش وهك نه و په نده یه .

بیستی ٣٠ به ند

- ١- چۆپی کیش نابیت شهل بیت
- ٢- چاکه بکهو بیده به ناوا
- ٣- چاوه پڕی ئی هاوسنی بیت بی شیو سهر ده نییته وه
- ٤- چۆپی له هه موو کهس نایه
- ٦- چاو به چاو نه که وئ و پروو به پروو
- ٧- چه رخی له چه مهر نه گێرم
- ٨- چه ند سائه گه مائه تازه به کوت کوت بانگی دهکا
- ٩- چه نه باز باجی زۆربلیی نه دات
- ١٠- چه م بی چه قه ل نابیت
- ١١- چنار به به رزی خویا نه نازی
- ١٢- چلمن پیویستی به قوله بو لوت سرین
- ١٣- چاوم نه فری نه مرۆ
- ١٤- چاوی سور بووه باشه نامان خوا.
- ١٥- چوم ریش بتاشم سمیل م نابانی
- ١٦- چه پله به یه ک ده ست ئی نادری
- ١٧- چه می درۆ سه رچاوه ی کورته
- ١٨- چاوی دوژمنی خوی نه ناسی یا خوا کویر بی
- ١٩- چاوی جن ده دزیت
- ٢٠- چوم بو را و که رویشک هاته بیرمه وه
- ٢١- چه وه نده ریک له م نه رزه هه ئگیشه
- ٢٢- چرای کهس تا سه ر نابی

٢٣- چاکیان سوزنه و کون له بنیایه

٢٤- چوله که خۆت چی و گۆشتاوت چی

٢٥- چرای درۆزن هه ردهم بی شه وقه

٢٦- چه قه ل بو چه م و ره خش بو رۆسته م

٢٧- چوو به چه قی نه عله تا

٢٨- چونم به دهست خۆمه گه رانه وم به دهستی خۆم نیه

٢٩- چیشتی دوو کابان یان سویر یان که م خوی

٣٠- چرا رووناکی بو ژیر خوی نیه

*****

۱- چۆپی کیش نابیت شهل بیت :

مه به ستي كه سانیكه كه براگه وره بی ده كه ن و خویان به پش
سپی حسیب ده كه ن ده بییت زورساغ و دم پاك و داوین پاك
و كرده و جوان بن نه گه رنا براگه وره بیان پی ناكرییت و ناتوتن
كه سانی دواي خویان به ن به ریوه

۲- چاكه بكه و بیده به ناوا :

له كاتی نه وهی هاوكاری كه سیك ده كه ی چاوه پروانی پاداشتو
قه ره بوو مه به ، چونكه كه تو چاكه ی كرد نه گه ل هه ر كه سی نه و
ده سه لات نیه . ناتوانی به ئین بدا به دانه وهی چاكه كه ت . نه گه ر
به ئینی دا نه وه كه مامه ئه ی لی دیت . له په ندی پیاوه تیدا
باس كراوه

۳- چاوه پری هاوسی بیت بی شیو سه ر ده نییته وه :

زور كه س نه لایه ن كه سیكه وه په یمانی هاوكاری پی ددری
كه چی نه و یان له بیری ده چی یان خوی لی كه ر ده كات لی ره ش
خاوه نی شته به س كه م ، كه چی له هه ردووکیان بی به ش ده بییت
یان بو ته می كردنی كه سیك بو نه وهی چاوه پری ده ستي كه س
نه بییت یان چاوه پروانی بو كاریك كه ده ست خه روت بكات و
ناومیید بیت.

۴- چۆپی نه هه موو كه س نایه :

زور كه س هه یه نه یه وی لافی پیاوه تی و سه غیه تی لی بدات
به لام زوو هاواری لی هه ئه دستیت و خوی به به زیو داده نی یان
هه ندی كه س بو لاسایی كردنه وه نه یانه وی بو خه ئکی به میینی

که نه ویش نه توانی هه ییه تا و سامی هه بیته به لام سه یر ده که ی به تیش کاوی ده گه ریته وه. زۆر جار له ژناندا ژنی خۆی هه ئه ده نئ که من له فالانه کهس ئازاترو باشترم که چی نه که هه روا نیه به ئکو خودی خۆی ده ئی: پییم ناکری. داننان به که ی له خۆت نازاتر

۵- چاڤ هه ئکه نی بو خه ئکی خۆتی تی ده که وی:

زۆر کهس به مه بهستی تاییه تی خۆی به رنامه داده نیته بو ئه وه ی که خه ئکی توشی گرفت بکات به شیوه ی فییل و ته ئه که به لام خۆی توش ده بیته و چاره شی نیه یان هه ندی کهس بو ئه وه ی خزمانی توشی کیشه بکات کیشه یان بو دروست ده کات که چی خۆی باجی نه و کیشه یه ده دات.

۶- چاو به چاو نه که وی و پوو به پوو:

به ئاگا بوون له کاتی قسه کردن که باسی که سییک ده که ی که چا که ی نه گه ل کردووی به خراپه باسی بکه ی. یان له کاتی په یمان دان و نه بردنه سه ری په یمانه که و به لام توشی کابرا بیته و شه رمه زار بیته یان که سییکی خوشه ویست که ئیی قه و ماو تۆش وه که بیگانه مامه ئه ت نه گه ل کرد.

۷- چه رخی نه چه مهر نه گێرم:

هه ره شه ه کردن نه که سییک و تۆئه سه ه نده وه ئی ی نه گه ره که و پیویست داواکاری جی به جی نه کرد یان که سییک نه که سییکی بی هی ز بدات و که سییکی تر بو ئه وه ی بیسه لینیته

كه به هیزه تۆه ی لی دهكاته وه وهك پارێزگاری كردن له و بی هیزتره نهم په نده ده ئییت.

٨- چه ند سائنه گه مائنه تازه به كوت كوت بانگی دهكا :

گائته كردنی كه سانی تازه پیگه بيشتوو به كه سانی كه نه و بواره ی نهم گائته ی پی دهكات تیا یا زور باشتر و چاكترو له و شاره زاتره. یان رینمای بی كه سیك كه به نه زانی بزانی و نه ویش بو پورت شكاندنت له تو چاكترو ئیشه كه بكات. كه سه كه به پیگه نینه وه ده ئییت: چه ند سائنه گه مائنه تازه وه كوت كوت بانگم ده كه ی نه ی نه فام جاری تر كه س به بچوك و نه زان سهیر مه كه. واته خو ت له كه سی به شاره زاتر مه زانه .

٩- چه نه باز باجی زور بلیی نه دات :

هه ندی كه س به بی ناگا له ده وروبهر و كومه ئه كه به هوی هه ئه وه قسه ی ناشرین به رامبه ر به خه ئك دهكات و ناو زرانندی كه سانی تر ، كه سی دئسو زی ده چی به گژیاو له ناو كومه ئه كه رسوای دهكات.

١٠- چه م بی چه قه ل نابییت :

هه ندی جار كه سانیک هه ن باسی خراپه ی ناو هوژیك (قه ومیك دهكهن و به لام باشه كانی باس ناكات كه سی له نه وه قه ومه ده ئی برا وا نیه چه م بی چه قه ل نابی. یان زور كه س كه ده وری برا گه وره ده بیینی و خزمانی وهك یهك ده وئ به لام خزمان شكاتی كه سیکی خراپ دهكهن برا گه وره كه ی ده ئی: نهم چه مه... یان هه ندی جار باسی شاریک یان گوندیك به چاكه ده كرئ به لام

که سیئک ده ئی؛ ئاخو ئه و دوو سی خراپه نه بوایه. یان هه موو کهس ده زانن که نه هه موو شوین باش و خراپ هه یه به لام خراپه کان زور که من و به په نجه ی ده ست ده ژمی ری. باس کردنی خراپه و وونکردنی چاکه کاران نه شو ئیئک،

١١- چنار به به رزی خویا نه نازی:

زور کهس هه ن که بر وای ته و او یان به خویان هه یه به سه ر کیشه کاندایه لام شکست ده هیئن. یان هه ندای کهس خۆبه زل زان حساب بو کهس ناکات نه کاتی ناسایدا. به لام نه ته نگانه دا سه ریان شو پ ده بیئ. زور جار ان که سانیئک هه ن که به دارایی و مائی دنیا دا ده نازی، زور جار ان که سانیئک هه ن که به جوانیان دا ده نازن نه ناکام دا شه قی زه مانه سه ریان پی نه وی ده کات.

١٢- چلمن پیویستی به قۆنه بو ئوت سرین:

که سانیئکی خو خراپ کردار خراپ یان زمان پیس پیویستیان به که سیئک هه یه که به رده وام ناگاداریان بکات که واز نه و خراپه کاریه به یئن یان زور جار که سی که تنده رتا خه ئکی نه بیینی که قۆنه پیویستی به نه وه هه یه بیپوشی یان به رده وام ناگادار بیئ بو نه وه ی که زور به وریایه وه چاودیری بکات تا کهس نه زانن و نه بیینی و وه ک چۆن چلم به ئوت شو پ ده بیئته وه و لاده بری خیرا خیرا.

۱۳- چاوم نه فری نه مرو:

زۆر جارن که سیئک بوئه وهی ترسی خوئی ناشکرا بکات یان
چاوه پروان کردنی شتیکی نه خوازراو و هاتنه دی چاوه پروانی
یه کهه بو کاره ساتیچکه نه خوازراو

۱۴- چاوی سور بووه باشه نامان خوات:

زۆر کهس نه کاتی هه ژاری زۆر داماو و زه نیل خویمان نیشان
دهدن به لام به هوی دهست که وتنی دارایی دهوئه مه ند بوونه وه
دهست دهکات به هه ره شه و گوره شه کردن و نهوی به رامبه ر ده زانی
چاری ناکات خوئی ئی دوور ده خاته وه ده ئی: پاره چاوی سور
کردوه. یان زۆر جار ژنان له بی ده سه لاتی به رامبه ر پیاوه کان و
باس کردنی لای دهسته خوشکانی ده ئی: پاره و مائی دنیا چاوی
سور کردوه بویه وا دهکات.

۱۵- چوم ریش بتاشم سمیلم نابانی:

چون بو کردنی ئیشیک که سودت پی بگه یه نی به لام له جیاتی سود
گه یان دن زهره ر ده که ی و زهره ر که ش نه خوا ستراو بوو یان نه ته وئ
ناو بژی دوو کهس بکه ی سه یر ده که ی تۆ به خرا په کار ده رده چیت. یان
هه ندی جار که سانیک هه یه که تۆ متمانهی پی ده که ی به گویت
بکات به لام نه که به گویت ناکات به لکو له رووشتا نه وه ستی.

۱۶- چه پله به یه ک ده ست ئی نادری:

ئیشیک ناکری نه گه ر نیشی دوو کهس و سئ کهس بییت یان
خراپو باشی ناتوانن به یه که وه ژیان به رنه سه ر یان زۆر جار

ژن و میگرد بو چاره سه زکردنی کیشه که یان داوا له یه کتر ده کهن که چاک بن ..

۱۷- چه می درۆ سه رچاوه ی کورته :

هه ندی جار که سیکی درۆزن ده ئی واو وا ده که م من هه موو شتیکم به لام سه یر ده که ی نه ک هیچی بو ناکری به نکو داوا ده کات یارمه تی بدن یان که س ده یخاته درۆوه.

۱۸- چاوی دوژمنی خو ی نه ناسی یا خوا کویر بی :

هه ندی جار هه ندی که س وا خو ی نیشان دهدات که دوسته به لام بو نه وه ی دو ستایه تی خو ی دهر خات دیته مه یدان ی قسه به لام قسه کانی مانا دارن به رام به ری بو نه وه ی بزانی که نه زانی به رنامه ی چیه . نه م په نده ی پی ده ئی : نه ویش هه ست ده کات به لام قسه ناکات . زۆر جار که سانی گیل دوژمنانی خو یان نانس و نه سه ر دو ستانیان قسه ده کهن .

۱۹- چاوی جن ده دزییت :

نه وه نده زیره که وه به زیره کانه نیشه که ی ده کات پیش نه وه ی که س بزانی پی نی نیشی خو ی ده کات یان ناردنی که سیک بو جیگه یه ک تا جیبه جی کردنی کاریکی گرنگ بو نه وه ی متمانه بکات به هاوړپیکانی نه وه که سه ی ناردوویه تی نیشه که نه کات .

۲۰- چوم بو راو که رویشک هاته پیرمه وه :

زۆر جار ان له ناو کورده واریدا هه ندی شت به کلۆل یان شوم باس ده کرین که رویشکیش یه کیکه له و شته کلۆلانه بو یه هه ندی جار که سیک نه یه وه ی سه فهر بکات نه گه ل دهر چوونی زه لام ییک نه بینیت

که به پێی نه زموونی خۆی هه رکات نه و که سه ی دییی زیانی کردوو ه کاتی که گه رایه وهو زیانی کرد یه که سه ر ده ئی: ده زانم چونکه فلانه که سه دیوو ه .

۲۱- چه وه نده ریک له م نه رزه هه ئکیشه :

که سه یکه زور ه ئی ده پیچن بۆ شتیك به لام له به رئه وه ی نیه ناچار وا ده ئی یان هه ندی جار که رزار که سه یك هه ئه پیچی به لام کابرا هیچی نیه و ئه ویش کۆلنادات. پێی ده ئی واز بیئه نیمه و ئه م په نده ی بۆ ده ئیت

۲۲- چرای که سه تا سه ر نابی :

هه ندی جار که سه نایك هه ن که به هو ی دارایی یه وه یان کورسی ده سه لاته وه خویان ئی ده گۆری پاش نه وه ی که سه ی نه دار سه ردانی ده کات به وه لامی ناشرین یان هه ر وه لامی ناداته وه خه ئکی به ری ده کات. یان وه ک هه ره شه کردنی که سه ی له که سه ی که ده سه لات دارو چاوه پروانی گۆرانی ده کریت. له کردار و رفقا ریدا

۲۳- چاکیان سوزنه و کون له بنیایه :

که سه یك بۆ سه نده وه ی مافی داوا له که سه یك ده کات به لام که سه که وه لامیان ناداته وه پاشان روو له برا گه وره که ی یان باوکی ده کات سه یر ده کات ئه مه یش هه روا وه لام ئه دهنه وه پاش بیئومیید بوون که پرسیا ری ئی کرا وا ده ئی. چاکیان سوزنه و بنی کونه واته هه مان شیوه ن .

۲۴- چۆله که خۆت چی و گوشتاوت چی :

زۆر کهس خۆی هه ئه نهی که نه توانم هه موو ئیشی بکه م یان دهسه لاتم هه یه وه ده که م سهیر ده که ن نه ک هیچی پی ناکرئ به لکو گوئیشی لی ناکیرئ ، که سیك به بیچه وانه وه به نامه یه ک یان به ناو نیشانی نه و نیشه ده کات.

۲۵- چرای درۆزن هه رده م بی شه و قه :

هه ندئ کهس نه یانه وئ به درۆ خۆیان گه وره بکه ن یان ده و ئه مه ند بن به لام ماوه یه کی که م سهیر ده که ی نه ک هیچی نیه به لکو کیشه و گرفتیش دروست ده کات. یان خه ئه تان دنی خه ئکی به درۆو پاشان ئیفلاس بوون یان رسوا بوون نه ناو خه ئکدا . شه رمه زاریت

۲۶- چه قه ل بۆ چه م و ره خش بۆرۆسته م :

که سی بووده له وه خراب کاری زۆری پی مه که چونکه هه رته نگانه ی بوو راده کات ، که سی نازا و چاونه ترسیش کاری چاکی پی بسپی ره ، یان به بیچه وانه وه زۆر جار هه ندئ کهس نه م په نده ده ئی : که ئیش بوئه و بکریت به لام پی ی بلین ، نازای ده ئی چه م بۆ چه قه ل و ره خش بۆرۆسته م .

۲۷- چوو به چه قی نه عله تا :

پاش زۆر داوا کردن و پارانه وه نه که سی بۆ پیدانی شتیک یان کردنی ئیشیک که سه که نه یکات و هه ر به ویش بکریت به تاییه تی نه م په نده بۆ داوا کردنی ژن ده بیئت که زۆر جار باوک

یان برا یان دایک یه کیکیان نارازی دهن و نیشه که جیه جی نابیت. که سیکیش نیه بتوانی چاره سهری بکات .

۲۸- چونم به دهست خۆمه گه رانه ووم به دهستی خۆم نیه :

که سیك که سه فهر دهکات زۆر پبویسته گه رانه وهی چونکه نیشیک هه یه به گه رانه وهی نهو دهکریت که نهو سه فهره گه رایه وه که داوا ی دهگهن زوو بگه رپیته وه ده لئى: کاکه چوونم به دهست خۆمه گه رانه ووم به دهستی خۆم نیه .

۲۹- چیشتی دوو کابان یان سویر یان که م خوی :

سه ره پهر شتی کردنی کاریک به دوو کهس که هه ر دوو کیان نه زموونیان وه کویه ک بییت وه نه دی جاریش نه رقی یه کتر نیشه که دواده خهن و نایکهن، نه وهش چاوه ری کردنی نیشه که یه ناو میا د بییت. زۆر جار دووژن که هه ویه ی یه کترن بو نه وهی هه ری هه کیان نهو ی تر تاوانبار بکات نه لای میرده که ی لیانی چیشت تیک ددهن.

۳۰- چرا بووناکی بو ژیر خوی نیه :

هه نه دی کهس سوود به کهسانی بیگانه نه گه یه نی به لام کهسانی خزم و دۆستی نزیکى خوی بی بهش دهن نهو نیشه چاکانه ی که به دهستی نه وه، پاشی نه دهست چوونی توانایی پی ده لئین: تو چرا بووی بووناکی بو ژیری خۆت نه بوو.

پیتی ح ۱۹ پهنه

- ۱- حه رام خواردن له لای شیلم خواردنه
- ۲- حازر خۆری بهر سیبه ره
- ۳- حازر مه ده به قهرز
- ۴- حه مام به تر گهرم نابیت
- ۵- حه ریف حه ریفی خۆی ده ناسی
- ۶- حه یا قه تره یه که که تکا تکا
- ۷- حه قی فه وتا و وه ک تری بن گۆمه
- ۸- حیز به خائۆی خۆی فی ره
- ۹- حه ئوا خۆریکی سه ر زیاره ته
- ۱۰- حه سو دی ده ردی بی ده وایه
- ۱۱- حوشترو حه مام
- ۱۲- حه ق ئاو رانه وه ستینی
- ۱۳- حیزی به به خته
- ۱۴- حیلیم له عیلیم باشتره .
- ۱۵- حه ق کۆن نه بی نافه وتی
- ۱۶- حه ق نادری به ئگو نه سینری
- ۱۷- حه لال سه ری باریکه بنی قه وی حه رام بنی باریک سه ری قه وی
- ۱۸- حه قه حه قدارم به شه به شدارم
- ۱۹- حاجی له مه ککه حاجی نه بینیی

۱- **حه رام خواردن له لای شیلم خواردنه :**

كه سانیك هه ن كه گوئ به هیج كهس نادهن و ناترسن له پوژی قیامهت محاسه بهی خوای گه وره جا كه هه ر شتیکیان دهست كه ویت به هه لائی نه زانن وهك چوون شیلم بخوون مائی هه موو كه سی وا ده خوون.

۲- **حازر خووری بهر سیبه ره :**

هه ندی كهس كه خووی ده سازینی و گوئی نادا به كه م و كوری هه بیته یان نه بیته له بهر نه وهی خووی پشتی پیوه نه ئیشه اوه نه گهر پرسپاری لی بكهی ده لی من حازر خوورم واته هه ندی كه سی چاك كار ده كهن و نه میان وهك برا گه وره یه پی قبوئه و هه ز ده كهن خزمه تی بكه ن یان هه ندی جار كه سانیك بوئه وهی زیان به خویمان و به كه سی تر نه گه یه نن و كیشه و گرفت دروست نه كهن مناله كانی یان خزمه كانی ده ئین : حازر خووربه و هیج قسه مه كه.

۳- **حازر مه ده به قه رز :**

هه ندی جار كه سیك داوات لی ده كات بو شتیك به لام دیاره كه سیك هه مان شتی ده ویت نه م له ریگه ی ناسیا ویه وه داوی ده كات به قه رز نه وه به پاره ی حازر نه یه وئی دیاره نه گهر بیده ی حازره كه بی كیشه و گرفت رزگارت ده بیته . نه گهر دات به قه رز له وانیه پاشی پیاوه تی قه رزار باریشه بكه ن.

۴- **حه مام به تر گهرم نابیت:**

هه ندی کهس لافی گه وره بی لی ددهات و پیاوه تی به لام دهستی
نوقاندوووه و دره مئ خه رج ناکات که میوانی ده چیت و ده زانی
وتن و کردنی زور له یه که وه دووره و هه ربؤ لاف و گه زاف نه مه
ده کات ناچار وه که وهی که دهس خه ره خراوه ده ئی؛ که تو
هیچت پی ناگری بؤ درؤ ده که ی خؤ برا هه مام به تر گهرم
نابیت.

۵- **حه ریف هه ریفی خوی ده ناسی:**

هه ره که سه و به هوئی شتی که وه خه ئکی ده ناسی به لام زور جار
هاو پیشه کان یه کتری نه ناسن و زوریش بایه خ به قسه ی یه کتری
ده دن یان زور جار که سیکی غه ریب له جیگه یه که که شوینی خوی
نیه و به لام له و جیگه یه هه ز ده کات زور سه ردانئ نه و پیشه وه ره
بکات که هاو پیشه ی خویه تی وه که ئاسنگه ر دارتاش، نانه وا،
مامۆستا، هه روه ها. یان که سیکی غه ریب میوانی مائی که وه ده چیته
بازار له گه ن خاوه ن مال له بازار زور هه ز ده کات که له لای
هاو پیشه که ی بووه ستئ خاوه ن مائیش بؤ دئخوشی نه م ده ئی؛
حه ریف هه ریفی خوی نه ناسی.

۶- **حه یا فه تره یه که که تکا تکا:**

رئیز و خوشه ویستی خوت بؤ شتیکی هیچ و پووچ و بی مانا خه سار
مه که چونکه نه گه ره نه و شته ناشرینی ناو کۆمه ل و گرفتئ له
دواوه بییت وا باشتره زور به ناگا بی لی. به تاییه تی نه م په نده
بؤ کچان دایک نامۆزگاری ده کات تا ناگاداری خوی بییت و له ناو

کۆمه ئکدا سوک نه بی چونکه له وه ده ترسن رووداویکی نه خوازراو رووبدا یان زۆر که سی خراپ ده بی و ده ست ده کات به دزی و گه نه وه خه ئی که پر سیار ده که ن بو و ده که ی ده ئی حه یا تکا تکا ..

۷- حه قی فه وتا و وهک تری بن گۆمه :

زۆر جار که سی ک مافی له لای که سی که و کاتی خۆی بو ی نه سه نراوه به لام ماوه یه کی زۆر و له وانه شه کابرا له ده ست چووبی و مردبی که چی که سی ک دی ت و خۆی ده کات به حه ق سی نی کابرا و به لام هیچی پی ناکری پاش هه وتان و بو نه سه ندنی له داخا ئه م په نده ده ئی.

۸- حیز به خا ئۆی خۆی فی ره :

که سانیک هه ن که زۆر خویری و گائته پیکراوی ناو کۆمه ئه و بگره خه ئکی مافی ده خوات به لام ئه م بو خزمان و برا و که سی خۆی نازایه و بگره خۆی و نیشان ده دات که پالنه وانه چون نه زانی که خزمان دئیان نایه ده ستی تۆله ی بو دریز بکه نه وه . یان ده سه لاتیان نی یه .

۹- حه ئوا خۆریکی سه ر زیاره ته :

هه ندی که س بو مه رامی تایبه تی خۆی له کاتی خه م و په ژاره ی که سانی ده وت هه مندا خۆی و نیشان ده دا که هاوبه شی خه م و په ژاره یانه و بو تی تر کردنی سکی خۆی نه گه ئیاندا یه به لام هه ر که دوور که وت هه ئی یان چاوی ئی یان ون بوو ده ست ده کات به

چه قه نه لیدان و که سییک که دوستی خاوهن خه مه ده ئی: ئا برا
خو تو نیستا ده گریای نه زانم که تو جه ئوا خوړی سه ر زیاره تی.

١٠- چه سو دی ده ردی بی ده وایه:

چه سو دی جو ره نه خو شیه که که که سه که که چاری خو ی ناکات و
هه ندی جار خو ی ده گری به لام ماوه که ی زور زور که مه خه ئکی
هه ستی پی ده کات یان که سانیک هه یه ئیشیک ده کات به لام
که سیکی چه سو ده ته دا خو ئی ده کات نایه ئی ئیشه که بکات کابراش
تی ده گات بوچی نایه ئی ئیشه که جی دیلی و چه سو ده که ش که نه و
جی هیشت نه میش جی دیلی.

١١- حو شتر و چه مام:

ئهم په نده زور جار عه ره ب به کاری دینن له به ره نه وه ی حو شتر
گیان داریکی به ناویانگی عه ره بیه و له ناوچه ده شتاییه کاندای
ده ژێ واته هه ندی که س زور جیگه ی سه ر سو رمانه که له هه ندی
جیگه دا بیته که گه رم و گو ر و خو ش بیته یان جیگه یه ک بیته که
چاوه پروان نه کری نه و که سه نه و جیگه یه بیته.

١٢- چه ق ناو رانه وه ستینی:

نه گه ره ره که سی هه رچه نده ده سه لات دارو به ته وانا بیته که
چه قی که سیکی لای بو و هه رچه ند بیه یز بیته و ده سه لاتی سه ندنی
نه بیته به لام کابرا خاوهن ویژدان بیته بانگی هه ژاره که بکات و
بلی: کاکه برای تو چه قته له لای منه و منیش مام له ناستی
چه قی تو دا لاره و ناماده م چه قی خو ته بده می.

۱۳- **حیزی به به خته :**

زۆر کهس هه یه کاری چاکه دهکات و کهس باسی ناکات ، هه ندی جاریش له وانه یه پیاو خراپی بکه ن به لام که سانیک بی نه وهی حساب بو کهس بکه ن و زۆر جار به گاته کردنه وه نیشیک دهکات سهیری ده کهی زۆر جیگه ی ده ست خوشییه و نه میش وهک پینا خوشی نه م په نده ده ئی چونکه نه م نیشه نه و کردوو یه تی له و نیشه ی نه م باشتر بووه .

۱۴- **حیلیم له عیلم باشتره :**

زۆر کهس که زانیه له بواریکدا ته نها له و بواره دا سه رکه وتوو ده بیته به لام که سی که خۆساجین و نه توانی له هه موو کۆمه ئیکا خوی بسازی نی و سه رکه وتوو بی ..

۱۵- **حه ق کۆن نه بی نافه وتی :**

هه ندی جار که سانیک هه ن که حه قی که سیکیان خواردوو به لام نه و که سه یان ده سه لاتی نه بووه یان بی توانا بووه ماوه یه کی زۆری پی ده چنی حه قی خوی ده سی نی هه رچه ند زۆر کونیش بیته به تابه تی له مه سه له ی خویندا نه م په نده دوری هه یه و له وانه یه دوو سی نه وه به سه ریا بپروات داوای حه ق بکری .

۱۶- **حه ق نادری به لکو نه سینری :**

زۆر جار که داوای حه ق ده که ی ده ئی : قه ینا که نه یده می واته وه ک خیر بیکردن به لام کابرا ده ئی : من مه منون نیم هه رگیز مه مده ری چونکه من هه ر حه قی خۆم نه سینتمه وانئ به زۆری هیز و

دهسه لات پیدان وهك خێر پێكردن به كار بو كه سێك مائی خوئی
بی به لام سه نندن واته قه رزاره و نه بی لئی وه رگریته وه.

۱۷- **حه لال سه ری باریکه بنی قه وی حه رام بنی باریک**

سه ری قه وی: زۆر جار که سانی پارهدار هه یه له پریکا
نیفلاس ده بییت و هه ستانه وه ی زۆر زه حمه ت نه گهر
هه ستیته وه نه وه وهك هاوین و به فر بارین وایه له مه به ستی
نه مانه نه و که سانه ن که پاره که یان له ریگه ی ناشه رعیه وه
پهیدا کردوو وه واته نه ساسی "بنجینه" نییه و یان سه رچاوه ی
قوماره یان دزی و گه نده ئی کردنه . به م که سانه ده ئین : مائی
حه رامه سه ری قه وی و بنی باریک به لام هه ندئ تر نیفلاس
ده که ن چونکه پاره ی حه لاله خوای گه وره ده ئیلی بو ده نیئری
هه ئده ستیته وه به مانه ش ده ئین سه ری باریک بنی قه وی واته
هه موو که س ناماده یه یارمه تیان بدات. که وتنی ناسته مه

۱۸- **حه قه حه قدارم به شه به شدارم:**

دیاره نه مه زۆر که س له رووی ناز هوه داوا له دۆستی خوئی ده کات
بو شتی که پێویستیته یی یان خزم داوا ده کات له رووی نازه وه
نه گه ر نه شی ده نی زۆر به ناسانی به شی خوئی ده بات له وانه یه
که سێک نازای بییت. به لام به و په نده دم کوتی ده کات.

١٩- **حاجی له مه‌ککه حاجی نه‌بینی:**

له هه‌رشوینی تو‌بو‌ی برۆی و مه‌به‌ست بی‌ت نه‌وه‌ی که هه‌مان
 مه‌به‌ستی تو‌ی هه‌یه له‌و‌ی ده‌یی‌نی، ده‌ئ‌ین: جار‌یک‌یان س‌ی کاب‌را
 له به‌غدا بوون که گه‌ران‌ه‌وه پیا‌ویکی ئاقل‌ پرسیاری کرد له
 یه‌کی‌یان گوتی: ده‌نگو‌باسی به‌غدا؟ یه‌که‌میان گوتی هه‌موو
 خه‌ریکی کاسپی یه‌ دووه‌میان گوتی: هه‌موو خه‌ریکی نو‌یژ‌کردنه
 له مزگه‌وت سی‌یه‌میان گوتی: هه‌موو خه‌ریکی به‌د ره‌وش‌تیه.
 کاب‌را پیکه‌نی گوتی: راست ده‌که‌ن هه‌ر سی‌که‌تان نه‌وه‌تان
 کاسپی کردو که سبانی دیوه‌ نه‌وه‌تان نو‌یژ‌ی کردوه مزگه‌وتی دیوه
 نه‌وه‌شتان به‌دره‌وش‌تی کردوه به‌دره‌وش‌تانی دیوه‌ به‌م په‌نده
 کو‌تایی به‌ قسه‌کانی دینیت.

پیتی خ ۲۰ پهنه

- ۱- خرا پهت نه بی نائین کوری کیی
- ۲- خانوو مه گره تا دراوسی نه ناسی.
- ۳- خرا په بو هه موو کهس، چاکه بو که م کهس
- ۴- خیبر بو خویش نه ک بو دهرویش
- ۵- خه نجهر له کالانا بگره و داوای تو له بکه یان نه و جا قسه بکه.
- ۶- خانوت له شوشه بوو بهرد مه گره مائی کهس
- ۷- خه نجهر له کادان
- ۸- خزم قبیله یه پشتی تیمه که
- ۹- خوینی کردووه ته کاسه وه
- ۱۰- خویه ک گرتی به شیری ته رک ناکری به پیری
- ۱۱- خوای گهر میان و کوستان یه ک خواجه
- ۱۲- خوا ده لیلی داماره
- ۱۳- خوی ریشی نیه به کۆسه پینه که نی
- ۱۴- خله بار نه کا بله مان نه کا
- ۱۵- خوی لیڤه یه و کلکی له به غذا تو ز ده کات
- ۱۶- خوای قوئی بوونایه ملی
- ۱۷- خو بن مه مکی نه رزیوه
- ۱۸- خوی نه ی کرد خوا کردی بو ی
- ۱۹- خوئی بهر کوانوی خو ت بخو له منه تی خه نک باشتره
- ۲۰- خوینی بو گه روئی ده شی

۱- خراپه ت نه بی نالین کورپی کیی :

هه ندی کهس بۆ نه وهی خۆی تووشی کیشه و خه لکی توش نه کات سه ری خۆی کز ده کات به لام سه یر ده که ی خه لکی ناحالی و نا رۆشن بیر زۆر به سوکی سه یری ده که ن تا ده گاته نه وهی نه یانه وی ته عدا ی لی بکه ن نه ویش بۆ نه وهی بزانه که خاوه نی غیره ته خراپه به رام به ر به و که سانه ده کات که پیی ده لین : تو چاکی و پاکی بۆ وات کرد ده لی کاکه زه مانه وایه تا خراپه نه که ی باس ت نا که ن.

۲- خانوو مه کره تا دراوسی نه ناسی :

هه رده م هه وئ بده نه جیگه یه ک به که ده ورو به رت چاک بی ت چونکه چاک بوونی ده ورو به ر مایه ی خوش گوزه رانی و ئارامیه زۆر جار که سی ک ده چیته جیگه یه ک بی پر سیار کردن سه یر ده که ی که سیکی خراپ یان هه سود دراوسی به تی پاشی ماوه یه ک کیشه و گرفت ی بۆ دروست ده بی ت به لام که سه که ده لی : خه تای خۆم بوو که پر سیارم نه کرد نه ده ورو به رم.

۳- خراپه بۆ هه موو کهس ، چاکه بۆ که م کهس :

خراپه کاری که که هه موو کهس نه توانن به ناسانی بی کات و به بی نه وهی هیج داراییه ک یان خۆ هیلاک کردن ی پیویست بی ت به لام چاکه واته خۆ هیلاک کردن و نه ده ست نه دانی هه ل بۆ یارمه تیدان و هاوکاری خه لکی.

۴- **خیر بو خویش نهك بو دهرویش:**

كه سيك نهيهوئ چا كه يهك بكات يان يارمه تي دارايي بدات به خه ئكي بو خير دهگهري خزميكي هه ژاري يان كه سيكي دهو روبهري ده دوزيته وهو خيره كه ي پئي ددا. يان كه سيكي هه ژار داواي يارمه تي له خزمي دهوله مه ندي دهكات و ده ئئ: كاي برا تو يارمه تي خه ئكي نه ده ي يارمه تي من بده چونكه من خزمتم واته خير بده به خويشت نهك به دهرويش.

۵- **خه نجهر له كالانا بگره و داواي توئه بكه يان**

نه و جا قسه بكه: زور كهس بوختان بو ژن دهكات يان بو پياو دهكات به لام نه شاهيدي هه يه نه نه شتواني باسي چاره سهري بكات، جار جارهش گيچهل دهكات و كابرا هه راسان دهكات تا دهگاته نه وه ي دهنگوي خراپ و زور جار نزيكي كوشتن ده بي كه سي نه يه وئ كيشه كه نارام كاته وه ده ئئ: براي خوم تو هه ر كاتي خه نجهرت له كالان گرت وهك سه گ بي تو پينه. واته ژن و پياوه كه به يه كه وه خه وتبوون.

۶- **خانوت له شوشه بوو بهرد مهگره مائي كهس:**

نه گه ره هه ر كه سي عه يب و عاري هه بوو به داواي عه يي خه ئكدا گه راو بانگه شه ي هه يا بردي خه ئكي كرد نه بي خوي بزاني چي پئي نه كرى و نه و تری. بو ريزگرتن له خه ئكي نه م په نده و تراوه زور جار كه سانيك خاوه ني مه سه له حه تن و پيوستى به وه يه كه كهس نه بيته گرفت بو ي سه ير ده كه ي خوي كيشه نه نيته وهو نه بيته هو ي زيانيك كه نه ده بوو نه و زيانه ي بكر دا يه. زور جار بو

كاروان چى كه سىكى كاروان چى نه بیته هوى تياچوونى مائى
خوى به هوى حه سادته وه.

٧- خه نجهر له كادانه :

هه ندى جار هه ندى كه س چونكه خوى تیره بریاری سهیر سهیر
دهرده كات. له وانه یه به شهش حهوت كه س نه توانن بیکه ن
نه مېش به سوکی و به بی نه وهی بزانی چه ندیکه و چونه خوى
هه ندى به لام بو نه وهی راسته و خو نه ئین: درو ده كهی برا وا
نیه ده ئین خه نجهر له كادانه. واته خوت هه ئه نى بیته ناکریت .

٨- خزم قیبله یه پشته تيمه كه :

هه ندى جار زور كه سانیک به هوى دارایی و پله و پایه وه خویان
ئى ده گورئى به لام خزمه كانی له بیر ده چئ تا نه و رۆژى گلۆله ی
ده كه ویتته لیژى و باوى نامینى نه وانه ی نان و ئاوى ده خواردو
خزمه تی ده كرد ئى ده بن به دوژمنى و بگره هه وئى كوشتنى
ده دن به لام له و كاته دا خزمه كانی بیر ده كه ویتته وه و ده بنه
قه ئغانیک و نایه ئن نه ك بیکوژن به ئكو سه رى ده خه نه وه نه و جا
ده زانى خزم چه نده پیویسته نه گه ره ره چه ند سهروهت و دارایت
هه بیته .

٩- خوینی کردووته كاسه وه :

كه سىك بو دوورپوویى و قسه هینان و بردن و درو كردن له لای
كه سىكى ده سه لاتدار كاری ده كات كه كه سىكى تاوانبار به بی
بینینى كه سه كه زور جار دروى كه سه كه ده كاته كوشتنى
كه سه كه ی تر. یان پاش خوشاردنه وهی زور به هوى كه سىكى

ترهوه ده چیت و که داده نیشیت و هه موو راستیه که ده زانی ئه وسای ده زانی که چ پلانی هه بووه بو دژایه تی کردنی ئه م که سه ئه وهی هۆکاری چاره سه ر کردنی کیشه که یه ده ئی به خوا درۆزن خوینی کرده کاسه وه.

۱۰- خویه ک گرتی به شیری ته رک نا کرئ به پیری:

هه ندئ جار زۆر که س به مندائی هه ندئ کرده وهی ناشرین ده کات وه ک درۆ، دزی، هه ئه وه پری، هه ئه گه پری، سه یر ده که ی که گه وه بوو نه ک بوئ ته رک نا درئ به ئکو په ره شی پئی ده دات تا ئه توانئ به رده وه ام ده بئ ئه سه ری زۆر جار به هۆی ئه ئه وه زۆر روودای ناخۆش روو ده دات به لām که ده زانن به هۆی ئه وه وه یه زۆر ئۆمه ی نا که ن ده ئین: ئه و خوه یان کرداره پیشه ی فالانه که سه ..

۱۱- خوای گه رمیان و کوئستان به ک خوایه:

ئه م په نده زۆر جار بو مردوو به کار دیت که ده یانه وئ ئه جیگه یه که وه ببه ن بو جیگه یه کی ته رو یان پاش ماوه یه ک گواسته نه وهی ته رمه که ی که سی ک به لām که سی باوه ردار زۆر باوه ری به خوای گه وه یه ده ئی: براکان واز بیئن خوا هه ر یه ک خوایه چ گه رمیان بئ و چ کوئستان جار ان به هۆی نه بوونی هۆکاری گواسته نه وهی گه رمیان و کوئستان زۆر زه حمه ت و ئاسان نه بووه.

۱۲- خوا ده ئیلی داماه:

هه ندئ جار بو ئیشیک ئه چی نه ک ناشاره زای به ئکو ئه وه نده بئ تا قه تی و له سه رخۆت نی به لām که سی ک که ته وچاوه پروانت نه ده کرد له وانه شه ناسیاو بیئت زۆر به چاک و به پاک دیته

پێشه وهه ده ئێ: دوام که وه هه موو ئیشه که ت جییه جی ده کات. توش پاش سوپاس کردنی خواو سوپاسی که سه که ده ئێ ی: خوا ده ئیله بو داماوان یان هه ندی جار که سیك داماو ده بی به دهستی که سیکی زۆرداره وه که سیکی له خواترس و خواهن غیره ت تی هه لده کات و ده ئێ: من ناماده م هه موو شتی بو ئه و پیاوه بکه م زۆر جار له مردن بزگاری ده کات.

۱۳- خۆی ریشی نیه به کۆسه پینه که نی:

هه ندی که س خۆی عه ییکی هه یه به لام له به رنه وه ی خۆی گوئ نادا به عه ییه به یه کیك پیده که نی که هه مان عه ییه ی هه یه یان زۆر جار ان ژنان بو تۆله سه ندنه وه له یه کتری به کاری دینن له میرده کانیان که تانه یان ئی دهن که خزمی ژنان عه ییب دارن ژنه ش ده سه لاتی نیه رووبه روو بلێ: خوشتان وان نه م په نده ده ئێ.

۱۴- خله بار نه کا بله مان نه کا:

نه م په نده بو دوو برایه که یه کیکیان ناماده ی قبول کردنی سه رشوریه و نه وی تریان ناماده نیه که له وانیه به به هوی ژنه وه قسه کان قبول بکات و خله به هوی غیره ته وه قبولی نه کات نه و جا یه کیکیان ناماده یه بو مانه وه وه نه وی تریان بو رویشان. هه ندی جار خه ئکی به سیاسی سه ییری ده که ن و هه ندی که سیش به ته سلیم بوون و ته سلیم نه بوون.

۱۵- خۆی لییره یه و کلکی له به غذا تۆز ده کات:

هه ندی کهس هه ردهم ئاواتی گێچه لهو هه زی له تیکدانى
 خه ئکه، زۆر جار سه هیر ده که ی به هوی پلانی ئه وه وه که کهس
 نازانی و بۆچونی بۆ نیه که نه و نیشه نه و بیکات به لام سه هیر
 ده که ی پاش چه ند سائی دهر ده که وئ تا وای ئیدئ هه رچی بوویدا
 نه وه. خه ئکی نه گه ر هه رچی کرا به و ی ده زانن که یه کئ ناشاره زئا
 پرس یاری کرد ده ئین: کاکه تۆ نازانی به خوا خوی ئیره یه کلکی
 له به غا تۆز ده کات.

۱۶- **خوای قولى بوونایه ملی:**

هه ندی جار که سانیک زۆم و زۆر ده که ن به بی حساب کردن که
 که سیك هه یه محاسه به یان ده کات و پۆژگاری ناخۆش دیته
 رییان به لام له پردا توشی نه خۆشیه ک یان کاره ساتیکی گه و ره
 ده بن که چاره سه ر کردنی زۆر که مه یان ده بیته هوی
 له ناوچوونیان که سانی ئاقل و خاوه ن هۆش نه زانن که پاداشتی
 تاوانی بوو خوای گه و ره داویه به سه ریا.

۱۷- **خۆ بن مه مکى نه رزیوه:**

ئه م په نده بو که سانیکه که چى هه یه به لام زۆر داواکاری
 هه یه واته له به ر چاکی یان بنه مائه که چى خاوه نی نایدا به
 شوو تا ته مه نی قه هیره بوون خه ئکی قسه ی پیربوونی ده که ن
 به لام باوکی بو ئوت به رزی خوی وای داده نی که پیر نه بووه
 هیشتا به به ری شو کردنه وه ماوه.

۱۸- **خۆی نهی کرد خوا کردی بۆی :**

هه ندى جار كه سانیك هه یه نیشیكى بۆ جیبه جى نابى به لام
سهیر ده كه ی كه سیك بۆی ده كات و یان نه وه ی چاوه پروان ده كرا
بۆی نه ده چووه سهرو نیشه كه ی ته وا و ده بی بۆ سو پاس گو زاری
خوا ی گه و ره ده ئى: سو پاس بۆ خوا خوا کردی.

۱۹- **خۆئى بهر کوانوی خۆت بخۆله منه تی**

خه ئك باشتره: بۆ ئارام گرتن و سهردانه واندن بۆ
خه ئكى و نه چوونى حه یای خۆت داوا نه كه سانی ره زیل و
پیسكه مه كه و كه سی نامه رد به نه وه مه زانه كه یارمه تی تۆ
بدات ئارام كردن و ته نه زول كردن بۆ نامه ردان و بی كه ئكان
نه وی نه كه ی باشه.

۲۰- **خوینی بۆ گه رۆئى ده شی:**

هه ندى كه س نه وه نده پیسه و خرا په كه زۆر جار له بهر نه وه ی
چارى ناكهن و ناش و ئیرن دووعای ئى بكه ن ناچار ئهم قسه یه
ده كه ن كه تا خه ئكى بزانی كه چه ند خرا په. به تاییه تی ئهم
په نده ی بوك بۆ خه سووی خۆی ده ئى.

بیستی (د) ٤٤ یه ند

- ١- دهور دهوری که وایه یان که وایه بخۆیه
- ٢- دهستی ماندوو له سه ر سکی تییره
- ٣- دهنگی دههۆل له دوور خۆشه
- ٤- دهرویش رۆژی تالانی ده رده که ویت
- ٥- دهست بگره به کلاوه که ته وه با با نه بیا
- ٦- ده مه چیت لی که مه
- ٧- دار هه ئیره سه گی دز دیاره
- ٨- دو انیان زۆره و یه کیان که مه
- ٩- دۆستی دایکت ئاقل بی نه ک که ر
- ١٠- ده م بوهستی سه ر سه لامه ته
- ١١- ده رده دار ئاگای له ده رده داره
- ١٢- دهستی خۆی نیه ماری پی نه گری
- ١٣- دایه ببینه و دویتته بخوازه
- ١٤- دهست له دهست قوه له خوا
- ١٥- دهست که شکا جیگه ی خۆی ناگریته وه
- ١٦- دهستی حاکم و بریاری خوینی نیه
- ١٧- دور برۆ دروست و هره وه
- ١٨- دووژمنی خۆی به شه کر خنکان
- ١٩- دۆو دۆشای تیکه ل کرد
- ٢٠- دۆست بو سه رو دووژمن بو قاچ نه روانی

- ۲۱- دوژمنی دوژمنم دۆستمه
- ۲۲- دزی کولین ناگیرئ
- ۲۳- دز له سهگ وهر ناترسی
- ۲۴- دانویان پیکه وه ناکوئ
- ۲۵- دهستی له بنی هه مانه وه دهرچوو
- ۲۶- دهمی پر له خوینه وهاتوو ته مالت
- ۲۷- دهردی دل بوژئیر گل دانئ
- ۲۸- داری کرد به کونه زهرده وائله دا
- ۲۹- دار که لار بوو سیبه ریشی لاره
- ۳۰- دار به به ره که یا دهناسرئته وه
- ۳۱- دست دهکات به دهمی شیرا
- ۳۲- دزی گای خوئی ههر خوئه تی
- ۳۳- دست گرتی که و گیر چاوت له فه قیر
- ۳۴- دست خه رۆ که ری له مال کاوول که ری خرا پتره
- ۳۵- دزو پاسه وان یه کیان گرت مه گهر خوا ره حم کا.
- ۳۶- دایکم بدهم به دایکی شا باقیم ئه ویت
- ۳۷- دار وتی ته ور کلکی له خۆمه بوئه دهمبرئ
- ۳۸- دهستی بزئم بو بخه ناو کاسه
- ۳۹- دم ته ری کاسه وشک
- ۴۰- دوو موسلمان له سه ر مائی جو له که یه شه ریانه
- ۴۱- دیدهنی یاران چ سال چ ساتئ.
- ۴۲- دۆشاو به گونت له جئ بی ناوا

۱- دهوور دهووری که وایه بیان که وایه بخۆیه :

هه ندی جار به پوائهت سهیری خه ئگی نه گریت چونکه هه رکه سه پوشتته و پهرداخ بوو زۆر که سه ریزی ئی ده گرن ، به جیاواز تر سهیری ده که ن بیان که سه یگی هه ژار له ناو کۆمه ئیکدا بییت هه رچه نده زانسته و زانیاری زۆر تر بییت به لام سهیری جل و بهر که که ی ده که ن وه کو که سه پوشتته که سهیری نا که ن ناچار ده ئی : برام دهووری که وایه نه مه ش له ناو نه و کۆمه ئگیانه زۆر روو ده دات که ناستی پۆشنی بریان که مه . سهیری ناخی مرۆقه کان نا که ن .

۲- دهستی ماندوو له سه ر سکی تییره :

خۆ هیلاک کردن و ماندوو بوونیکی زۆر بو په ییدا کردنی بژیوی خیزان و به سه ره به رزی ژیان گوئ نه دان به هیلاکی و ماندوو بوونی جهسته . تا شه که ت بوون و به زه یی هاتنه وه ی خه ئگی به و که سه نه م په نده زۆر جار کریکاره به ریزه پاکه کان ده گریته وه که هه موو که سه ریزی ئی ده گری و ده زانی ماندوو بوونی له پیناو سه ره به رزی ژیانه

۳- دهنگی دههۆل له دوور خۆشه :

زۆر که سه ان هه یه ناویانگیان له دوور زۆر به باشی باسی ده گری به لام که چهوینته لای بیان نزیک بووینته وه تیکه لاویت کرد سهیر ده که ی نه ک باش نیه به ئگو زۆر خرا پیشه . بیان هه ندی خیزان سهیر ده که ی زۆر به باشی خه ئک سهیریان ده کات به لام سهیر ده که ی که تیکه لاوی بووی هه یج نییه . بیان ئاوات خواستن به

تیڤکه لاوی بنه مائه یه که به لام سهیر ده که ی خراپه یان خۆبادانی که سیڤک له لای نه ناسیڤک به لام که یه کترین ناسی وا نه بی.

۴- دهرویش روژی تالانی دهرده که ویت:

که سانیڤک هه ن که به پرواله ت زور چاک و باش و پاکن به لام سهیر ده که ی هه ر که دهستی روپی و یان هه ئی بو هه لکه وت نه ک چاک و پاک نیه به لکو نه وی باشه بی له ودا نیه یان زور جار له ناو خزمان که سیڤک به دهست پاک و باش سهیری ده که ن به لام که وته کاتی خو ی و هه ئی بو هه لکه وت یه که بست به قه رزی نادات و ده یخوات.

۵- دهست بگره به کلاوه که ته وه با با نه بیات:

بو که سانیڤکه که خاوه ن مه سه له حه تی زور بن و خۆیان بشار نه وه له خزم و که سی خۆیان نه گه ر کیشه یان هه بیته و مایه ی زیان گه یان دن بی به به رژه وه نه دیه کانی نه م. یان زور جار دایک له به ر خوشه ویستی بو مندائی ده ئی: خۆتان لاده ن دهست بگرن به کلاوه ی خۆتان. زور جار خه لکانیڤک هه و ل نه ده ن به لام هه ر توش نه بن که پی ئی ده ئین: تو بو ده ست ناگری به کلاوه ی خۆته وه ؟ ده ئی: گر تم به لام منال نه یه یشت.

۶- ده مه چیت لی که مه:

بریار دانی به په له بی نه وه ی گو ی بدات به ناکام و دوایی بریاره که ی یان بریار دانی که سیڤک له سه ر که سیڤکی تر که ه یج چاره ی نه بی و دوایی ببی به کیشه بو ی. یان زور جار له به شودانی کچدا نه م قسه یه ده کری و پاش ته وا و بوون نه زانن که

برپاردهر هه ر به دهه برپاری یه کلاکه ره وهی داوه. زور جار بو
خوه ئنان نهه په نده دهگوتری.

٧- دار هه ئبره سهگی دز دیاره:

که سیکی کردار پیس له کاتی باس کردنی شتیگدا له ناو
کومه ئی سه ری خوی داده خات یان کومه نه که جیدیلی. یان زور جار
قسه یه که رووبه رووی که سیکی ده کری به لام که سیکی تر قسه
دهکات و گومانی له وه یه به رامبه ره به خوی بکریت یان زور جار
باسی شتیکی ده که ی که سیکی تی هه ئده دات ده ئی: له گه ئ منتانه
هه رچه ند هه وئ ده ده ی باوه ر ناکات. بو گومان بوون نهه په نده ی
پی دهگوتریت

٨- دوانیان زوره و یه کیان که مه:

بو قه ومیکه که زور خراپ بن له ناو خه ئگدا به باشی باس
نه کرین، هه ر که دوان و سیان گه یشته یه که پشتی یه که تر بگرن و
رووبه رووی که سیکی یان چه ند که سیکی بوه سن. یان زور جار بو
سوک کردن و ناو زرانندی نهه و قه ومیه وه قسه ده که ن وه که
پروپاگه نده لیکی ده ده نه وه. زور جار ناغاو شیخه کان به
کومه ئی که گویت بو یان نه گرتبی و پابه ندی فه رمانی نه وان
نه بوونایه نهه قسه یان دروست ده کرد تا قه ناعه ت به ده ور به ر
بکه ن که نه مانه قه ومی یان کومه ئی خراپن.

٩- دوستی دایکت ئاقل بی نه که ر:

زور جار هه ندی که س که خراپه ت له گه ئ ده کات ته نها خوی
ده زانی، ئابروت نابات به لام که سانی بی نه قل و نه قام

له گه ل ئه وه ی قسه ده کات باسی ده کات و چه یاشت ده بات.
 ئه م په نده بو ئیوان دوو هو زیان دوو بنه مائه به کار دیت که
 ناشتیان له بیر بیته و یه کتری به دناو نه گهن. هه ر گرتییک
 له گه ل که سی زانو ئاقلا بیته باشتره له که سی نه زان و
 چه یابه ر. نه زان دوو

١٠- دهم بوهستی سهر سه لامه ته :

هه موو که س ده بی ئاگای له گو تن و کرداری بیته، نابیی هه موو
 که س به دوستی خو ت بزانی و ئه وه به ده متا دیت هه لپریژی
 چونکه له وان هیه بیته مایه ی کیشه و گرفت و زور جار ناشوب و
 فیتنه دروست بیته. به تاییه تی ئه م په نده بو لایه نی ناموس زور
 ده وری هیه چونکه به سوک باس کردنی ناموسی خه ئکی مایه ی
 ئاژاوه و هه ندی جار سهر په راندنه. یان سوک نه کردنی مائی
 که سی که ده یه وئ بیکرئ یان هه ندی جار قسه کردن له جیگه یه ک
 که تو هه موویان ناناسی.

١١- دهمه دار ئاگای له دهمه داره :

له کاتی سهر دانی نه خوشی که تو پیشتر ئه و نه خوشیه ت گرتبی
 و بزانی ئاژاوه نیشی ئه وه. یان زور جار که دوژمنایه تی بوو
 ده دات له نیوان دوو بنه مائه بنه ماله یه کی تر که پرس یاری ئی
 ده که ن ده زانن حائی ان چونکه خو ی به و دوژمنایه تیه دا تیپه ر
 بووه. یان باس کردنی که سی که له سهر حائی که سی که تر که
 نه زانی حائی چو نه چونکه یه کیکیان هه مان دهمه دار حائی

هه بووه. یان گرفتار بوونی دایک و باوک به دهست منانه وه که که سیکی تر تازه نه و گرفته ی هه بوو بیته.

۱۲- دهستی خوئی نیه ماری پی نه گری:

لاف لیدان و خوئه لکیشان به دارایی که سیکی تره وه که نازانی که سه که چه ند به زه حمه ت دهستی که وتوه. یان بریاردان له جیگه ی که سیک که نه و که سه نازانی بیته، به لام نه م هه رکۆل نه دات و گوئی نه دا به هاوارو زیانی نه و. یان کردنی کاریک که روو له زیان بیته و له سه ر حسابی که سیکی تر. یان زۆرجار که سیک ده که ی به بریکار "وه کیل" به لام گوئی نه دا له نه و بریکاریه و خوئی وا نیشان دات دئسوژه به لام زیانی زۆرتره. بو نه و که سه ی کردویه به بریکار له ناچاریدا نه م په نده ده ئی.

۱۳- دایه ببینه و دویته بخوازه:

له کاتی بوونی کیشه یه کدا که که سیکی خراپ گفتار و کردار ده بینن به لام سه یر ده که ی باوکی یان دایکی هه مان کرداری هه بووه. یان بیزار بوونی که سیک که کچی له مائیک خواستبی و کچه که زۆر رهفتاری دایک ناسا بیته چ خراپ و چ باش.

۱۴- دهست له دهست قوه له خوا:

هه ندی که س زۆر بیئاگان له نیشیکدا و بی هیوای دهر ده برن به لام که سیکی خاوه ن نه زموون و باوه ر به خو بوو بو هاندانی که سه که وه او کردنی نیشه که داوا ده کات که هه ردووکیان له پشتی خوا دهست پیبکه ن. کۆلنه دهر بن تاسه ر ده که ون.

۱۵- دهست که شکا جیگه ی خوی ناگریته وه:

ئه گهر ئیشیک له پێشدا چاک بێت و زۆر سوودی هه بێ پاشان به هوی کهم و کوریه که وه چاک بکریت و پاشان وه که به کهم جار نه بێت. یان کردنی کاریکی نارێک بو رێک کردنه وه ی کاریکی رێک.

۱۶- دهستی حاکم و بریاری خوینی نیه:

حاکم "دادوهر" واته که که سیکی یاسایی و بریاردانی به پئی یاسا، واته یاسا جیاوازی ناکات له نیوان هیج کهس و زوئم و زۆر ناکات. ته نها نه و بریاره پیاده دهکات که خاوهنی ماف مافی خوی نه داتی نه وانه زۆر جار نه و مافه زیانی گه و ره ی هه بێت به لام مادام بریاری به رپیز حاکم "دادوهر" بێت زۆر به سینگی فراوان و به بی کینه و هه رده گریت. ئه گهر سه ر برین و دهست برینی تیا بێت به پئی یاسا.

۱۷- دور برۆ دروست و هه وه:

بو سه لامه تی و پاریزگاری له خۆت ئه گهر دوو رێگه هه بێت بو جیه که رێگه یه کیان زۆر زۆر نزیك بێت به لام ترسی تیا بێت نه وانه یه بیه ته مایه ی کیشه بو ت به لام رێگه که ی تر نه که نزیك بگره چوار هینده دوورتره له و رێگه به لام دنیایی له چوون و گه رانه وه. نه و رشیکه یه هه ل بژیری ت وه هه مان کاریک که هاوشیوه ی بێت

۱۸- دووژمنی خوئی به شه کر خنکان :

بو که سیکی سیاست مه دارو فیلباز که پاره یان ددهن به شتی چاک که دووژمنی بزانی که باشه به لام پئی ریسوا بییت و کاتی بزانی که نه که خه له تانویه تی به لگو خنکانویه تی قسه ی پئی نا کرئ. بویه زور جار نه وهی نه م نیشه ده کات خزمی نزیککی کوژراو یان شه رمه زار بوو هه ست به م تو له سه نده وه ناکه ن.

۱۹- دۆ و دۆشاوی تیکه ن کرد :

که سیکی که زور تورپه یه و به بی چاوپوشی کردن له هه یج که س و ریزدانان بو که س هه ندئ کرده وهی ناشرین نه نوینی که که سانی به رامبه ر نه زانن بی ریزی کرد. یان زور جار نه م په نده وه که هه ره شه به کار دییت به رامبه ر نه زانی چی نه کات چونکه پیشتری نه زانی و نه یناسی چی ده کات و چی له باره. نه م په نده ده لئین : کاتی خوئی پاشایه که وتوویه تی بمبه نه جیگه یه که له خو م گه وره تری تیا نه بی که ده روا سه یر ده کات مندالیکی تیا یه و هه ر ده گری پاشان ده لئین : نه م وت بمبه نه جییه که له خو م گه وره تری تیا نه بی به لام خاوه ن مال ده لئین : قوربان ژیری ده که مه وه نه ویش ده لئین : بینی بزانه م چون منداله که دینن ده لئین : کاکه بچکول چیت ده ویت ده لئین دۆ دۆی بو دینن ده گری ده لئین : دواتر ته واو هه ر ده گری و ده لئین دۆشاو دۆشاوی بو دینن هه ر ده گری و ده لئین : چیت ده وئ ده لئین : تیکه ئی که ن هه ر ده گری و ده لئین : باشه دۆمان هیئا هه ر گریای دۆشاومان هیئا هه ر گریایی داوای کرد

تيكه ئى بكه ئىن هه ر گرياي ئىستا چىت دهوى ده ئى: ده بى جىايان بكه نه وه. پاشان ده ئى: ئه زانم له من گه وره ترى بۆيه هىچ نا ئىم كه دۆو دۆشاوت تىكه ئى كرد. من خوا حافىز ده رۆم.

٢٠- دۆست بۆ سه رو دۆژمن بۆ قاچ نه روائى:

ئه وهى كه دۆستى هه ر كه سى له بهر خۆشه ويستى هه ر سه يرى سه رو چاوى كه سى به رامبه ر ده كات و هه ر كه موكوپيه ك له سه رو مليا بىت پى ئى ده ئى، چونكه هه ز ده كات به سه ربه رى. به پىچه وانه وه نه وانى كه كه سيكيان خۆش ناو بىت سه يرى پىلاوه كانى ده كات تا بزائى به كه ئىك نايه تا ناگادارى كاته وه.

٢١- دۆژمنى دۆژمنم دۆستمه:

دوو كه س كه دۆژمنايه تيان هه يه له نىوانياندا به لام كه سىيان ناماده ي ئه وه نىن كه گوئى بۆيه كترى بگرن و پلانى خستنى يه كتر ده كهن چا و ده گى رن بزائى كى دژى ئه وى تريان ه ده ست ده كهن به هاتوچو كردنى تا به هه ردوو كيان پلانى له ناو بردنى يه ك كه سى ناحه زيان دانى ئه گه ر ئه وه ش نه بوو باوه ر به يه كترى ده كهن له سه ر دركاندى هه ندى نه ئىنى له نىوانياندا.

٢٢- دزى كوئىن ناگيرى:

كه سانى كه كه له ناو كو مه ئىكدا يه كه زۆر جىگه ي متمانه يه واته نه وه نده باوه ر پىكراوه كه نه ئىيه كانى ده باته ده ره وه به بى ئه وهى كه س هه ستى پىبىكات، كه سانى نه يار زۆر به ئاسانى كه م و كورپيه كانى ده زانن يان زۆر جار كه سيكى سه رمايه دار كورپىكى يان خزمىكى يان كچىكى بۆ دزى كردن له م پىويست به

چاودیری ناکات له گه ل نه وهش هه ست ده کات به لام نازانی چۆن
براهه چونکه دزه که دۆستی خۆیه تی.

۲۳- دز له سه گ وه نترسی:

نه گهر دز له سه گ بترسی دزی بو ناکری و نه بی بو خوی دانیشی
نه مه زورجار هه ندی که س پاروه سامان ده بات به بی نه وهی
ترسی له که س یان ده ور به ری هه بییت. یان زورجار که سی کارامه
بو تۆئه سه ندنه وه ده روات بو جیگه یه ک به بی ترس له پاسه وان و
ده ور به ری.

۲۴- دانویان پیکه وه ناکوئی:

ئه م په نده بو که سانیک به کار دیت که دژی یه کترین زور جار
که سیك هه وائی دو که س ده پرسیت به بو چونی ئه م دوو که سه که
ریك و پیکن به لام بو نه وهی هه وائی بده نی که ناچۆن ناشیه ویت
پون کردنه وهی زیاتر بدات به م په نده وه لامی دده نه وه یان زور
جار بو بوک و خه سو یان بو خزمان به کار دیت که له ناو یه کدا
ته با نه بن.

۲۵- دهستی له بنی هه مانه وه ده رچوو:

که سه یکه که سه ابه تیک ده کات به لام که کاتی نه زانی نه ک هیچی
نه ماوه به لگو قه رز دار بووه نه مه ش به هوی که سیکی فیلزانه وه
که خه له تاندویه تی و تا وای لیکرد هیچی به ده ستیه وه نه ماوه.
یان هه ندی جار دوو شه ریک یه کیکیان نه وهی تریان توشی
خه ساریک ده کات که هیچی به ده سته وه نامیننی و بو خوی ده ست
به تال داده نیشی.

۲۶- ده می پر له خوینه وهاتووته مانت :

زۆر جار كه سێك تاوان دهكات و قاییلی قبول نیه كه یی خوش بیته له وه کاته په نا دهبات بۆ كه سێکی كه مردویه کی زۆر ئازیزی مردوووه و زۆر داوای ئی دهكات كه داوای ئی خوش بوونی بۆیكات نه میش دهروات به لام کابرا هه ر سووره له سه ر کردنه وه ی تۆله به لام كه س و کاری نه بنه پائپشتی نه م كه سی مردوووه و تا قه ناعه تی پیده کهن كه یی ببوری.

۲۷- دهردی دل بۆ ژیر گل دانی :

زۆر كه س هه یه خۆراگه به رامبه ر نه درکاندن نه یییه كه كه توانایی سه ندنی تۆله ی نیه نه گه ر دهستی دهروات تۆله بکاته وه زۆر ئازایانه تۆله نه سین به لام نه م ئازار له دلیا نه مینئ تاکو نه مرئ واته دان به خۆدا گرتن و ئارام گر. یان دوو كه س كه نه یییه کی گه و ره ی هاو به شیان هه یه نایدرکینن تاکو مردن. یان زۆر جار خه سوو بۆ بوک زۆر خرا په بوکه که ده ئی دهردی دلم بۆ ژیر گل و به پیچه وانه شه وه ..

۲۸- داری کرد به کونه زه رده واته دا :

كه سێك كیشه یه کی هه بیته و بتوانئ خوی ئی دوور خاته وه به لام بۆ بیتاقه تی ناگاداری كه سێك بکات و كه سه كه ش بانگه شه بکات دوا یی ببیته كیشه یه ك چاره سه ر نه کری. یان دم نه وه ستاندنی كه سێك له درکاندن نه یییه كه و پاشان ناشویه و فیتته ی ئی دروست ببیت. به گژا چوونی كه سێك و کۆلنه دانی كه سه كه له سه ر كیشه كه بۆ تۆله سه ندنه وه

۲۹- **دار که لار بوو سیبه ریشی لاره:**

هه ندی جار زور کهس له بهر خراپی و بهد کرداری ده بیته مایه ی
کیشه و گیرو گرفت، نه گهر که سیك په نایی بو برد له جیاتی
ناسوده یی توشی کیشه نه بیته و چاوه روانی ئی ناکری که چاک
بیته.

۳۰- **دار به به ره که یا ده ناسریتته وه:**

زور جار نیشیک هه یه که چاک و پاکه که سانیک هه یه به بی
نه وه ی نه وه ببینن نه زانن فالانه که سه به کسه ره ده ئین، نه وه
نیشی نه وه که سه یه که ناوی براوه به چاکه و پاکی گهر پرسیار
بکه ی چو ن نه زانی ده ئی برا چو ن نازانم دار به به ریا نه ناسین
به پیچه وانوه که که سی خراپ و به هه مان شیوه باسی ده که ن
یان زور جار که سیکی چاک یان خراپ نه ببینن پرسیار نه
بنه مائه و بنه چه ی ده که ن.

۳۱- **دهست دهکات به ده می شیرا:**

بو که سیکه که زور نازاو نه ترسه و هه موو کاتی مافی خو ی به
ناسانی دهست ده که ویت یان هه ندی جار که سیك ده نیرن بو
کاریک به لام ترسیان هه یه بو ی نه کری که سیك ده ئی: دنیابن
دهست دهکا به دم شیرا نه وه نده نازایه.

۳۲- **دزی گای خو ی هه ر خویه تی:**

زور جار هه ندی کهس بو دروست کردنی کیشه یه که نه یه وی
درویه که بکات به لام خو ی نیشه که ی کردووه نه و کاته دا خه ئکه که
هه ست ناکه ن که نه م نه و نیشه ی کردبی به لام که سی وریاو

به ناگا ده ئی: برا دانیشن نه وهی من بزانه نه م پیاوه دزی
 گاکه ی خویه تی. پیویست ناگا خوتان هیلاک که ن خوی نه زانی
 کی بردووویه تی و چون براوه شه رمان پی نه فرۆشی که کاتی
 رووبه رووبوووه راستیه کانی پی ده ئی و نه میش سکوت ده کات.

۳۳- دهست گرتی که و گیر چاوت له فه قیر:

هه ندی کهس له کاتی دهسه لاتدا له بهر نه وهی تاکو نیستا
 له وانه یه نه رکیان پی نه سپی دردا بیست له بهر هه واو ئاره زوو
 دهست ده کهن به خزمهت کردنی کهسانی دهوئه مه ندو رپا کردن بو
 نه وهی به ناگا بیته وهو شتی به دهسته پی ده ئین: کاکای خوم
 ناگادار به دهستت گه یشتووته که و گیر. یان زورجار نه م وته بو
 شایی کردن به کاردیت که چیشیت تیکه ر به شی خزمان نه دات و
 باقی تر که می نه داتی.

۳۴- دهست خه رۆ که ری له مال کاول که ری خرا پتره:

هه ندی کهس به ئین نه دات و ده ئی نه وهو نه وه ده کهم به لام هیج
 ناکات یان سه یاره ی پییه و ده ئی: بووهسته له فالانه جیگا ده ئی
 : چاوه روان که به لام نایهت کابراش له بیزاری خوی به رامبه ر
 نه م کهسه نه م په نده ده ئی.

۳۵- دزو پاسه وان یه کیان گرت مه گه ر خوا ره حم کا:

زورجار پاسه وان له گه ل کهسی خرا په کاردا بو تالانی یان توئه
 له کهسی دهوئه مه ند ده بنه هاو په یمان و گورزی کوشنده له و
 کهسه ددهن که باوه ری به پاسه وانه کهی کردوووه. چونکه

پاسه وان چاودیری ناکریت و به ئاره زووی خۆی نه توانی دزی بکات.

۳۶- **دایکم بدهم به دایکی شا باقیم نهویت :**

نه مه کردنی مامه نه یه که کابرا داوای باقی دهکات نه همیشه نایه وئ باقی بداته وه چونکه پاره ی نه ، شته که ش له وانه یه له شتی نه و خرا پتر بی بو دهر بازوون له و که سه نه م په نده ده ئی. یان به سوک سه یر نه کردنی دایک چونکه هه موو که س دایکی خۆی خۆش نهویت با خرا پیش بیته به چاکی خه ئکی نادا چونکه وه کو وه فا بو دایکی.

۳۷- **دار وتی ته ور کلکی له خۆمه بو یه ده مبرئ :**

هه ندئ که سی بیگانه چاری ناکات په نا ده باته بهر که سی ک که نزیک بیته لییه وه و بتوانی یارمه تی بدات بو که وتنی که سه که کاتی ک دهر ده که ویت که که سه که که وتوو وه به هۆی که سیکی نزیکی خۆیه وه بووه نه زانی نه و نه بووایه نه ده که وت نه م په نده ده ئی.

۳۸- **دهستی بزنج بو بخه ناو کاسه :**

نه م په نده بو که سی که نه مائی کدایه و نه یه وئ وا دهر بخات که به مانا وه قسه دهکات بانگی منائی یان گه نجی دهکات و ده ئی : دهستی بزنج بخه کاسه به لام نه و تیناگا تا که سی له خۆی گه وره تر ده ئی داوای ناوی خواردن دهکات. جاران پیستی بزنج دهکرا به (کونه) و له دهستی وه ناو دهر ده هات.

- ۳۹

دهم ته‌ری کاسه وشک :

هه‌ندی کهس خوئکی زۆر گهرمه و زۆر به ده‌وری خه‌لکا دیت تا بیباته مائه‌وه به‌لام سه‌یر ده‌که‌ی که نه‌گه‌ئی ده‌رۆی ئه‌وه‌ی بو‌ت داده‌نی هه‌یج نیه که شایسته‌ی باس کردن بی. یان زۆر کهس لاف ئی نه‌دا به‌لام که که‌وته کاتی یارمه‌تی و به‌خشینی خو‌ی ده‌کات به‌که‌رو خو‌ی ده‌شاریته‌وه.

۴۰- دوو موسلمان له‌سه‌ر مائی جو‌له‌که‌یه شه‌ریانه :

دوو کهس کیشه‌یان‌ه‌و شه‌ر ده‌که‌ن له‌سه‌ر مائی که که‌سیان خاوه‌نی ئه‌و مائه‌ نین به‌ئکو مائی که‌سیکه که به‌وان بیگانه‌یه‌و نه‌گه‌ر هه‌ر که‌سیکیان بیخۆن پێیان هه‌رامه و خاوه‌نی هه‌ق دیار نیه ، که‌سیش نیه خو‌ی بکات به‌ خاوه‌نی نه‌گه‌ر که‌سی هه‌بوو خزمی بی یان کهس له‌وانه‌یه نه‌وی‌ری ئه‌ ترسا خو‌ی به‌ خاوه‌نی بکات.

۴۱- دیدنه‌ی یاران چ سال چ ساتی :

زۆر کهس سه‌ردانی دۆسه‌یه‌تی ده‌کات به‌لام کاریکی زۆر گرنگی هه‌یه ئه‌بیته‌ بگه‌ریته‌وه بو‌ ئه‌وه‌ی که‌سه‌که خوشه‌ویستی خو‌ی ده‌رپه‌ری ده‌ئیی: دیداری دۆست چ سال چ ساتی واته‌ مه‌به‌ستی بینینی بو‌وه‌و به‌س تا دئی خو‌ی به‌ سه‌ردانی ئه‌و شاد بکات هه‌رچه‌نده دۆسته‌که‌ی زۆر هه‌ول ده‌دات به‌لام مه‌به‌ستی ئه‌م هه‌ر بینینیته‌تی. نه‌ک مانه‌وه له‌ لای .

۴۲- دۆشاو به گونت له جی بی ئاوا :

هه ندی کەس کە حساب نه کات زۆر خراپه یان به دئی که سی به رام بهر نیه یان زۆر جار بو ناسینی بنه مائه و زانی نی خزمایه تی به لام هیچی لی نازانی نه وهی که نه زانی دهنگ ناکا تا ته واو ده بی پاشان پیی ده ئی ئای دۆشاو به گونت نه وه که ی وایه نه نجا راستیه که ده ئی.

۴۳- دیاری میرو له قاچی کولله یه :

زۆر کەس کە هه ژارو نه داره ، که سیکی ده وئه مه ند کار یی ک نه کات بو ی نه مه ش تیکی بو ده بات نه و نه ک پیویستی پیی نیه به لکو زۆر زۆر که م نرخه لای کابرای هه ژار بو نه وهی ده وئه مه ند قسه نه کات و روشکینی بکات نه م په نده ده ئیت و دلخۆشی خو ی و ده وئه مه ند به م په نده ده داته وه.

۴۴- دانویان پیکه وه ناکو ئی :

دوو کەس کە ته ده ته وی سهر دانی هه ردوو کیان بکه ی به لام که سهر دانی یه کیکیان ده که ی ده ته وی که سهر دانی نه وی تریان بکه ی داوا ده که ی که به یه که وه بچن به لام نه وه هه ندی قسه ده کا که ده یه وی نه یه ت نه مه ش هه ر زۆر ده کات تا دا جار ده ئی : برا دانمان به یه که وه ناکو ئی واته قسه مان به یه که وه نیه .. زۆر جار نه م په نده له ناو ژناندا زۆر به کار دیت به تاییه تی له نیوان دش و بووک یان خه سوو بوک یان هه ویه و هه ویه .

پیتی (ر) ۲۶ په ند

- ۱- راست به و به لای شیرا برۆ
- ۲- راز ت له لای یه کئی و پرست به هه زار
- ۳- راستی وه کو گۆچانه
- ۴- ره حم به به چکه مار نه کراوه
- ۵- ره ز بو ره زه وان به ز بو به زه وان
- ۶- رهنگی مردووی لی نیشوووه
- ۷- ره نجی بوو به ره نجی فه رهاد
- ۸- رزق نه وه نیه له به رچاوان بی
- ۹- رهش و سپی لیك جیا ناکاته وه
- ۱۰- ریشت مه دهره دهستی منال
- ۱۱- رووناکی مانگ سهر له نیواره دیاره.
- ۱۲- رووی نه بوونی رهش که روو رهشی کردم
- ۱۳- روژان روژی له دوایه.
- ۱۵- روژ به په نجه نه ژمیری هه ژار
- ۱۶- روسته م نیر بوو یان می.
- ۱۷- روئه که ی خومی داوه له سمیلیم.
- ۱۸- روئی پرژاوی کردوو ته خیر
- ۱۹- روئی نه که ویتته کونه مار.
- ۲۰- ریوی ماله و شیر ی که ژه
- ۲۱- ریشم له به رهه تاو سپی نه کردوو
- ۲۲- ریسه که مان بووه وه به خوری

٢٣- رییوی له كونی خو هه نگه ریته وه گه ر ده بییت.

٢٤- رییوی ده می نه ده گه یشته تری ئه یوت تانه

٢٥- ریگه بو كه سی نامه رد چو ل مه كه

٢٦- رییوار به خه وتن جیماوه له كاروان

۱- راست به و به لای شیرا برۆ:

که سانیکه که ده چنه جیگه یه ک زۆر ناله بارو ناخۆشه و مایه ی شهرو ناشوبه و نازاوه یه که سانیک هه یه له خۆیان ترسیان هه یه به لام له بهر پاکی و بئ لایه نی و نه بوونی هیج خرا په یه ک ده ربا زده بن پاشان بو سه رکه وتنیان ده ئین: راستبه و به لای شیرا برۆ. به کورتی که سی پاک و چاک باکی نیه له که سی خراپ و درنده پیشه. به واتایه کی تر که سی پاک ناترسی له کامیره ی "وینه گر" چاودیره

۲- راز له لای یه کئی و پرست به هه زار:

نه ئینیت ته نها به که سی بزانی و نه گه ر که سیش نه زانی هه ر باشتره به لام پرس کردن بو چاره سه ری کیشه کانت نه گه ر له هه زار که س پرسیار بکه ی زیاترو چاکتر چاره سه ر ده بی.. به لام نه ئینی که وته ده می دوو سی که س یان ته نانه ت یه ک که س گومانای هه ر خرا په.

۳- راستی وه کو گوچانه :

هه ندی که س نه مه نده درۆ ده کات و خه ئکی بیزار ده کات درۆ کردن و هه ندی جار قسه ی راست ده کات به لام له بهر زۆری درۆ کردن که م باوه ری پی ده که ن چونکه زۆر جار سوینی خواردوو به لام درۆ ده رچوو.

۲۰- ره حم به به چکه مار نه کراوه:

له به ره وه ی که مار گیانداریکه له دروست بوونی دنیاوه مروقت و مار دوژمنی یه کن واته نه گه ر هه رکه سی دوژمنایه تی دریژ

خایه نی هه بوو له گه ل تۆدا هه رکه س له و بیّت تو به دوژمنی دهزانی

٤- رهز بو رهزهوان بهز بو بهزهوان :

هه رکه سی نه بی نیشی خوی بزانی نه گه ر نیشی نهزانی توشی چه ره سه ری و نه هه مه تیت ده کات سپاردنی نه رک به که سی که بزانی چیه هه ره مانی خوی یان که سی شارهزا له بو اردا دانانی له و بواره بو زیاتر خزه مه ت کردن.

٥- رهنگی مردووی لی نیشتووہ :

بو که سی که که ترسیکی زوری هه بیّت و به لام که سی نه بی که په نای بی دات و ناحه زانی بو نه وهی ده سه لاتیان سه پینن زیاتر ناگاداری بکه نه وه. یان که سیکی زور نه خوشه و چاره سه ری نا کری و بی هیوا ده بی له ژیان یان زور جار دایک له خوشه ویستی منانه که ی که زور نه خوشه نه میش بی هیوا ده بی له ژیان. نه م په نده ده لی

٦- ره نجی بوو به ره نجی فه رهاد :

هه ندی که س ماوه یه کی در یژ هه ول ده دات و سه ره وت و سامانی زور کو ده کاته وه به لام له پر یکدا هیچی پی نامینی و ده ست به تال ده بیّت وه که به زهی پیا هاتنه وه نه م په نده ی پی ده لین. یان به هو ی کاره ساتی سه وش تیه وه سه رو مانی که سیک تیا ده چی.

٧- رزق نه وه نیه له به رچاوان بی :

هه ندی جار که سانیک هه یه زور وه زعی باشه و ده وله مه ند ده بی به لام له به رچاویش دا هاتی وه های نیه له به ره نه وهی قه ناعه تی

هه یه زیده خه رجی "موسریف: ناکات کاتی باسی نه وهی لا ده که ی چون تو و دهوله مه ندی خوداهاتت که مه ده لئ: رزق نه وه نیه له به رچاوان بیته. رزی بوون به و به شه ی که خودا پیی داوه

٨- رهش و سپی لیک جیا ناکاته وه :

هه ندی جار که سانی خراپ خویان تی که ئی که سانی چاک ده که ن به لام نه که ر زور وریا نه بی جیا ناکریتته وه یان هه ندی که س نه وه نده گیله که زور به زه حمه ت تیده گات له که سانی به رامبه ری. یان زور جار نه وانیه ی چاویان زور که زه زور به نه سته م رهنگی سه رو چاو جیا ده که نه وه.

٩- ریشته مه ده ره دهستی منال:

نه که ره نیشیک خوت نه توانی مه ییده ده ست که سانی که بیزارن لی و نایکه ن، نه وانه وه کو منال که نازانن چاک یان خرا په چیه و هه ندی جار وه که له کول کردنه وه نه یکه ن یان به تاییه تی بو چاره سه ره کردنی خوین و کیشه که وه ره کان که نه بیته هوی پشیوی که وه ره.

١٠- رووناکی مانگ سه ره له نیواره دیاره:

هه ندی که س دنیان له شتیک که ره وو نه دات چونکه هه ندی نیشانه ی روون و ناشکرا پیش کاره ساته که به ره وونی و به چاک نه بینی به لام چه ند هاوار ده کات به گوئی ناکه ن. یان به تاییه تی له داواکردنی ژندا نه دانی ژن یان پیدانی دیاره که که سانی هه یه هوکاریه تی

۱۱- رووی نه بوونی رهش که روو رهشی کردم:

کاتیك که که سیك به ئینی دهدات و به لام بووی ناکری و هۆکاره که شی ته نها نه بوونی پارهییه له گه ل نه وه شدا نه زانی که روو رهشی تیادییه به تاییه تی له کاتی لیقه ومانی خزمیکدا و نه م له به رنه بوونی پاره نه توانی یارمه تی بدات.

۱۲- روژان روژی له دوایه:

زۆر کهس خراپه ده کات به لام له بیرى نیه که روژی دئ و گیر ده خوات و دهستی له هه ردوو لا ده بیئت یان که سیك پارهی هه ییه به لام یارمه تی کهس نادات ، هه رکه سیش چوو بی نا ئومیادی کردوو. بویه له کاتی که وتینیا زۆر دهسته پاچه ده بیئت و هیچی پی ناکری ، به پیچه وانوه چاکه کردن و یارمه تیدانی خه ئکی زۆر کهسی له ته نگانه دا بزگار کردوو.

۱۳- روڤن له بیباو بکروه گه نم له ژنان:

هه ندی کهس که نازاری نه چه شت به شتی که وه نازانی نرخی چه نده و به ناسان نه توانی لی بی بکری یان به تاییه تی که سانیک هه ن که مامه له ی شتیکی له گه لدا ده که ی و نازانی نرخی چه نده به هه رزان ده یفرۆشی. زۆر جارن له پاش دابهش کردنی میرات کور و کچ شته کان به نرخی که م داده ئین. له به رنه وه ی هه رچه ند بکات بو نه وان زیاده و پشتیان پیوه نه ئیشاوه.

۱۴- روژ به په نجه نه ژمیری هه ژار:

هه ندی کهس قه رزاره به لام له گه ل نه وه شا نه داره ، نه وه شی که قه رزی له لایه هه روه ک نه وه هه ژارو بی مایه ییه واته روژانه

ههردووکیان به په نجه رۆژگارییان دهژمیـرن و نارامییان نیه . هه نـدی جار که سانی هه یه له بهر په له کردن و گه شتن به مه بهستی دهـرچوونی نه هه مه تی په یمان وهـرگرتن له که سی بو یارمه تی نه م په نـده پیاده دهکات یان له کاتی دیاری کردنی دهستگیران بو به یه که گه یشتن خوشه ویستان رۆژ به رۆژ یان ته نانه ت سه عات به سه عات دهژمیـرن نه مهش بو درهنگ رۆیشتنی کاته .

۱۵- رۆسته م نیـر بوو یان می :

هه نـدی جار هه نـدی که س له بهر بی ناگایی نه و کاره ساته یان به سه رهاته و داغهی له جیگه یه کی تر پاش ته و او بوون وهک پرسیارو ناگای له مه سه له که نه بی کابرای به رامبه ری ده ئی : : نه وه چیت گوت نه مه یش ده ئی : پاش چه نـده قسه کردن تازه ده ئی رۆسته م نیـره یان می یه . وهک گائته کردن به که سی بی ناگا .

۱۶- رۆنه که ی خۆمی داوه له سمیلم :

زۆر جار میوانیـک که دهروات بو مائی که نه وه ی بو ده خه نه به ردهستی که خۆی هیناویه تی یان کاتیـک که سیـک داوایی قه رزی ئی ده که ن قه رزه که به شیوه یه که ده داته وه که پاره که ی هی قه رزه ر ده بیـت به لام به شیوه یه که نه زانراو بی پاش ماوه یه که بزانیـی . زۆر جار دوو برادر قه رزان به لام یه کیکیان له که سیـکی نزیکي نه وی تریان قه رزه که نه داته وه .

۱۷- رۆنی بژاوی کردووه ته خیر :

که سیك چا که یه که ده کات و به حساب خیری کردوو به لام له راستیدا نه و خیره ی که کردوو به تی له شتیک کردوو به تی که خو ی پیوستی نیه و نه گه ل نه وه شدا بیسه و ئومیادی سود وه گر تنی نیه.

۱۸- ری ئی نه که ویتنه کونه مار:

که سانی که هیه زور وریاو نازان، زور شوین شاره زان و که سانی ناسیاو دوستی چاکیان هیه نه گه ره هر نیشیکیان پی بسپییری زور ئاسته مه نه توانن جیه جی بکن هه موو کاری نه وه نده ئاسانه لایان زور که س وه یارمه تی داوای جیه جی کردنی داواکاریان ئی ده کهن یان دوزینه وه ی شتیک که به ته مای نیه بی به لام که سیك وه ک باسمان کرد وریا نه و شته بدوژیتنه وه و بیه نیته وه.

۱۹- ری ئی مال و شیر ی که ژه:

هه ندی جار زور که س له به رنه وه ی زور شه رمنه یان که سیك به ریژه له مائه وه زور هه ژاره و خه ئکی وا ده زانن هه ر وایه به لام سه یر ده که ی له مال در چوو هیج که س ناتوانی گائته ی پی بکات نه وه شی له قسه ی در چئی و به گوئی نه کات رووبه رووی نه بیته وه. به لام هه ندی که س به پیچه وانه وه له مال در چوو ده سته پاچه و داماره. بویه که سی وریاو نازا هه ردوو لایان وه ک کرداری خو یان باس ده کات و ده ئی ری ئی مال و شیر ی که ژ و شیر ی مال و ری ئی که ژ.

۲۰- ریشم له به رهه تاو سپی نه کردووہ :

که سانیک هه ن نه یانه وی فیل و ته له که بکه ن به رام به ره به که سانی تر به لام که سه که زور له و چاکتر نه زانی که چی ده کا و نیازی چیبه بویه پیش روودانی کاره که به ناگای ده کاته وه که وریا بی نه م له و شاره زاتره له و بواره دا، و نه زانی که نه م بی ناگایه لی. یان پیش بینی شتی که منال بو باوکی یان دایکی باس بکات به لام نه مان بزانی و به لام ناگاداری بکه نه وه که وایه پاش روودانی کاره که مناله که یان که سه که بلای چون زانی تان ده لی پی کاکه خو ئیمه ریشمان له به ره هه تاو سپی نه کردووہ. بو دنیا دیده و خاوه ن نه زمون به کار دیت .

۲۱- ریسکه مان بووه وه به خوری :

کردنی کاریک پاش ماندوو بوون و هه واندانیکی زورو ئومیدی سه رکه وتن له پریکدا تیک ده چیت واته نه وهی کراوه وه که نه وه ل جاره. یان دانانی به رنامه بو ئیشیک و سه رکه وتن به ده سه تهینان به لام که سیک به هوی درکاندی نهینیه وه. هه موو نیشه که تیکدات. یان زور جار داوا کردنی ژنی که به لام که سیکی نه زاندوو به قسه یه که تیکی بدات.

۲۲- ریوی له کونی خو هه لگه ریته وه گه ره ده بیته :

هه ندی کهس که به هوی پاروه به هوی ده سه لات و کورسیه وه له خوی ده گوری خزمان و کهس وکاری به سوک سه یر ده کات واته ده سه لات و هیزی خوی به کاردینی تا وای لی دیت هه موو خزم و کهس وکاری پشتی تی ده که ن به لام له کاتی ته نگانه دا سه یر

دهکات نه وهی نه و خزمهتی کردوو ه برای سه سینه، دهستی نه ههردوو لا ده بریت به لام خزمانی خاوهن غیرهت نه وه ییک ناده نه وه فریای ده که ون و پاشی هه ستانه وهی ده لئ: وه لاهی ریوی نه کونی خوی هه لگه رایه وه گه ده بیئت. یان بی ریوی نواندن کور به رامبه ر به باوک و دایکی یان کج یان که سی خوت خستنه ناو کیشه و گرفته وه.

۲۳- ریوی ده می نه ده گه یشته تری نه یوت تائه :

هه ندی که س ده ستیان ناگاته پله و پایه و جیگه ی هه ندی که س ده لئ: خراپه و ریسوایی نه دوایه یان هه ندی که س خوی هیچی پی ناگری به لام هه زیش نا که که س به پله و پایه و پیاوه تی بگات. یان پیشاندانی نازایی و به لام نه بوونی غیرهت بو جیه جی کردنی.

۲۴- ریگه بو که سی نامه رد چۆل مه که :

هه ندی جار که سانیک هه یه نه داخی خزم یان که سی واز نه شتیک دینیت به لام نه وهی به رامبه ربی ناگایه نه پلانی که به رامبه ریان و قسه ی ناخوشی دهکات و پیویسته نه وه نیشه بکات به لام که سیکی به رامبه ری که دئ سوژه ده لئ: نه گه ر تو بروی که سی نامه رد خوی دهکات به خاوهنی.

۲۵- ریویوار به خه وتن جیماوه نه کاروان :

نه گه ر تو نیازی سه فهرت هه یه و نه ته وی بگه ی به مه به ست پیویسته چالاک بیت و به دهوام بیت تا ده گه یته مه به ست و

نابى خۆت گيىل كهى له و بلىى ده كرى چونكه كه سانى تر
 وهكو تو وه مان مه به ستيان هه بى زورتى نيشه كه ده كه ن. نه م
 په نده زور جار نه وان ه ده گريته وه كه قاچاخ چيى بكن بويه
 پيوسته به رده وام بن له رويشتن تا ده گه نه مه به ستى
 خويان.

پیتی ز ۲۷ په نند

- ۱- زائهم زهوائی بو ده بیئت
- ۲- زورم نیه نازم هه یه
- ۳- زکی نانی گه نم ناگری کاکهم
- ۴- زوردار ئاوی سه رهو ژوور ده پروات
- ۵- زامی زویان قهت ساریژ نابی
- ۶- زه رده نو ده زمانه بو گه رو
- ۷- زه رم داوهو به لام کریوه
- ۸- زاخاوی چاوی ده دات
- ۹- زیندوو کوژی مردو په رسته
- ۱۰- زوری پی یه و که می ده رده خات
- ۱۱- زانیت نه زم نه تزانی دزم
- ۱۲- زور هات قه وانه به تائه
- ۱۳- زه لام بو کوشتن ژن بو دانیشتن
- ۱۴- زه وی ته زینه قسه ی زل نه کات.
- ۱۵- زورنا درایه که سی نه زان فوی به سه ری گه وریدا کرد
- ۱۶- زیره بو کرمان نه بات
- ۱۷- زولفه قار بو هه موو عه لیه ک نیه
- ۱۸- زورنا ژهن له کاتی برسیتی زورنای له بیر ده چینه وه
- ۱۹- زبانی شیرین له به هه شته وه هاتوو
- ۲۰- زمان ئیشکچی سه ره

٢١- زستان هات به رگی فه قیر درآ

٢٢- زهره له نیوهی بگه پیتته وه

٢٣- زامی شیر چاك ده بیته وه

٢٤- زور وتن قورنان خوشه

٢٥- زلی بی هونه ر

٢٦- زیبری بی گهره له ناگر ناترسی

٢٦- زمانی نه زان کیلی گوریه تی

*****

۱- زانم زهوانی بو ده بیئت :

هه ندی کەس دەستی دەروات و زوئەم لێ خە ئکی دەکات و بە لām کەس نیه چاری بکات بئ دەسه لاتان تهنه نزاو پارانه وه بیان نه بی هیچ نائین به لām له ناکاو خوای گه و ره که سائیک له و زانم تر ده نیڕییت و به سه ره ئه ودا زان ده بیئت به و که سه ده و تر ییت زه وان. یان زور جار ان له مندا لانا که سیکی هارو خراپ هه یه به لām که سیکی تر هارو خرا پتر بوی دیت ته مبیی ده کات.

۲- زۆرم نیه نازم هه یه :

هه ندی کەس بو ئه وهی داوای شتی بکات که پیویستی پێیه تی به لām راسته و خو داوا ناکات تا کو بترسی روو شکینی بکات. به پیکه نین و قسه ی خو ش لیی ده سیئی.

۳- زکی نانی که نم ناگری کاکه م :

هه ندی کەس له به ره زیلی یان هه ره هۆیه کی تر هه ز له خواردنی خو ش ناکات به لām به دوای شتی که م و پیسدا ده گه ری. یان زور جار ژنیکی مائی فه قیر شوو ده کا به که سیکی ده و ئه مه ند به لām خه سوو بو روو شکاندنی نه م قسه یه ده کات.

۴- زۆردار ئاوی سه ره و ژوور ده پروات :

هه ندی کەسی به ده سه لات هه ندی شت ناگری به لām نه گه ر کراش زور گران و سه خته له وانه یه زور جار کردنی نه و نیشه ببیته هۆی گیان له ده ستدان. یان ئیشیکی زور به که سییک

بسپیڤی و که سه که ده سه لات دار بی و خه ئکی زۆر بیپچجی بو ته و او کردنی.

۵- زامی زوبان قهت ساریژ نابئ:

هه ندئ که س یان له بی نه قلیه تی یان له موخه نه کیه تی که تانه و ته شه ر له خه ئکی ئه دات و ده بیته هوی دروست بوونی فیتنه و ناشوب ، زۆر جار که هه ندئ کیشه چاره سه ر کراوه به لام به هوی که سیکه وه که تانه و قسه ی ناخوش ده کات و ته شه ر له وه ده دات که سه ری خوی کز کردوو له توئه سه ندنه وه نه مپیش به رگه ی نه و قسانه ناگرئ و شه ره که تازه ده کاته وه و دووباره خوین رشتن و هه ندئ جار کوشتن ده ست پیده کات.

۶- زه رده لو ده رمانه بو گه رو:

هه ندئ که س نه توانن چاره ی ده ردیک یان کیشه بیه ک بکات و ده بیته هه ر چون بیت نه و که سه په یدای بکه ی.

۷- زه رم داوه و به لام کرپوه:

زۆر جار که سییک چاکه ده کات و یارمه تی که سییک ده دات به لام پاش بزگار بوون و که دنیا بوون له نه جات بوونی دژایه تی نه و که سه ده کات که یارمه تی داوه و ده ستی گرتوووه زۆر جار کیشه ی گه وره ش روو ده دات که خه ئکی پرسیار ده که ن ده ئی برا زه رم داوه و به لام کرپوه. یارمه تی دانی که سییک که ببیته کیشه بوئ.

۸- زاخاوی چاوی ده دات :

هه ندئ جار که سانییک هه یه که خۆشه ویسته که یان ون ده بی زۆر بیئاقه ته به لام له پر درده که ویت هه رچه نده قسه ده که ن ناگای

لی نیه به لام یه کسه ر نه زانن ته ماشای چی ده کات یان زۆر جارن
چا و بو سه بیر کردنی ئاژهل و سه بردانی حه یوانه کان ده کات ،
ئیستاش دیاره زۆر کهس زاخاوی چاوی ده دات به پشتی سه یاره
یان فه یس بوک و کۆمپیتهر. سه بیر کردنی شتیك که مه به ستت
بیئت یان خوشت بویت یان له لات جوان بیئت

۹- زیند و کوژی مردو په رسته :

هه ندی جار که سانیک هه یه خزمی زۆر نزیکتی تا له ژیانه نه
سه بردانی ده کات و نه هه وائی ده پرسنی به لام سه یر ده که ی که مرد
زۆر باسی ده کات و سه بردانی قه بری ده کات. یان گریانی که سنی بو
مردوو یه که که له وانه یه زۆر جار هاوکاری کردنی به لام برا یان
کوپی هه مان مردو هه رگیز نیی ناپرسی. که پرسیار له که سی
نه و مردوو ده که ی که فلان کهس چۆنه ده ئی بو مردوو ده گری ..

۱۰- زۆری پییه و که می ده رده خات :

هه ندی جار زۆر کهس له کۆمه ئیکا داده نیشتی قسه ده کات
به رامبه ر به کۆمه ئیک نه زانن که قسه ی به رزو نزم ده کات پنی
ده ئین : جه نابت زۆرت پییه و که می ده رده خه ی. یان زۆر جار
کو تال فرۆش که ده گه را هه موو قوما شه که ی ده رنه ده خست. کاتی
ژنان خر ده بوون ده یان گوت : ئنی فیلباز زۆرت پییه به لام که می
ده رده خه ی. یان باس کردنی سه ر باسه کان له ناو کۆمه لداو دروست
بوونی پرسیار.

۱۱- زانیت نه زان نه تزان دزم :

هه ندى كەس سهردانى دۆستى دهكات به ناوى دۆستايه تيه وه
 كه زانيان هاتوووه پى ده كه نيت و ده ئى : سهردانم كردى ، به لام
 نه گهر كهس له مال نه بوو وه شاره زاش بوو به ئاره زوى خوى دزى
 دهكات پاشان كه خوى گه و ره سرى ئه م كه سه هه ئده مائى خواهن
 مال ده ئىت : نه زانم نه گه رله مائدا بوومايه نه وه سهردانى ده كردم
 به لام كه له مال نه بووم تالانى كردم و ئه م په نده ده ئى ،
 به كورتى به ناوى دۆستايه تيه وه تالان كردن وزيان گه يانندن
 به دۆستان .

۱۲- **زۆر هات قه وائه به تائه :**

قه وائه ناوى شاخپكه زۆر سه خته له نزيك دائه هوى كوردستانى
 رۆژه لاته واته نه گهر هيزو توانات هه بى هه رچه نده ئيشه كه
 گران و قورس بىت ده كرىت و چۆل ده بىت. قه وائه واته مانايى
 گىرانه وهى راستيه ك كه كه سى به رامبه ر باوهر نه كات تا
 به سه رهات باسى ده كرىت كابر ا باش باش فه لاقه ده كرى. پاشى
 پىزانين داواى ئىبوردن ده كرى به لام پاش چى .

۱۳- **زه لام بو كوشتن ژن بو دانىشتن :**

كه سيك كه وترا پىاو نه بى خواهنى هه ئويست بىت و گيانى
 به گرى و له خۆبوردهى تىدا بىت. چونكه ناكرى كه ژنيك
 به رگرى بكات و پىاو كه خوى بشاريته وه .

۱۴- **زهوى ته زينه قسهى زل نه كات :**

هه ندى كەس تەمەل و تەوه زەل ئەوه نده تەمەلن ناتوانن
 هه ستن و قسهى زل نه كات و بهرنامه بو كه سانى تر داده نين .

به کورتی خۆی هیچی له باردا نیه و کهسانی تر دهکات به وه سیله.

١٥- زورنا درایه کهسی نهزان فوی به سه ری گه ورهیدا کرد :

هه ندی جار کهسانی نهزان و ناشارهزا خۆیان دهکهن به چاوساغ به لام سهیر دهکهی نهک نازانن چون چاره ی کات به لکو نه پاشه وه دهستی کردوو به چاک کردنی کیشه که نه مهش شتیکی زور مه حائه. لهبری چاک کردن خراپی دهکات

١٦- زیره بو کرمان نه بات :

هه ندی کهس بی ناگان له کهسی وا دهزانن نه وهی نه و نه بیات له و جیگه یه نییه به لام که دهروات سهیر دهکات نه وهی نه وه ده بات نه وان له وه ده فرۆشن. وهک چون ده ئین له کرمان زیره زور زوره و خه لکی زوریان نه مه به شیانه به لام کهسی نا به له د زیره ده بات.

١٧- زولفه قار بو هه موو عه لیهک نیه :

هه ندی کهس وا دهزانن که ناوی خۆی ناوی که سیکی نازایه و لاسایی خه لکی تر دهکاته وه به لام له راستیدا وا نیه چاو لی کردنی هه ندی کهس ده بیته هوی زیانی گیانی و مادی نه وان ه ی چاو له خه لکی تر دهکه نه وه. زور جار به کابرا ده ئین؛ وریابه نه م نیشه ت وانابن.

١٨- زورنا ژهن له کاتی برسیتی زورنای له بیر ده چینه وه :

زور جار که سیکی که نیشه یک دهکات زور چاک و پاک دهیکات به لام پاش هیلاک بوون و په ست بوونی زور نهک جوان نایکات به لکو تی که ل و

پێکه ئیش ده کهن که پرس یاری ئی ده که ی ده ئی برا به خوا برسی ئی هه مووی له بیر برده مه وه .

١٩- زبانی شیرین له به هه شته وه هاتوو ه :

هه ندی که س به قسه ی خو ش سه رده که ون به سه ر هه موو ته نگ و چه ئه مه یه کدا و به هو ی جوانی کدرارو قسه ی خوشه وه و قه ناعه ت کردن به به رامبه ره که ی ده کات که ریزی ئی ده گری ت .

٢٠- زمان ئیشکچی سه ره :

هه ندی که س ده می ناوه ستی و قسه ی زور ده کات به هو یه وه تووشی کیشه و گرفت ده بی ت یان به پیچه وانه وه زور جار به هو ی باش دوان و چاکه و تنه وه سه رت به رز ده بی ته وه .

٢١- زستان هات به رگی فه قیر درا :

ئه م په نده له کو تایی پایزدا زور ئه وتری واته که س خو ی ناماده نه کردوو ه بو زستان و سه رماش ده ستی پی کردوو ه . به لام فه قیر له به ر نه بوونی پارو خو ناماده نه کردنی بو پاراستنی سه رما . ئه م په نده ی پی ده وتری .

٢٢- زهره ر له نیوه ی بگه ری ته وه :

زور جار مامه ئه یه ده که ی که چاوه روانی تیا چوونی قازانج و مایه ده که ی به لام سه یر ده که ی چاره یه ک هیه که هه موو تیا نه چی . یان به تاییه تی له هی نانی ژندا که پاش ماره برینی و ده ست ماچ کردن ده زانی ژنه خرا په په شیمان ده بی ته وه وه ده ئی ؛ ئی ستا زهره ر بکه م تا کو هه موو ژیا نم زهره ر بی ت .

٢٣- زامی شیر چاک ده بی ته وه :

هه ندی کەس به هەر هۆگاریک بیّت بۆ سه ندنی مافی خۆی له سه ر
حه ق بوونی خۆی زۆر جار تیا ده چیت یان بریندار ده بیّت ، زۆر
شانازی شه بو ی و به سه رکه وتنی نه زانی که پرس یاری ئی کرا
بی ده که ئی و ده ئی نه م زامه چاک نه بی ته وه وه سه ره به رزی پیوه یه .

۲۴- زۆر وتن قورئان خوشه :

بۆ گه یشان به نه نه نجام له کردنی مامه له یه ک و زۆر قسه کردن
له سه ری و کاتی قسه کردن نه ماوه و زۆر دره نگ بیّت. که سی
به رام به ر زۆر په له ی بیّت و دوا قسه بل ی: زۆر وتن قورئان خوشه
ده ستی ده گری ده ئی: به رام خوا حافیز سویند به خوا له وه زیاتر
ناب ی قسه ی تیا بکه م نه بی بی ئی ناب ی هیج. زۆر جار پیک ده که ون
و زۆر جار یش پیک ناکه وی.

۲۵- زلی بی هونه ر:

هه ندی کەس قیافه تی زۆر زه وه به لام کرداری نیه وه له گه ل
نه وه شدا زۆر بی وره یه و تا راده ی ترسان و پارانه وه بۆ شتیکی
زۆر بی قیمه ت و بی قابلیه ت

۲۶- زیڤری بی گهرد له ناگر ناترسی:

که ده وتی ت زیڤری بی گهرد واته هه ر شتیکی که ده بری ته بازا ر و
هیج ماده یه کی تی که لاوی تی دا نیه وه هه ر خۆیه تی وه هه ر که س دی ت
قسه ده کات خاوه نی ده ئی: بی منه ت به هه رچی ئی ده که ی من
ترسم له پاکی مانه که م یان شته که م نیه .. زۆر جار ژنان بۆ
هه ئنانی کچه کانیان ده ئین، یان پیاوان بۆ هه ئنانی منائی خۆی

ده بى لى ت. يان پى او ه بۆ ژنى خۆى ده بى لى كه دن ئى يا يه نه پا كى
بى گه ردى ژنه كه وى و گۆى نا گرى نه كه سانى تى گده ر.

٢٧ - زمانى نه زان كلى لى گۆ رى ه تى :

كلى ل بۆ ك ر دن ه وهى ش تى كى دا خ را وه هه ن دى ك ه س كه ق سه
ده ك ات و خ را پ ده دوى و جى به جى خ را په كا رى ه ك ه ش ده ك ات و
برى نى خه ئكى ده كو لى نى ته وه و درۆ و بو خ تان ده ك ات نه مه ده بى ته
ما يه ي نه گۆ ر نانى كه سه كه تۆ ش بو ونى به كى شه يه كه وه

پیتی ژ ۱۲ په نند

- ۱- ژن هه سانی میرده
- ۲- ژن و ماین و تفهنگ ملکی نهو که سه ن که نه لای بن
- ۳- ژن بو مال پیاو بو شاخ
- ۴- ژن تا منائی نه بی بیگانه یه که منائی بوو خاوه ن خانه یه
- ۵- ژن گوئی لیبگره به لام به قسه ی مه که
- ۶- ژژوو ده لئی نیه وهک به چکه ی من نه رم و شل بییت
- ۷- ژیان به بی ژن نابی و مال به بی چه قو
- ۸- ژن هه یه ژانیش هه یه
- ۹- ژن بو پوشینی سری زور بی به زه ییه
- ۱۰- ژیان به بی نازار میوه ی بی تامه
- ۱۱- ژن کو یخا بوو سائی سی جار بزنی بریه وه
- ۱۲- ژن کو یڕ بوو پیویستی به مکیا ج نیه

۱- ژن هه سانی میرده:

زۆرجار که سیك ده بییت به ناگر له خزم و کەس و کاری و زۆر ناشیانه رهفتار ده کات به لام له گه ن نه وه شدا زۆر چاک بووه له وه و پیش هۆکاره که شی نه وه یه که ژنی هیناوه گۆراوه. زۆرجار ژن بو تۆ له کردنه وه له خه زورانی هانی پیاوه که ی ده دات و به خراپه باسیان ده کات تا قه ناعه ت ده کات که ژنه که ی راست ده کات و برای که س هه لهن ده بیته هۆی ئاژاوه به پێچه وانه وه ژنی چاک پیاوی خراپ ده گۆری.

۲- ژن و ماین و تفهنگ ملکی نه و که سه ن که له لای بن:

زۆرجار نه م سی شته نه که ونه ده ستی که سی خراپ و زۆر زوو هه رسیکانی له ده ست ده چۆی و ده بیته هۆی شه رمه زاری بو ی به پێچه وانه وه پیاوی چاک و سه رکه وتوو ده بیته هۆی پاراستن و که شه کردنیان و به رز راگرتیان.

۳- ژن بو مال پیاو بو شاخ:

هه ر که سه و زانینی فه رمانی خۆی نه رکی سه رشانی خۆی جیه جی بکات و ببیته مایه ی سه رکه وتن و پیش که وتن له و بواره ی خۆیدا. زۆرجار پیاویک ده یه وی لاسایی ژن بکاته وه مال به ری بکات سه یر ده که ی ده بیته هۆی په رش و بلا بوونه وه ی و بیزار بوون، ژنیش پێچه وانه ی پیاو له شاخدا ناتوانن وه ک پیاوان به هیز بن له و کارانه دا.

۴- ژن تا منائی نه بی بیگانه یه که منائی بوو خاوهن خانه یه :

زۆر جار ژن هه یه ماوه یه کی زۆر منائی نابئ ، به تانه و ته شه ر قسه له رووی ددهن و نه مپش بو سوکنایی دئی خوی ده لئى : راسته چونکه بئ وه جاخم بیگانه م بو نازانم فلانه که س به هوی منانه وه بووه به که و ره ی نه و بنه مانه یه .

۵- ژن گوئی لیبگره به لام به قسه ی مه که :

نه م په نده جارن زۆر به کارهاتوو چونکه پیاو سالاری ده وری بووه ژنیان وه ک کاره که ر یان که سی دووم سهیر کردوو زۆر جار قسه ی ژنه که راست بووه به لام پیاوه که بو سهر که وتنی قسه ی خوی گوئی به ژن نه داوه .

۶- ژژوو ده لئى نیه وه ک به چکه ی من نه رم و شل بیت :

دیاره به چکه ی ژژوو هه موو گیانی درکی تیژه ، زۆر جار که س ناویرئ بیگرئ نه گهر شتیک بو ده ست به کار نه هیئى له گه ل نه وه ش ژژوو وا باسی ده کاتکه نه رم وشله ، نه مه واته هه موو که س جگه رگۆشه ی خوی خوش ده ویت و جوانی و ناشیرینی هیچ هویه ک نیه بو به زانانی سنوری بئ به زه یی به رامبه ر به دایک و باوکی . زۆر جار منانه که نه وه نده پیس و پۆخله هه موو خه لکه که بیژی ئی ده که نه وه . به لام دایک یان باوکی ده ست کاته ملی و ماچی ده کات یان زۆر جار به هوی نه خوشییه وه ته نانه ت بوئی ناخۆشی هه یه به لام به هوی به زه یی و خوشه ویسته یه وه بوئی نه و نه خوشه نابیستی و زۆر جار خوشی ده کات به قوربانى .

۷- ژیان به بی ژن نابی و مال به بی چه قو:

واته نه گهر پیاو یان ژن هه رکامیان نه بی نه وه ره وره وهی ژیان نه وهستی چونکه نه بوونی هه رکامیان ده بیته هوی نه بوونی مال و ماوهیه کی که مروقایه تی کۆتایی دیت. یان زۆرجار که پرسیار نه ژن مردوو ده که ی ده ئی: ژیان به بی ژن زۆر زه حمه ته. مال به بی چه قو واته هۆکاریکه بو را په راندنی ئیش و کاری کابان و کهسانی تر نه ماندا.

۸- ژن هه یه ژانیش هه یه:

زۆرجار هه ندی که س به هوی ژنی چاکه وه ده بیته خاوه نی ریزو ده و له مه ندی مائی دنیا وه. نه و په ری ژیانی خوشی و کامه رانیدایه به مردنی نه و ژنه و هینانی ژنیکی تر ده بیته ناگرو کابرا وا سوک ده بی تاقه تی ناو کۆمه ل و گه رانی نامین. که پرسیار ده که ی ده ئی: برا نه تان بیستوو ژن هه یه و ژانیش هه یه من نه وه م ئی قه و ماوه.

۹- ژن بو پۆشیننی سر ی زۆر بی به زه بیه:

زۆرجار به هوی ژنی خراپه وه که سر ی ده که ویتته چنگی که سیك به بی بیر کردنه وه نه و که سه و ناکامی ده ست ده کات به پلان دانان بو کوشتنی به هوی درۆ یان بوختان یان ته سلیم کردنی داویننی به که سی بو تۆله کردنه وه. کاتی تۆله ی کرده وه و زانرا به رنامه که ی ته نها گریان و په شیمانی له ده ست دیت.

۱۰- ژیان به بی نازار میوه بی تامه :

هه ره که سیك له ژیاندا زه حمهت نه کیشی و ئارهق نه رپژئی ژۆر قه دری هه بوونی خوئی ناگری چونکه نه وهی هه یه تی پشتی پیوه نه ئیشاوه. یان ژۆر کهس هه تا نه خوش نه که وئی نازانی که لاشه ی ساغ چ به ره هه میکی جوانی خوایه و چ سه رمایه یه کی گه وهی مادی و مه عنه ویه.

۱۱- ژن کوئخا بوو سائی سی جار بزنی برپیه وه :

برپیه وهی بزنی واته به ده ست که وتنی موو جارانی ژن که ته شی ده رپژسا حه زی له ژۆری موو کردوو. کاتی ئه م په نده باسی ئیوه ده کری ئه وه که ژنیك بووه به برپارده ره که ژۆر برپارده رده کات و به سه ره که سیكدا و برپاره که شی جیبه جی ده کات که سه که ش بو بیزاربوونی ئه م قسه یه ده کات.

۱۲- ژن کوئیر بوو پیویستی به مکیاج نیه :

که سیك که نه توانی رووناکی ببینی و جوان و ناشرینی ته نها ده نگ بییت و بهس چ پیویست ده کات داوای خوگۆرینی خوئی و جوان کردن بکات. یان ژۆر جار ژنی بی ئه زموون ئیشیک ده کات نه یه وئی که به نه قلی خوئی شته که برارینیتته وه به لام خراپی ده کات. چونکه که م وکوریه کان نابینیت

پیتی س ٤١ په ند

- ١- سابونی دا له ژیر پی
- ٢- سه پر تائه به ره می شیرینه
- ٣- سائیکی تر هه ر نیمرویه .
- ٤- سه د قه زوان بخوی من به گوژی نه ت گرمه وه
- ٥- سه د سه ر تور به یه و یه ک سه ر تور به یه
- ٦- سال به سال خوژگه م به پار
- ٧- سه د ره حه ت له کفن دز
- ٨- سه گ به توتکه یی و شوان کوری خوت
- ٩- سه د کوژی کردو له یه کی نانی
- ١٠- سه د جه رده لاتی روت ناکاته وه
- ١١- سه د به رتیل قه رزی نابژی ریته وه
- ١٢- ساغیان به کوئی که ر نه گه پئ
- ١٣- سه یه کردن زور جار بی ده سه لاتیه
- ١٤- سه د قه ل و یه ک به رد
- ١٥- سه ر کزی دل وریایه نه و که سه
- ١٦- سه رت هه لبره و خوات بناسه
- ١٧- سه ر به سه ر به بی ده ردی سه ر
- ١٨- سه ری کلافه ی ون کردوه .
- ١٩- سه رو قنگی کالاشن نه مانه
- ٢٠- سه رت دانی سه ر ناسکرا مه که

۲۱- سه ر بۆ سه ر بېرین نه ك بۆ سه ر زه نشت

۲۲- سه ری دای له به رد

۲۳- سه ر چاوه ی پاك ئاوی پاکی ئی دی.

۲۴- سه ر چۆپی كیش گامیش بی بۆ لای کایه نی نه بات

۲۵- سه ره داو له سکیا نیه که ی مه لا وایه

۲۶- سه ری نایه شی بۆچی نه بییچی.

۲۷- سه ری بی ده لاک نه تاشی

۲۸- سه ری نایه وه به جوانه مه رگی

۲۹- سه ری شکاو قونی دراوی بۆ مایه وه

۳۰- سه ریگی هه ییه وه هزار سه ودا

۳۱- سه کوئه تری نانی خۆی بری

۳۲- سه گی دز له مائی سفتاح ناکات

۳۳- سه ره ی دوور کوژ که وتوه ته کر

۳۴- سه ر بۆونی نه سپی خه ئک هه ر پیا ده بییه

۳۵- سه وانکه ر توره که ی پره و رووی ره شه.

۳۶- سه وار تا نه گلی نابی به سه وار

۳۷- سه وان کردن کیمیا یه

۳۸- سه واری گای هار بووه

۳۹- سه وار ئاگای له پیا ده نیه

۴۰- سه یر بخۆو زورنا لیده

۴۱- سه ری بی رۆزی له ژیر خا کدا یه

۱- سابونی دا له ژیر پیی :

فیللیکی کرد له کهسی که شه ریکه تی و متمانه ی پی دهکات به لام ئەم بی ناگیه وه ختی دهنانی که وتوو و دهست به دەری دهکات له و مال و داها ته . یان دوو کهس بۆیه که مه به ست ده چن به لام که سیکیان به هوی بوونی ته ماحه وه که سه که ی تر ده ده کات یان زۆر جار دهستی کورت بی . زۆر جار فیلی که سیک ناشکرا ده بیته که به رنامه ی ده رکردن و خستنی ئەمه به لام ئەم زۆر زیهره که تر له وه به رنامه ی پوچه ل ده کاته وه و زۆر جار به رامبه ری ده خات .

۲- سه بر تائه به ره می شیرینه :

ئارام گرتن و خوگرتن له به رده م نه هاهمه تیه کاندای ده بیته هوی سه رکه وتن زۆر جار دوو کهس یه که کیشه یان هه یه به لام یه کیکیان ئارام ده گری و ئەوی تریان نایگری ته ماشا ده که ی ئەوه ی ئارامی گرت سو دیکی باشی کردوو وه ئەوه ش نه یگرتوو ه زیانی کردوو . زۆر جار ژن به ده ست پیاوه که وه گیر ده خوات به لام که منایان بوو سه یر ده کا پیاوه زیاد له حه د ده گوری و ژنه ش ده که ویته ئیسه راحه ته وه .

۳- سائیکی تر هه ر ئیمرۆیه :

له کاتی پیدانی قه رزیان گرتنی وه رزیریان شوان یان بوونی مامه ئەه ی دوو هاوری به یه که وه . واته مامه ئەه یه که یه که جار نه کری و دووباره بیته وه و وه که زهنگییک بۆ که سی به رامبه ر و ناگادار کردنه وه .

۴- **سه د قه زوان بخۆی من به گوێزی نهدت گرمه وه :**

هه ندى جار كه سيك بو ماوه يه كه هه ول دهدات و هه ندى پاره
پهيدا دهكات به لام كه سيكى تر به ماوه يه كه زور كه م كه
چاوه روان ناكري له و كاته دا به قه د دوو هيندهى نه و پهيدا
دهكات زور جار هيندهى نه و. وهك خو هه ئنان به كه سى به رام به ر
نه م په نده ده ئيت . تا بزاني نه و بى نه زموونتره له خو ي .

۵- **سه د سه ر تور به يه و به كه سه ر تور به يه :**

نه م په نده بو نازايى مرؤف به كارديت و دانايى و زانايى هه ندى
جار كه سيك بو به رووى سه د كه س ده وه ستى و سه ريش ده كه وى
به سه ريا . يان كه سيكى زانا و دانا له سه د كه سى نه زان و گيل
چاكتره . . و باس ده كرى كه پاشايه كه هه ر جه نگا وه ريكي نازا
بووايه خو راکى جيا ده كرده وه به جيا خو اردنى چاكيان بو ده كرده
نيواره يه له شه ر گه رايه وه سه د سه رى دانا بوو به كه سه رى دانا بوو
به جيا كه پاشا پرسياريان لى كرد گو تيان نه م چيه ؟ گو تى :
قوربان نه م كه سه سه ر كرده ي نه مانه بووه و به قه د هه ر
سه ده كه يان نازا بووه كه نه مه كوژرا نه مانى تر زور به ناسانى
سه ركه وتن به سه ريا چه يفه نه م سه ره تيكه لى نه و سه رانه كه وى
نه م سه د سه ره يه به لايه و نه و سه ره ش به لايه . .

۶- **سه ل به سه ل خو زگه م به پار :**

بى نو مي د بوون له و سه لهى كه تپيدا ده ژى و باش نه بوونى نه و
سه ل به نيسبه ت نه و كه سه وه . يان بينينى خه لكى زور خراپ چ

له ژن یان له پیاوه یان ئاوات خواستن به رابردووی له دهست چوو که پوژانی خوژی وا کامه رانی بووه.

۷- سه د ره حه مه ت له کفنی دز:

کردن به وه کیلی که سیك و به لام خیانه ت بکات و خیانه تی که دیار بی به لام پاشان که نهوت لابرده له وه کیلی نه مجار که سیکی تر بکه به لام سی قاتی نه و کابرا خیانه ت بکات به ئاشکرا و بی منه ت بی ت له کردنی وا باس ده کری که که سیك په ییدا بووه کفنی مردوو نه دزی هه رچه ند ده که ن بیدۆزنه وه که ده ییدۆزنه وه به سزای خو ی ده گه یه نن ده ئین: پاش ماوه یه که که سیکی تر په ییدا بووه که کفنی نه دزی داریکی نه کرد به قو نی مردوه که دا خه ئکه که خوزگه یان به وه ی کۆن خواردوووه چونکه سوکابه تی به مردوووه که نه کردوووه وه کۆن نه م زۆر جار له مامه ئه دا خه ئک خه لاتان هه یه به لام نه وه ی یه که م جار باشتر له مه ی دووم جار.

۸- سه گ به توتکه یی و شوان کوری خۆت:

نه م په نده کاتی خو ی بو که سی خاوه ن مه رو ده و ئه مه ند به کارهاتوووه بو د ئنیابوون له پاسه وانی و خو ئیریه تی سه گه که چونکه زۆر جار سه گ نه گه ره په سه نی نه ناسی ناتوانی له مائه وه به کاری بیننی بو پاس کردن، نه گه ر شوانیش مندائی خۆت بوو به ته ماحی نه وه ی که پاش مردنی باوکی نه م مه رانه هی خو یه تی زۆر د ئسۆزه بو ی.

٩- سه د کۆزی کردو له به کی نانی :

که سیك كه هه موو كاری كه نه یكات به نیوه چلی ناته واوی به جی بهیلى و پاش كردنى خه رجه کی زور و گه رانه وهی به زیان بوى ، كاتى به خو ی بزانی كه هیچی نه ماوه و قه رزار بار بووه . له گه ل نه وه شدا خه ئكى زور چاوه پروانى زیاتری ئی نه كه ن كه باس له نیشه كانی ده كاتو چون چو نی هیچی نه ماوه به رامبه ری ده ئی ئی سه د كۆزت كرد هیچت نه برده سه ر .

١٠- سه د جه رده لاتى روت ناكاته وه :

هه ركه س هیچی نه بوو چ سوودی هه یه چو نه سه ری داوا ی پاره ئی كردن یان كه سیك كه هیچی نه بی چ باکی هه یه دز بی ت یان نه یه ت چونكه نه وهی بیته سه ری و داوا ی پاره ی ئی بكات بیجگه له هیلاكی هیچ بو جه رده كان نامینیته وه به كورتی نه م په نده بو كه سانیکه كه هیچیان نه بی داوا یان ئی بكن .

١١- سه د به رتیل قه رزی نابزیریته وه :

که سیکی قه رزار نه گه ر هه زار جار دیاری ببات بو كه سی كه قه رزاریه تی به لام هیچ سوودی نیه كه وته رۆژی حساب كردن و داوا كردنى قه رزه كه خاوه ن قه رز پاره ی خو ی ده ویت ، به بی كه م و زیاد كابر ا بو به بیر هینانه وه ده ئی : من فلانه شتم كرد بو ت ده ئی : كاكی خو م تو پیاوه تیت كردووه نه ك قه رزت دا بیته وه . یان پیاوه تی كردن بو كه سی كه قه رزاری بو نه وه ی داوا ی قه رزی ئی نه كات به لام گه بیشته كاتی خو ی داوات ئی ده كاتو هیچ سوودی نیه .

۱۲- ساغیان به کوئی که نه گهری:

زۆر جار له مائیکا سهردان ده که ی سهیر ده که ی چه ند که سن هه موویان له جیگه دا که وتوون هاواریانه که میوان ده چی ده بی میوانه که خزمه تیان بکات که میوان گه رایه وه پرسبیاری حائیان ده کریت نه م په نده ده ئیت. یان ده ست وه شانندی که سیك له کۆمه ئیک و هه موویان که له پاچه کرد بی یان زۆر جار باسی عه قل و دانایی له بنه مائه یه یان هۆزیک ده کری به لام سهیر ده که ی نه وه ی که کراوه به نوینه ریان له هه موویان ویرانتره.

۱۳- سهیر کردن زۆر جار بی ده سه لاتیبه :

که سیك که زۆر جار به رامبه ر قه ومیک یان هۆزیک یان بنه مائه یه زوئم ده کات به لام نه ندا میکی نه و کۆمه له یان له به ر نه بوونی یان زه بوونی هیچ قسه ناکات و سه ری خو ی کز ده کات به لام سهیر ده کری نه م که سه که سهیر ده کات پاشی ماوه یه ک باش ده بییت له رووی دارایی و هیزی مرۆبیه وه سهیر ناکات به لکو تۆله ده کاته وه که پرسبیاری ئی ده کری ده ئی: به ئی جار ان سهیر کردنم بی ده سه لاتیبه بووه. به لام نیستا تۆله ده سینم.

۱۴- سه د قه ل و یه ک به رد :

نه م په نده بو کۆمه ئیکه که زۆر ره وه ک و تر سنۆک و مال خوشه ویستن خاوه نی مه سه له حه تن که که سیکی نازاو بویر و له هیچ شت سل ناکا هه رکاتئ ویستی نه م کۆمه له له به ر ده و له مه ندی جیگه چو ل ده کات. یان کۆمه ئیک نه یانه وی گه له کۆمه له که سیك بکه ن که سه که بی ده سه لاته به لام که سیکی

بویر هه ر هینده ده ئی: نه گه ر پیاو ن قسه بکه ن سه یر ده که ن
هه موو پاشگه ز دهنه وه و زور جار ده که ونه ماستاو سارد کردنه وه.

۱۵- سه ر کزی دڻ وریایه نه و که سه :

زور جار چ ژن و چ پیاو و سه یر ده که ری که زور هه ژاره و هیج
نازانن به لام که ده که ویتته قسه کردن و گیرانه وهی میژووی
بنه مائه سه یر ده که ی نه هه موو کومه نه که زانتر و باشتره یان
بئ دهنگی که سیك حساب بو نه کردنی نه بهر بئ دهنگی به لام
سه یر ده که ی نه بیته شاهیدیکی راسته قینه و راستگو که
گیرانه وهی شته کان و کاره ساته کان وه کو خوی باس ده کات. یان
زور جار وهک ته شه ر دان نه که سیك که هیج نازانی و زلمی لی
ده کریت ، که سیکی تر ده ئی وانیه نه وه سه ر کزی دڻ وریایه
باوه ری پینه که ی .

۱۶- سه رت هه ئه ره و خوات بناسه :

کردنی بوختان بو که سی و که سه که زور بئ ناگا بیته نه گه ل
نه وه شدا بئ ده سه لاتی بنوینی داوا بکات نه وهی بوختانه که
ده کات که راستیه کان بلی. یان بئ به زهی که سیك به رام بهر به
که سیکی تر یان گیانداریک به لام کو ل نه دات که سیکی به ویژدان
بلی: کاکه دنیا و روون نابلی سه رت هه ئه ره و خوای خوت
بناسه. یان شاهیدی دانی درۆ .

۱۷- سه ر به سه ر به بئ ده ردی سه ر:

دوو که سه مامه نه یه ده که ن و هه ر که سه و دوو شتی جیاوازی
پیه یان شته کان وه کو یه که بو ریکه وتن نه سه ر گۆرینه وهی هه ر

که سه و داوای سه نندنه وهی باقی دهکات به لام که سی شاهید یان هه ر خویان به مه به ستی ریکه وتن ئه م په نده ده لئین : زۆر جار ریک ده که ون به لام که سیکیان خوی به خه ته تاو ده زانی په شیمان ده بیته وه که سی به رام به ر نایداته وه ئه گه ر پیشی دانه وه پارهی زیادی ئی وه رده گری.

۱۸- سه ری کلافه ی وون کردووه :

کلافه نه و کومه نه مووه یه که خر کراره به لام له بهر شیواوی نادوزریته وه وه ئه گه ر دۆر زاشه وه ئه مه نده تیکه لاوه جیانا کریته وه یان هه ندی جار کیشه یه که رو له که سی که دهکات سه ری ئی ده شیوی به لام هه رچی دهکات ریکه ده ر ناکات ئه گه ر جاریک که وته سه ر ریکه ی ده رچوون له کیشه که که سیکی ئی په ییدا ده بیته و به هه ره شه یه ریکه ی ده رچوونی ئی ده گری.

۱۹- سه رو قنگی کلاشن نه مانه :

بو دوو که سه که جیاوازیان نه بیته له په فتارو کردارا ، زۆر جار ئه م دوو که سه بریار له جیاتنی یه کتری ده دن و قسه شیان ده خوات . زۆر که سه نه ترسی که قسه ی ئه م بو ئه و نه خوات به لام که سیکی شاره زا له ره وشته و کرداریان ده ئی، کاکه برۆ من نه زانم ئه م و ئه و سه ر قنگی کلاشن . واته جیاوازیان نیه له هه موو شتی کدا که بریار دان بیت.

۲۰- سه رت دانی سر ئاشکرا مه که :

سه رت له پیناو که سیکا داننی که باوه ری پی کردی و نه ینی خوی بو درکانی و خوی به و نه ینی ته سه لیم کردووی زۆر جار

که سیك نه پینچن که قسه بکات یان جیگه ی که سیك بلی سونند ده خوات ده لی: له گه ردنم بده ی له منی نابیستن نه م پهنده بو که سیکی که خاوه نی غیره ت و پیاوه تی بیت نه ک بو هه ندی دوور و خویری و پول بهرست که زور جار نهی نی نیوان خیرانیان بو که سانی تر باس ده که ن.

۲۱- سهر بو سهر برین نه ک بو سه رزه نشت:

زور جار کیش هیه که تووشی بنه مائه یه ده بییت و که سیك بو سهر که وتنی بنه مائه که خوی قوربان ده کات سه یر ده که ی دایکی به تاییه تی یان باوکی زور به خوشی حالیه وه ده لین: سه ر بو سهر برین نه ک بو سه رزه نشت یان کول نه دان له سه ندنه وه ی توئه له نه یاران.

۲۲- سه ری دای له بهرد:

بو که سیکه که هه ره شه بکات و خوی هه ئینی به سهر که سیکا بو توئه سه ندنه وه که سه که ش به بیستنی نه م قسه یه ده کات و زور بی باکانه ده ستی لی ده وه شینی و کابرا له جیاتی توئه سه ری ده شک ی یان زیانی لی ده که وی. یان مامه له کردن به سهر که سیکی تر داو بیستنی نه م هه وائه بو ئه وه ی نه م به سهر نه ودا مامه ئه ی کردووه کابراش وه ک باوه ر به خو بوون و هه وائ ده نیری ده لی: پئی بلین سه ری دای له بهرد. واته بیاترس بوون له هه رش شه و گوره شه

۲۳- **سه رچاوهی پاک ئاوی پاکى ئى دى:**

هه ندى كه س چا كه ده كات له گه ل بناس و نه ناس ، زور جار
له سه ر چا كه و پيا وه تى تووشى شه ر و ئا زا وه ده بى ت و له گه ل
كر دنى نه م چا كه دا له گه ل كه سى كى نه ناس دا چا كه يه ك ده كات
به لام كه سه نه ناسه كه زور دۆستى باوكى بو وه بنه ما ئه كه ي چاك
ده ناسى كاتى كه نه زانى چا كه ي له گه ل كر دو وه بو سو پاس و
پى زانين ده ئى دياره سه رچا وه ي پاک ئاوی پاکى ئى هه ئه ده قو ئى .
بو يه نه م كور ه چا كه ده كات .

۲۴- **سه رچۆپى كيش گاميش بن بو لای كايه نى نه بات :**

ئه گه ر ئى شى كت دا يه كه سى كه شه ر زايى نه بو و ته نها مه به ستى
ورگ پر كر دن بى ت نه و كات له پى نا وى ژمه نه نا ئى كدا هه مو و
حه قه كه ي تو له نا و ده چى ت و خو شى به سه ر كه و تو و دا ده نى ت . يان
فرۆشتنى دۆستى ك به ژمه نه خوار دنى ك .

۲۵- **سه ره دا و له س كيا نيه كه ي مه لا وا يه :**

هه ندى جار كه سانى ك خو يان ده كهن به مه لا سه ير ده كه ي
هه ئه ي زوره له گه ل نه وه شدا هه ر كو ل نا دات به لام له كاتى كدا
كه سى كى زى ره ك و خو ين گه رم بو ئه وه ي نا گا دارى كات وه كه
شه ر زه نيه له و بو اره دا . دا وا ده كات كه از بى نى ت به لام تو ره
ده بى كه از نا يه نى نه م په نه ده ي پوكاره ي دا ده دا . خه ئكى
نا گا دار ده كات وه ئى و ده ئى : برا سه ره دا وى له س كا نيه . يان
زور جار بو قو تابى ته مه ل يان مامۆستاي ته مه ل . به كار دى ت يان

که سیك شاره زانه بیته له کاریکدا و وهگرتنی پاره یان موچه له بری نه وکارهی که دهیکات.

۲۶- سهری نایه شی بوچی نه بییچی:

هه ندی کەس خوی تیکه لای مه سه له یه که ده که ن که زور دووره له و به لام نه بهر نینکاری هه رکۆل نادات و ده ئی: من نه و نیشه ده که م.. کابراش که نه م خوی له کاری هه تقورتان دووه ده ئی: برام تو حه قته چیه.. یان زور جار له ناو ژنانا نه م په نده باوه که ژنی خوی به کیشه ی ژنیکی تره وه توش ده کات خه سوو یان خه زور یان که سی ناگاداری ژنه ده کاته وه نه م خوتیگانلاندنه وه.

۲۷- سهری بی ده لاک نه تاشی:

هه ندی کەس به بی نه وه ی شاره زایی هه بی خوتیکه لای هه ندی مه سه له ی نه خوازراو ده کات به لام له نه نجامدا که سیك نارازیه و راستیش ده کات نه بوایه که سه که نه م نیشه ی بکر دایه نه ک نه و.. یان بریاردان له ناو مه جلیسدا به بی نه وه ی تو بزانی زیانی چیه نه و بریاره و که سی زیان بکات و هاواری پی هه ستی بلی: برام تو چی ده ئی؟ سهری بی ده لاک نه تاشی. واته تو نه نجامی کۆتایی نازنی چیه .

۲۸- سهری نایه وه به جوانه مه رگی:

هه ندی جار که سیك به ناواتی نه وه یه بگات به شتی به لام زور له ناکاو که سه که ده مرئ و ناگات به و ناواته که زور هزی ئی ده کرد. له ته مه نی جوانیشدا ده مرئ خوشه ویستانی به جوانه مه رگ باسی ده که ن و ده ئین خوزگهی هه بوو به لام نه هاته دی.

۲۹- سه ری شکاو و قونی دراوی بو مایه وه :

هه ندی جار که سیك که ناحائییه و ناگای له هیج نیه له سه ر که سیك به شه ر دیت که سه که منه تی ئی نازانی پاشی تییه ئدانی سه یر ده که ی ئه وه ی ئه م پاریزگاری ئی کردووه له گه ئل شه پر که ر له گه ئل ئه مدا شه رشی کردووه ده ست له مله . ئه میش ده زانی هه ئه ی کردووه خه ئکی بو ئومه کردنی ئه م په نده ی پئ ده ئین .

۳۰- سه ریکی هه ییه و هه زار سه ودا :

که سیك زور حه سادته ببا به خه ئکی و له بهر حه سادته ی و هه وئدان به گه یشتن مامه ئه ی زور ده کات و هیجیشی به هیج نابئ . یان هه ندی جار هه ندی که س له هه موو مامه ئه یه یان له گه ئل هه موو که سی خرا پدا یان باش دا مامه ئه ده کات .

۳۱- سه (سه گ) کوئه تری نانی خو ی بری :

هه ندی که س مه سه له حه تی زور باش ده روات له گه ئل که سانی تر دا به لآم سه یر ده که ی له بهر له خو بایی بوون و له خو گو ران له بهر شتیکی که م هه موو ئه و چاکه و پیا وه تییه ده دات به ئاوا به لآم له بی ری ده چی که رۆژی دیت دووباره پیویستی به و که سه هه یه هه ندی جار بو د ئنیا بوون به ئاشکرا که سه که ده ئی : خرا پی کرد (سه) کوئه تری نانی خو ی بری .

۳۲- سه گی دز له مائی سفتاح ناکات :

ئه مه نده چروک و پیسه و ده ست نوقا وه که س سو دی ئی نابینی هه رگیز بی ر له سو دی که س ناکاته وه ته نها مه به ستی خو یه تی و به س .

۳۳- سورهی دوور کوژ که وتووته کر:

که سانیک هه یه زور نازاو زور قاره مان بووه به تایه تی نه
سه ندنه وهی توئه گردن به لام سهیر ده که ی نه مجاره نه ک توئه
ناکاته وه به لکو نه مائه وهش نایه ته دهره وه یان نه وه ته نه وهی
نه م نه یه وهی شه ری نه گه ل بکات زور به هیزه وه نه وه سورتره یان
چاکه وه پیا وه تی نه وه که سه ی نه به رچا وه وه ک وه فا خو ی لی که ر
کردو وه . یان که سه ی خو هه لکیش نه ته نگانه دا زور داماو و دهسته
پاچه یه

۳۴- سواربوونی نه سپی خه لک هه ر پیا ده بییه :

هه ر که سه چا وه پروانی نه وه بی که نه سه ر حسابی یه کئی تر چاره ی
دهردو سه ر که وه تن به ده سه ت بینیی ت نه بی هه ر زوو ته سلیم بی ت و
سه ری دا خات چونکه پشت به سه تن به خه لکی واته خو خه له تان دن
نه وانه یه نه زور جاردا سه ر که وه ی ت به لام که وه ته زیانی زور یه ک
لا که ره وه به جی ده هینی . بگره نه وش ی نه م پیوی سه تی تی بو
هاو کاری کردن دو سه ته که ی لی ده سی نی ته وه .

۳۵- سوا لکه ر توره که ی پره و پرووی ره شه :

واته هه ر که سه ی ک بیه وهی به سه ر خه لکه وه بژی نه وه مایه ی
سه رشو ر بوونه نه به رده م گه وره و بچو کدا ، زور جار که سه ی ک گه وره
نه یه وهی سو ال بکات نه به رده م منالی که هیشتا ته منی نه وه نیه
گائته به گه وره بکات نه بی سه ر دا خات . یان زور جار که سه ی ک
سو ال ده کات بو ته شه ر دان نه م په نده ی پی ده یین .

۳۶ - سوار تا نه گلی نابی به سوار :

که سیك نه گه ر بیه وی هه رچییه ک بکات زۆر جار زیان ده کات به لام نه وانیه نه پاشان هه ستیته وه زیانه که شی پیوه دیار نه بی بگره چاکترو باشتر خوی ناماده بکات. بو کاسپی کردن. جاران که باس کراوه نه سه ر غار غارینی نه سپ سوار که سیك که وتوو به بو دنجوشی و ددانه وهی نه م په نده یان پی وتوو. یان زیانکردن نه سه ره تاوه وهه ستانه وه نه پاش ماوه یه کی که م .

۳۷ - سوال کردن کیمیایه :

زۆر جار وشه ی کیمیایه به کاردیت بو به هیز کردن و ده وئه مه ند بوون نه ریگه ی کاسپی کردنی باشه وه که پرسیار ده که ی بو دربرینی نه م وشه یه ده ئی، به لام سه هیر ده که ی که سیك ده ست ده کات به سوال کردن و زۆر ده وئه مه ند ده بی بو نه وهی که بلین ده وئه مه ند ده ئین : سوال ده کات یان زۆر که س به هوی یارمه تی خزمه وه نیشه که ی بو جی به جی ده بی و پاره یه کی ده ست ده که ویت.

۳۸ - سواری گای هار بووه :

که سیکه که خه ریکی موشکیله بییت و بیته هوی زیانی گه وره بو خوی و خزم و که س وکار ده زانن نه وه نیشه که نه م خه ریکیه تی زیانی تیدا ده کات.

۳۹ - سوار ناگای نه پیاده نیه :

که سوار که وته ری نه به ره نه وهی خوی دانیشه توووه شوینی به رزه ناگای نیه نه وهی که به پی ده روات و هیلاک ده بی یان زۆر جار

كه سێك كه به سه یاره رێ دهكات ناگای له كه سێ نیه كه به پیاده هاتوووه بۆلای. یان له سهردان و بێ ناگابوون له مائی نهوانه ی وا هاتوون.

٤٠- سیر بخۆ و زورنا لیده:

خۆی سیر خواردن بۆنیکی ناخۆشی بیزاركه ری هه یه ، زورناش دهنگیکی ناخۆشی هه یه واته هه ركه سێ ئه و دوو شته بکات بیزاركه ره و كه س حه ز ناکات نه له لای بیته و نه گوئی ئی بگری ، زورجار كه سێك نه یه و ئی خۆی بسه پیانی و بلی: من او وا ده كه م ، به لام كه سی به رامبه ره و كه بیزاربوون ئه م په نده ده ئی. یان زورجار له داوای ژن كردندا بیانه و ئی ژن نه دهن به كه سێ كچه كه یان دایکی ئه م قسه یه به رامبه ره به و كه سه ده كه ن كه داوای ژنیان ئی دهكات.

٤١- سه ری بی رۆزی نه ژیر خاكدا یه:

هه ندی كه سی به ئومید دان به كه سانی كه ته نگانه یانه و ترسیان هه یه كه هه ژاری چۆکیان پی دا بدات ئه م قسه یان بۆ دهكات و ده ئی: ئه وه ی كه رۆزی نه مینی ئه بی به مری به لام مادام لاشه تان ساغ و ماون خوای گه وه ره په ناده رو یارمه تی ده ره. بۆ هه مووان .

پیتی (ش) ۲۹ په ند

- ۱- شا نه یکه ویتته هه ژار هه ژاریش نه شا
- ۲- شاباشی خۆت بدهو قنج هه ئه پهره
- ۳- شاخی بزنیکی پی تیمار ناکری
- ۴- شیرى حوشترو دیداری عه ره ب
- ۵- شین و شایی دهسه وامه
- ۶- شیر شیرى نه بی تی نه شکى
- ۷- شینه بو شیتی بوم نه لوی
- ۸- شوینی کلاو بابر دو مه که وه
- ۹- شر بخۆ بی که سی خاوه نته
- ۱۰- شه ممه له مانگ برا وهر وه بو لام
- ۱۱- شهل و کویرم دهست نا پاریزم
- ۱۲- شه ره که ی چوو وه و خیره که ی ماوه
- ۱۳- شه ره که له کاتی شه ر ناشتیت له بیر بی
- ۱۴- شه له باوانم کویره باوانم
- ۱۵- شهرت هو هۆ نیه شهرت کو کویه
- ۱۶- شه ریک بییت خیری منی تیدا بییت
- ۱۷- شه رعی مار به دار
- ۱۸- شه ریکی دزو ره فیقی قافلّه یه
- ۱۹- شه ر له شیف نه ک له خه رمان
- ۲۰- شیر که پیر بوو ده بی به مه خسه ره ی رپوی

- ٢١- شوئی بی عاری لی هه ئکیشاوه
- ٢٢- شیوی زۆر کابان یان بی خوییه یان سویر خوییه
- ٢٣- شوان تا دانیشی گه له گه ی دور ده که ویتته وه
- ٢٤- شیر نه گهر بتخوا په نا بو لانه ی ریوی مه به
- ٢٥- شه و قه لای میردانه
- ٢٦- شه مه یه و له ملی جوله که دایه
- ٢٧- شه رعم له گه ئ مه لایه ته نها هاوارم بو لای خوییه
- ٢٨- شان له عه زه تی به غا بوو که چی به غا ویرانه
- ٢٩- شه یتان په له ی کرد چاویکی خوی کویر کرد

*****

۱- شا نه یکه ویتنه هه ژار هه ژاریش نه شا :

زۆر جار که سانی هه یه که وا ده زانن نه بهر دهوله مه ندی پیویستیان به کهس نیه و هه موو شتی خویانن به لام سهیر ده که ی نه پر رووداویک روو ده داو ئهم دهوله مه نده که سه هه ژاره که فریای ده که ویت. به بیچه وانه وه زۆر جار هه ژار دهوله مه نده نیشه که ی بو جی به جی ده کات. یان زۆر جار که سی خاوهن کهس و خزم چاوه پروانی که سیکن که ته نیایه نیشه که یان بو بکات.

۲- شاباشی خۆت بدهو قنج هه ئیهره :

نه گهر نه ته وی به شاداری بکه ی نه مه راسیمیک ی خوش ده بی وه کو نه وانه ی که به شاداری ده که ن توش پاره بدهیت نه گهر نا مافی هه ندی شتت نیه چونکه نه گهر هه ستایت و نیشیکت کرد نه وانه ی به شاداریان کردووه نه توانن ریگریت ئی بکه ن هه ر گه شته گیانیان ده ئین : شاباشت بدهو قنج هه ئیهره واته نه وه ی نه ته وی بیلیی و بیکه ی. جارن که شایی ده کرا نه وه که ده هو ل و زورنای ئی ده دا پاره ی وهر ده گرت و به و پاره ده ئین شاباش.

۳- شاخی بزنیکی پی تیمار ناگری :

نه مه نده که سیکی بی ده سه لات و ده سته پاچه یه نه بچوک ترین شتدا که کیشه بیته په نا بو که سی تر ده بات و که سه که ش بو نه وه ی خوی هه ئنی و ئهم به بی ده سه لات بزانی ئهم په نده ده ئی یان زۆر جار ژنان له بی ده سه لات ی میرده کانیان ئهم په نده ده ئین.

۴- شیرى حوشترو دیداری عه ره ب:

بو که سیکه یان خه ئکانیک رقیان له خزمی خویان یان دۆستی
خویان هه ئدهستی بو ئه وهی بزانی که جارئ تر نایه وئ ببینی و
قسه ی له گه ل نه کات چونکه زور رقی ئی هه ستاوه و قسه ی
ناخوش که وتوو ته به یینان زور جار له مه سه له ی ژن پینه دان که
به حساب ئه و ئه می به پیاوی نه زانیوه.

۵- شین و شایی ده سه وامه:

زور جار که سیك له کاتی ته عزیه ناچئ بۆ لای که سیکی تر
دیاره ئه م دئی ئیشاوه به لام نایه وئ بلی دئم ئیشاوه به م په نده
وه لام ده داته وه و که سی به رام بهر تیده گا که ئه م که سه قسه ی
نیه له گه ل نه وه ی تر. بوشایش به هه مان شیوه یه. زور جار بو
کاری هه ره وزی ئه م په نده ده ئین که که سیك یار مه تی که سیك
نه دا له ته نگانه دا پاسا که سه که هه مان ئیشی هه بیته به هه مان
شیوه یار مه تی ئه و نادا.

۶- شیر شیرى نه بی تی نه شکئ:

هه ندئ که س زور ئازا و زانایه به لام له بهر هه ندئ هۆ که سانی
تر وه ک گه له کومه هه وئ له ناو بردنی ئه دهن به لام ئه م که سه
نازایه که سیکی ئازاترو خزم دار تر له پشتی بی هه رگیز سه ر بو
که س دانانه وئینی.

۷- شیته بو شیتی ووتی بوم نه لوی:

هه ندئ که س هه ندئ ئیشی هه ئه وه هه رزه نه کات به لام
له وان هیه هه ندئ که س بۆی بپوشن، ئه م هه ئه یه زیاده کات تا

دهگاته نه وهی که توشی ده بییت به توشی که سیگه وه که نه و که له شهق تروه بهر په رچی ده داته وه که ده لئین: بۆ وات کرد ده لئین: بۆی لئا.

۸- شوینی کلاو با بر دو مه که وه:

نه مه به تاییه تی بۆ قه رزیکی که که سیکی ده ست بر برد بییتی که خۆی شار د بیته وه زۆر جار هه ندی که س بۆ ده ست که وتنه وهی پاره که ی پاره ی تر خه رج ده کات به لام که سانی دئسۆز بۆ نه وهی نه م زیاتر خه رج نه کات و خۆی هیلاک نه کات نه م قسه یه ی بۆ ده که ن. یان بۆ ئیشیک که چاوه رانی خیر نه بی لئی

۹- شر بخۆ بی که سی خاوه نته:

که سی که هه ژار چنگی له شتیکی باش گیر بییت به لام سه یر ده که ی بۆ خۆشی دئی خۆی ده لئین: شر بخۆ نه مه خاوه نی نیه نه گه ر نا وا ده ستت نه ده که وت.

۱۰- شه ممه له مانگ برآ وه ره وه بۆ لام:

وهک گاته پیکردن که که سی که قه رز ب دات به که سی بۆ نه وهی بزانی نایداتی نه م قسه یه ده کات کابراش تیده گات که هه رگیز مانگ به بی پۆژی شه ممه نابییت یان کابرایه ک قه رزی کابرایه کی هه ژاری لایه و گاته ی پئ ده کات که نه یداته وه.

۱۱- شه ل و کویرم ده ست نا پاریزم:

ئهم په نده زۆر جار بو تۆله سه ندانه وهی خوینه که که سی بکوژ نازانری له کوئی یه خاوهن حه قیش بو ئارام کردنه وهی دئی هه رکه سی ده ست که وئی له خزمانی نه وان تۆله ی خوئی ده کاته وه یان له کاتی ناو بژیانیدا که سی که له ترسی گیانی خوئی و هه موو که سانی ناو بژیوانیش به شه رکهر ده زانی ده ست ده وه شیئی.

۱۲- شه ره که ی چوو ه و خیره که ی ماوه :

زۆر جار له که سا به تدا هه ندی که س له کاتی ته نگانه دا زۆر هه ول ده دات به لام که نیشه که ی که وته راستی و زانرا خپری باش ده کات پیی ده ئین : کاکه واز بینه له و نیشه نه ویش ده ئی : جا برام خو خیره که ی ماوه شه ره که ی چوو ه. واته چاوه رانی سوود وه رگرتنه و دنیا بوونه له بوونی به ره می.

۱۳- شه رکهر له کاتی شه ر ناشتیت له بیر بی :

زۆر جار که سانی هه ن که شه ر ده که ن هه رچی هه بی و نه بی له رووی به رام به ری ده دات به لام که سی به رام به ر زۆر ئاقلانه ده ئی : کاکه خو م دنیا هه ر وانابی من و تو هه ر شه ر که یان یان زۆر جار بو ژنان که شه ر ده که ن حسابی ناشتی نا که ن ته نها و ته نها نه و کاته یان له بیره . یان بوک و خه سو یان خزمان له گه ل یه کدا شه ر بکه ن.

۱۴- شه له باوانم کویره باوانم :

زۆر جار ئهم په نده ژنان به کاری دینن چونکه باوانی زۆر خوش ده ویت به هه موو که م و کورییه کیانه وه خوشه ویستی خویان بو درده بریت. تا نه وهی ریژی که سیکی که م نه ندام یان شیتیش

دهگری و و نیشان دههات که ته نهها خزمان و کهسانی خوئی هه موو شتیکه. یان پاشی لیقه هومان روو له کهسی باوان بکهی بو په نادان و یارمه تی دان .

١٥- شهرت هو هونیه شهرت کو کویه :

واته هه ندی کهس زور هه ول دههات به لام سهیر ده کهی هیچی به هیچی نه کردوو. به لام کهسیکی تر نه وهی کردوو یه تی با که میش بیته چونکه داها تیکی هه بوو خه لکی به چاکترو باشتر سهیری ده کهن.

١٦- شهریک بیته خیری منی تیدا بیته :

هه ندی کهس بو که یشتن به نامانجی خوئی مه بهستی نیه نه گهر شهر له ناو خیزانییک یان هوزیک روو بدات بو نه وهی خوئی بگات به و مه بهستی که خوئی هه یه تی. زور جار دوو بنه ماله شهر ده کهن هه ردووکیان واز له شتیکی دینن نه گهر شهر یان نه کردایه نه و کهسه شتیکی دهست کهه وتوو شهر نه بوایه دهستی نه ده کهوت.

١٧- شهرعی مار به دار :

نه مه بو کهسیکه نه گهر زورو کوته که نه بی ناسو لجنی نه گه ل به رام بهری زور جار دهست ده وه شینی و تا ناستی کوشتن. به لام کهسی ناقل ده لی : نه م کهسه سه ره پرۆیا نه نه بی دارت پی بی وه کو مارن. شهرعیان به دار ده کریته

١٨- شهریکی دزو ره فیتی قافلله یه :

هه ندی کەس کە دوورون و خۆیان بە خاوەن ماڵ دەزانن بە لام سهیر دهکە ی نه ژێروهه خۆی نه گەل ناهه زانی ناشنا کردوو به بۆ زیان گه یانندن به و مائه یان زۆر جار نه وهی تۆ به باشی نه زانی نه گه ئتایه سهیر دهکە ی زۆر به چاکه دهستی تیکه ئی دهستبران و تالانچیان کردوو. نه م په نه ده زۆر جار له ناو سیاسیاندا روو ده دات که زۆر جار پاسه وانه کانی نه یینی هه کانیان نه به نه ده ره وه. یان بۆ سه ره که وتن به سه ره دۆستاندا له رگه ی دۆستایه تی یه وه

۱۹- شهر له شیف نه ک له خه رمان :

پیش نه وهی ده ست بکه یت به مامه ئه یه هه موو حساب و کتایبکی نه گه ئدابکه به تایی هه تی مامه ئه ی جووتیاری چونکه نه وانه یه هه نگرتنی خه رمان به ره هه م باش بییت و خاوه نی زه وی گێچ هه ل بکات ، هه رمامه ئه یه نه وش یوه یه هه بییت، یان زۆر جار که سیکی خاوه ن پاره و ده ئه مه ند مامه ئه یه ک له گه ل که سیکی تر دده کات به لام که سه که گومانی په شیمان بوونه وهی ئی ده کریت بۆیه شاهید ده گری و ده ئییت؛ خۆت ده زانی من ئیستامامه ئه ده که م و شه رده که م نه ک له کۆتایی ، نه م په نه ده ده ئییت . بۆ دنیا بوونه نه مامه ئه که ی که ده یکات .

۲۰- شیر که پیر بوو ده بی به مه خسه ره ی ریوی :

هه ندی جار که سیکی نازاو خاوه ن ده سه لات له کاتی خۆیدا که م که س توانیویه تی گائته ی پی بکات به لام له کاتی پیری و بی ده سه لاتی که سانی خویری و ترسنوک گائته ی پی ده که ن که

دهم ده کاته وه ده ئی: ئای دنیا که چه ند سهیری شییری پیر ریوی گائتهی پی بکات. یان که سیکی ئازا که نه گیرئ به دیلی که سانی تر گائتهی پی بکه ن. یان که سیکی خاوه ن شه هاهمه ت گائتهی پی ده که ن که سیکی وه که داخ خواردن بو را بردووی نه وه که سه نه م په نده ده ئیت

۲۱- شوئی بی عاری ئی هه ئکیشاوه:

بو که سیکی که داوای شتیکی بکات و خاتری هیج که س نه گری ته نها قسه ی خوی نه بی قسه ی که س نه خوینیته وه و حساب بو که س نه کات که داوا ده که ی که سی بچی ده ئی: کاکه نه و حسابی بو فلان و فلان نه کرد بو من هه ر ناکا چونکه شوئی بی حه یایی هه ئکیشاوه. خوی یه که لایی کردوه ته وه بو وه رگرتنه وی مافی خوی

۲۲- شیوی زور کابان یان بی خویییه یان سویر خویییه:

نه گه ر ئیشیک کومه ئی بیکات که س ناگای له وی تر نه بی هه ر که سه به ئاره زووی خوی ئیش بکات کاتی ده زانن نه که به که ئک نایه به ئکو زیانی زوریشیان کردوه. جاران که که سی یان دوو یان سی ئنی هه بووایه ژنه کان له داخی یه که تری یان خویییان نه ده کرده چیشه ته که یان هه رسیکیان تییان ده کرد ناچار خراب ده بوو ده بووایه بریژرایه. بو بیسه ره و به ره بییه له ناو کومه ئدا

۲۳- شوان تا دانیشی گه له که ی دور ده که ویتته وه:

هه ندئ که س خاوه له جییه جئ کردنی فه رمانی سه رشانی کاتی ده زانئ زور دوا که وتوووه و ئیشه که ی له وانه یه بو نه کری یان

ناردنی كه سێك بۆ هه رمانێك ده ئێ: كاكه من تا دانیشم وهك
شوان وام گه له كه م دوردده كه و ئێته وه. دوا ده كه هوم واته پێویست
دهكات به گه رانه وه

۲۴ - **شیر نه گهر بتخوا په نا بۆ لانه ی رپوی مه به :**

كه سی ئازاو كه سی خاوه ن مال كه سی به ده ست ئازاری دای
باشتره له وه كه كه سیکی فیلباز كه په نات بدات چونكه له وانه یه
به پاره بتفرۆشی و زۆر به هه رزان له ده ستت بدات و ته سلیم به
دوژمنانت بکات. ئیره دا په نا بردنه یو كه سی ئازا نه ك كه سی
فیلباز و ده ست وه شین له پشته وه

۲۵ - **شه و قه لای میردانه :**

كوری ئازا له شه ودا ئه توانی تۆ له ی خوی له دوژمنانی بکاته وه
له به رئه وه رینگای دورو نزیك بۆ ئه و نیه له تۆ له سه ندنه وه. یان
هه ندی كه س بۆ زه فه ر هینان به دوژمن شه و هیرش ده كه نه
سه ری.

۲۶ - **شه مه یه و له ملی جو له كه دایه :**

هه ندی كه س خوی به موسلمان ده زانی به لام سه یر ده كه ی
ره فتاری جو له كه دهكات چونكه وا به ناوبانگه كه رۆژیکی هه فته
جه رتی جو له كه یه ئه و رۆژه ش رۆژی شه ممه یه. هه ر دینیك بیست
وهك دینی خوت ره فتار بکه ی باشتره نهك وهك دینی تر .

۲۷ - **شه رعم له گه ن مه لایه ته نها هاوارم بۆ لای خوایه :**

هه ندی جار زۆر مه لای به ریز له کاتێ كه شتی په یوه ندی به
خویانه وه بیست هه ندی نه رمی له بریاری راستیه کاندادا ده نوینن ،

که سه که ی نه زانی زوری براوه یان ناحه قیه دهئی من ته نها شهرعی
من و په نای من خوایه . لیڕه دا بو دادوهری خراپ و قازی خراپه

۲۸- شاران له عه زه تی به غا بوو که چی به غا ویرانه :

هه ندای که س له خوشی که سێ تر ده روات بو جیه کی تر به لام
سه یر ده کات نه ک وه ک جیی پیشتری نیه به ئگو له و جیگه یه
خراپتر بووه به لام نه به رئه وه ی چاری نه ماوه وه کو په شیمان
بوونه وه ی نه م قسه یه ده کات .

۲۹- شه یتان په له ی کرد چاویکی خوی کویر کرد :

داواکاری که سیک له سه ر که سیک یان کومه ئی بو ته واو کردنی
نیشیک به لام له وانه یه په له بکه ن زیانی هه بیته بویه داوا
ده که ن که په له نه کری شه یتان ده که ن به نموونه . له په له
کردندا

پیتی ﴿ع﴾ ۱۳ په نند

- ۱- عه شرت گلیره کاتی کولییره
- ۲- عه مری پیره مه پکی ماوه
- ۳- عیسا دینی خوی و موسا دینی خوی
- ۴- عه قتل که نه بی گیان له عه زابدایه
- ۵- عه قتی له نه ژنۆیدایه
- ۶- عالهم خه ریکی خله بوو خله ش خه ریکی بله بوو
- ۷- عاقل که ره بی که ره عاقل نابی
- ۸- عومری له ژووری شه سته و موروان له مل ده کات
- ۹- عه قتل به گه وره بی و بچوکی نییه
- ۱۰- عومری دریز شه رمی له که س نیه
- ۱۱- عالهم به جن پیکه نی جن به ناشه وان
- ۱۲- عه مه لی سسته و قسه ی دروسته
- ۱۳- عوزر له قه باعه ت خراپ تره

۱- عه شرهت گلیره کاتی کولیره:

هه ندی جار کیشه یه که روو ده دات که نه زانن کیشه ی تیایه و هه رکه س به ده وریا بپروات توشی زیان ده بییت که م که س خوی ده کات به خاوه نی به لام نه گهر دابهش کردنی خوراک و پاره بییت نه وه نه وه ی که چاوه پروان نه کرابییت ناماده ده بییت و قهره باغی دروست ده کات. زور جار له سهر "ته ماح" شه ریش روو ده دات

۲- عه مری پیره مه ریکی ماوه:

که سی که ته مه نی له هه فتا هه شتا سال زیاتر بییت و به رنامه ی دورو درییژ دابنی وه که نه وه ی بلنی نامری یان کیشه یه که دروست بییت نه وه پیره ببی به هوی چاره سهر نه کردنی و هه لگی رسانی ناشوبه و ناره حه تی. هه رچه نده داوا بکه ن کول نه دات که سی کی ناقل نه م په نده ی پی ده ئی بو نه وه ی وازی نی.

۳- عیسا دینی خوی و موسا دینی خوی:

نه م په نده بو یه کسانى مرۆقه کان به کار دیت بو نه وه ی ریز له یه کتر بگرن به رنامه ی یه کتر پوچه ل نه که نه وه ، هه رکه س به نازادی خوی بژی و دینی خوی پیاده بکات. یان بیزار بوونی کومه ئی خزم له یه که تری و به مه به ستی جیا بوونه وه هه رکه س خه ریکی کاری خوی بییت.

۴- عه قل که نه بی گیان له عه زابدا یه:

هه رکه سی بیر کردنه وه ی نه بوو بو چاره سه رکردنی کیشه کان نه ییتوانی نموری خوی به ری بکات دیاره به هیلاکا ده چیت زور جار

ئیشیک زۆر ناسانه به لام که سیک ماوهیه کی دوور و درێژ خوی
پیوه خهریک دهکات به هیلاکا دهچیت.

٥- عه قلی نه نه ژنۆیدایه :

نهم په نده بو که سانیکه که بریاری هه نه ددهن و نه یانه وئ
بیسه لئین که راست دهکن به لام که سی به رامبه ر بیر کردنه وه که ی
راسته و خو جیگه ی خوی دهگری. وهک گائته کردن به به رامبه ری
نهم په نده دهئ. زۆر جار بو گائته کردن به که سانی درێژ نهم
په نده دهئین

٦- عالهم خهریکی خله بوو خلهش خهریکی بله بوو :

که سیک هه یه هه موو که س ده یخه نه تین و زۆر به ناسانی
نه وه ی بیه وئ نه گه ئی دهکات به لام که سیک هه یه نه نه و
داماوتره به دبه خت تره که نهم نه توانی بیخه نه تین. نه گه
نه وه شدا گائته ی پی بکات

٧- عاقل کهر نه بی کهر عاقل نابی :

واته که سانی چاک نه وانیه خراپ بییت و بریاری هه نه بدات
به لام که سی بیر ته سکی خاوهن نه زموون نه تاوان هه رگیز چاک
نابی. هه موو کاتییک هه ز به وه دهکات خه ئکی نه کیشه و گپرو
گرفتدا بژین یان که سیک به رده وام بییت بو دووباره کردنه وه ی
هه نه کانی که نه ژینانی رۆژانه دا ده یکه ن

٨- عومری نه ژووری شهسته و موروان له مل دهکات :

نهمه بو نه و ژنه ته رپوش و ته ر پیرانه یه که نه ته مه نی
پیریدا لاسایی کچانی گه نج ده که نه وه و نه یانه وئ وهک نه وان

هه ئس و كهوت بكه ن. بۆ زۆر پیاوانیش كه رهفتاری منالان بكه ن
 نهم په ندهی به سه ردا ده ئین .

٩- عه قل به گه وره یی و بچوکی نبیه :

هه ندی جار بۆ چاره سه ر كردنی كیشه یه کی گه وره كه زۆر
 زه حمه ت چاره سه ر ده كری كه سیکی منال له ناو كو مه له كه
 قسه یه كه ده كات كه هه موو خه ئكه كه ده بیته پائپشتی و ده بیته
 هوی چاره سه ر كردن. یان زۆر جار گه وره پرس به منال ده كات كه
 ده زانن نه گه ر وا بكات توشی گرفت ده بیته .

١٠- عومری درێژ شه رمی له كه س نبیه :

زۆر جار كه سیکی ده ست بلاو داوا ی ئی ده كری كه ناگای له خه رج
 كردن بیته چونكه كی ده ئی ته مه نی درێژ نابیت نهم هه له ی
 له ده ست ناچیت بویه داوا ده كری كه زۆر به وریایی مامه له بكات.
 له گه ل سه روه تو و سامانه كه ی یان كه سیك بۆ پاشه رۆژی ئاخری
 ته مه نی پاشه كه وت ده كات.

١١- عاله م به جن پیکه نی جن به ناشه وان :

هه ندی كه س هه یه خوی ناشیرینه و هه موو كه س گائته ی پی ده كات
 تا نه وه ی ناشیرینی ده نگی داوه ته وه له ناكاو كه سیك دیت نه مه یس
 قاقای ده كیشی به نه و پیده كه نی كا براش بۆ پیکه نین ده ئی : ده
 فه رموو دنیا به جن پی كه نی جنیش به من. وهك پیناخوش بوون نهم
 قسه یه ده كات تا زیاتر گائته ی پی نه كات

۱۲- عه مه لی سسته و قسه ی دروسته :

هه ندی که س له وانیه نه توانن کار بکه ن وه کو پێویست بژۆی
ژیانیان به پێوه بهرن به لام عه قلیان ئیش ده کات و زۆر به ناسانی
نه توانن داها تیان پهیدا بکه ن به تایبه تی عه قلی بازرگانی.

۱۳- عوزر له قه باعه ت خراپ تره :

ئه م په نده وا باس ده کری که کاتی خۆی هارونه ره شید برای
بائۆل بووه، بائۆل ئه مه ی پێ و تووه به لام هارون توپه بووه و
وتوو یه تی شتی وا نابێ بائۆل قسه ناکات تاکو رۆژی که سیکی
زۆر تاوانبار ده بن بۆ لای هارون وهارون له سه رای کۆشکیا خۆی
وژنی پیاسه ده که ن بائۆل به کابرا ده ئی: که بر دینیان هه ول
بده ده ستی بده له رانی ژنه که ی به هه ر جوړی بی کابرا قسه ی
بائۆل جیبه جی ده کات و ژنه هاوار ده کات هارون ده ئی: به کابرا
وه لاهی له سه ر تاوانه که ت ه یچت پێ نه کری ئه بی له سه ر ئه م
ئیشه ت تو ته می بکرییت له و کاته دا بائۆل دیت و په نده که
ده ئی: هارون تی ده گا به رنامه ی بائۆله کابرا ده به خشی به
کورتی واته بۆ چاره سه رکردنی تاوانیک به لام شتیکی نه خوازاو
رووبدا و تاوانه که له به رشته که بیر بجیته وه. گرفت ی زیاتر بیت

پیتی ﴿غ﴾ ٧ په ند

- ١- غه م مه خو خوا گه وره یه
- ٢- غه ییری خودا پشت به که س مه به سته
- ٣- غه ریب هه وائ پرسی جی گه ومه کان
- ٤- غه زو به زئی چه وره
- ٥- غیره ت سه گ بتخوا
- ٦- غولامی خوئی چاک نه ناس.
- ٧- غه زه ب یه ک و کوته ک دوو

*****

۱- غه م مه خو خوا گه وره یه :

هه ندی کەس وا بیر ده کاته وه نه گهر هه ندی نیش هه یه نه یکات
 وا ده زانی له برسانا ده مریت به لام که سیکی تر بو هاندانی
 داوی لی ده کات که پشت به خوای گه وره به ستیت. وانه زانی
 بزئیوی ژیان هه ره مه یه یان کیشه یه کی شه ریه خه ی ده گری و زور
 خومیه تی چاره سه ره نه کریت به لاه که سی خاوه ن نه زموو نه م
 په نده ی پی ده ئیت بو نارام کردنه وه ی

۲- غه یری خودا پشت به کهس مه به سته :

باوه ر بوون به خودا وه ره روو له نه وه کردن چونکه له وانه یه
 نه وه ی تو پشتی پی ده به سته زور به ناسانی به رگه ی هه یج
 نه گری و نه ویش نیج تاجی تو بیت به لام خوای گه وره بی نیازه
 له هه موو داوا کاریه ک و پیویستی هه ک خو ی خاوه نی
 ده سه لاته. چاره را نه به که ناتاجی بکه ویت ته تو ، هه رکه سی ک
 چاکه یه کت له گه ئدا بکات چاوه پروان ده که ی که چاکه که ی
 بده یته وه یان بیداته وه به چاوتا. نه م په نده ده گوتریت بو
 باوه ر بوون به خودا خو ت

۳- غه ریب هه واول پرسی جی گه ومه کان :

هه رکه س له ئیمه نه گهر که وتیته جیگه یه کی ناشاره زا
 پرسیا ری کردوه له چه ند که سی نایا نه م جیگه یه نارامه یان
 شوینی پشوو کردنی لی یه یان نا بو دنیا بوون له بونی جیگه ی
 نارامو چاک

۴- غه زو به زئی چه و ره :

واته شوینیکی باش و چاک که به دئی نه و که سه نه م په نده
 غه ز به واتای غه زینه دیت که غه زینه ش شوینی پاره یه . به ز
 واته چه و بویه زور جار که سانیك هه پر سیاری ئی ده که ی
 نه ئی شوینه که ت چونه ده ئی : هه ر غه زو به زه ، یان زور جار بو
 هینانی ژنی قه نه و و دوئه مه ند که که سئ بیه ئی .

۵- غیرهت سه گ بتخوا :

هاندانی که سیکه که زور بترسی به لام دان به خو دا ده گری و
 نو مه ی خو ی ده کات شی ر ئاسا هه ئمه ت ده دات و ئیشه که ده کات .
 یان هاندانی که سیکه بو تۆله سه ندنه وه .

۶- غولامی خو ی چاک نه ناسی :

هه ندی که س باسی به رده ستی کابرایه ک ده کات کابراش نه زانی
 که به رده سه ته که ی زور زور چاک و پاکه بویه هیج چاوه پروانی
 خرا په ی ئی ناکات و قه ناعه ت به که س ناکات به خرا په باسی
 بکات زور جار که سانی گه و ره بو منال به کاری دینن تا باشتر بیت
 وه ک ته می کردن .

۷- غه زه ب یه ک و کوته ک دوو :

نه گه ر ئیشئ به ریگه یه ک چاره سه ر نه کرا ریگه ی تر هه یه
 دیاره مه سه له ی دینی به گفتوگویی ه نه گه ر به گفتوگو چاره سه ر
 نه کرا ریگه ی دووه م کوته ک و شه قه . و باس ده که ن نه م په نده
 بو که سیك باس کراوه به لام گائته ی ئی هاتوووه رۆژی ئیشیکی
 نه بی به لام نه م ری ناکه وئ به قسه ی خو ش و گفتوگو به رام به ر

٢٧١٥ كوردى

مامۆستابه كر كانى هه مزه بى

دهنه و ئىته دارىك و ده ئى ئىشه كه نه كهى يان بهم ئىسه سه رو
گوئلاكت بشكىنم.. كابر اش ئىشه كه ده كات ، كهسى به رام بهر
نهم په نده ده ئىت

بیستی ﴿ف﴾ ۱۹ په ند

- ۱- فه قیانه سپی سه ئته بابر دوو
- ۲- فیکه ی خو ی نه ناسی
- ۳- فیکه به بی لیو ناکری
- ۴- فو له ناگر که ی سمیلت نه سوتی
- ۵- فول مواسه فاته سه یری ناوی
- ۶- فرستاده هیچی له سه ر نه ماوه..
- ۷- فرۆشن چاکتره له خواستن
- ۸- فیڕکه ران فیڕیان مه که فیڕت کردن تیڕیان که
- ۹- فیئل له ژیر سه ری گای پیردایه
- ۱۰- فییری رۆین به ر له را کردن
- ۱۱- فییری مه له م کرد نه یه وی بهمخنیئی
- ۱۲- فییل به فییل تر نه که وی
- ۱۳- فوبکه گوپت چیت پی ده کری.
- ۱۴- فو له دو ناکات.
- ۱۵- فه رشی مه یینه تی بو من را خراوه
- ۱۶- فه قیری راستگو شه ریکی ده و له مه ند
- ۱۷- فه رقی گونی خو ی وگیزه ر ناکات
- ۱۸- فه خر ناچیته قه بره وه
- ۱۹- فه خر کردن به ره ی ناو دراوه

١- فه قیانه سپی سه ئته بابردوو:

هه ندی کهس له خۆبادان ناکه وی نه گه رچی هه یچی پئی ناکری و ناشتوانی خزمه تی دوو میوان بکات به لام له مائی خه ئکا خوی با نه داو خۆشی هه ئده کیشی. نه و که سه ی دهیناسی به م په نده به خه ئکه ده ناسینی تا بزانی هه یج نی یه

٢- فیکه ی خوی نه ناسی:

هه ندی کهس که له کۆمه ئیکا داده نیشی قسه یه که ده کری توپه نابی به لام که سیکی تر که نه و قسه یه ده کات ده ست به جی هه ئده چنی و هه ندی جاریش ده یکات به شه ر که پرس یاری ئی ده که ن خۆ فالانه که سیش قسه ی کرد به لام ده ئی من ده زانم چی گوتوو هه فیکه ی خۆم ده ناسم.

٣- فیکه به بی ئیو ناکری:

هه ندی کهس نه یه وی ئیشیک به که سی بکات به لام که سه که ناتوانی جی به جی بکات زۆر جار له سه ر کیشی نه بوونی پاره و داواکاری نه و که سه به لام بوی ناکری یان زۆر جار بو هینانی ژنییک داوا له چه ند کهس ده کری بۆ یان ناکری به لام داوا له که سی ده که ن نه که هه ر بوئی جیبه جی ناکری به ئکو له گه ئ مائی باوکی که چه که ش ری ناکه وی.

٤- فوله ناگر که ی سمیلت نه سوتی:

هه ندی جار که سییک بو نه وه ی خه ئکی بزانی که هه یه به لام به شاداری له چاک کردن یان سه لاهه تی دوو کهس ده کات هه ندی جار زیانی پئی ده گا به لام له به ر نه وه ی مه به ستی چاکه یه گوئی

ناداتی و نه ئی : نه گهر بته وئ فو له ناگر که ی نه بی چاوه روانی
 سمیل سوتانیش بکه ی. لیهدا زیان گه یانان به خوت له پیناو
 چاره سه ر کردنی کی شه یه ک له پیناو سه ر که وتندا بو گه یانانی
 دوولایه ن

۵- فول مواسه فاته سهیری ناوی:

نهم په نده بو شتیگه که خاوه نی هیج عه بیی تییدا شک
 نه بات یان بو که سیکی خاوه ن نه زموون که سیکی به توانایه
 یان زور جار بو داوا کردنی ژن که هه وائی چو نیه تی ده پرسریت
 ده ئین: پیویست ناکات باسی بکه ی فول مواسه فاته واته له
 هه موو پروویگه وه چاکه .

۶- فرستاده هیچی له سه ر نه ماوه :

جی به جی کردنی هه ر داوا کاریه ک بو چاک بوون و ناشته وای
 نیوان دوو کهس یان هه ندی کهس نه مه نده سه ردانی خزمانی
 ده کات و به سه ر یان ده کاته وه که پرسیار ده کهن فلانه کهس
 چونه ده ئین: وه لاهی هیچی له سه ر نه ماوه نه مه نده چاکه . له
 سه ردان کرد نماندا .

۷- فرۆشتن چاکتره له خواستن:

کهسانیک هه یه نایانه وئ که داوا له کهسیک بکه ن بو هیج
 شتی چونکه نه زانن خواستن و به خشینى هه ندی جار وهک
 له پروودامان وایه به لام فرۆشتن و کرینی زور به رهواتر ده زانی
 بو ده سته وتنی شتیگ که پیویستی پییه تی.

۸- **فیڕکه ران فیڕیان مه که فیڕت کردن تیڕیان که :**

زۆر جار هه ندی که س وه که خوشه ویستی یارمه تی هه ندی که س هه دات به لام به هه ر هۆیه که بی ت لی ی ده گری ته وه و پاشان کابراش فیڕ بوو بو دئه وایی و بیگه نین و ناشت بوونه وه دینه لای کابراو ده ئی که سه که م فیڕت کردین تیڕمان که . واته من تو م خوش ده وی له خو تم جیا مه که ره وه . ده ستی یارمه تیت با در یژ بیت بو م وه کو جار ان ، یان به پیچه وانه وه ده بی ته کیشه و گرفت بو ی که سیکی ژیر بو ناگادار کردنه وه یان دئه وایی نه م په نده ده ئیت

۹- **فیئل له ژیر سه ری گای پیردایه :**

هه ندی جار کو مه ئی ک به ده ستی پیلان گیڕانه وه گیر ده خو ن به لام سه یر ده که ن که سیان نه وه نیه که نه و فیلان نه بکات ده گه ری ن و پر سیار ده که ن سه یر ده که ن که سیکی به ته مه ن و خاوه ن نه زموون به رنامه ی تو نه سه نده وه و پلان بو خزمان و نه وه کانی داده نی ت . مه رج نیه که سه که ش زۆر به ته مه ن بی ت له وانه یه که سه که له نه زمونی سیاسیشدا و تیکه لاوی خه لکه وه فیڕی پلان و ریگه دانان بوو بی ت .

۱۰- **فیڕی روین بهر له راکردن :**

هه ندی که س ده یه وی له پر یکا بگات به و که سانه ی که له وه له پیشترن به لام که ده ست پی ده کات یه که سه ر تووشی کیشه یه که ده بی ، نه یه وی دووباره ده ست پی بکاته وه ، که سی ک که دوسته یه تی نایه وی هه له که دووباره بی ته وه و

تووشی تیڤشان بیټ گوی ده گری و ده ئی: فییری رۆیشتن به نهوجا رابکه. با ملت نه شکئی. تی بگه لییم.

۱۱- فییری مه له م کرد نه یه وی بمخنکیئی:

هه ندی کهس هیج شارهزا نیه له بواری بازرگانی یان سیاسی یان هه ر شتیکی تر که سیکی دئسۆز له بهر هه ر هویه ک بیټ هاوکاری ده کات به لام سهیر ده که ی که فییر بوو ئیتر نه یه وی نه م دۆسته ی بخات هه رچه نده هاواری ئی ده کات کاکا خۆم من پیاوه تیم کرد بی سووده. زۆرجار ده بیته مایه ی خوین رژانندن ودل نیشان

۱۲- فییل به فییل تر نه که وی:

فییل گیانداریکه و زۆر گه وره یه و کیشیشی زۆره له وانه یه هیج گیانداریکی وشکایی نه بیټ هینده ی نه و کیشی هه بیټ له بهر گه وره یی هیج گیاندارئی چاری ناکات ، زۆرجار که سی دوه ئه مه ند و نازا په ییدا ده بی سهیر ده که ی حساب بو کهس ناکات به لام که سیکی دوه ئه مه ند تر و نازاتر له و که سه ده بیته کیشه یان کابرای پیشتر ده خات هه رچه نده چاوه پروان نه ده کرا به لام که کهوت که سانی ناسایی یان دونیا دیده کان ، ده ئین: برام فییل به فییل نه که ویټ.

۱۳- فو بکه گوپت چیت پی ده کری:

که سییک وهک هه ره شه له که سیکی تر ده ئی کاکه بو ئوتت لیمان کردوو نه گه ر لیمان زویری چیت له ده ست دیت بیکه. یان هه ندی جار که پرسیار له که سی ده کری رقی له که سی تر هه ستاوه

که سه که ی تر وه ک گائته پئی کردن ده ئی چی پئی ده کړئ مه گه رفو بگاته گپی و نه وه زیاتر ناتوانی هیج بکات.

١٤- فوله دؤ ناکات:

هه ندئ کس که توپه ده بن ئاگیان له خویان نیه نه وه ی به سه ریا نا بیئت ده یکه ن و ده یلین ، زور جار که که سانیک نه یان ناسن نه زانن چونه چی ده کات یه کسه ریا ن کومه نه که جئ دیلن یان زور جار وه ک دست پیشخه ری داوا ده که ن که ئارام بگړئ له کیشه کان.

١٥- فهرشی مهینه تی بؤ من راخراوه:

هه ندئ کس نه زانی که دا هاتوی چونه به ده ست مال و مناله وه بویه پیش روودانی کاره ساته کان ئاگاداری خزمان ده کات یان هه ندئ کس له بهر هه ژاری ونه بوونی و باری ئابووری ئهم په نده ی له سه ر زاره و ده ئی من خوم ده زانم که چه نده داماو م به ده ختم فهرشی مهینه تی له ژیا ندا بؤ من داخراوه . بؤ بی ئومید بوونه له ژیا ندا

١٦- فه قیری "هه ژار" راستگو شه ریکی ده و ئه مه ند:

هه ندئ کس هه یه هه ژاره به لام هه ژاریکی صابر و به قه ناعه ت و حه ساد هت به که س نابات و نه مه نده راستگو یه و ده ست پاکه هه موو که س حه ز ده کات که ئیشی پئی بکات و یارمه تی بدات چونکه نه گه ر له برسا به ر ئی به رنامه ی نیه که یه ک دیناری که س بخوات ئهم کرداره جوانانه ی وا ده کات که زور

زۆر به روسووری و سه به رزی بژی. له ناو خه ئکیشدا وهک که سی
چاک و پاک باسی دهکهن

١٧- فه رقی گونی و گیزهر ناکات :

ئه مه نده که سیکی گیل و داماو و خوش باوهره هه رکه س قسه ی
بو بکات نه و به راستی تیدهگا و زۆر جار نه که ویته ناو کیشه وه
له بهر دل فه قیری و خوش باوهری.

١٨- فه خر ناجیته قه به ره وه :

هه ندی جار که سانیك هه یه خویان هه ئده نیین و خویان و نیشان
ده دن که هه رگیز نه هه له دهکهن و نه پیویستیان به که س
هه یه له ناکاو زۆر داماو هه ژار ده بن نهک پیویستیان به که س
نیه به لکو دهستی خه ئکیش ماچ دهکهن بو نه وهی هاوکاریان
بکات تا دهگاته نه و باوهری لوت به رزی وبی نه قلی بوو و
هاته وه ریگه ی. که سانی دژی یان دوستیشی نه م په نده ی وهک
ته شه ر لیدان لی ده دن

١٩- فه خر کردن به ره ی ناو دراوه :

هه ندی که س که فه خر دهکات و خوی با ده دا وا ده زانی خوی
هیچی به سه ر نایه به لام سه یر ده که ی زۆر ویرانه وهک به ره ی ناو
دراو وایه که که س هزی لی ناکاو له رووشی نایه بیباته
... مائه وه

پیتی ﴿ق﴾ ۲۶ په نند

- ۱- قه دری ددان وا به لیوهوه
- ۲- قه رزار قه رزاری خۆنه کوشتووه
- ۳- قه دری زیڕ لای زه ره ننگه ره
- ۴- قسه ناچیتته ناو گیرفانه وه
- ۵- قسه پاش حهوت کیو نه گاته وه خیو
- ۶- قه یسه ری لی بووه به کونه مشك
- ۷- قسه ی نه و و تری که رم له لایه که
- ۸- قه رزانگ به دوو سه ری ده کات
- ۹- قه وم قیبله یه هه موو کات
- ۱۰- قه ومی ژنان به ره به ره قه ومی پیاوان دهره دهره
- ۱۱- قه لا بروخی ناساری دیاره
- ۱۲- قه ولی رهش وسپی له بواردا دهرده که ویت
- ۱۳- قه زای کهس له کهس ناکه وی
- ۱۴- قسه بیبیژه بیگیژه بی وئژه
- ۱۵- قسه بیان له شیت بیان له منال
- ۱۶- قسه ی وهك نه خشی به رده
- ۱۷- قفل بو پیاوی به حه یایه
- ۱۸- قهنگلاشکه له خوی به شکه
- ۱۹- قیری که وای سپیه
- ۲۰- قیاسی که شک له مه شکه یدایه
- ۲۱- قه وراوی دونیای به قونا پرژاوه

٢٢- قور به سه ر نه وهى فيرعه ون پيى بلى كافر

٢٣- قفلى له ده مى خوى داوه

٢٤- قسه ت له ده مدا با به شه كر بيت

٢٥- قسه ي پياو له سه نه د گه وره تره

٢٦- قسه ي خوله باسى به لى له ناوبرد

*****

۱- قه درى ددان وا به لیوهوه:

هه ندى كەس له خۆبایى ده بى قه درى خزمانى ناگرى ، حساب ناكات كه خزمانى هه ن یان نین به لام كهسى دئسۆز بۆ به ناگا هیئانى و وریاكر د نه وهى پى ده ئى : خزمان بونیان سه ره ربه رزیه به لام به گوئى كهس ناكات تا نه كه ویته چا ئه وه نه و جار ده زانی ت خزمان له و چا كتر و با شترن بویه ده بنه په نایه بوى .

۲- قه رزار قه رزارى خۆ نه كوشتووه :

هه ندى جار قه رزه ره زۆر په له ده كات له قه رزار قه رزارىش هه یه تی به لام له لای خۆى نیه یان ماییاته یان كه ل و په ئى دوكانه بۆ نه وهى بزانی كه پاره كهى نه وهى به زیاده وه هه یه ناگا دارى ده كات ده ئى : خۆ قه رزار قه رزارى نه كوشتووه په له ت چیه نه گه ر چا وه پروان ده كهى ما وه یه كى تر ده ت ده مه وه نه گه ر نا وه ره با یى پاره كه ت ماییات به ره . بۆ زه یئان له دا وا كاری یه كهى بۆ دنیایا بۆن

۳- قه درى زێر لای زه ره نگره :

هه ندى كەس هه یه شه ره زایى له شتێك نیه زۆر به كه م سه یرى ده كات ، هه ندى جار نرخیكى زۆر كه م ده دات یان هه ره ه یچ نرخی نادات كا برای خا وه ئى ده ئى : نه مه خاوردنى تۆ نیه كهسى خۆى نه یناسى و نه زانى با یى چه نده له و كاته دا كه سێك دیت كه زۆر تامه زرویه تی به نرخیكى باش ده یكړى كا برای فرۆشیا ر ده ئى : كا كى خۆم تۆ نا زانى نه و ما ئه چیه نه وهى سه ندى نه زانى با یى چه نده . یان ریزگرتنى كهسى چا ك چ ئن چ پیا و له كاتى خۆیدا .

هه ندی جار که سائی به خراپ باسی نه و که سه ده که ن به لام که سئی شاره زا نه هه موو لایه نه کانی ژیانیان ده ئی: برا نازانی نه وانه چه نده چاکن قه دری زیر نه لای زه ره نگه ره.

۴- قسه ناچیتته ناو گیرفانه وه:

هه ندی که س به ئین ده دات به س به ئینی درۆ و هیج تیا به سه ره نه بوو به لام کابرای به رام بهر باوه ر ناکات و ده ئی: با بلئی خوقسه ناچیتته گیرفانه وه جیگه بگری واته با هه ر بو خوی بلئی، یان که سیك مائیکی هه یه ده یفرۆشی و پیویستی زوری به پاره یه به لام که سیك دیت به قسه لیی بگری ده ئی: کاکي خۆم من پارهم پیویسته نه ک قسه.

۵- قسه پاش جهوت کیو نه گاته وه خیو:

زۆر جار که سئی قسه ده کات وا ده زانی نه م نه ئینی به پاریزراوه به لام سه یر ده کات که سه که زۆر دووره نه قلی ناییری که نه وه ی به وی وتوو به گاته وه پئی.. نه گه ل بینینی یان مامه له کردن نه گه ل نه و که سه هه موو قسه کانی ده داته وه به ناوچاویاو ده ئی: قسه پاش جهوت کیو گه یشته وه خیو.

۶- قه یسه ری لی بووه به کونه مشک:

هه ندی جار که سیك تاوانیك ده کات به لام چاوه روانی نه وه نیه تو له ی لی بگریته وه، سه یر ده که ی نه مه نده دوژمه نه که ی به هیزه ناتوانی ت خوی لی بشاریته وه نه چیتته هه ر شوینیك جیگای نابیته وه و ده زانی کونه مشکه و یه که سه ره ده یگرن یان ترسانی زۆر نه کاره ساتییکی چاوه روانه کراو

۷- قسه ی نه و تپری که رم له لایه که :

زۆر جار که سیك توره نه بی له به ئین دانی که سیك بو چاره سه ر کردنی کیشه یه که به لام کۆل ناده ن ده ئین هه ر نه و سه یر ده که ن قسه که ی هیج نیه کابرا ده ئی: من نه م گوت قسه ی نه و تپری که ره . یان هه ره شه کردنی که سیکی تر سنۆک له که سیکی ئازا یان پیاویک که حساب بو ژنه که ی نه کات یان ژنه که بو پیاوه که ی نه کات.

۸- قرژانگ به دوو سه ر پری ده کات :

که سانیک هه ن بی بارن خویان وا نیشان نه دهن که دوستان به لام سه یر ده که ی له گه ل نه یاره کانتا تیکه لاویان هه یه واته له هه ردوو لا بو خوی نه خوات یان زۆر جار بوک به خه سو ده ئی، نه م خه سو مه وه کو قرژانگه به پیچه وانه وه زۆر جار خه سوو به بوکه که ی ده ئی. بوکه سانی دوو روو به کار دیت

۹- قه وم قیبله یه هه موو کات :

زۆر جار به هوی کیشه یه که ی بچوکه وه زۆر له خزمان که کیشه یه که رووی تیکردن یه که سه ر ده بنه په نا بو یه کترو پشتی یه کتر ده گرن وه که نه وه ی ناشت بووبیتته وه نه م په نده ده ئین: یان که سانی تر بویان ده ئی.

۱۰- قه ومی ژنان به ره به ره قه ومی پیاوان ده ره ده ره :

زۆر جار هه ندی ژن خزمه تی خزمانی خوی ده کات به لام خزمی پیاوانی له لا سوکه پیاوه که ش یان هه ست ناکات یان هه ست

دهکات به لام ناویرئ قسه بکات که سئ بۆ توانج به پیاوه که ده لئ برا من و تۆ ئامۆزای یه کین فلانه که س ئامۆزا ژنی ژنه که ته بۆ هاتوچووی من ناکه ی، ده ی قهومی ژنان به ره به ره بۆ ئه وه ی پئی بلی که تۆ دزراوی و ئاگات له خۆت بی. زۆر جار بۆ پیاوان

۱۱- قه لا بروخی ئاساری دیاره :

که سیك که بنه مائه بییت و کاتی خوی خه ئکی له په نایان ئاسوده بییت به لام به هوئی شه قی زه مانه وه ته خت و تارا جیان نه ماوه نه گهر ماشبئ که سیکه که که س گوئی ی لی ناگری به لام سه یر ده که ی له ته نگانه دا ئه و که سه ده وری پیاوه تی و په ناگه ی ده بیینی. ده ی سه امینی که زه مانه یارمه تی نه داوه تاک و نیستا

۱۲- قولی رهش و سپی له بواردا درده که ویت :

هه ندئ که س زۆر باسی پیاوه تی ده کات و لافی پیاوه تی لی دهدا به لام که که و ته ته نگانه سه یر ده که ی زۆر داماو و ده سته پاچه یه به پیچه وانه وه که سیکی هیمن و له سه ره خو له ته نگانه دا زۆر نازایانه شوین ده ستی دیاره. یان هه ره شه کردنی دوو که س له یه کترو پئی ده لئ: ئه زانم تۆ چیت و چی نیت به لام قولی رهش و سپی له بواردا درده که ویت.

۱۳- قه زای که س له که س ناکه وئ :

هه ره که سئ خرا په بکات و ئیشی به دنناوی و به دکاری بییت هه موو ئه و نه هه مه تیانه ی که یه خه ی ده گری ئه بی خوی باجی بدات یان هه ندئ جار که سیك خوشه ویستی ده مرئ زۆر ده گری که

قه زای له و بکه و تایه بو دل خوشی که سیکی تر ده لئی قه زای که س
له که س ناکه وئی.

۱۴- قسه بیبیژه بیگیژه بی ویژه:

هه رگیز له خۆته وه قسه مه که چونکه قسه کردن زۆر جار ده بیته
هوی نه وهی که تو توشته ده کات له وانه یه تو به باشی بزانی
به لام هه موو کومه نه که له ده ورتن به باشی نازانن و له وانه یه
رووی قسه ت له که سی بی و له رووتا بوه ستی. تا دنیایه بی له
نه نجای قسه که ت مه یلی

۱۵- قسه یان له شیت یان له منال:

زۆر جار کومه لئی نه یانه وئی بریاری بدن به لام که سیکی منالتر
له هه موویان بریاری نه دا له دئی هه موویان په سه نده یان
شیتیک قسه یه که ده کات پاش ماوه یه که دیته دی. وه که پیشینی

۱۶- قسه ی وه که نه خشی به رده:

هه ندی قسه نه که ن قسه که یان نه مه نده جوانه که ده بیته
هوی چاره کردنی کیشه کان زۆر جار هه تا هه تایه به هوی
قسه ی نه و پیاوه وه کیشه کان سه ره له ناده نه وه. یان
هه ندی که س راست ده لئین و به قسه کردنی راست کیشه که
نامینی.

۱۷- قفل بو پیاوی به حه یایه:

هه ندی جار که سی خراپ که نه چی دزیه که ده کات سه یر ده که ی
سن و چوار قفل دراوه له ده رگا کان یه که یه که گشتی شکاندوو ه.
به لام که سی چاک و پاک نه گه ر ده رگا که له سه ر پشت بی زۆر به

هێمنی دایده خات و به نه مانه ته وه سهیری مانه که ی ناکات یان ناگاداری خواوهنی دهکات یان که سیکی تر که له وه مانه یه له ترسی دزین ده رچی.

١٨- فنگلآشکه له خووی به شکه :

له ناو کۆمه ئیکا باس له شتی دهکری سهیر دهکهی که سیکی ده بیاته سهر خووی و کۆمه له که تیک دهدات و کیشه دروست دهکات که سیکیش بوئه وهی به ناراسته و خوویی بلی: تو تاوانباری نه م په ندهی پی ده ئی.. یان زورجار که سیکی قسه دهکات به لام به رامبهری به هه له ئیکدانه وهی بو دهکات.

١٩- قیری که وای سپیه :

قیر رهنگی ره شه و که واکه ش سپی واته نه گهر پی وهی بی ئینا بیته وه ئیشی بیته وه جیگه که ی هه ر زهردو دیاره. واته هه ندی که س خویمان هه ئسپاردوو به که سی پاکداو زورجار ده ری دهکات به لام سهیر دهکات پاش ده رکردنی ناسه واری خرا په کاریه کانی دیاره.

٢٠- قیاسی که شک له مه شکه یدایه :

نه گهر داها تات هه یه نه توانی پاشه که وت بکه ی ، چاکه و پیاوه تی بکه ی به لام نه گهر نه بی ناچاری له زور کار چاوان بنوقینی خوشت که ر که ی.

٢١- قوراوی دونیای به قونا پرژاوه :

هه ندی که س تووشی کیشه ده بی ت به لام هه یج گو ی ناداتی و به سهر خویدا ناهینی که س هه ست ناکات که کیشه ی هه یه زور

به سوک سهیری کیشه کان دهکات بویه له ناو خه لکدا له جیات
 نه وهی بلین: کارامه یه یان زیره که ده لئین: هه موو دهو ریکی دیوه و
 قورواوی دونیا به قونیا پڑاوه، بویه گوئ نادا به هیج له گه ل
 نه وه شدا که سیك که هیچی به سه ر نه هاتب سهر ده که ی بو
 بچوک ترین شت ده شه ژئی و که ده لئین: توبو وای نه وه فالانه
 که سه وهک توده لئ من وهک نه ونیم نه وه قورواوی دنیا به قونیا
 پڑاوه گوئ ناداتی.

۲۲- قور به سه ر نه وهی فیرعه ون پیی بلن کافر:

نه وهی که سیکی خراپ بلن من باشم و خوم به باشتر ده زمانم
 به خوا فالانه که سه زور خراپه من له کاتی دزی و تالانیدا که می
 رهحم نه کهم به لام نه وه هه ر گوئ ناداتی. که سی راست گو و پاک
 نه م ووتیه ده لیت

۲۳- ققلى له ده می خو ی داوه:

که سیك که بریاریکی به ده سه ته به لام هیج قسه ناکات و که سه
 سو دی لی نابینن له بریارداندا. یان که سیك نه یینییه کی له ژیر
 ده ستایه هه ول دده دن پیی ده رخنه به لام سو دی نیه ، زور جار
 که سانیک هه ن بو نه وهی که سه سو دیان لی وه رنه گری نه یینی
 سه نه تیان نادرکینن. واته چاوه ران نه کردن له دزینی نه یینی له
 که سهی دونیا دیدهو خاوه ن نه زموون

۲۴- قسه ت له ده مدا با به شه کر بییت:

که سیك ده یه ویت قسه به که سیك ببری به لام راسته و خو نالی
 و سه به با من قسه بکه م نه م په نده ده لئ ، کابرا نه زانی داوی

مۆته تی قسه کردن دهکات چاوه پروانی ئەم دهکات بو ئه وهی قسه بکات.

٢٥- قسه ی پیاو له سه نه د گه وره تره :

زۆر جار که سانی هه یه که قسه نه که ن زۆر زۆر به راستی و به به ئینه وه ده یکه ن هه ندی جار له فرۆشتنی مۆک کر یار نه ترسی په شیمان بیته وه به لام کابرا ده ئی: من قسه م کردوو ه مه گه ر مردن پی م بگۆری ئه و به ئینه م داوه خاوه ن (وه عدم).

٢٦- قسه ی خوله باسی به ی له ناو برد :

هه ندی جار که سی ک ئی شیکی خراپ ده کات و ده بیته به قسه وباس له هه موو جیگه یه ک به لام له نا کاو که سیکی تر ئی شیکی زۆر خراپ تره قی زه ون ده کات که ئەم له چاویا زۆر باشه باسی ئەم نا کرئ باسی ئەو دیته ناوه وه.

پیتی ﴿ك﴾ ٦٥ پهنه

- ١- كا هي خۆت نه بوو كادان هي خۆت بوو
- ٢- كار نه كارترازاوه هه وئت بی سوڤه.
- ٣- كاسه كه پر بوو لیی دهرژی
- ٤- كائەك كه گه یی نه گهر لیی نه كه یته وه نه گه نی
- ٥- كه ره هشتی برد نۆش نه بات
- ٦- كاری زل به بچوك مه سپیره
- ٧- كائەك به نه ژنۆ نه شكینی
- ٨- كاسه ی پر ناشتی مائه
- ٩- كاغهزی سپی نه خوینیته وه
- ١٠- كه چه ئ چه سن چه سن كه چه ئ
- ١١- كای كوئن به با مه كه
- ١٢- كاسه كه پر بوو واز بینه
- ١٣- كه ری به قائل ناكه ویتته چال
- ١٤- كه كهس نه ییوستم شوو ده كه م به تو
- ١٥- كه ناتوانی بزیی بوچی كه ئ نه گری
- ١٦- كه چوویتته شاری كویران ده ست بگره به چاوانته وه
- ١٧- كه شیر ده وه شیینی قه ئغانت پیووسته
- ١٨- كوئه وهی وایه چارناكریت
- ١٩- كه ره نه توپی و شایی سه گانه.
- ٢٠- كه ره به سته نه خه م ره سته
- ٢١- كه ره كه ی جارانه و كورتانه كه ی گۆراوه

- ۲۲- که ره به کاروانی قه ئه و نابی
- ۲۳- که ره به جو بتۆپی ئه و شاهیده
- ۲۴- که و ئه و که وهیه به رامبه ره به که و بخوینی
- ۲۵- که ره چیه تی له نوقل و نه بات
- ۲۶- که ره کوڤ و بارسوک
- ۲۷- که ره له کوڤ که و تووه و کوئه له کوڤ دراوه
- ۲۸- که ره ویشک به عاره بانه ده گری
- ۲۹- که سه به دۆی خۆی نائی ترشه .
- ۳۰- که سه ناتوانی بلی به رچاوت کلی پیوهیه
- ۳۱- کلاوی کردووته سه ری
- ۳۲- که سه کاغه زی که سه ناخوینیته وه
- ۳۳- که ره که ی پی گاهه شایه تومانی پیهیناوه
- ۳۴- کا له خۆم جو له خۆم
- ۳۵- که چه ل دکتۆر بوایه چاره ی سه ری خۆی ده کرد .
- ۳۶- که سه نائی خانۆ که ره که ت به چه نده .
- ۳۷- که سه ناچینه قه بری که سه وه
- ۳۸- که ئه شیریش نه بی هه ر رۆژ ده بیته وه
- ۳۹- که م خۆر به و دايم خۆر به
- ۴۰- که مه ره و ئوله ی هاره ی دئ سکی له برسا قۆره ی دئ
- ۴۱- کچی خۆت مه که قوربانی کوری که سه
- ۴۲- کردمانه جۆلا مه کوڤی لی دزین
- ۴۳- کل له چاو ئه بات

- ۴۴- کنگر به وهختی خوی ماست به وهختی خوی
- ۴۵- کوتهك نه زانی قوناخ له کوئی یه
- ۴۶- کلاوی لار داناو به دنیا پیده که نی نازانی دنیا به و پی ده که نی
- ۴۷- کورم هه بی تاریکه شه و زوره
- ۴۸- کوری نازا مانت بوچی کوری کونی مانت بوچی
- ۴۹- کورد بدوینه شهرعی خوی دهکات
- ۵۰- کورتان بو که ره که ر توپی کورتانت بو چیه
- ۵۱- کون به سه هوڵ ناگیرئ
- ۵۲- کونه به نرخى تازه نه فروشئ
- ۵۳- کوته رهی په نا که وتوان هه لگره بو شه توان
- ۵۴- کوزهی کار ببینه و که وچک دابگره
- ۵۵- کونی به سه هوڵ بیگری پاش توانه وه هه ر قور نه گری
- ۵۶- کیچی به نرخى گایه
- ۵۷- کى کردی کى خواردی
- ۵۸- کویر کویر نابا به ریوه
- ۵۹- کهس به کهس نیه و شار بی خاوه نه
- ۶۰- کویر تا نه مرئ به ته مای چاوه
- ۶۱- کون له جهرگیبا نیه
- ۶۲- کۆ کۆ له هۆ هۆ نه بی دیاره
- ۶۳- کویره چیت نه وئ دوو چاوی ساغ
- ۶۵- کیسه ئت کرده کۆل میزت پیا دهکات

۱- کا هی خۆت نه بوو کادان هی خۆت بوو:

زۆر کهس له زۆر جیگه که خواردنی خوێش و به لاش دیته بهردهستی نه مه نده ده خوا ئینته لا ده کات و زۆر جار توشی نه خوێشی نه بێ که پرسیار ده کهن ده لێن؛ وه لا نه فالانه جیگه زۆر زۆری خوارد که سیکی ماندوو بوو به دهستی وه له چاره سه ر کردنی ده ئێ: برا که "کا" هی خۆت نه بوو خو کایه ن هی خۆت بوو واته بۆ نه مه نده ت خواردوو هه یای خۆت بردوو ه.

۲- کار نه کارتر از او هه و ئت بێ سو ده:

ئه وهی تۆ مه به ستت بووه نه ماوه تازه هه ر هه و ئێ بدهی سو دی نه زۆر جار له داوا کردنی ژندا که کچ به شوو ده درێ که سیکی تر دیته پێشه وه یان زۆر جار که سیکی ده کوژێ له وان هیه بێ تا وان بێ تازه هه رچی بکهی بێ سو ده و نه بێ ریگه چاره ی تر بدۆزیته وه.

۳- کاسه که پر بوو لێی ده پزێ:

هه ندێ کهس نه مه نده خرا په ده کات تا ده گاته ئه وهی رووبه رووی بووه ستنه وه زۆر جار نه وه نده زو ئمی کردوو ه نه ک رووبه رووی ده وه ستنه وه به ئکو ده ست ده ده نه چه ک و له وان ه شه کابرا بکوژن. که پرسیار ده کهی بو چاره سه ری کێشه که نه کرا که سیکی تر ده ئیت: برا نه مه نده زو ئمی کرد کاسه کهی پر بوو لێی پزێ، واته چاره سه ر نه ده کرا

۴- کائەك كه گه یی نه گەر لیی نه كه یته وه نه گهنی :

نهم په نده زۆر جار بۆ كج به شودان به كاردیت بۆ نه وهی دایك به باوكی كچه بلی كچه وهختی شوویهتی با هه ر كهس هات بیدا به شوو چونكه له وانه یه پیر "قهیره" بییت و له له زهتی دنیا بی بهش بی یان دروینه و كاروباری جوتیاری به گشتی.

۵- كهر هشتی برد نوش نه بات :

واته له كاتی سه لاحت كردن كه له وانه یه بۆ بپریکی كه م پاره سولحه كه هه ئوه شپیته وه. كابر اش بۆ نه وهی كه نه جاتی بییت ده ئی : كیشه نیه من بتوانم نه و بره پاره بدهم نه وهش نه دهم. یان له كاتی داوا كردنی ژندا مسقائیک یان دوو مسقال زیاتر بکرییت یان بۆ گواستننه وهی شتومهك. یان سه پاندنی سزایهك كه له توانیدا بیت جیبه جیی بکات

۱۳- کاری زل به بچوك مه سپیره :

هه ندی ئیش نه زانی كه سیك بۆی ناکری مه یده به كه سی كه دنیای بۆی ناکری و بگره تیکی ده دات یان زۆر جار كه سی منال راده سپیری بۆ كاری له بهر بی خه می و دل سافی هه موو راستیه كان ده ئی و ئیشه كه تیک ده چیت.

۶- کائەك به نه ژنو نه شكینی :

زۆر په شیماننه له و كردهاری كه كر دوویهتی كاتی خۆی به هۆی سه ره پۆیی و له خۆبایی بوونه وه كرده بووی ، به سه ره شۆرو په شیمانی ده چیته وه ده ئی : من هه ئه م كرد یان زۆر جار قسه ناکات به لام له كرده وه كانیدا دیاره كه په شیماننه و خوا

خوایه تی که سئ ناشتی کاته وه. یان دوو کهس به هۆی ریچاک نه که وتوه له یه کرت جیا ببه نه وه به زیانی هه ردوکیان ته وه او بویت . له هه رکامیان پرسیار بکه ییت په شیمانی دهر بریت

۷- کاسه ی پر ناشتی ماله :

زۆر جار هه ندی خیزان له بهر نه بوونی له ناویاندا نازاوه یه وه زۆر جار جیا بوونه وه ش روودهدات به لام هه ر که باری نابووریان باش بوو سه هیر ده که ییت باشترین وچاکترین خیزان، نه وسا ده زانی که جارن شهریان له سه ر نه بوونی بووه.

۸- کاغه زی سپی نه خوینیته وه :

هه ندی کهس نه مه نده وریایه هه ر که به رامبه ری قسه ی کرد لیی تی ده گات و ناگاداریشی ده کات که مه به سته چیه نه ویش که پرسیار ده کات ده ئی چۆن ده زانی هه ندی له نیشانه ی نیشه که ی پی ده ئی کابرای به رامبه ر ده زانی راست ده کات ده ئی: تۆ زۆر زیره کی کاغه زی سپی ده خوینیته وه. نه مه ییش به بیکه نینه وه ده ئی وا نیه.

۹- که چه ئ حه سه ن حه سه ن که چه ئ :

زۆر جار نه ته وه ی نیشی بکه ی له گه ئ که سی به لام سه هیر نه که ی کابرا خراپه پاشان په نابویرا که ی یان که سیکی ده به ی سه هیرده که ی نه ویش هه روایه واته هیه جیاوازیه ک له نیوانیاندا نی یه ته نها ناوه کان نه بییت .

۱۰- کای کۆن به با مه که :

نه گهر دوو بنه مائه ناشت بوونه وه پاشی شهرو ناخۆشی نه وهی که نهیه وی ناشته وایان تا سهر بییت و چه ز به نه وه دهکات که نه م دوو بنه مائه یان بنه مائه هه تا سهر ناشت بن بۆیه داوا دهکات که قسه و قسه لۆکی کۆن باس مه کهن و لا په ره ی سپی بکه نه وه بۆ داهاتوو یان . مه به ستیان ریککه وتن بییت

۱۱- کاسه که پر بوو واز بیینه :

ناگادار کردنه وهی که سیکه بۆ زۆلم کردن پیش نه وهی کار نه کار بترازی ناگاداری ده که نه وه که هه رچی روو بدات نه نه ستوی خۆیدایه بۆیه داوا ی ئی ده کهن ده ست هه لگری نه وه کاره خرا پانه .

۱۲- که ری به قال ناکه ویتته چال :

هه ندی که س نه وه نه ده گهری که داوا ی کاریکی ئی ده کهن حسابی نه وه ده کهن که ناشارمه زایه به لام بۆنه وهی بزانی که زۆرشارمه زایه ده ئی : مه ترسن که ری به قال ناکه ویتته چال واته نه وشوینه ی که بۆی ده چم زۆر زۆر ئاسانه و بی ترسه چونکه که ری به قال دی به دی و کۆلان به کۆلان کابرا ده یگیرا ، زۆر جار نه مه نه ده گه راهه خۆی ده زانی داوا ی نه ودی بۆ چ دی یه کی ده بهن ملی ری ده گری .

۱۳- که کهس نه یوستم شوو ده کهم به تو :

زۆر جار نه م په نه ده بۆ مامه نه کردنه که ده چیتته بازار سهیر دهکات نرخیکی ده داتی دۆسته که ی یه که می ده زانی ده ئی : با پرس بکه م نه گهر به و نرخه ی تۆ نه یان ویست نه وه نه ییده م به تۆ . نه م ییش بۆ بیکه نین ده ئی که کهس نه یوستم شو ده کهم به تۆ

۱۴- که ناتوانی بزێی بوچی که ل نه گری :

هه ندی که س هه ئده ستی به کردنی کارێکی نه شیواو به لام سه یر ده که ی ماوه یه کی که م ته سلیم به کردنی تاوانی ده بییت و ده ست ده کات به پارانه وه که سیکی ئازاش بو ئه وه ی پیی بلی تو پیوا ی نه وه نیت نه و کار بکه ی نه م په نده ی پی ده ئی.

۱۵- که چوویتته شاری کوێران ده ست بگره به چاوانته وه :

واته نه گه ر چوویتته هه رچی یه ک بتوانه عاده تی "نه ریت" نه وان پیاده بکه ، نه گه روانه که ی ده بیته مایه ی بیکه نین و گاته کردن له و ناوه دا، زیاتر له عاده تی "نه ریت" نه و خه ئکه پیاده مه که .

۱۶- که شیر ده وه شینی قه ئغانت پیویسته :

کاتی که تو شمشیر بو سوردان و جهنگ کردن به کار ده هینیت پیویسته نه وه ت له به رچاو بییت که سیك له رووتا نه وه ستی بو ی بگری شمشیرت لی ده دات بویه پیویسته بو پاراستنی خوت قه ئغان هه لگری یان هه ر ئیشیک نه که ی نه بی حسابی سه رکه وتن بکه ی. یان بو خو پاراستن له نه یاره کانت

۱۷- کوئه وه ی وایه چار ناگری :

جو ره ماریکه زوردوژمنی مرو قه هه رهه ستی کرد به که سی خو ی مت ده کات و پیوه ی ده دات زور جار ده یکوژیلت ، هه ندی که س زور خراپ ده ست ده وه شینییت له نا کاودا بویه به وماره ناوی نه به ن ، یان که سیکی کیشه له دو ا خه ئکی خو ی لی لاده دات و ده ئین: وه کو کوئه وه ی وایه واته نه و جو ره ماره یه .

۱۸- کەر نه تۆپئ و شایئ سه گانه :

که سیکی ناهائی کهم نه قل داها تیکی زوری هه یه و به لام نازانی چون خه رچی بکات له جیاتی خه رچ کردنی له پئی چاکه سه یر ده که ی کیشه یه که دروست ده کات که هه موو سه روهت و سامانی له ده ست ده دات. یان که سیکی چروک که پاره که ی نه خوات پاش خوی که سی ده ست و پیوهن بیخوات. پیبکه نن به چروکی نه م

۱۹- کەر به سته له خه م ره سته :

جاران که خه لکی ده چوو بو جیه که که ره که ی ده به سته وه که پرسیاریان ده کرد که ره که ت به ستوو ته وه ده یوت به ئی دننیام یان هۆزیک یان بنه مائه یه که که سیکی بی نه قلی هه یه زور ناگاداری ده کات پیش نه وه ی رووداو دروست بکات و ببیته مایه ی کیشه .

۲۰- که ره که ی جارانه و کورتانه که ی گۆراوه :

بو که سیکه له زور جار جلی تازه له بهر ده کات وا ده زانن باش بوو به لام سه یر ده که ن وه کو خویه تی یان هه ندی جار که سی به هوی سه روهت سامانه وه له خوی ده گۆرئ به لام عه قلیه ت و بیرکردنه وه ی وه کو جارانه . یان گه شت کردنی که سی که بو کومه نگه یه کی پیش که وتوو به لام ره قتارو کرداره کانی گۆران کاری به سه ردا نه هاتبیت

۲۱- کەر به کاروانئ قه نه و نابئ :

نه گه ره که سی چوووه مائی وا نه زانی به ژه م دوو ژه م خواردن قه نه و ده بی یان حسابی نه وه بکات که به م دوو سی رۆژه باش

دهبی که سیك بو تێگه یاندنی ئەم په نده ده ئیت. یان (نه خونه ك
(لیدان له بازار له خواردهمه نیه كان خاوهن مائیش وهك پی
ناخۆش بوون ئەم په نده ده ئی

۲۲- کەر به جو بتۆپی ئەوا شه هیده:

جو خوراکیکه که کەر زور پی ئاشناییه و به خوراکي نه ویش
به ناوبانگه واته نه گەر که سیك له پیناوی شتیكا که زوری خوش
دهوئیت ئەوا به شه هید حسابی بو ده کهن زور جار سهیر ده گی
کابرایه ک پی ی ده ئین فلانه کار مه که ده ئی زورم خوش دهوی بو
نه وهی به دهستی بیئیم قهیدی نیه با بمرم. یان هزی له
خواردنی که ده ئین : ناگادار به ..! بو نه وی وازی لی بیئین ئەم
په نده ده ئیت

۲۳- که و ئەو که وهیه به رامبه ر به که و بخوینی:

زور جار که سیك خوی هه ئده ئی به رامبه ر به که سی که دیار نیه ،
هه ره شه ی ئی ده کات به لام که هاته روو سه ری داده خات و هیج
قسه ناکات بگره زور جار ماستاویشی بو سارد ده کاته وه که سیکی
داخ له دل بو نه وهی که گوئی له درو کانی بووه پی ی ده ئی: کاک
خوم نه و که وه که وه که به رامبه ر به که و بخوینی فه رموو نه وه
خوتو نه و هه ره شه ئانه ی که کردت. یان زور چار له ناو
که و بازه کاندایه ئانه ی که وه کانیان ئەم په نده ده ئین

۲۴- کەر چیه تی له نوقل و نه بات :

که سیك زور ره زیل و پیسکه و چروک بیئیت و به لام دلی نه یه شتی
بکری که پی ی ده ئی بو نایکری ده ئی : پیویست ناکات پاره ی

پێوه خه رچ که ی نانی وشک له وشته خۆش تره. خوار دنیکی خۆش بو که سیك بکه ی به سوک سه ییری بکات .

۲۵- کهر کوو و بارسوک :

هه ندی که س له کاتی سه فه ردا زۆر ناماده یه و ه ییج گرتنی نیه و زۆریش دلی خۆشه چونکه ناماده ی سه فه ره یان هه ندی جار له کاتی دوژمنایه تیدا که سیك ه یچی نیه که دوژمن بییات خه ئکی بو دنییا بوون له نه بوونی شت ده ئییت: کاکه که ری کوئه و باری سوکه گوئ ناداتی له هه رچ کوئ بی له هه رچ کوئ بژی یان هه رچی روویدات .

۲۶- کهر له کوئ که وتوووه کونه له کوئ دراوه :

گیڕانی شه رپیک به که سیك که نه م نه ناگای ئییه و نه نه ش زانی بوچی وای به سه ر دینن کاتی که دنییا ده بی و ده ئی کاک ی خۆم تو بی ناگای له م کی شه یه من له کوئ و نه و له کوئ یان که سیك بیه وی درۆیه بکات که نه و شته ی به سه ری هاتوو به ده ستی که سیکه که به نه قلی خوی ری ئی تیده چی نه و کرد بییتی، که سه یر ده که ن به رنامه یه بو نه و که سه تا توشی گرفت بین.

۲۷- که رویشک به عاره بانه ده گری :

هه ندی که س نه مه نده خاوه نی سه برو له سه ر خۆیه که هه قی ده که ویتته سه ر که سی ه ییج خوی تیك نادات کابرا هه رچه ند به توانا و به هیز بییت و بتوانی ده رچی به لام نه م ه ییج په له ی نیه سه یر ده که ی زۆربه نه سپایی کابرای ته سلیم ده بی ، هه رچه نده

ماوهی گرتنه که ی زۆر بخایه نی. ئەم په نده زۆر جار بو حکومه ت
ویاسا به کار دیت

٢٨- کەس بە دۆی خۆی نائى ترشه :

هه موو کەس بە ئیشی خۆی ده ئى چاکه واته خراپه ی خۆی
نابینى ، زۆری پیا هه ئده دات به لام که سی به رامبه ر بو ئه وه ی
راسته وخو نه ئى وه لا درۆ ده که ی ده ئى ؛ کاکی خۆم ه یچ که سى به
دۆی خۆی نائى ترشه پێویست ناکات پیا هه ئده ی. وه ک ئه وه نی
یه جه نابتان وه سفی ده که ن زیاده رۆیى مه که له پیا هه ئدانیا

٢٩- کەس ناتوانى بلنى به رچاوت کلی پێوه یه :

ئه مه بو که سی که که زۆر راستگۆو ده ست پاک و چاک بییت ،
خزمیکی خراپه بکات و ئه مپه ش له ترسی گیانی خۆی بچى بو
لا ی که سیکی ده سه لاتدارو راستیه که ی وه کو خۆی بو باس بکات
کابراش فه رمانی پى ده کات له جیگه ی خۆت دانیشه که س
ناتوانى ه یچ به تۆبلى برۆ کاسپی و کارى خۆت بکه . یان
که سیکی خراپ خۆی هه ئسپیرى به که سیکی تر داو که سه که
پاشان توشى کیشه بییت ئه وپه ش خراپه کار ته سلیم
بکات. بو ده رباز بوونی له و کیشه یه

٣٠- کلاوی کردوه ته سه ری :

که سی که سیکی تر ده خه ئه تینى که له وانیه یه هه ندی جار به
بروا پیکردنه وه ئه و که سه ی خه ئه تاندبى. یان زۆر جار له
مامه ئه دا زیاده له که سى ده سینن یان له کاتی
وه کاله تدا "بریکار" که سى به درۆ که سیکی تر بخه ئه تینى.

۳۱- کهس کاغەزی کهس ناخوینیتته وه:

هه ندی جار له ناو و لاتدا فره حزبی یان کوپخایی دروست ده بیته و هه رکه سه خوی به بریاردهر داده نئی یان هه ندی جار بو چاره سه رکردنی کیشهی خوین که سیك روو له زور که سی بنه مائه که ده کات نه و که سه حساب بو نه وی تر ناکات. هه رکه سه خوی به بریار دهر ده زانی و کهس به گوئی که سی تر ناکات

۳۲- که ره که ی پی گاوه شایه تومانی پیهیناوه:

که سیك به فیل بی یان به زور نیشیکی هه له ی به که سیکی تر کردوووه دوایش خوی ئی بیبهری کردوووه. کاتی کابرا به خوی ده زانی که چ هه له یه کی کردوووه چ بکات بو نه وه ی نه جاتی بیته له وه له گه وره یه ناچار راستیه کان ده نیته. تاوان باری راسته قینه ده ناسی نیته و پاکیتی خوی نیشان ده دات و ده نیته: به زور بووه.

۳۳- کا له خوم جو له خوم:

نه گهر تو بته وی یارمه تی که سی بده ی بو نه وه ی بزانی که یارمه تیت داوه هه موو ناسان کاریه کی بو ده که ی یان زور جار خزم بو دنه وایی خزمی هه ژاری نه وه ی بتوانی بو ی ده کات بو نه وه ی نه پوات بو جیگه یه کی تر یان داوا کردنی ژن زور جار مامه کچی ده دا به برازا بو نه وه ی توشی هه له نه بی خوشی مال بو کوره که ده کات.

۳۵- که چه ل دکتۆر بوایه چاره ی سه ری خۆ ی ده کرد :

هه ندی جار بو چاره سه ره کردنی کیشه یه که ده چنه لای زه لامنی به لام بو ی چاک ناکری که سی که ده لئى : چون نه توانی چاک بکات که خۆ ی کیشه کانی بو چاره سه ره ناکری. یان که سی که خۆ ی هه لده نئ ده لئى : من وا وا ده که م به لام که سی که تر ده لئى : برۆ چاره ی سه ری خۆ ت بکه توکی پیوه نه ماوه. واته کیشه هه ئپه سراوه کانی خۆ ت چاره بکه نه که لاف ئیدانی درۆ.

۳۶- که س نائی خانۆ که ره که ت به چه نده :

که سی که که سایه تی خۆ ی له ده ست دابییت و چاوه پروان بکری پرسى پی بکه ن. یان نه کاتی مامه ئه کردندا که مامه ئه ده کات له بهر خرا پی مائه که ی که س پرسى یاری ئی ناکات یان باوکی که مندائه کانی حسی پی بو نه که ن. یان بردنی کالایه که بو بازارو که م بوونی کریاری له بهر زۆری بییت یان خرا پی کالاکه .

۳۷- که س ناچیتنه قه بری که سه وه :

هه ره که سه وه بو خۆ ی چاکه بکات هه ره که سه وه هه ول بادت بو زیاتر خزمه ت کردن و چاوه پروانی که سی تر نه بی یان نه کاتی رووداوی که که که سی که خرا په ده کات و پی نی ده لئین : وا مه که ! ده لئى : ئیوه هه قی منتان چیبه خو نایه نه ناو گۆر مه وه وه که نه وه وایه که وازی ئیبینن چاک و خرا پ بکات خۆ ی پاداشت و سزا وه رده گری.

۳۸- که ئه شیریش نه بی هه رۆژ ده بیته وه :

هه ندی کهس داوای ئی ده کری که یارمه تی که سیکی تر بدات به لام دیاره ئه توانی یارمه تی بدات به لام نایدات، بۆ ئه وه ی به ته ما بیته زیاتر داوای ئی بکه ن به لام سه یر ده که ی که سیك دیت و به بی ئه وه ی جیاوازی بکات چاره سه یری ده کات ئه میش هه ر چاوه ری به که بچنه وه لای به لام بۆ ئه وه ی به بی منه تی سه یری که ن پیی ده ئین: که ئه شیریش نه بی رۆژ ئه بیته وه. یان زۆر جار بۆ داوا کردنی پاره که سیك هه یه تی نایدا به لام که سیکی تر چاره سه یری کیشه که ده کات. زۆر ناسایی ده بیته ئه لایان .

۳۹- که م خۆربه و دايم خۆربه :

واته خۆت هینده عه زیه ت مه ده به جارئ وات ئی بی نه توانی دوایی ئیشی تر بکه ی یان ئه مه نده بخۆ که نه بیته هۆی نه خۆشی و سه رنیشه و گرفت بۆت که م که م و له سه ر خۆبه هه تا نه توانی هه وئی چاکه بده .

۴۰- که مه ره و نوله ی هاره ی دئ سکی له برسا قۆره ی دئ :

هه ندی جار هه ندی کهس بۆ خۆه ئنان و خۆبادان جلی جوان و پیلایوی جوان هه موو شتیکی جوان بۆ خۆیانه به لام سه یر ده که ی له مائه وه برسیانه و منائه کانی رووت و داماون ، زۆر جار ئه و جل و پیلاره شی به قه رز هیناوه کاتئ که ده چیه لای له تۆ داماتره زۆر جار داوات ئیده کات یارمه تی بده ی.

۴۲- کچی خۆت مه که قوربانی کوپی کهس:

نه ریتیکی کۆنه که کچم به کهم سهیر کراوه و کوپ به باش سهیر کراوه (من خۆم باوهرم به و جوړه نه ریتته نیه کچ و کوپ هه ردوو دیاری خوایه بو مروڤ (نوسهر)) واته هه رگیز شتی کهمی خۆم نادهم به زۆری کهس و شتی خراپم نادهم به چاکی خه ئکی نه وهی هه مه زۆرم لا باشه و زۆر دئم پیی خوشه.

۴۳- کردمانه جو لا مه کوئی لی دزین:

هه ندی جار هه ندی کهس یارمه تی که سیك ده دات به نیازی چاکه و یارمه تی به لام سهیر ده کهی پاش ماوه یه که نه و نیشهی "سهنه ت" نه وی فیبری کردوو فیبر ده بی و ده ست ده کات به دژایه تی وه ستا کهی خوی. ملامانیی له گه ل ده کات نه ویش بو نه وهی خه ئکی بزانی نه و که سه بی وه فایه نه م په نده ده ئی.

۴۴- کل له چاو نه بات:

که سیکه زۆر وریاو زۆر زاننه و کارزانه له هه موو کاریک سه ری ده رده چیت ده توانی نه وهی که مه حاله نه و نه یکات زۆر جار بیستزوه که که سیکی نازا له ناو کۆمه ئیکدا ده ستی وه شانده و و بیژیان ده رچوو زیان باسی که سیك ده کریت بو ده ست پیسی یان وریایی و نازایی نه م په نده ده ئین

۴۵- کنگر به وه ختی خوی ماست به وه ختی خوی:

هه موو شتیك نه بی بزانی کهی وله که یا نه بی به کاری بینی زۆر جار هه ندی کهس نایه وی نه وهی بو دانراوه یان بو کراوه بلئ: وه ختی خوی نیه ده ئی: کنگر به وه ختی خوی ماس به

وهختی خوئی. نمونه یه (جاریك كابراییه كه له كاتی به فرباریندا جامیك ئاو دینی بو پیاویك سهیر دهكات ئاوه كه سه هوئی تیكردوو هه با سارد بییت كابرش دهست دهكات به پیکه نین و دهلی: كاكی خوم كنگر به كاتی خوئی ماس به كاتی خوئی واته كاتی سه هوئ كردنه ئاو ئاو نی یه

۴۶ - كوتهك ئه زانی قوناخ له كوئی یه :

واته نه گهر كه سئ تاوان دهكات و خوئی گیل دهكات هه كه كه س نازانی چى كردوو هه. به لام كاتی خاوه نی هه ق هات و شه قى هه بوو كابر ئه و جا ئه زانی چ خرا په یه كى كردوو هه. بو ئه وه بزانی هه قى لایه و ئی وهرده گرت هه وه دهلی: راسته كه شه ق یان كوتهك ئه زانی قوناخ له كوئی یه واته داوا مه به ست.

۴۷ - كلاوی لار داناوه به دنیا پیده كهنی نازانی دنیا به و پی دهكهنی :

هه ندی كه س وهك له خو بیایى بوون و هه واو ته كه بور گائته ی به دنیا دیت به لام له ناكاو قه ده ری دیت هه سه ری زور چاك دهست به سه ته و زه یلی دهكات تا نه وه ی هه ر كه سیك ئه بی نی دهست دهكات به گریان داواى گهر دن نازادی دهكات.

۴۸ - كورم هه بی تاریكه شه و زوره :

هه ندی جار كه سیك هه قى لای كه سیكه و بو ی ناسه ندری وهك كوروزانه وه داوا كردن نه لی: نه گهر كه سیك ده بی تو ئه م بو بكاته وه نه وه شوین زوره و مه جال هه یه بو تو ئه سه ندنه وه. نه گهر نه بی نه بی هه ر سهیر بكه م و تا هه م به بهر چا وه مه وه بگه ری.

۴۹- کورپی نازا مانت بوچی کورپی کونی مانت بوچی:

هه ندی کسه و با بیر دهکاته وه که با ماڵ و سامان بو منداله کانی خر بکات به و خه یالهی نه مرن نه برساو بی جیگه نه بن به لام که سیکی دنیا دیده نه م په نده دهئی که پرسیار ده که ی دهئی مانایی چی؟ دهئی: نه گهر کور نازابی هه رکات ویستی مائی هه یه نه گهر کوریش کونی بوو هه رکات ویستت ماله که ی ئی بسینه وه نه راستیشدا هه ر خوای گه وره یارویا وهری هه مو مانه .

۵۰- کورد بدوینه شهرعی خوئی دهکات:

هه ندی جار که سانیک هه یه مائی که سیك ده خوا که سه که بی ده سه لاته و ناتوانی تۆنه بسینی. به لام بو نه وه ی هه موو که س بزانی باسی حائی خوئی دهکات یان که سیك که سیکی تر به تاوانبار داده نی له به رده م هه راشی خوئی دهیکات به هه لا. کاتی دهگاته نه وه ی که ریکیان بخه ن هه ر که سه و باسی چۆنیه تی حائی دهکات.

۵۱- کورتان بو که ره که ر تۆپی کورتانت بو چیه:

زۆر جار تۆشتی داده نی بو پیدایستی به لام سه یر ده که ی نه وه ی بو ت داناهه نه ماوه نه و کات سودی نابی واته نه کاتی خویدا ئیشه کان جی به جی بکه ی باشتر نه گهر نا نه دوایدا سودی نابیت.

۵۲- کون به سه هۆل ناگیرئ:

نه گهر نه تهوئ پینه ی کاری که سی بکه ی نابئ به درؤ بئ چونکه درؤ پیشینان دایان ناوه وهک سه هۆل وایه زوو کۆتایی دئ نه گهر نه م کاره بکات دهستی نهو که سه ده برئ که دهیهوئ ئیشه که ی بۆ بکات ، هه ندئ جار بئ ئومید بوونه له ئیشئ به حساب کۆتایی هاتوو به لام ماوهیه کی زۆر که مه .

۵۳- کۆنه به نرخئ تازه نه فروشئ:

بۆ ژنان نه م په نده به ژنی مه کرباز ده ئین: که پیاو ده خه ئه تینئ به نیگای چاوان قسه ی ناسک به لام بۆ پیاو به که سی کارامه و فیلئ باز نه م ئیشه ده کرئ که نه مه نده مه دحئ شته که ی ده کات تا به رامبه ر ده گاته قه ناعه ت یان زۆر جار به زۆری سوین خواردن مامه ئه که جیه جئ ده کات بۆ ساغ کردنه وه کال کۆنه که ی

۵۴- کۆته ره ی په نا که وتوان هه لگره بۆ شه توان:

شتیک که ئیسته پیویستت پی نیه به لام له کاتیکی تردا که ماوه ی زۆر نیه پیویستت پییه تی. کۆتره واته نهو بنه داره ی که ناو دینئیتی یان سوته مه روئ داربه رو که داره که وشک ده بئ پیی ده ئین کۆته ره. به کروتی واته هه موو شتیک کاتی خوئ هات پیویستت ده بیئت.

۵۵- کۆزه ی کار ببینه و که وچک دابگره:

جاران هه ر که سه بزنی ومه ری هه بوایه دوو ماسی زۆر بوو جا که سیک بۆ نه وه ی منائ ه کانی حسابی ده و له مه ندی نه که ن

ناگاداری منائیه کان ده کهن که ماست یان کهم بخونیا خه رچی کهم بکهن ، زۆر جار به ناشکراو به بی پیج و په نا دایکی منال نه م په نده به منائیه کانی ده ئیت. تا نه بنه نه رک به سه ر باو که وه چاو لیکه ری کهس نه کهن به قه دهر نه وه ی هه یان خه رچ بکهن

۵۶- کونی به سه هۆل بیگری پاش توانه وه هه ر قور نه گری:

نه م په نده بو نه وه یه که هه ر ئیشی نه گه ر به درۆ به کات به سه ر بێردن بکری نه بی له ئاخرا که سی راست و قسه ی راست جیبه جی بکات و نه رکی چاره سه ر کردنی نه خریته نه ستۆی نه و که سه وه .

۵۷- کیچی به نرخ ی گایه :

هه ندی کهس زۆر مال خوشه ویسته و پیزی مائی خو ی ده گری تا نه وه ی نه گه ر مائه که شی خراپ بیته نه و به چاک وه سفی ده کات زۆر جار له مامه نه دا باسی شتی که ده کری که پیویسته به لام لای که سی که هه یه نه و که سانه ی باسه مان کرد یه که سه ر کریار ده ئی : برا نه وه من نه یناسم کیچی به نرخ ی گایه واته شتی زۆر خرا پی به چاک خه ئک نا دا. خۆرا گره و خه ئکی نه چنه لای زۆر سه هیره نه و که سانه مائی خه ئکی به سوک سه هیر ده کهن تا ده گاته نه وه ی خاوهن مال رووبه روو پیی ده ئی : برا خو کیچی خو ت به نرخ ی گایه بو مائی من سوک ده که ی.

۵۸- کی کردی کی خواردی :

هه ندی کهس زۆر چاک و له دلی خه ئکا خوشه ویسته ئیشیک ده کات به لام پاش کو تایی ئیشه که و قازا نجی باش قه ده ری خوا

دهمرئ یان به کاره ساتئ ئیشه که جئ دیلئ سه یر ده که ی میرات
گره که ی که سیکی خراپه و خوشه ویست نیه له ناو خه ئکی بۆیه
خه ئکی وه ک داخ خوار دنو پینا خوشبه ن نهم په نده ده ئین.

۵۹- کویر کویر نابا به ریوه :

نهم په نده زور جار بو که سیکی ناشاره زا که که سیکی تری
ناشاره زای بردوو ه بو ئه و چاوسا غی بکات یان هه ندئ جار
که سیکی خوی هه ئده نئ ده ئئ: من نه بم به ده ئیل بو ئه وه ی نه و
نه جات دم به لام که سه که بو ئه وه ی پی ی بلئ تو به که ئک نایه ی
نهم په نده ده ئئ.

۶۰- کهس به کهس نیه و شار بی خاوه نه :

پاش نه وه ی که کومه ئئ له شار ده گه پیتته وه و پرسیار یان ئی
ده کرئ بزائن ده نگو باس چیه له جیاتئ نه وه ی باسی وه زعی
ناخوشی شارو بی سه روبه ره یی و هه رکه سه بو خوی بکات نهم
په نده ده ئئ، یان زور جار له سه ر بنه مائه یه که که که سیان
قسه ی که سیان ناخوینیتته وه واته گه وه یه کیان نیه که قسه ی
له گه ئدا بکرئ که پرسیار ده که ی وه لامیان نهم په نده یه .

۶۱- کویر تا نه مرئ به ته مای چاوه :

که سیکی ئومید بر او له شتی چاوه پروانی گه رانه وه یان
ده ستکه وتنی بکات زور جار نهم په نده بو ئه وانه ی که نازیزانیان
بی سه رو شوین ده بی هه مووکات به ته مایی گه رانه وه یه تی بی
ئومید نه بون له شتی مه حال

۶۲ - **کون له جه رگیا نیه :**

که سیکه که زۆر نازایه و زۆر قاره مانه خاوهنی بریارو خاوهنی
پیاوه تیه له نازایه تیدا هاوشانی نیه له هه موو بواریکدا زۆر
گوساخه .

۶۳ - **کۆ کۆ له هۆ هۆ نه بی دیاره :**

کۆ کۆ واته خه رمان هۆ هۆ واته بوونی جوته گا و جوت کردن
نه گهر که سئ گه نم نه چینی خه رمانی نابئ یان زۆر جار
داواکاریه که منال دهیکات باوک بوئه وهی پئی بلی ئاگادار بی
که نیه تی. ئهم په نده ده ئیت تا مندانه که واز بیئیت

۶۴ - **کویره جیت نه وی دوو چاوی ساغ :**

گه یشتن به ئواتی که له میژه چاوه پروانی ده که ی یان
داواکاریه که که سی به رامبه ر جیبه جی بکات که له دوایدا بو
ئه وه بزانی ره زامه نده ئهم په نده ده ئی، زۆر له که سه نابیناکان
که پرس یاری ئاوات داواکاری ئی ده که ی به که سه ر داوا ی چاک
بوونه وهی چاوی ده کات. ، یان وون بوونی خوشه یستان ونزا کردن
بو گه رانه وه یان

۶۵ - **کوزه له به تاک نه کا له و چه مه :**

که سیکه که خوی به خه مخۆر بزانی هه موو ئیشه کانی بوئه وهی
تی که لاوی روو نه دات سه ری ئی تی که نه چئ به جیا دهیکات،
زۆر جار له دئسوژی خه م خواردنی بو ده ورو به ر به که به یه که
سه یری رو ودا وه کان ده کات و هه وئی چاره سه ری بو ده دات.

٦٦ - كىسه ئت كرده كوۆل مييزت پيا ده كات:

كهسى خراب و قه بيج نه گهر هه زار جار هاوكارى بكهى هه ر
 كاتى تا قه تى نه بوو قسهى ناشرين ده دات له رووت يان به
 كرداره ناشرينه كانى بي زارت ده كات، چا كه و پيا وه تى و
 شه هه مه تى ته نه ا و ته نه ا خرابه يه نه گه ئتا.

پیتی گ ٤٢ په نند

- ١- گا سوور تو بنوو منیش نه نووم
- ٢- گا نه مردوو ه بویه کیرد هه رزانه
- ٣- گه نم گردو جو بلاو
- ٤- گا به دهنگی ناروا
- ٥- گاکه گور دراوه کلکه که ی ماوه
- ٦- گا به گا مردوو بدهو ژن به ژن مردو
- ٧- گا کاویژ بکات حیزی جوتیاره
- ٨- گام نیه له گاکه ل بو پیه به فر بیبات
- ٩- گای بی گاوان نه چینه گشت لایه
- ١٠- گا به بارهوه و دۆینه م به داره
- ١١- گهزی چی و جاوی چی
- ١٢- گرئی دهست مه خه ره ددان
- ١٣- گرئی ی به ختی کرایه وه
- ١٤- گول به باوهشین ناگه شیتته وه
- ١٥- گوریس به یه ک ئو ناگاته وه نوڤه ی دوو ئویه
- ١٦- گول له گولی مه پوانه
- ١٧- گو ناکات تا برسی نه بییت
- ١٨- گونی خو ی وگیزه ره له یه ک جیا ناکاته وه
- ١٩- گونی گوندار دهر دینئی
- ٢٠- گورز له هاوسی ی خراب بکه وی چاکه
- ٢١- گوی وشک به قنگی که سه وه نالکی

- ۲۲- گول به گول پیکه نی
- ۲۳- گویره که ی دهوئه مه ند هی فه قیری به سته وه
- ۲۴- گوشتی لا رانت بخو له منه تی قه ساب باشتره
- ۲۵- گوشت که گه نا خوئی پیوه ده که ن نه گهر خوئ گه نی چی بکه یین
- ۲۶- گوشتی بو توو نیسقانی بو من
- ۲۷- گوشت هه رچه ند له ره له بانی راندایه
- ۲۸- گۆزه ش هه ر برای دیره یه
- ۲۹- گوێز له سه ر سکی بشکینه
- ۳۰- گوێزی کویره و سمۆره ی پی فییره
- ۳۱- گوێز به گومه زه دا هه ئنه خا
- ۳۲- گیا له سه ر بنجی خو ی ده رویته وه.
- ۳۳- گیان له رزانه ی نه و ی نه م کاره ت
- ۳۴- گیا به جی سه خته وه نه مینی
- ۳۵- گوشته که ی ناخوا گوشتاوه که ی ده خوا
- ۳۶- گیسکی به هاره له دایکی هه ئدی
- ۳۷- گورزی خو ی وه شان که هه لی هه ئکه وت
- ۳۸- گه و ره ناو ده رژی و بچوک پی ی تیده خا
- ۳۹- گیانت له گیانم شیرین تر نیه
- ۴۰- گۆم هه تا قوول بیته مه له ی خوشه
- ۴۱- گه وری به تالم بو مه ژمیره
- ۴۲- گیرفانی قوئه پر نابیت

۱- **گا سوور تو بنوو منیش نه نووم:**

زۆرجار دوو هاوړی یه کیکیان بیزاره نهوی تریان ته ماح کاره نه وهی بیزاره ده ئی: با بهس خۆمان هیلاک بکهین نهوی تریان نایه وی وابی به لام له داخی نه و نه م په نده ده ئی، یان زۆرجار بوک و خه سو یه کیکیان له بیزاریا نه م په نده ده ئی یان کو رو باوک که کو ره که یان باوک که یه کیکیان بیزارن. له وی تریان

۲- **گا نه مردوو به بویه کیرد هه رزانه:**

زۆر کهس هه ره شه ده کات که ده ست بوه شی ئی نه که سی که خاوه نی خزم و برا و ده و نه مه ندیه تا نه وهی یه کی له دو ستانی بو نا گادار کرد نه وهی نه م نیشه ی که هه ئه یه پی ده ئی: کاک ی خۆم نا گات له خۆت بی نه وه گا نه مردوو به بویه کیرد هه رزانه واته نه گه ر تو ده ست ده وه شی ئی نه وه دو سته کانی هه ر چیان هه بی نه دن به کیردو تو ی پی که و ئ ده که ن. یان تو له ت لی ده سی ننه وه

۳- **که نه م گردو جو بلاو:**

هه ندی جار پلان داده نی یین بو کو مه ئه که سی که وا ده زانن زۆر زۆر نا ریکن له ناو یه کدا به لام هه ر که زانرا ده ستی ده ره کی دیته ناویان و له ناویان ده با دئ سو زیکیان نه م په نده ده ئی: بو نا گادار بوون. یان بو بیزار بوون و بلاوه کردنی دوو کو مه ئ له یه کتر یان باوش کردن به کو مه ئه که سی کا و کو مه ئی تر واز بی ن.

٤- گا به دهنگی ناروا :

ئه وه نده بی دهسه لاته که هیج کهس به گوی ئی ناکات ته نانه ت
 مان و مندا له که ی خوشی ، زور جار نه مه ژنان بو پیاوی به کاری
 دینن که کهس به گوی ئی ناکات له مائه وه یان زور جار که سیك
 خوی به سه روک هوز داده نی به لام کهس له هوزه که حسابی بو
 ناکات که پرسیار ده که ی له جیاتی نه وه ی بلین : بی دهسه لاته
 نه م په نده ده ئین . یان زور جار به ریوه به ری فه رمانگه یه ک

٥- گا که گوردراوه کلکه که ی ماوه :

زور جار نیشیکی زور گه و ره ته واو کراوه بهس نه وه نده ی ماوه که
 هه موو کهس نه توانی بی کات و پیویست به خو عه زیت دان ناکات
 زور جار بو خواستنی ژن هه موو نیشه کان ته واو بووه له لایه ن
 که سیکه وه ، بو ده ست ماچ کردن که سیك وه ک برا گه و ره ده به ن .

٦- گا به گا مردوو بدو ژن به ژن مردو :

دیاره هه ر که سه شتیکی چاکی هه بی ت له ده ستی بدات زور
 هه ول ددات تا ده ستی که ویت ه وه نه گه ر ده ستی که و ته وه
 له به ر نه وه ی زور ره زاله تی چه شتوو به ده ست نه بوونی ه وه زور ریز
 له و شته ده گری ت .

٧- گا کاویژ بکات حیزی جوتیاره :

بو که سیکه که که سه کانی به رده ستیان وه کو پیویست
 نه رکه کانیان نه نجام نه دهن و له گه ل نه نجام نه دانی
 نه رکه که شیان گات ه و گه ف بکه ن ، زور جار به خاوه نه کانیان یان

زۆرجار فه رمان بادات له دامای به رێوه به ره كانیان به گاتته و
گه ف نیشه كانیان ده به نه سه ر.

٨- گام نیه له گاگه ل بو پیم به فر بیبات :

نه گه رشتی په یوه نادی به تۆوه نیه بوچی خۆتی بو هیلاک ده که ی
نه گه ر خۆشت هیلاک بکه ی که س منه تت ئی نازانی ، نه گه ر
گرفتیی بوو له خۆته وه خۆتی تی هه ئمه قورتینه چونکه
له وانه یه زیانی مادی و گیانی تیا بکه یین.

٩- گای بی گاوان نه چیتته گشت لایه :

نه گه ر که سییک مندائی هه بی و ه یچ پرس یاریک یان
سه ر په رشتیه کی نه کات و ناگاداری شوینه خرا په کان نه بیته که
بو ی ده چیته نه و کات له وانه یه تووشی کیشه بیته یان مه ره خه س
کردنی ئازهل و چوونه ناو پاکژی که سیکی تر که ده ئنی نه م
زانی ده ئنی: به ئی ده زانم چونکی گای بی خاوه ن ده چیته گشت
لایه .

١٠- گا به باره وه و دۆینه م به داره :

زۆرجار که سییک زۆر په نه یه تی بو نه وه ی که بروات به لام
رێگه ی پی ناده ن چ وه ک رێز یان وه ک زۆر بو نه وه ی نه روات
که پرس یار ده که ن ده ئنی به خوا من گام له باره وه و دۆینه م به
داره وه یه واته نیشی ته وا و نه گراوی به جی هیشته وه . زۆرجار
ژنان نه م په نده ده ئین که سه ردانی دراوسی ده که ن وه ک چون
شوان ده ئنی: تا دانیشم گه له که م دوور ده که ویتته وه .

۱۱- گهزی چی و جاوی چی :

زۆر قسه کردن بۆ که سیك كه حساب و کتابی لا بیئت و به لام بی ناگایی خوئی له نهمانی پارهو سامان دهرپریت پاش بی نومیید بوون نهوهی که حسابه که ی لایه تی دهئی حاشای کردو وتی گهزی چی و جاوی چی .

۱۲- گریی دهست مه خه ره ددان :

هه ندی کیشه و گیرو گرفت هه یه زۆر جار به ئاسانی چاره سه ر ده کری یان به بری پارهی که م یان به که سیك نه گهر سه ردانی بکات به لام زۆر جار له بهر خو به زل زانی یان ئیهمالی یان چروکی نیشه که ده گهنی و ناگری جا که سیکی دئسو ز بو نه وهی بلی تا زووه خراب نه بوه ته واوی بکه یان زۆر جار پیاویك بو نه وهی خوئی ناماده یه کیشه خیزانیه کان چاره سه ر بکات هه موو کیشه کان چاره سه ر ده کات . چاره سه ری کیشه کان تا نه بوون به کیشه

۱۳- گری ی به ختی کرایه وه :

زۆر جار بو ژنان و مه سه له ی شوو کردن به کار دیت که گه وه کچی ماوه یه ک زۆر چاوه پروانی ده کات شووی بو نابیئت به لام له پر که سیکی چاک و باش دیته داوای ده پروات به ریی خو به وه یان هه ندی جار که سیك بو ماوه یه کی زۆر کاسپی ده کات به لام بی سووده خوای گه وه که سیك ده کات به هوکار " وه سیله " و داها تی باشی ده ست ده که وئی یان زۆر جار کوریک وه کو کچه که ی به سه ر دیت .

۱۴- گول به باوهشین ناگه شیتته وه :

نه گهر که سیك خوی بییاقه تی نه بی و هه ست و سۆزی نه بی به دهم هیج نا کرئ چونکه نه گهر هه ر به قسه و به دهم بی ت نه بی رۆژئ ناحه زئ قسه ی بو بکات و تووشی گیرو گرفتسی بکات. یان بیویسته هه موو که س خوی بتوانئ چاره ی خوی و ده ور و به ری بکات و خوی ده ر خات.

۱۵- گوریس به یه ک لۆ ناگاته وه نۆره ی دوو لۆیه :

ئهم په نده بو که سیکه که هه ژار بی ت و دارایی به شی خوی نه کات به لام داخوازیه کی تری بخه نه سه ری ان که سیکی منال دار ژنی هه بی و داوا ی ژنی تر بکات ژنه که ی بو ئه وه ی به خه ئکی بلئ که که توانایی دارایی زور که مه ئیمه هه ژارین ئهم په نده ده ئئ ، ده ئئ ئه و یه ک لۆیه نۆره ی دوو لۆمانه . یان دروستبونی کیشه یه ک که به ده ستی کیشه یه کی تره وه که سیك گیری خوار دبئ

۱۶- گول نه گولی مه روانه :

گول دوو واتای هه یه یه کیکیان واته جو ره نه خوشیه که که مرؤق ده یگرئ خه ئکی ناویرن نزیکسی ببنه وه ، جو ری دووهم که سی خره ئه و بچوک واته غیره ت دارو خواهن هه ئوئست نه کاتی نه هه مه تیه کاندایا . رازی نه بوو نه به بریاریئ که به سه پی به سه ریایا . یان حساب نه کردن بو که سیك که وه ک لاشه و لار به که م سه یری بکه ی ت

۱۷- **گو ناکات تا برسی نه بیئت:**

که سانیك هه یه که زور پیسکه و چروکن که پرسیری حائی ده که ن بو بوونی پارو و مان ده ئین باشه چونکه نه مه نده پیسکه یه که که گو ناکات واته ده و نه مه نده یان باس کردنی که سئ که به ناو بانگه بو چروکی به لام که سئ به سه غی باسی ده کات نه مه یس بو سه رسورمان خوئی ده ئی یان ئیشی پیئت بووه یان نه گهر خوشم دیییتم باوه ر ناکه م به رام به ر به و که سه ، نه زانی مه به ستی ده ئی: وه لا ئیشیکم بو کرد که ده هیئنده ی نه و خه رجیه بوو بو منی کرد.

۱۸- **گونی خوئی و گیزه ر نه یه ک جیا ناکاته وه:**

که سیکی نه مه نده داماو هه موو که س نه توانی که یاری به عه قلی بکات و زور جار بو خوشی پرسیری ئی ده کری به لام بو نه وه ی خوئی ده رباز کات ده ئی: من گونی خوم و گیزه ر نه یه ک جیا ناکه مه وه چون نه و پرسیاره ده زانم.

۱۹- **گونی گوندار ده ردینئ:**

بو که سیکه که خاوه نی بریارو زور ئازایه و نه گه ن نه وه شدا ده سه لاتی پارو پولی زوره و که سی چاک و ئازای نه پشته و هه ر که سئ خوئی له و به زتر بزانی و لافی به سه را ئیبدات نه بی چاوه رئی توئه بیئت و هه موو کات که سانی ده ور به ر حسابی بو ده که ن.

۲۰- گورز نه هاوسئ ی خراپ بکه وئ چاکه :

نه گهر که سئ بو هاوسئ ی خراپ بیئت و خوئ چاک نه کات
هه رکات کیشهی هه بوو یان تووشی نه هه مه تی ببئ دراوسیکهی
زور به دل خوشیه وه باسی تیکشکانی و که وتنی ده کات.

۲۱- گوی وشک به فنگی که سه وه نالکی :

هه ندئ جار که سی چاک و پاک و خاوهن هه ئویست ناحه زانی
بوختانی بو ده کهن باسی خراپهی ده کهن که قسه که ده گاته وه
که سه که ده ئئ: من خوم به پاک ده زانم و ئهم په ندهش ده کات
به نمونه بو پاکیتی خوئ و خراپه کاری ناحه زانی.

۲۲- گول به گول پیکه نی :

هه ندئ جار که سی خراپ گائته به که سی خراپ ده کات :
هه ردووکیان هه مان رهفتاری خراپه یان تیاپه ، که سئ بو ئه وه ی
بلئ هه ردووکتان له سه ره قن چونکه رهفتارتان ناشرینه وه کو
یه ک. یان بیسن وه کو یه ک.

۲۳- گویره که ی ده و ئه مه ند هی فه قیری به سته وه :

زور جار هه موو که سه کان نیشیک ده کات به تاییه تی شتی
قاچاخ سه یر ده که ی فه قیری که زور نه حتیاچه پیوه ده بیئت و
ده و ئه مه ندی پیوه نابئ پاش بینینی ئه وه کاره ساته
ده و ئه مه نه که واز دینئ و داده نیشی نه گهر جاری له جارن
پیئ بلئی با قاچاخی بکه ین ده ئئ نا فلانه که سم دیوه چی
به سه ره هات. یان هه ئه ی هه ژاریک ده و ئه مه ند دووباره ی
نه کرنه ی ده بیته مایه ی سوود وه رگرتن

۲۴- گوشتی لا رانت بخۆ له منه تی قه ساب باشتره:

بۆ نه وهی سه رشۆر نه که ی بۆ ناحه زانت و خۆت شه رمه زاری که س مه که مالت به هه رزان بفرۆشه و ئیشه که تی پئی به ری بکه . یان زۆر جار بۆ منه ت نه زانین له که سی ئه م قه سه یه ده کری.

۲۵- گوشت که گه نا خویی پیوه ده که ن نه گهر خوی گه نی چی بکه یین :

زۆر جار خه ئک چاوه ری شتی چاکی لی ده کات ، سه یر له وه دایه خوی خراپه ده کات ، که سانی داسۆز بۆ ئه م ئیشه که گرتی گه وره یه پیویسته چاره سه ر بکریت نه ویش به ئیپورده یی له کابرا ده ئین: خه ئک تو په نایی بووی بۆ چاره سه ر کردنی کیشه که نه ی نه گهر تو خۆت سه ری کیشه ی خه ئک چی بکات. یان دوو خزم شه ر بکه ن و بیگانه یه ک چاره یان بکات.

۲۶- گوشتی بۆ توو ئیستانی بۆ من:

جاران باوک به مامۆستایی ده گوت که منانه که ی هه ر جوژی بۆ فییری بکات نه گهر گوشتی گیانی بپری به س فییر بییت. یان که سییک بۆ فییر بوونی منانه که ی له سه ر پیشه یه ک خاوه نی که سه که ده ئی فییری پیشه که ی بکه هه رچۆن ده بییت و بۆت ده کری به مه رجی فییر بییت. جارن وه ستاکان بۆ شاگرده کان وابوون زۆر جار ئییان ده دان بۆ نه وه ی که فییرین

۲۷- گوشت هه رچه ند له ره له بانی راندایه:

نه گهر که سیکی خراپ هه بی و زۆر خه ئکی لی نارازی بن هه ر له سه ر شانی خزم و ناسیایوی خویانه بویه زۆر جار بۆ پال پشتی

ته مئ کردنی که سی خراپ هه وڵ ددهن چاکی بکه ن و نمونه ی
گۆشتی خراپی بۆ دیننه وه که نه م په نده یه .

۲۸- گۆزه ش ههر برای دیزه یه :

که سیئ که به باشی سه ییری ده که ن به لام سه یر ده که ی ههر
رواته ته وه س ، یه که سه ر باسی برا یان خزم یان هاوړی
خرا په که ی ده که ن یان زۆر جار که سی چا که ده کات که هاوړی
که سیئ چا که بۆ نه وه ی خو ی هه ئنه ئی و هاوړیکه ی له خو ی
به که متر سه یر نه کا نه م په نده ده ئی. بۆجیاوازی نه کردن

۲۹- گویز له سه ر سکی بشکینه :

زۆر جار که سیئ زۆر نان ده خوات و نه مه نده تی ره که له سه ر
پشتا لی ی که وه تو وه که پر سیار ده که ی له که سیئ که فلانه که س
چۆنه یان نانی خوار دو وه بۆ نه وه ی که سه که دنیا بکاته وه
ده ئی: سه یریکه گویز له سه ر سکی بشکینه نه وه نده ی
خوار دو وه. بۆ تی ر خوار دن

۳۰- گویزی کویره و سمۆره ی پئ فی ره :

سمۆره گیانه وه ریکه که زۆر عاشقی گویزه وه هر چۆن بی ت نه و
ده ی خوات ، زۆر جار که سیئ شتیکی باش شک ده با له جیگه یه ک
به لام له بهر هه ز لیگه رندی و چروکی هه ز ناکات که س بزانی
بۆیه نه م په نده باس ده کات.

۳۱- گۆیز به گومه زه دا هه ئنه خا :

بو که سیکه که زور فییل بازو قسه زان و سه رنج راکیشی خه ئک،
دهمی بگات به هه ر که س قه ناعه تی پی ده کات و وه ک جادوو گهر
هه موو که س دئی نهرم ده بی له ناستی.

۳۲- گیا له سه ر بنجی خوی ده رویته وه :

باسی که سیك ده که ن که که سیکی چاکه و زور یارمه تی خه ئک
ده دات بو ئه وه ی بزانه ری که باوکی و با پیری هه روا بووه ئه م
په نده ده ئین، هه روه ها بو که سیکی زور خرا پیش هه روا ده ئین،
زور جار بو ژنی چاک و خراپ ئه م په نده ده ئین، که دایکی چاک
بووه یان خراپ.

۳۳- گیان له رزانه ی دهوی ئه م کاره ت :

که سیك ئیشیکی خراپ ده کات به لام به خراپی نازانی وه ک
به خراپی نازانی باسیشی ده کات، ئه و که سه ی به رام به ری
بوگاته پی کردنی گورانی گیان له رزانه ی بو ده ئی و ده ئی: ئه م
کاره ی تو گیان له رزانه ی دهوی ئه و جا کابرا هه ست ده کات
هه ئه ی کردوه .

۳۴- گیا به جی سه خته وه ئه مینئ :

که سی وا هه یه که زور ره زیله و شتی سال بو سالی ئه مینئ یان
ماوه ی چه ند سال دهوام ده کات کاتی پرسیار ده کری چون ماون بو
ئه وه ی بزانه ک زور به سه ئیقه یه ده ئی گیا به جی سه خته وه
ئه مینئ، خه ئکیش چونکه بیویستیان به ئیشه که یه ده ئین:
وه ئلا وایه .

۳۵ - گۆشته که ی ناخوا گۆشته وه که ی ده خوا :

کاتی که شتیکی هه رام ده بییت هه ندی که س ده زانن هه رامه شته که ناخون به لام نه وه ده خون که وه که گۆشت بی ناوه که ی بخونه وه. یان خوپاراستن له هه رام و به لام نه وه بخوات که هه رامه که ی پی هاتوه.

۳۶ - گیسکی به هاره له دایکی هه ندی :

نهم په نده بوئه وه که سانه یه که زور بی وه فاو نه که به هه رامن له بهر بی متمانه یی پی و ناوهراندنی نهم قسه یه ده که ن. یان هه ندی که س بیر له خزم بهراو که س ناکاته وه له بیناو شتیکی زور که مدا کاری نابه جی ده کات.

۳۷ - گورزی خوی وه شان که هه لی هه لکه وت :

هه ندی جار که زوئم له که سیک ده که ن که سه که زور نارامگرو خوراگر ده بی تا رۆژی دییت و زور به بی ترس دهستی خوی ده وه شینی و تۆله ی خوی ده کاته وه نه و جا کابرا ده لی: گورزی خوی وه شان. زور جار به تانه لیاندنی کابرا هه ست ده کات له رویا وه ستاوه بوئه وه ی ناگاداریکات نهم په نده ده بییت

۳۸ - که و ره ناو ده رژی و بچوک پی ی تیده خا :

که سی که و ره هه له ده کات و بچووکه کانیش لاسایی نه و ده که نه وه که چی که و ره که رخنه له وان ده گرییت وائنه زانی هه له یان کردوو نه وه وائیش بوئه وه ی بزانی خوی هه له که ی کردوو ده لی: که واته تۆناوه که ت ریزاوه واته تۆه له ت کردوو بوئه نیمه دووباره ی ده که ی نه وه. زور جار له ریز نه گرتنی

خزمان به تاییه تی گه وره کان ، دروست بونی کیشه له نیوان
گه نجه کاندا .

۳۹- گیانت له گیانم شیرین تر نیه :

هه وئدان بو ئیشیک که چاوه پئی به رامبه ر نه بی که پاره یان
یارمه تیت بدات له گه ل نه وه شدا نه و بترسی که نه و نیشه
سه رنه که ویت نه میش بو وره دان به و که سه و ره وان دنه وه ی خه م
نه م په نده ده ئی .

۴۰- گۆم هه تا قوول بیته مه له ی خوشه :

زۆر جار له که سه به ت کردندا بو ده ست که وتنی دا هاتی زیاتر
سو د وه رگرتن یان زانین له زه ره ر کردن و به لام بو نه وه ی
به رامبه ر نه زانی که زه ره ر ده کات . یان قه رز کردن و که له که
بوونی قه رز له سه ر که سییک یان داخوازی ژنییک و کردنی شتی
زیاده بو ژنه که .

۴۱- گه وری به تائمه بو مه ژمییره :

هه ندی که سه به که سه و کاریا خو ی هه لده نی وده نازی به لام
سه یرده که ی هه موو که سه و کاره که ی له به ر تر سنوکی یان ره زیلی
چا که و پیا وه تیان له ده سه نایه ، زۆر جار رقی هه لده سی
به برا گه وه ره قه ومه که ی ده ئی ، زۆر جار هه ندی که سه به مانی کدا
نه نازی که نافر و شری و چاوه پئی ی ساغ بوونه وه ی لینا کریت له سه ر
نه و مائه ش قه رزازه کابرای خاوه ن قه رز ده ئی : گه وری به تائمه
بو مه ژمییره . واته هیچت نی یه

۴۲- گێرفانی قوولّه پێر نابیت :

زۆر کەس کە دەسه لآت داره و به لام زۆر ته ماحی گه وره یه نه گه ن
 نه وهش به رده سه ته کانی چاوه پروانی ده ستی بن که که سیك دیت و
 هه وائی یارمه تیدان ده پرسیت به م په نده ناگاداری نه که نه وه که
 چاوه پروانی هیچی ئی نا کرئ. سود وه رگرتن نه و که سه مه حاله .
 چونکه هه وئی پێر کردنی گێرفانی خۆیه تی و گێرفانی قوولّه
 هه رچی تیکه ن ده رهینانی نیه . یان تیر خواردنی نی یه

پیتی ﴿ل﴾ ۶۰ په نند

- ۱- لات پائه وانى خوايه
- ۲- له ناوى شه و سل نه كات
- ۳- له ناوى شهوى پايزان نه كات
- ۴- له نه سپى نه بوو ناخور نه به ستى
- ۵- لای چاوى ساغ داويه و لای چاوى گویره وه برديه وه
- ۶- لای كوره بيت پرشت به رده كه وى
- ۷- له ناوى مهن و له پياوى مؤن بترسه
- ۸- له ئیستريان پرسى باوكت كيیه وتى خائوم نه سپه
- ۹- لاو لاوى بى دائده به رز نابیته وه
- ۱۰- له ناو بده با بتبات نه ك له پردى نامهرد بپه ریته وه.
- ۱۱- له ناش دواكه وتوو له رى رائه كا
- ۱۲- لافاو له تكه تك په يدا نه بیت
- ۱۳- لاف له غه ریبى گیز له بیابان.
- ۱۴- له به راز موویه ك كه یته وه زوره
- ۱۵- له بى ئیشیدا سه رى ده ئیشى
- ۱۶- له بى خه به ران كه ش كه ش سه لاوات
- ۱۷- له پاش تر كه نندن قنگ قوچانم بو چیه
- ۱۸- له بى كه سیم توم كردوو وه كه س
نه وه كه س شیبای نه وه نیوه كه س
- ۱۹- له پاش ته نگانه هه ر فه رحانه یه
- ۲۰- له به ر باجى له پشتت قه مچى

- ۲۱- له پاش رووتۆکردن ته شی ته لا بنی به سه ر سنگه وه
- ۲۲- له تهر نه خواو له وشك نه نوئ
- ۲۳- له پاش مردوو درۆ زۆر نه كری
- ۲۴- له بهر نه وسی بوو وا تیوه گلا
- ۲۵- له نه سپ دابه زی سوار كه ر بووه
- ۲۶- له گه ن گورگ گوشت نه خواو له گه ن مهر شین ده كات
- ۲۷- له په نجهی ساغ كرم دهر دینی
- ۲۸- له پرئ نابی به كورئ
- ۲۹- له جیگهی سنان ههر قوزه لقورده
- ۳۰- له جیبه ك نانوی ئاو بچیته ژیری
- ۳۱- له جهوت ئاوی داوه قوئی تهر نه بووه
- ۳۲- له خویشیا هار بووه نازانی چی ده ئی.
- ۳۳- له جیی شابازان كۆر كۆره وازان
- ۳۴- له دوای باران كه به نگم بو چیه
- ۳۵- له راستی راستی ره حهت نه باری
- ۳۶- له ژیر لیقه ی باوكیا هه رگیز نه تریوووه
- ۳۷- له شوین شكسته نه رۆی چاكه
- ۳۸- له سه ر قور توژ هه ئده ستینی
- ۳۹- له شیر ترسان عهیب نیه
- ۴۰- له سیبه ری خوئی نه سه له ویته وه
- ۴۱- له شهرا شه ریکم له خیرا ته ریکم
- ۴۲- له كاتی شهردا ناشتیت له بیر بی

- ۴۳- له قنگه وه له غاوی دهکات
 ۴۴- له قنلاشکه بیان پرسى له کوئى وتى با نه زانى
 ۴۵- له نائيش نه داو له بزماريش
 ۴۶- له ناعيلاجى قه سه مى به ريشى خوارد
 ۴۷- له هه زار ناش نه گاو نايما ئيته وه
 ۴۸- له کيويان پرسى بوچى وا به رزى
 وتى له سايه ي چالايى به رده ممه وه
 ۴۹- له که ئى شه يتان نايه ته خواره وه
 ۵۰- له کوئى پسا له ويذا گري ي دهره وه
 ۵۱- له کهر وايه که س بير ناکاته وه
 ۵۲- له کفرى فيرعه ون مه شهو رتره
 ۵۳- له که رى گه را ناي ئى کاته وه
 ۵۴- له گون کائترم پى نه وتوو
 ۵۵- له گون کائترى پى ناييم
 ۵۶- له هه موو قازانى خو ي کرده که وگير
 ۵۷- له گه ل ئاقلان بچو سه ر سه ربان
 ۵۸- له گه ل بى نه قلان مه چوره ناو خان
 ۵۹- لوتى بگري گياني دهرده چييت
 ۶۰- لييم بووه به نه ستيره ي سيوهيل

۱- لات پائه وانی خوایه :

هه ندی که س هیچی نیه ، نه گه ل نه وه شدا زور خوراگرو نه ترسه که ته نها گیانی هه یه گیانی شی نه لا گرنه گی نه که کیشه یه که ده بیته ده و نه مه نه ده کهان ده ترسن که به شاداری بکه ن چونکه نه وانه یه سه روه ت و سامانه که ی نه ده ست بچیت به لام که سه هه ژاره که ده ئی: زیره که ی ما ل و سامان قیمه تی چیه که وا زه بیلت بکات ، لات پائه وانی خوایه هه قه ت نه بی بو خوم مردن باشتره نه سه رشورکردن.

۲- نه ناوی شه و سل نه کات :

که سه یکه نه مه نه ده پاکه نه رووی ره وشت و کرداره وه نه م په نه ده بو وه سفی ژنی به کار دیت که خزمیکی هه وانی بپرسی نه باره یه وه یان زور جار که سی که زور هه لال خور بی یان هه نه د جار بو پاکانه کردنی که سه یکه که سه یه یه کی بو دروست کرابی. که سی تر شاهیدی پاکي بوئده ن

۳- نه ناوی شه وی پایزان نه کات :

بو که سه یکه که وه سفی جوانی بکه ن چونکه ناوی شه وی پایز زور روون و بیگه رده ، هه ندی جار که باسی ژنی ده کری نه چا کیدا و نه پاکیدا وا وه سفی نه که ن. که سی به رامبه ر نه چا کیه نی دننیا ده بیته

۴- نه نه سپی نه بوو ناخور نه به ستی :

بو که سانیکه که هیشتا که سه یکه په یمانی پیداه سه ردانی بکات نه و ته داره که حازر نه کات یان زور جار نه و شته ی که نه یه وی

بیكری شوینی بو ناماده دهكات یان هه ندی جار قه رز دهكات بو
نه و شته ی که هیشتا بو ی نه هاتوو.

۵- لای چاوی ساغ داویه و لای چاوی کویره وه بر دیه وه:

زور کس که زورزان و ته ته که بازه یارمه تی که سیك ده دات به لام
به شیوه یه که دهیدات که له جیاتی نه و شته ی داویه تی شتیکی تر
ده بات که نرخ ی نه گهر وه ک یارمه تیه که ی نه بی نه وه زیاتره
به لام که سه کانی نه زانن نه مه ئیشی خو ی کردوو به بو بی منه ت
نه بوو نه م قسه یه ی پی ده ئی.

۶- لای کوره بیت پرشت به رده که وی:

هه ندی که س زور خو ی به بی وه ی و چاک داده نی به لام له
مه رحه با کردن تی که لای که سیکی خرا په کار هه ندی جار قسه ی
له روو ده که ن یان زیاتر پی ده گه یه نی به لام نه م تی ناگا بو خو ی
به پاک ده زانی به لام بو نه وه ی ناگاداری بکه ن که نزیک که سیکی
خرا په بو یه وای پی کراوه.

۷- له ناوی مه ن و له پیای مۆن بتسه :

هه ندی که له لای که سیك داده نیشیت زور به پیاو چاک وهیمنی
نه زانن به لام سه یر ده که ی له خو ی تو ره ترو خرا پتر نیه له ناوی
مه ن ده چیت چونکه ناو که خو ر بوو له به ر چاو به زور سه یری
ده که ن حساب بو په رینه وه ده که ن به لام ناوی مه ن حسابی بو
ناکری تا کاتی نه زانن له نه زانی که وته ناوی خنکا.

۸- له ئیستریان پرسی باوکت کییه وتی خائۆم ئه سپه :

ئهم په نده ئه و كه سانه ده گریته وه كه باوو با پیری خویان به
كه م ده زانن به ره چه ئه کی دایکیاندا ئه نازن وا ده زانن به وه
ده رازیان ده بیته. نازانن كه خه ئك گائته یان پی ده کات.

۹- لاو لاوی بی دالده بهرز نابیته وه :

هه ندی كه س نازییه ، خاوه نی نازییه تیه کی ته وا وه به لام له بهر
بی كه سی و پشتگیری نه كردنه وه ده بیته به بهرده ست یان پیاوی
خه ئك. یان زۆر جار وهك ته می كردنی منداڵ باوك باسی ده کات
بو مناله کانی تا نه بن به دارده ستی كه س و پشتی خزم و
براکانی بگریته.

۱۰- له ئاو بده با بتبات نهك له پردی نامهرد بیه پیته وه :

ئهم په نده زۆر جار بو منته نه زانن له كه سیك كه بیه وی
یارمه تیت بدات به لام منته بکات و قسه ی ناخۆش بکات له
رووتا. تۆ بو بهر په چدانه وه ی ئهم منته ته ئهم په نده ی پی ده ئیی
له وان ه شه هه ندی جار وهك زیانی مادی زیانیش بکه یته.

۱۱- له ناش دواکه وتوو له ری رائه کا :

هه ندی كه س به هوی قسه كردن و دواکه وتنه وه له جیگه یهك كه
بووه هوی درهنگ كه وتنی به لام له کاتی گه رانه وه ی زۆر په له
ده کات ئه بیته هوی بیزار کردنی هاوړیکانی به لام هاوړیکانی به م
په نده درهنگ كه وتنی پی ده ئین

۱۲- لافاو له تکه تکه په پیدا نه بییت :

نانه وهی مال و سهروهت له دهست پیهوه رگتن و خه رجی و مه سره فی زیاده نه کردنه وه دروست ده بییت نه مامۆرگاریه پیره کان بو گه نجانی ده کهن.

۱۳- لاف له غه ربیی گیز له بیابان :

نه م په نده به واتای دوو شوینی له بار بو درۆ کردن دیت ، که سی که غه ربیب بوو زیاد له حه د قسه ده کات تا نه وهی که سی ناقل نه زانن له زۆر قسه کانی راست نیه به لام له بهر نه ناسینی و ریزگرتنی روشکینی ناکهن . وه گیز له بیابان واته دیار نه بوونی که سی که گوئی له بای سک بییت که ده رده چیت.

۱۴- له بهراز موویه ک که یته وه زۆره :

له که سی خۆ په رست و په زیل هیچت ده ست که وی زۆر خۆت ماندوو مه که ، هه ندی جار که سان بو خوشی نه م قسه یه ده کهن به لام له زۆر جیگا بو سه ندنه وهی تو له له دوژمن نه م قسه یه ده کریت.

۱۵- له بی نیشیدا سه ری ده نیشی :

هه ندی که س که پر سیاری لی ده که ی چی ده که ی ؟ ده لی : چی ده که م له بی نیشیدا سه رم دیشی ، واته هیج نیشی نیه و له گه ل نه وه شدا خوا خویه تی که سی نیشیکی پی بدات . نه م په نده که سانیک ده گریته وه که زۆر جار خوی گه وه ره ناسان کاری بو کردوون له دابین کردنی ژیاناندا .

۱۶- **له بی خه به ران کهش کهش سه لاوات :**

ئه مه بو که سانیکه که ناگیان له شتی نیه و خویان نه چنه ناو مه سه له که وه و بریاری تیدا ئه دهن به لام کیشه که به و جو ره نیه که تیگه یشتوو لیبی و قسه ی تیدا ئه شکێ بو ئه وه ی ناگاداری بکه ن که خوی دوور خاته وه له و مه سه له یه به ناگا بیته وه . با له بی ناگیان نه بیته به لایه نی که زیان بکات

۱۷- **له پاش تر که ندن قنگ قوچانم بو چیه :**

زور جار ئه م په نده بو که سانیکه که هه رچه ند داوای ئی ده که ن که فلانه ئیش نه کات چونکه زهره ری تیا ده کات به لام هه ر کۆل نادات کاتی کردنی په شیمان ده بیته وه و سویند ده خوات جاری تر نه ی کاته وه . دوستانێ ئه م په نده ی پی ده لاین یان مه سه له ی ره وستی ژن و پیاوان که پاش شان خۆپاریزی بکه ن.

۱۸- **له بی که سیم تۆم کردوو وه کهس ، نه وه کهس**

شیای نه وه نیوه کهس : ئه م په نده بو که سی که پشت به که سی تر بوه ستی به لام به که ئکی نه یه و له گه ل نه وه شدا زور جار له به رزه وه ندی ئه م بدات و چاره سه ری کیشه کان نه کات.

۱۹- **له پاش ته نگانه هه ر فه رحانه یه :**

ئه م په نده له راستیدا خوای گه وه له قورنانه باسی ده کات نه فه رموی: ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بو دل خوش کردنی که سانیک که له ته نگانه یه کی زور زوردا بژی ئومید برآو بیته ، نه وانه ی دلی خوش ده که ن و سه ردانی ده که ن بو ئه وه ی که

خه فه ت نه خوات و نارام بگرئ له سه ر نه و ناخوشیه ی به سه ریدا هاتوو ه.

۲۰- له بهر باجی له پشتت قه مچی :

خه لکی سلیمانی به باوه ژن ده لێن باجی واته هه ندی که س له ترسی که سی تر له مندائی خویان نه دهن یان پشت له خزم و که س و کار ده که ن، زۆر جار بیستراوه که باجی یان باوه ژن چ ده ردیکی به سه ر زړکوری یان کوری ژنه که ی تری هیئاوه.

۲۱- له پاش ڕوو تو کردن ته شی ته لا بنی به سه ر

سنگه وه : نه م په نده بو نه و که سانه یه که هه ر چیه گیان هه یه و نیه به راوه زۆر جار دزه که ده ناسن به لام ناویرن باسی بکه ن یان دزه که نه ناسراوه باسی ناکه ن یان زۆر جار که سیکی زۆر دار زۆری خوی نه سه پیئنی بو نه وه ی بزانه که هه یچی نه ماوه پیویست به پاسه وان و به زم و ره زم ناکات یان کوشتنی نازیزیك که مایه ی ئومید و خوشبه ختی خیزانه که ی بیته نه ترسان بو توله سه ندنه وه

۲۲- له ته ر نه خوا و له وشك نه نوی :

نه مه بو که سیکی خوا پیداوه که هه یچ عه زیه تی نه بیته و خوی گه وه ناسانکاری بو کردبئ له ژیان یان هه ندی جار باوک یان که سی گه وه بو رازی بوون له منال و خزمان نه م په نده ده ئی، که هه قی به سه ر هه یچه وه نیه ته نه ا نه وه نه بی بو خوی نه خوا و نه خه وی. بو له بار بوونی گوزهرانی با له سایه ی که سی باشدا .

۲۳- نه پاش مردوو درۆ زۆر نه کړی:

هه ندى كەس بو ئه وهى زۆر جار كاره كانى پينه بكات بيسه ليين
 كه نه و نيه نه ئى فلانه كەس شاهيده به لام مردوو واته درۆ به
 ده مى مردوو كه وه ده كات يان زۆر جار درۆ كردن به ده مى مردوو وه
 كراوه به لام كاپرا ناگاي ئى نيينه كه كه سيكى ماو نه مه جليسه دا
 بووه كه ده گاته نه وهى مردو ده كاته شاهيد كه سه كه ده ئى: من
 نه و كۆره بووم نه م درۆ به ده مى مردوو كه وه ده كات.

۲۴- نه بهر نه وسى بوو وا تيوه گلا:

هه ندى كەس بو شتيكى كه م خويان تووشى كيشه و گيرو گرفت
 ده كەن، زۆر جار نه بيته هوى نه ده ست دانى نه نداميكي نه شى يان
 كه سيكى خيزانه كهى بو ئه وهى بلين: نه و كه سه تاوان باره نه م
 په ندهى پى ده ئين.

۲۵- نه نه سپ دابه زى سوار كه ر بووه:

هه ندى كەس پله و پايه ي باشه و زۆر جيگه ي خوشه و خه ئكى
 حسابى بو ده كەن به لام نه بهر هه ئه و لوتبه رزى لاي ده به ن
 پله و پايه ي كه م ده كه نه وه، خه ئكى بو ئه وهى نه ئين خرا په ي پى
 كراوه نه م په ندهى پى ده ئين، يان زۆر جار كه سيكى دئپيس
 خيزانى باشى هه يه و به لام ته لاقى ده دات پاش جيا بوونه وه
 ژنيك دينى نه ك جوان نيه به ئكو خرا بيشه.

۲۶- نه گه ل گورگ گوشت نه خواو نه گه ل مه ر شين

ده كات: نه م په نده بو ئه و كه سه دوو پوانه يه كه نه گه ل

زائم دهستی تیکه ل کردوووه پئی دهکهنی و له گه ل که سی زوئم
لیکراویش گریانی درۆین دهکات زۆرجار که سی دئسوژی زوئم
لی کراوه به و دوو پووه دهئیی شورهبی یه "عه ییه" تو له لای
نه وان چی دهکهنیت و لای نه م چی دهکهی.

۲۷- له په نجهی ساغ کرم دهردئینی:

هه ندی که س نه مه نده بوختان چیه که بو که سی چاک و بیگه رد
درۆی وا دهکا که هه ندی جار ده بیته هوی تیاچوونی که سه که یان
ناشرین کردنی.

۲۸- له پیری نابی به کوری:

هه ندی جار بو ته می کردنی که سی سه ره پو نه م قسه یه ده کری
یان که سی سه ره پو زۆر نیش دهکات کاتی ده زانی تیک ده شکلی له و
نیشه هه ندی که س بو گاتته پیکردن ده ئین: له پر نابی به کور
ناگاداری خو ت به یان هاندانی که سانی تازه هه لکه وتوو بو
نه به زین له نیشیک که زیانیان کردبی وبی ئومید بووین

۲۹- له جیگهی سنان هه ر قوزه ئقورده:

هه ندی جار که سی قسه یه کی ناخوش یان کرده وه یه کی ناشرین
به رامبه ر به که سی ئه نوینی که سه که ش رهدی دداته وه و ده ئی
نه وه له جیگهی هه له کانت و نه م په نده ددا به پوودا.

۳۰- له جییه ک نانوی ئاو بجیته ژیری:

نه م په نده بو ئه وان هیه که زۆرزان و ته له که بازن و نه زانن چۆن
له گه ل به رامبه ردا مامه له ده که ن چونکه به رامبه ریان نه ناسن.

یان له بهر ریزو چاکه یه که خۆی ده ناسی و حساب بۆ هه ئسوکه وتی خۆی ده کات.

۳۱- له جهوت ناوی داوه قوئی ته ر نه بووه :

نهم په نده بۆ که سیکه که زور کارامه و چاکه و نه زانی له گه ل بهرام بهری چون ته عامول ده کات به لام هه ره شه کردنی که سیکه له که سیکی تر به لام دئسوزیکی که سه که بۆ نه وهی فیلبازی و نازایی و کارامه یی بهرام بهر به نه و که سه بللی نهم په نده ی بۆ ده ئی که سی بهرام بهر تی ده گا که چاری نه و ناکات.

۳۲- له خوشیا هار بووه نازانی چی ده ئی :

هه ندی که س زور جار تووشی هه ئه یه که ده بی و هه ئه که ش زور به سوک سهیری ده کات که پیی ده ئی بۆ وا ده که ی ده ئی جا نه وه چیه خۆم چاره سهری ده که م زور جار هه ئه کانی به که ئه که بووی نه مینی له ناکاودا نه که وی بۆ نه وهی بلین گومرا بوو نهم په نده ده ئین.

۳۳- له جیی شابازان کور کوره وازان :

نهم په نده زور جار بۆ بنه مائه یه کی خاوهن پیاو ته ی و چاکه و نان بده یه ، که سانی چاک و پیاوی تییدا بووه به لام زه مانه هه مووی برده وه که سانی خراپ و چروک و نه زان دووی تییدا هه ئده خا بۆ نازاری بوون نهم که سانه نهم په نده ده وتری.

۳۴- له دوای باران که به نگم " فهرنجی " بۆ چیه :

نهم په نده بۆ کاره ساتیکه که زیانت تییدا کرد بییت پاش کاره ساته که بهرنامه ی بۆ دابنری یان له ده ست چوونی مائی که

مه حائی دۆزینه وهی هه بیته و كه سانیك بین و خۆیان دهر بخهن
بو ئه وهی كه نه یهیننه وه. یان شوینیك پاش ته پوون فره نجی
و پائتوی بو بهرن.

٣٥- نه راستی راستی ره حه مه ته نه باری:

هه ره كه سیك كه كرا به بیکار "وه کیل" و راستی گوت، راستی
دركان و راستی قسه ی هاورد و برد نه بیته هوی ئه وهی كه
ناشتی و نارامی بگه ریته وه. هه ندی جار راستی گوتن ده بیته
کیشه، به لام كه سی راستی گوت خوشه ویسته، ریز گرتنی مایه ی
سه ربه رزی هه موو كه سیكه.

٣٦- نه ژیر لیفه ی باوكیا هه رگیز نه تریوووه:

ئهم په نده بو كه سیكه كه ئه سل و فه سلێ نیه به كوردی و به
كورتی هه تیو مچه یه و خوی لی گوراوه كه كاتی كه سانی چاك
ده چنه دهر مائی نه جیاتی ریز گرتن لییان بی ریزی نه نوینی نه و
كاته كه سیك بو ئه وهی كومه نه كه بزانی كه بی ئابروو بی
دهر مائه ئهم په نده ده ئی.

٣٧- نه شوین شكسته نه رو ی چاكه:

نه گه ره كه سیك زانیته داماو و زه لیل بووه وازی لی بینه چونكه
نه وانه یه بیزار بوون نه گیانی هیزی شاراوهی به كاریبیت و
ده ست بووه شیینی و زه لیلته بكات نه و كات نه جیاتی سه ره كه وتن
كه وتن ده بیبیت.

٣٨- له سه ر قور توۆ هه ئده ستینی :

هه ندی کس نه مه نده به ده سه لاته که خرا په یه کی به رام به ر ده کړی هیچ موش کیله ی نیه چی روو ده دات و چ روو نادات بو و هر گرتنه وه ی مافی خو ی گه وره و بچوک دا نه پلوسی تا نه بیته وه خاوه نی مافی خو ی.

٣٩- له شیر ترسان عه یب نیه :

هه ندی کس که نازایه و خاوه نی پیاوه تیه نه گه ر لی یی بترسی عه یب نیه چونکه له وانه یه بی به زه یی و درنده یی چاکه و پیاوه تی له بیر بباته وه و ده ستی خو ی بووه شی نی .

٤٠- له سیبه ری خو ی نه سه له ویته وه :

هه ندی کس تووشی دوژمنایه تی ده بییت نه مه نده ترسنوک و نه مه نده ره وه که زور جار باوه ری به که سی نزیک ی خو ی نابی که که سی ی هه وائی ده پرسنی که سانی تر بو نه وه ی بزانی که تووشی گرفت بووه و گومان له هه موو که س ده کات نه م په نده ده ئین .

٤١- له شه را شه ریکم له خیرا ته ریکم :

هه ندی کس بو دئسوۆزی نواندن بو که سی ناگاداری ده کات که م ته رخه م نیم له هاتن بو لات به لام به خوا هه موو کات له ناخوشیه کانتا له گه ئتام . یان هه ندی که س کاسبی ده کات و که سی ده کات به شه ریک بو نه وه ی نه ترسی کاسبی بکات نه م په نده ده ئین . یان زور جار هه ندی که س به شاداری ناخوشیه کانی که سانی تر ده کات به لام کاتی که خوش و شادی بییت نه می له بیر ده چییت نه م یه یس بو گله یی نه م په نده ده ئی .

۴۲- له کاتی شهردا ناشتیت له بیر بی :

زۆر جار که دوو کەس شهردە کەن یه کیکیان نه یه وئ هه ندئ
 نه ئی بی به لام که سیك که ههردوو لایانی خوش دهوی و
 چاوهروانی ناشته وایی دهکات نهم په نده ده ئی. بو ئه وهی چاک
 له یه ک دانه برین. زۆر جار له ناو خزماندا نهم په نده دهوتریت
 چونکه خزمایه تی یان له لا گرنگتره له شهرو دابرائی یه کتر.

۴۳- له قنگه وه له غاوی دهکات :

بو که سیك که شهردا نه بیته له شتیك و بیه وئ وا خوئی
 ده ربخات که نه زانن به لام که سیکی زانا قسه ناکات تا هه ئه که
 دهکات یان که سیك نه یه وئ مه به ستی به که سی بی به لام به
 هه ئه پی ی ده ئی تا ئه وهی که سی به رامبه ر نهم په نده ده ئی و
 ده ئی راستیه که نه مه یه .

۴۴- له قنلاشکه یان پرسی له کوئی وتی با نه زانی :

نه مه زۆر جار که سانی کاسب و ئال و ویلکه ر نهم په نده ده ئی
 که پی ی ده ئی به یانی فلانه کارمان هه یه تو سه عات نه وه نده
 وه ره ده ئی: برا وه لاه ی من له بهر ئیش زۆری نازانم به یانی له
 کویم. یان هه ندئ گه نجی سه ره ره زۆر جار پرسیار له دایک و
 باوکی ده کری ده ئی نازانین وه ک قنگللاشکه وایه .

۴۵- له نانیش نه داو له بزماریش :

هه ندئ کهس بو خوش کردن و گائته کردن که دوو کەس ده بیته
 شهریان ته ره فی هه ردوولا ده گری تا کو ناشته وایی نه که ویتته
 نیوانیان تا که سیکی دئسوژی هه ردوولا به ناشکرا ده ئی عه یب

ناکه ی له نائیش ئه دههیت و له بزماریش. تو نایه ئی کیشه که یان چاره سه ر بکریت

٤٦- له ناعیلاجی قه سه می به ریشی خوارد :

هه ندئ جار که سانیک هه ن که ده سه لاتدارن به لام نه گه ر ئه و پله و پایه یان نه بووایه زور که سه مه رحه باییان نه ده کردن. به لام که سیك که بهاری لاریوو هه ئکی ده ئین : ئه مه چونه ؟ نه ویش ده ئی : به خوا نه زانم چونم ناشرینه به لام له ناعیلاجی سوین به ریشی نه خوم. واته که سیکه شایسته ی ریز گرتن نی یه

٤٧- له هه زار ئاش نه کاو نایمالیته وه :

زور جار هه ندئ که سه زور هه ول ئه دات و داها تی باشی نه بی به لام سهیر ده که ی به ره می نیه چونکه یان ده ست بلا وه یان که سیکی فیلباز ره نجی به با ئه دا که پرسیار ده که ی له حال و گوزهرانی سهیر ده که ی هیچی نیه ته نها ژم و ده مه . که سیکی دئسوژی بو ئه وه ی ده ست بلاوی و نه زانی ده ربخات ئه م په نده ده ئیت. یان که سیکی ناحهزی ئه م په نده ی پی ده ئی.

٤٨- له کیویان پرسی بوچی و به رزی وتی له سایه ی

چالایی به رده مه وه : که سی ده سه لاتداری ئاقل هه موو کات نه زانی که نه گه ر ده ست و پیوه نی نه مینئ نه و هیج نیه نه ک هیج نیه به ئکو گائته شی پی ده که ن بو مانه وه ی ده سه لاتی و به رقه رار بوونی ئاسایشی ژییانی خو ی و هه ئکی هه رده م خه ریکی چاکه کردنه .

۴۹- له که لی شه یتان نایه ته خواره وه:

زۆر جار که سیك نه یه وی بۆ کیشه یه کی بچوک تۆله بکاته وه به لام هه رچه ند هه ول دده دن له گه ئی سودی نیه تا نه وه بۆ دنیایا بوونی به که سی به رامبه ر ده ئین له که لی شه یتان نایه ته خواره وه. زۆر جار به پاره له قسه ی خوی ته نه زول ده کات و کیشه که ی نامینئ. یان نینکاری کردنی که سیك بۆ جیگه یه کی مه تر سیدار.

۵۰- له کوئی پسا له وییدا گری ی دهره وه:

زۆرخۆت ته نگه ژه مه که چونکه خۆ ته نگه ژه کردن سودی نیه و شته کان زۆر به سوک وه ربگه ره و که س به کاری لابه لاره خه ریک مه که. یان زۆر جار له وره به رزی و ده سه لاتدا نه مه پهنده دهوترئ.

۵۱- له که ر وایه که س بیر ناکاته وه: زۆر جار که سی ناحائی و که له ره ق حساب بۆ که س ناکات و خوی ده کات به پائه وان وا ده زانی چۆن خوی بیر کردنه وه ی نیه و هه موو شته کان به هیز چاره ده کات خه ئکیش وه کو نه و وایه.

۵۱- له کفری فیرعه ون مه شه ورتره:

زۆر جار که سی داوین پیس که خه ریکی شه روال پیسیه زۆر که سی بی ناگا شایه تی باشی بۆ دده ا به لام که سیك که زۆر خاوه نی باوه ره و خوی به چاک ده زانی ده ئییت خرا پی و داوین پیسی نه و به ده ره وشته له دنیا دا دیاره چۆن فیرعه ون دروی کرد و فه سادی کرد نه ویش وایه. به رامبه ر دنیایا ده کاته وه. زۆر جار به رووبه روو نه و قسه ی پی ده ئییت.

۵۲ - **ئه که ری گه را نائی لی کاته وه :**

ئه م په نده بو که سانی مفته خور و به لاش خورو هه لپه رسته زور جار کابرا کیشه به کی هه به و گیری خوار دووه به لام سهیر ده که ی هه ر زور به شیوه به کی ناشرین ده ست ده کات به تالان یان زور جار که سیکی بی ناگا له نرخی بازار که سیکی فیل بازو ده ست بر ده یخه ته تین و مانه که ی ده بات.

۵۳ - **ئه گول کاترم پی نه وتوووه :**

هه ندی جار که سیکی خوی ده کات به بق هه ستاو له که سی به لام که سی به رام به ر بی ناگایه له دن نیشانی که پرس یار ده که ن ده ئی : قسه ی پی گوتم نه م یس بو پاکیه تی له به رام به ری نه و که سه نه م په نده ده ئی.

۵۴ - **ئه گول کاتری پی نائییم :**

هه ندی جار که سیکی هه نه به که ده کات و ناویری پوو به پوو ی به رام به ری بیته وه که سیکی ده نیی ری بو تکا کردن بو ئه و یس بو دن نیایی که خاتری که سه که ی گرتوووه ده ئی : دن نیابه له گول کاتری پی نائییم واته به ر لیبوردن که وت.

۵۵ - **ئه هه موو قازانی خوی کرده که وگیر :**

هه ندی که س بو خوده رخستن له هه موو مه سه نه به که قسه ده کات زور جار په یوه ندی به ویشه وه نیه نه که په یوه ندی بگره خزمیشی نیه به س بو خوده رخستن و خو هه ننان. تا رۆژی به گژیا ده چن و سوک و سه ئیمی ده که ن که پرس یار له حائی ده کری ده ئین : چه قیه تی. چونکه نه هه موو قازانی خوی کردبووه که وگیر.

۵۶ - **له گه ل ئاقلان بچۆ سه ره ربان :**

ئه وانه ی که ئاقل و له سه رخۆن هه رده م هه ز ناکه ن ئه وه ی که
له گه ئیایه توشی کیشه و گیر و گرفت بن به لام هه رچه ند بشیان
گیڕی و شوینی به رزو نزمیان پی بکات چونکه مه به ستی که س
نیه دلئ بئیشئ .. هه ر جیگه یه ک بچئ هیئده به ئیجترام ده چیت
که هه موو که س پیژی لی ده گری.

۵۷ - **له گه ل بی ئه قلان مه چۆره ناو خان :**

له گه ل که سی خراپ و خراپ کرداران نه که ی هاوپی بکه ی
چونکه هاوپییت کرد بچۆره جیگه یه ک نه که س بیینه و نه که س
بتیینئ چونکه ئه وه ی تو له گه لی تیکه لاوی ده که ی که سیکی
خراپه و چاوه پروانی خراپه ی لی بکه و خراپه ت دیته ریگه .

۵۸ - **لوتی بگری گیانی دهرده چیت :**

زۆر که س نه مه نده لاوازه نه مه نده بی هیزه نه گه ر زۆر قسه
بکات رقت هه ئه سینئ زۆر به ئسانی ئه گیرئ. یان هه ره شه ی
که سیکی قه ئه وه نه که سیکی زۆر لاواز. تاواز بیئئ ولئی دوور
که ویته وه

۵۹- **لیم بووه به نه ستیره ی سیوهیل :**

دیاره هه ندی که س که سیکی خوش دهوویت و زور تامه زرۆی
 بینینه تی له بهر خوشویستنی ئهم په نده ده ئی. یان که سیك
 قهرزی که سیکی لایه و خۆی ون ده کات به ته شه ره وه ده ئی؛ بووه
 به نه ستیره ی سیوهیل یان زور جار خوشه ویستان که تامه زرۆی
 بینینی یه کترن. ناوچه ی سیوهیل ناوچه یه کی شاخاویه و له بهر
 زۆری هه ور یان ناسمانی سایه قه ی که مه .

پیتی م ۵۸ په ند

- ۱- میوانی درهنگ وهخت گله بی له سه ر خو به تی
- ۲- میوانی ساتی جاسوسی سائی.
- ۳- میوان که هات جه ژنی خانه خو ی یه
- ۴- میوان که ری خانه خو ی یه
- ۵- میوان و خانه خو ی پیکا هه لگژان نه بی میوان رابکات
- ۶- میراتی که ر بو که متیاره
- ۷- میزی که ف ناگر ی
- ۸- موری کونداره په کی ناکه ویت
- ۹- موو به به بینانا ناچ ی
- ۱۰- موچه مان روو به بی دارو جان بی حالم ان جوان نه بی
- ۱۱- موو ده قلیشین ی نه مه نده وه ستایه
- ۱۲- من به ناگر ی گه ش نه به وه بو به دوو که ئی ره ش ببه وه
- ۱۳- من کردم ه پیاو بو ی نه کردم حساو
- ۱۴- من بو م دانا ناو نه و بو ی نامو داو
- ۱۵- من زوو له فیکه ی خو م گه ی شتم
- ۱۶- من بو تو مه تو بو کی ته
- ۱۷- من ده ئیم نی ره نه و ده ئی بیدو شه
- ۱۸- ملی له چه قو نه سو ی
- ۱۹- مشک ببه مائی کلکی چه ورنابی
- ۲۰- مشتیک نمونه ی خه رواریکه .
- ۲۱- مشتکه کو له له ده رویش نه گه ریته وه

- ۲۲- من ناغاو تو ناغا کئی جیگایه کمان بو راخا
- ۲۳- مزگه وتی کهر خوئه که وهیه
- ۲۴- مریشکی رهش هیلکه ی سپی کرد
- ۲۵- مریشک هیلکه ش دهکات و ریقنه ش دهکات
- ۲۶- مزه ی خوئ بگره باراشم بهاره
- ۲۷- میروچه چیبه تا گازی هه بی
- ۲۸- مریشک خه و به چاله گه نه وه ده بیینی.
- ۲۹- مردوو زیندوو پیکه وه نا قه بری
- ۳۰- مردو له مه پاکتر ناشوردی
- ۳۱- مردوو شهیتان وازی ئی دینی
- ۳۲- مه نه جل گه را تا سه رقاپی خوئی دوزیه وه
- ۳۳- مردن جاریکه وه نه بریتته وه.
- ۳۴- مه یمون خوئی جوان بوو ئاوئه شی گرت
- ۳۵- مردن مردنه ننگه فرهی بو چیه
- ۳۶- مردن له گه ل هاوه لان جه ژنه.
- ۳۷- موئک فروش سائی دهوئه مه ندهو موئک کر سائی فه قیره
- ۳۸- مه لا به زینه کهس چاری ناکات
- ۳۹- مه ل هه یه گوشتی نه خوری و مه ل هه یه گوشت نه خوات
- ۴۰- مه پ له گه له دورکه وت گورگ نه یخوات
- ۴۱- مه رهزه دیم که ماو ئو پاراو
- ۴۲- مه ری بی شوان نه بی گورگ بیخوات
- ۴۳- مه ل به بائی نافری

- ۴۴- مه گهر ههر خاك لییم بیستیت
 ۴۵- مه ر به قاچی خوی بزنی به قاچی خوی
 ۴۶- مائی زیاد سهر ناشکینی
 ۴۷- مائی سپی بو رۆزی رهش
 ۴۸- مائی قه ئب سهر به خاوه نه
 ۴۹- مائ له خاوه ن مائ حه رامه
 ۵۰- مائت نه بی بازارت هه بی
 ۵۱- ماسی له بوارا گیراوه
 ۵۲- ماسی له به حرا سه ودا نه کراوه
 ۵۳- مائی تۆده خۆم به به لاش و مائی خوشم بو پاش
 ۵۴- مار ده کوژی توله مار به خیو ده کات
 ۵۵- ماست نیه به لیوته وه دیار بیت.
 ۵۶- ماری رهش بوی یه ق نه کاته وه
 ۵۷- ماستاو سارد ده کاته وه
 ۵۸- مائ مائی لی بیته وه خوشه

۱- میوانی درهنگ وهخت گلهیی له سههر خۆیه تی:

زۆر جار که که سێک سهردانی مایک دهکات یان برادهری دهکات کاتی زۆر درهنگ بو دنجوش کردن ناگادار کردنی ئهم په نده به پیکه نینه وه دهلی میوانی درهنگ وهخت گلهیی له سههر خۆیه تی. به لام نیستا زۆر جار میوانه که هه ر نیوه رو ته له فون دهکات نه وه نیواره له مائی نیوه م.

۲- میوانی ساتی جاسوسی ساتی:

زۆر جار میوان سهردانی مائی دهکا نه گه ر مائه که چاک بن له وانه یه باسی هیج نهکات به لام سهیر دهکای نه گه ر که م وکوپیه کی هه بوو له خزمهت کردن یان باسی که سێکی کرد ، هه ر که ده رچوو ده بیئت به جاسوس و ده یگه یه نیته وه خاوه نی هه ندی جار ئهم جاسوسه ش ناشویه تییدا ده بیئت.

۳- میوان که هات جهژنی خانه خوی یه :

دیاره جارن خه ئکی زۆر هه ژار بوون درهنگ درهنگ برنج و گوشت یان برنج خوراوه مناله کانی خاوه ن ماییش دلیان به هاتنی میوانه که خوش بووه ، زۆر جار له بهر خوشه ویستی و نه رۆشتنه وه ی میوان ئهم قسه یه کراوه.

۴- میوان که ری خانه خوی یه :

خاوه ن مال له هه ر جیگه یه که داینا دایده نی دای نه نا دانایشی. زۆر جار له سی و چوار جیگه هه ئی ده سیننی. به لام هه موو جار به گوی دهکات تا کو میوانه که هه راسان ده بی و ده لی: پیشینان راستی کو تو وهه. به داخه وه ئهم په نده نه بوایه

بو ترایه میوان دئی خانه خوی یه چونکه دل هه ر نه مریکی پی بکه ی جیبه جیی دهکات.

۵- میوان و خانه خوی پیکا هه نگژان نه بی میوان رابکات:

زور جار بوک به خه سوو نه مه ده ئی چونکه خوی به میوان ده زانی خه سوی به خاوهن مال یان زور جار له نیوان دوو برا دا شه ر ده بی برای هاتوو نه بی بر وا. به پیچه وانه شه وه میوانی مائیش هه روایه.

۶- میراتی که ر بو که متیاره:

زور کسه نه وه ی هه یه تی نایخوات به لام کاتی نه زانی هه مووی به جی دئی و بو که سی ده مینی که هیج ناگای له و که سه نه بی و له پر بی به خاوهنی. یان هه ندی که سه له داخا نه م قسه دهکات که منائیکی خرا پی هه یه نه ترسی به ری و نه م بی به خاوهن مه به ست.

۷- میرزی که ف ناگری:

که سی که که زور خاوهو زور سسته تاراده یه که نه وه ی که له که ئیایه تی بی تاقه ت ده بی ت بو نار هزایی ده ر پرین له سستیه که ی و خاو و خلیچکیه که ی نه م په نده ده ئی.

۸- موروی کونداره په کی ناکه ویت:

جاران که ژنان کچیان ده بوو مامان یان ژنان بو دلخوشی دایکی کچه که وه په که نه که وتنی نه م کچه که گه وره بوو نه م په نده ده ئین.

۹- موو به به یینیانا ناچئ :

دوو کهس که زۆر یه کتریان خۆش دهوئ و تا رادهی نه وهی که نه گهر رپۆژئ یان چه ند ساتئ یه کتر نه بینن بیریان له لای یه کتره. یان زۆر جار ژن و پیاو له سه ره تاوه زۆر شه پر ده کن که که سئ پرسیار ده کات ئایا حالیان باشه یان وه ک جار انن که سئ که وه لامیان ده داته وه ده ئئ: له خودا به زیاد بی ئیستا موو به به یینیانا ناچئیت. یان زۆر جار له ده وای شه پر ناشتییه کی چاوه پروان نه کراو

۱۰- موچه مان پووبه یئ داروچان بی حالممان جوان نه بی :

ئیمه نه وهی هه مانه که داومانه به شتئ که خراب بی و موچه که شمان که م بیئت نه وه ناتوانن به و جوهره بژین وه ک ناگادار کردنه وه. له سه ر بی حائی و که م حائی.

۱۱- موو ده قلیشینئ نه مه نده وه ستایه :

نه م په نده بو که سیکی ده ست ره نگین و ئیش جوان نه بیئت چونکه له پیشتر ئیشی کردووه ده ست ره نگین بینراوه که هه رکهس چوو بیته لای له ئیشه که ی بازی بووه و زۆر جار وه ک دئی مشتته ری ئیشی کردووه.

۱۲- من به ئاگرئ گه ش نه به مه وه بو به دوو که ئی ره ش ببه مه وه :

نه م په نده واته سود وه رگرتن له شتئ که سودی پارهی تییدا بیئت ، که سوودی نه بیئت باشتر وایه که خۆتی پپوه خه ریک نه که ی. یان پاریزگاری کردن له که سیك که چاوه پروانی پاداشت

بی ئی و پشت کردن له که سیك که هه مان کیشهی هه بی و پاداشتی نه بی.

۱۳- من کردمه پیاو بوئی نه کردم حساو :

یارمه تی دانسی که سیك بو سه رکه وتن وهه وئان بویارمه تی دانسی که له ناو خه ئگدا ده رکه ویت به لام سه یر ده که ی که دهستی گه یشته نانی خوی زور بی شهرمانه هیج حسابی ناکات بوت.

۱۴- من بوم دانا ناو نهو بوئی نامو داو :

هه ندی کس هه ول دده ی که ناو بانگی باش بکه یت و خه ئکی حسابی بو بکه ن به لام سه یر ده که ی نهو به پیچه وانه وه ی نه مه وه ته له نه نیته وه بو له چال نانی نه م دئسوژه ی نه مه ش نیشانه ی دوو رووی و بی وه فاییه .

۱۵- من زوو له فیکه ی خوم گه یشتم :

بو به شاداری کردن له چاره سه رکردنی کیشه یه ک و به لام که سی به رامبه ر به شیوه ی مونی سه یری که سیك بکات له ناو کومه نه که و کابراش زور به وریاییه وه و له چاره نووسی بروانی که پووی تی ده که ن قسه بکات نایکات کابرای تریش به توا نجه وه ده ئی قسه بکه برام نه مه یش بو نه وه بزنانن که خاوه ن کیشه که هه ز به م ناکات ده ئی چ باسکه م زوو فیکه ی خوم ناسی .

۱۶- من بو تو مه تو بو کیتنه :

من خه می تو ده خوم و هه ز ده که م سه رکه ویت به لام تو نه ک هه ز ناکه ی به ئکو له گه ل نه وه شدا له جیاتی پوو له من بکات

سو پاسم بکات ده چئ که سیکی تر بانگ ده کات و ئیش بوئه و ده کات.

۱۷- **من ده ئییم نییره نه و ده ئی بیدوشه :**

دوو کهس که قسه یان پینچه وانه ی یه کتر بییت واته عه قلیه تیان یه ک نه گری و ئینکاری بکن له گه ن یه کتر. یان بوک و خه سو که بوک به گوئی خه سوو ناکات خه سوو که شکاتی لی ده کات و ده ئی جا چی ناکا من نه ئییم نییره نه و نه ئی بیدوشه واته من ده ئییم نابی نه و ده ئی ده بییت . یان کهسانی عیناد له گه ن خه ئکی.

۱۸- **ملی له چه قو نه سوئ :**

بو که سیکه که له گیانی خو ی بیزار بییت به تاییه تی که دوژمنایه تی نه بییت یان هه ژار ده بییت و مال و منائی ته واو بی تاقه تی کردوو به خه رجی وه ک دروست کردنی کیشه بو که سانی ده و نه مند که سه کهش بو نه وه ی نه م به لایه له کوئی خو ی بکاته وه نه ئی وه ره بری پاره ی پی داوه و ده ئی تو مل له چه قو نه ساوی من تاقه تی تو م نیه .

۱۹- **مشک ببه مائی کلکی چه ور نابی :**

نه وه ی خو راک بی له مائی نیه پیویستی به وه یه که خه ئکی و خزم یارمه تی بده ن یان داوا کردنی یارمه تی له که سیک بو که سیکی هه ژارو به م په نده حائی نه بوونی باس ده که ی بو ی که نه م په نده باس کرا واته ئیفلا سه و پیویستی به یارمه تی هه یه .

۲۰- مشتیک نمونهی خهرواریکه :

له مامه لهی شتیکیدا که بههوی بیفرۆشی که پیته دهئی کامه و چۆنه مائه کهت ؟ مشتیک لهو مائهی که هه ته نیشانهی کریاری دهدهی و کابراش دهئی : باشه پاش ریکه وتن دهئی : برۆ بیهینه . یان قسه کردن و تاقی کردنه وهی دهمی بهرامبهرو تیگه یشتن له مه بهستی یه کسه ر دهئی : نه زانم مشتئ نمونهی خهرواریکه .

۲۱- مشتەکوڵه له دهرویش نه گه ریته وه :

دهرویش که سیکی دل پاک و خواناس و بی ته که بوره ، خاوهنی دهرونیکی چاکه خه ئکی له بهر نه وهی ئهم سیفاتانهی تیداییه ریزی ئی ده گرن هه رکاتی دهست بهرز کرابیته وه که نهو که سه چاکه بینراوه داوای ئی بوردنی کردوووه کردووویه به خاتر نهو یان که سی خاوهن ریزو خوشه ویستی وهک نهو دهرویشه خه ئکی ریزی ئی ده گرن .

۲۲- من ناغاو تو ناغا کئ جیگایه کمان بو راخا :

له شونییکیدا هه رگیز دوو برا گه وهه نابیت هه رکه سهو بریاریک بداو بیهوی بگه نه نه نجام نه گه ر یهک بریاریان هه بی پیویست ناکات . پاش نه وهی هه رکه سهو بریاریک نه دا یه کیکیان بو نه وهی نهوی تر واز بینئ دهئی بام من ناغاو تو ناغا کئ جیگایه کمان بو راخا . نه ویش تیده گات که هه لهی کردوووه قسهی له قسهی گه وره دا کردوووه .

۲۳- مزگه وتی کهر خۆله که وه ییه :

هه ندی جار که سی خراپ نه شوینی خراپ نه بیینی و چاوه پروانی شوینی پاکی ئی نا کرئ بوئه وهی دهو روبه ر بزانی که که سی بی نه قله و جیگه ی خوی نازانی ده ئیت مزگه وتی کهر خۆله که وه ییه ، تیده گهن که نه شوینی خراپدا دانیشتوووه . یان که سیکی پاشه ل پیس بیه وئ له گه ل که سیکی چاکدا به لام که سه چاکه که ده ئی : برا من شه ریک نیم نه زانم تو چۆنی .

۲۴- مریشکی رهش هیلکه ی سپی کرد :

دروسته که که سی خراپ نه وهی چاکی هه بی و خه ئکی خوشی بویت . زور جار که سی چاک ده بییت و پرسبیاری نه سه بی ده که ن که چی که سیکی خراپه بو دنییا بوون که زور ئاساییه که سی خراپ که سی چاک و پاکی هه بییت .

۲۵- مریشک هیلکه ش ده کات و ریقنه ش ده کات :

نهم په نده زور جار بو ژنان که نه ژنیك دوو کج یان زیاتری هه یه یه کیکیان تا چه ز که هیت چاکه و له دئی خه ئکدایه نه وهی تریان تا چه ز که ی خراپه و له دئی خه ئکدا پیسه ، یان بو پیاویش به م شیوه یه که باسی ژنمان کرد . که سی دانا ده ئیت : راسته مریشک هیلکه ش ده کاو ریقنه ش ده کات

۲۶- مزه ی خۆت بگره و باراشم بهاره :

که سی ئیشیکی هه یه و پیویستی به ته و او کردنه ، ته نه ایه که که سی نه توانی بیکیات به نا چاری نهم بریک پار ه ده دات

تاكاره كه ی بۆيكه ن به لام كا برانه ترسی نه یی دات نه می ش
بۆدنیایی نه م په نده ده ئیت .

٢٧- میروچه چیه تا گازی هه بی:

هه ندی كه س نه وه نده سوک و سه ئیمه له ناو خه ئكدا كه س
حسابی بۆ ناكات به لام هه ره شه له كه سی چاك و پیاوی نازا
ده كات كه سه نازاكه ش نه ك حسابی بۆ ناكاب به ئكو نه گه ر
ده ستیشی ئی بوه ه شی ئی هیج قیمه تی نیه ، نه وه نده ده ئی:
میرووله یه له بهرچاوم یان كه سی یكی هه ژار بیه وئ زه م به سه ر
ده وئه مه ندی كدا بكات.

٢٨- مریشك خه و به چانه گه نه وه ده بی ئی:

هه ر كه سی دا ئغه ی لای هه رچی بی به هه رچی دئی خو ش بی ت
خه وی پیه ده بی ئی به تاییه تی نه و گه نجانه كه عاشقن هه ر كه
چا و بنوقینن خو شه ویسته كانیان له بهرچاویاندا یه .

٢٩- مردوو زیندوو بیكه وه نا قه بری:

نه مه بۆ كه سانیکه كه كه سیك ده كوژن له گه ل كوشتنی كه سه كه
نه وه رزق و رۆزی و منانه كانی شی له ناو ده بات بۆ نه وه ی نه وانیش
هه ژاری و نه داری سه رگه ردانیان بكات. یان زۆر كو ر كه ژن دئی
بۆ نه وه ی خو ی بگاته مه به ست هیج مانع نیه كه هه موو مانه كه ی
باوکی بدات به حه قی نه و ژنه دا. دایك یان باوك بۆ نه وه ی
بزانی كه تاوانی كر دووه ده ئین برا مردوو زیندومان مه ئئ قه بر
به یه كه وه .

۳۰- مردو له مه پاکتر ناشۆردری :

واتای جیبه جی کردنی کاریکی چاک له دهست کهوتنی هه لدا که چاوه پروانی که سیك ده که ی بو ئه وه ی چاره سه ری کیشه که که سه که دیت و به هه لی ده زانی. یان داوا کردنی ژن و کۆمه ئی خه ئک ئاماده ن که سیکی دئسۆز بو ته واو کردنی مه سه له که ده ئی بو مه لایه ک بانگ ناکه ن له م کاته باشتر نیه .

۳۱- مردوو شه بیتان وازی ئی دینی :

ئه م په نده بو که سیکه که له ژیاندا نه ماوه ، که سانی تر واز ناهینن له زه م کردنی و هه ر باسی ده که ن که سیکیش وه ک بیزار بوون له باس کردنی ئه م په نده ده ئیت.

۳۲- مه نجه ل گه را تا سه رقاپی خوی دۆزیه وه :

بو که سانیکه که له گه ل که سدا تاقه تی قسه و سه فه رو مامه ئه ی نییه نه گه ر که سیکی وه کو خوی ده ست نه که وئ کاتی ده ستی که وت زۆر دل خۆشه و زۆر جار خوی ده ئی: سه ری خۆم دۆزیه وه یان له داوا کردنی ژندا کۆری وا هه یه چه ند ژنی بو باس ده که ی به لام نایه وئ که هیئای سه یر ده که ی وه کو کۆره که یه له رفقارو کرداردا یان که سیك به شوین که سیکی هاو شیوه ی خۆیدا بگه ریئ .

۳۳- مردن جاریکه و نه بریته وه .:

بیزار بوون له هه ره شه و گۆره شه ی که سی ده سه لاتدار له که سیك که بیزار بووه ئه مه نده ئه م قسه یه ی بو کراوه یان پی ی وتراوه زۆر به بی منه ت ده ئی: ئیتر من باکم نیه له درۆو ده له سه ی تو مردن جاریکه چیت له ده ست دیت بی منه ت به .. هه ندی جار

پیاوانی دلّ پیس ژن بیزار ده کهن تا راده ی نه وه ی پنی ده لئی:
مردن یه ک جاره و با نه جاتم بیّت.

۳۴ - مه یمون خو ی جوان بوو ئاونه شی گرت :

که سیکه که کرده وه ی جوانی نیه و په نگ و پرووشی دزیوه به لام
سهیر ده که ی ئیشییکی خراپ ده کات و ده بیته مایه ی نیگه رانی
خزم و ده ووبه ری بو ئه وه ی ئەم که سه رسوا بکه ن ئەم په نده ی بو
ده لئین.

۳۵ - مردن مردنه لنگه فره ی بو چیه :

نه ترسان له دوژمن غیره ت دان به نه وانیه ی ده ووبه ری زور جار
که سی سه ره کرده ئەم په نده ده لئی، به لام زور جار جه نگاوه ر ئەم
په نده ده لئی و ناترسی له دوژمنان غیره ت ده داته بهر سه ره کرده.
یان تو له سه ندنه وه له دوژمنی به هیژ.

۳۶ - مردن له گه ل هاوه لان جه ژنه :

خو جیا نه کردنه وه له ده ووبه ر ئەمه بو ئه و که سه ئازاو بو یرو
دهم راستانه سه که هه رگیز خو یان جیا نه کردوه ته وه له ده ست
و پیوه نیان. خو یان به شه ریکی خه می هاوړی و خزم و که س و
کاریان زانیوه. یان به لایه ک روو ده کا له دئییه ک یان جیییه ک بو
غیره ت دان به خه ئکه که ئەم په نده ده وتریّت.

۳۷ - مو ئک فروش سائی ده و ئه مه نده و مو ئک

کر سائی فه قیره : ئەم په نده هاندا نه بو ئه وه ی که س
عه رز نه فروشی چونکه جاران زوری ژیان له سه ره جووتیاری

بووه ، نه وانه ی زهویان فرۆشتوو ه سائی یه که م پارهدارو
خاوهن پار ه بوون به لام بکره ه ژار بوهو پاشان دهوئه مه نه د
بووه به هوی جووتیاریه وه یان بوونی به رو بوومی زۆر

٣٨- مه لا به زینه که س چاری ناکات :

که سیکه زۆر زیره که له هه موو بواریکدا به تاییه تی بواری ناین
، زۆر جار له ناکامی گفتوگۆدا نه وه ی که تو به مامۆستای ده زانی
کابرا که به ناشاره زای ده زانی ده ییه زینتی نه م په نه ده به واتای
هه رکه سه له بواریکا شاره زا بی که سیکی تر که وا بزانی شاره زا
نیه به لام له و شاره زاتره .

٣٩- مه ل هه یه گوشتی نه خوری و مه ل هه یه گوشت نه خوات :

واته جیاوازی هه یه له نیوان مرۆقه کانداهه ندی که س زۆر
چاکه وه نه ندی که س زۆر خرا په . نه مه ش وا ده کات که جیاوازی
هه بیته له نیوان مرۆقه کان که خه ئکی باش و خرا پیان بناسن .
یان هه ندی که س سو دت پی ده گه یه نن هه ندی که س زیان .

٤٠- مه ر له گه له دور که وت گورگ نه یخوات :

نه م په نه ده تاییه ته به وه که سانه ی که خویان جیا ده که نه وه له
کۆمه ل و واده زانن که هه یچی لی نایه ت به لام دیاره دا بران له
کۆمه ل و واته جیا بوونه وه و که مبوونه وه ی سو زو به زه یی و بی ناگا
بوون له یه کتر . به تاییه تی خو جیا کردنه وه له خزمان یان
له کاتی گه شت کردندا جیا بوونه وه له هاو رپیان

۴۱- مه رزه دیم و که ماو نو پاراو:

که ماو نو گیایه که که به دیم ده بییت و مه رزهش به ناو دیاره
 خزمهت کردنی که سئ دیت که هه چهنه خزمهتی بکهی زیانه
 یان نه دانی حهق به که سئ که حهقیهتی نه وهی که که م ته رخه م
 بی له فه رمان یان ده ست به ردان له دۆستان وله کاتیك
 پیویستی پیته و یارمهتی دانی که سانیك که پیویستی به یار
 مهتی نی یه

۴۲- مه ری بی شوان نه بی گورگ بیخوات:

کۆمه ئی نه گهر که وره یه ک یان راویژکاری بو خویان دانه نیین
 نه بی سه رگه ردان و داماوین چونکه هه موو که س پیویستی به برا
 که وره هه یه بو چاره سه ر کردنی کیشه و گرفته کان.

۴۳- مه ل به بانی نافرئ:

که س ناتوانئ ئیشی دوو که س و سئ که س و زیاتر بکات.. یان
 چاکه و پیاهوتی به لایه ک ناکرئ من چاکه بکه م تو خراپه
 ناگونجئ و واته وه کو مه ل هه ردوو بانی بو فرین پیویسته
 ناواتی هه ردوولا بو ئاشته وایی نه بی چاک بن و پشتی یه کتر
 بگرن.

۴۴- مه گهر هه ر خاک لیم بیستیت:

نه م په نده بو پاراستنی نه ئینی نیوان دوو که سه نه گهر
 نه ئینه که درکا بیته مایه ی ئاشوب و شه ر یان دروست بونی
 نازاوه

۴۵- مهر به قاجی خوی بزنی به قاجی خوی :

ئهم په نده بو ئه وه که سانه به هه ر که سه باجی هه ئه وه
تاوانه کانی خوی نه دات نه گه ر هه رچی پوویدا خوی به رپر سیاره
یان که سیکی تاوان ده کات که سیکی تر ده گرن و نه یانه وی که
تو ئه ی لیبه که نه وه کابراش بو بی تاوانی ئهم په نده ده ئی.

۴۶- مائی زیاد سه ر ناشکی ئی :

هه بوونی شتی که زور پیویست نه بی بو ئه وه ی ریژ له و نیعمه ته
خوا ییه بگه ری هه ئی ده گه ری و له کاتی پیویست به کاری
دینی. که سانی خاوه ن نه زموون وه ک کار قایمی هه ندی شت
هه ئه گرن له کاتی پیویست نه بوون .

۴۷- مائی سپی بو رۆژی رهش :

له کاتی لیقه وماندا که خاوه نی پاره و مائی زۆری به بی گویدانه
نه مانی ما ئ خه رچی بکه یت و خۆت له وه قه یرانه رزگار بکه یت
به هوی مائه که وه خۆت ده رباز بکه یت بو ئه وه ی به خه ئکی
بگه یه نی که مائی دنیا و پاره هه یچی هه ئه دی خۆت گه رنگ نه
پاره و مائی که له پیناوی خۆتا خه رچی نه که ی بایه خی نه . یان
هاتنی به لایه ک و چاره سه ر کردنی به پاره دارایی .

۴۸- مائی قه لب سه ر به خاوه نه :

هه ندی که سه شته کانی به درۆ و به ده ست به رین ده دات به سه ر
خه ئکدا سه یر ده که ی کابرا له جیاتی سوود ئی وه رگرتن زیانی
ئی ده کات که ده بی نی زیانی هه یه سوک شته که ده گه ری ئه ته وه بو
ئه وه ی بلئ تو ده ستت به ریوم ئهم په نده ده ئی. یان زور جار ئن

شوو دهكات خراپه پاش ماوهیهك كابرابه بی دهنگ دهروات و دهبیاتهوه كابرای خاوهن كچ دهئى: دهرانم مالى قه ئب سه ربه خاوه نیه تی.

٤٩- مالى له خاوهن مالى حه رامه :

دیاره هه ندئى كه س شتیكى پنییه كه دهرواته جیگه ییهك برادره ران به سوعبهت شته كه دهخون كابر اش وهك پیخوش بوون نه م په نده دهئى، یان كه سیكى زوردار به ش نه دانی نه و مائه به خاوه نه كه ی. یان دهر كردنى پیاو نه لایه ن ژن و مناییه وه هیلاك بوونی كه سیك و ره نه كه ی كه سیكى تر بیخوات.

٥٠- مالت نه بی بازا رت هه بی :

زور جار دوو كه س ده چن بو بازار و كه سیکیان شتی باشی پییه به لام نه بهر زوری له بازار كه س نایكری نه و ی تریان شته كه ی باش نیه و چاوه پروان دهكات كه بو ی نه فروشی و زیانی ش بكات به لام نه بهر نه بوونی له بازاردا به نرخىكى چاك ده یفروشی.

٥١- ماسی له بو ارا گیرا وه :

بو كردنى ئیشى كه بته وئى به دهستی بینى نه بی بو هه ئى یان كاتیكى گونجاو بگه ر ئى ی و به دهستی بینى نه گه ر نا وه دووی بكه و ی تووشى هیلاكى و كیشه ده بییت و له وانه شه زیانى گیانى و مادى بكه ی.

٥٢- ماسی له به حرا سه ودا نه كرا وه :

هه ندئى كه س مائیكى هه ییه كه سى دهیه وئى بیکرئى به لام كه سى كر یار نرخىكى نه داتئى كه هه رزانه كابر اش بو پینه دانی و

هه رزانی نرخه گه ی ئەم په نده ده ئی، یان که سیکی فرۆشیار شتیکی هه ییه و نه ییه وی بیفرۆشی به کریار ده ئی: به نرخێ نه ویش، به بیانووی نه کرینی ده ئی: ماسی له به حرا سه ودا ناکرێ.

۵۳- مائی تو ده خۆم به به لاش و مائی خوشم بو پاش:

ئه مه زۆر جار که سانی زائم و حساب نه کردن بو خه ئک. که مائی خه ئکی ده خۆن و به م په نده زۆردارای خۆیان ده رده خه ن یان کوری فیلباز به سه ر مائی باوکیه وه بی و هه یج خه رجیه ک نه کات و کاتێ جیایان کرده وه له باوکی پاشتر پاره ی هه بی.

۵۴- مار ده کوژی توله مار به خیو ده کات:

ئه وه ی که دوژمنه ئه بی حساب بو گه وره و بچوکی بکه ی ئه وه ی نه مرۆ گه وره یه کوشتووته ئه بی چاوه روان بکه ی که سه بی نه وه یه کی مابیت و گه وره بیت و هه مان شته و دژایه تیت ده کات.

۵۵- ماست نیه به لیوته وه دیار بیت:

که سانیک هه یه یارمه تی خه ئکی ده دات که زۆر جار به بی منه ت سه یری ده کات ئه و که سه ی یارمه تی داوه بو ئه وه ی ناراسته و خۆ بیداته وه له رووی ئەم په نده ده ئی. یان خواردنی شتیکی و حاشا کردن له خواردنی و خاوه نیشی دنییا بی له خواردنی له لایه ن ئه و که سه وه.

۵۶- ماری رهش بوی یه ق نه کاته وه:

واتای ئه وه یه هینه ده فه قیرو "هه ژاره" هه رکه س بیبینی به زه یی پیدا دیته وه هه رچه ند که سه که بی به زه یی بیت و که س

چاوه رپی چاکه ی لی نه کات به لام به بینینی نه م سۆزو به زه بی
 بجوئی. یارمه تی ده دات ، یان باس کردنی که سیک و وه لام
 دانه وه ی به م په نده له بری باس کردنی به هه ژاری که سی
 به رامبه ر تی ده گات که له رووی داراییه وه زۆر زۆر خرا په
۵۷- ماستاو سارد ده کاته وه :

دیاره ماستاو هه مووی هه ر سارده نه گه ر سارد نه بی نا خوری نه م
 په نده نه وه ده گه یه نی که سی زۆر خو ی به خزمه ت چی و پیاوی
 هه ندی که س ده زانی بۆ رازی کردنی دئی نه وه هه ر سه ر
 راده وه شینی و قوربان قوربانیه تی تا ده گاته نه وه ی پی دئی
 کاکه به سیه تی نه م ماستاو سارد کردنه وه وه گ له گی کردنه . خو
 به که م زانی نه نه ئاستی خه ئکی بۆ چه ند پاروه نانی ک

۵۸- مان مانی لی بیته وه خوشه :

نه م په نده زۆر جار باوک بۆ مندا لانی ده کات که گه وه ده بی
 یه کیکیان ژنی هی ناوه ده می نایه ری بلی برۆ جیا ببه ره وه به م
 په نده نا گاداری ده کاته وه که ده ئی واته کو رم جیا ببه ره وه با
 برا که شت ژن بی نی بیته مانی خو ی.

پیتی ﴿ن﴾ ٤١ په نند

- ۱- نانت جوین بی خوکت گه نمی بی
- ۲- نان و تف نه خوات
- ۳- نانه که شی خواردو سفره که شی دری
- ۴- نانی له ته شتی خویا نه دیوه
- ۵- نان نانی گه نم دین دینی محمد (ص)
- ۶- نان که کهرت بوو کهرت بوو
- ۷- نانی پالنه وان هه ر که سه خواردی نه بی زورانی بگری
- ۸- نانی جو نه خوات و تری پافلاوایه
- ۹- نانی که وته رونه وه
- ۱۰- نانی میردان له بو میردان قه رزه
- ۱۱- ناوی خوی بیسته وه خوی ئی گوراوه
- ۱۲- نمه ک سویر مه به به رامبه ر به که س
- ۱۳- نانی دراو پینه نه کات
- ۱۴- نانی جوو دوی ترش نه خوی بیخو ناخوی چش
- ۱۵- نان بو نانه وا گوشت بو قه ساب
- ۱۶- ناوی گورک براو گورگ حازر بوو.
- ۱۷- ناوی (شات هیئا قالیه ک راخه
- ۱۸- نه من و نه تو نه هاتینه گو
- ۱۹- نه به گواو بمشو و نه له سه ر چاوت دامنی
- ۲۰- نه تره دهنگی بی نه تسه بونی بی
- ۲۱- نه بخو و نه بخه وه به س سه ییری گه ردنی که ی

- ۲۲- نه بۆ کوئیر هه ئیبه ره و نه گۆرانی بۆ که ر بلی
- ۲۳- نه توتنی جی میزو نه کچی دایک حیز
- ۲۴- نه نه وه نده تال به فریت دهن،
نه نه وه نده شیرین به بتخون.
- ۲۵- ناوی سه گ برا چیو بگره ده ست
- ۲۶- نه ده رزیه بشکیت و نه ده زوو به بریت
- ۲۷- نه سه ربانی لیژ نه بان گۆشی گیژ
- ۲۸- نه شیش بسوتی و نه که باب باشه
- ۲۹- نه گورگ خوره نه دز به ره
- ۳۰- نه مال له سه ر شیو نه ژن له کچه تیوو.
- ۳۱- نه سه ری بی مال نه مائی بی سه ر
- ۳۲- نه بوونی عه یب نیه به شی خودایه
- ۳۳- نه رخیکه و شا عه باس بریویه تی
- ۳۴- نه کم سویره گله یی له که س ناکه م
- ۳۵- نه ییری له نییری هه ئدیت
- ۳۶- نه یوهی هه زار پینج سه ده
- ۳۷- نه قیزه بۆ که ره، که رت نه بی نه قیزه ت بۆ چیه
- ۳۸- نه ییره که ره سه رپشک کرا کیژ دابه شکات به شی گه و ره ی بۆ خوی برد
- ۳۹- نه ئوکیک به نه ئو تیکه نه خوات
- ۴۰- نه ئو هات کونه خه لاته
- ۴۱- نه ئو یژ که ره ی نه ئو یینی ئیشکه ره ی شیرینی

۱- نانت جوین بی خولکت گه نمی بی:

هه ندی جار هه ندی کهس خوی و خیزانی له وانه یه هه ژار بن و توانای خزمهت کردنی میوانیان وه کو پپووست نه بی به لام له بهر نه وهی نه مه نده پوو خۆش و خاوون ریژن له میوانه که کابرا نه گهر نانیس نه خوات وا ده زانی هه موو شتیکی بو کراوه. یان زور جار کابرا نه مه نده خواردن و خزمهتی باشه و زوره کابرا سه ری سو پرده مینی به لام کابان یان خاوون مال قسه یه ده کات نه م میوانه بیتا قهت ده بی.

۲- نان و تف نه خوات:

هه ندی کهس نه مه نده چروک و پیسه و ریووه ریوو که ره هه موو کهس به چروک و پیسه کهی ده زانی که کهسی پرس یاری ده کات خه ئکی به م شیوه یه ده ئین وه لا باشه بهس نان و تف نه خوات نه ویش له ناعیلاجی نه گهر نا بمریت نایخوات. کهسی به رام بهر ده زانی که چروک و پیسه که یه .

۳- نانه کهشی خوار دو سفره کهشی دری:

دیاره نه م که سانه پیمان ده ئین نه م که به حه رام ته نها مه به ستیان خویانه و بهس ئیدی گوئ نادهن به کهسی که خزمهتی کردوون زور جار کومه نگا به پشیله وه سفیان ده کات و هه ندی جار به سفره در و هه ندی جار به بی وه فا.

۴- نانی له تهشتی خویا نه دیوه:

که سیکی له خوگۆراو دهوله مه نادیکی تازه پیاکه وتووی عه نات
زل و چروک و خووه ئکیش رابردووی خوی له بیر چوووه هه ر ئه م
رۆژی له بیره که پاره ی هه یه و رابردووی خوی لا سراوه ته وه.
زۆر جار له کاتی ده م بادان و خووه ئناندا که سی خاوه ن ئه زموون و
دنیا دیده ئه م په نده ی بو ده م کوت کردن پی ده ئی.

۵- نان نانی گه نم دین دینی محمد (ص):

بو هه ئبژاردنی شتی چاک و سوود گه یه ن به له ش و ئاسوده
کردنی رۆح نانی گه نم چاکه و جه سته ی سوودی ئی ده بینئ به لام
بو رۆح ئاسوده بوون دینی ئیسلام و په یروه ی محمد (ص) ده بی
بکری.

۶- نان که کهرت بوو کهرت بوو :

زۆر جار منال له مال جیا ده بیته وه باوک بو ئه وه ی جاریکی تر
مناله که بیر له وه نه کاته وه که بیته سه ر مال و خه می خوی و
مال و منالی بخوات ئه م په نده ده ئی. یان جیا بوونه وه ی دوو
کهس له شه راکه ت زۆر پاک و چاک بوون به لام به هوی
کیشه یه که وه پاش چاره سه ر کردنی جاریکی تر شه ریک نابنه وه.

۷- نانی پائه وان هه ر که سه خواردی ئه بی زۆرانی بگری:

هه ر کهس که شتیکی که سیکی زۆرداری برد ئه بی چاوه پروانی شه رو
سه رکه وتن و ژیرکه وتن بکات. زۆر جار که سی ده سه لاتدار شت
داده ئی کهس ناوی ئی بیبا چونکه بردنی واته شه رو زۆران.

۸- نانی جو نه خوات و تپری پاقلاوایه :

هه ندی کهس ناروانی که باره کهی چی تیایه و چه ندی تیایه
خوی لی گۆزاهو هه رچی بکهی گوئی ناگری لیّت به لام کاتی
نه زانی به هه ر چوار په لیه وه که وتوو ته ناوچائی تاوان. بو
نه وهی پیی بلین هه ئه ی نه م په ندهی پی ده لین.

۹- نانی که وته رۆنه وه :

که سیکه که زۆر ده ردی سه ری و دامای چه شتبی و پاش ماوه یه ک
تووشی نیشیکی باش و که سیکی باش و پاره یه کی باش بکه وی بو
ریزگرتن له نه م نیعمه ته خوداییه. خوی لی نه گۆری و به بی
دهنگی بیخوات. خه ئکیش ناگاداری نه م نیشه باشه ی بن و
کهسانی نا شارهزا هه وائی هه ژاری و دامای پیرسن که جار
هه بووه که سی به رامبه ر به نه و په نده وه لامی ده داته وه کابراش
نه زانی که نیشی باشه باری ئابووری باش بووه سوپاسی خوا
بکات بوی.

۱۰- نانی میردان له بو میردان قه رزه :

که سی نازاو که سی له خۆبردوو خاوه ن مال و ته بیعه ت جوان وه ک
وه فایه نه گه ر که سی رۆژی خزمه تی کرد چاوه ری ده کات تاکو
هه لی بو هه ئده که ویت و نه و چاکه و پیاوه تی هه ی ده داته وه.
هه رگیز چاو ناوقیننی له دانه وه ی پیاوه تی چاکه به رامبه ر به و
که سه ی که به رامبه ری کردوویه تی.

۱۱- ناوی خۆی بیسته وه خۆی ئی گۆراوه:

دیاره هه ندی کەس زۆر چاک و باشه و خه ئک زۆر خوشی دهوی له بهر کردنی کردهوی چاکه به لام سهیر ده که ی پاش بیستنی ناویانگی خۆی که سیکی تره و خه ئکی به چاویکی تر سهیر ده کات و خه ئکیش به م په نده دهی شو بهینن. یان هه ندی کەس له کاتی یه ک دوو جه نگدا ناو دهرده کات و خۆی ئی ده بی به پائه وان و خۆی دهدات به کوشت.

۱۲- نهمک سویر مه به به رامبه ر به کهس:

بی وه فا مه به هه رکه سی چاکه ی له گه ل کردی چاکه ی له گه ل که و هه رکه س قسه ی خیری کرد سوپاسی بکه و نه گه ر ده سه لاتت بوو نه وه ی هاوکاری کردوی سه ردانی بکه و پیی بلئ من سوپاسی خوا ده که م که تۆ یارمه تیت داوم نیستا نه توانم سوپاست بکه م.

۱۳- نانی دراو پینه نه کات:

هه ندی کەس له ره زیلیا ئهم په نده یان پیدا وتوو وه واته شتیک ئه بی هه ر بخوری و نه مینئ به لام ئهم هه ئی ده گری و حسابی نه وه ده کات که ئهم که سه ئه و کاره ده کات بو چروکی و ره زیلی ئه و په نده ی پی دهوتری. یان زۆر جار وه ک زوئم کردن باسی ده که ن. یان داوا کردنی هاوکاری له که سی که چاوه پروانی یارمه تی بیست لی، که یکی تر ده ئیت به ته ما مه به ئه و نانی دراو پینه ده کات نیستا تۆ چاوه ری یارمه تی ئیده که ییت.

۱۴- نانی جوو دۆی ترش نه خۆی بیخۆ ناخۆی چش :

هه ندی کهس که خۆی به زل دهزانی وا دهزانی به رامبهری خزمهت کاری نهوه، به رامبه ریش زۆر له و زیاتر خۆی به زلتر نهزانی دهئێ: خۆت با مه ده نهوه نانی جوو دۆی ترش کابراش دهزانی نه م به م قسه یه سوکایه تی پێ دهکات خۆ به زلرانی به هه یج نازانی ناچار قسه ناکات و ده پوات.

۱۵- نان بو نانه وا گوشت بو قه ساب :

هه ر که سه و له شوینی خۆی و بو ئه و جیگه یه ی که نه و له بواره دا شاره زایه نه ک به پێچه وانه وه که سی نه شیاو دابنییت و نهزانی کاروبار بیات به ریوه.

۱۶- ناوی گورک براو گورگ حازر بوو :

باسی که سی ده که ی که خرا په و خه ئکی باش باسی ناکه ن زۆر جار هه ر له کردنی قسه دا کابرا حازر ده بییت. به سه ر باسی خۆیدا دیت یان زۆر جار خه سوو یان بوک باسی یه کتر ده که ن نه وی تریان حازر ده بی.

۱۷- ناوی (شا) ت هینا قالیه ک راخه :

نه گه ر نه ته وی باسی شتی بکه ی نه بی ئاماده کاری بو بکه ییت تو باسی بکه ییت و جیگه ت نه بی له و کاته دا که سانی ده ور و به ر ده ئین: کاکه که ئاماده کاریت نیه بو باسی ده که ی. واته که باسی (شا) ده که ی جیگه ت راخه.

۱۸- نه من و نه تو نه هاتینه گۆ:

رووداوێك ده بیئت و دوو كهس یه كیكیان بو خۆه ئنان ده ئی: من
وام كردو وام كرد ئه وی تریش بو ئه وه ی نه ئی درۆ ده كه ی زۆر به
نه سپایی ده ئی پیاو حه ق بلئ نه من و نه ئه و براده ره ش له ترسا
هیچ قسه مان نه كرد نه گهر هه رچی بلیین درۆ ده كه یین. كه سیکی
راستگۆ راستیه كان ده دركینی له پاشی ته نگانه

۱۹- نه به گواو بمشو و نه له سه ر چاوت دامنی:

نه نه وه نده زه مم بکه له پاشه مه و له لای دۆست و دوژمن نه
حه یام ببه وه نه نه وه نده هه ئیشم بنی له روو که ئه ویش له
راستی دوور بیئت و هه مان مه به ست بپیکئ له شکاندن و
حه یابردنی مندا.

۲۰- نه تره دهنگی بی نه تسه بوئی بی:

که سانیکه که حسابی هیچی بو ناکهن چونکه نه زانن هیچی له
باردا نیه چ وهك غیرهت یان وهك خه رج کردنی مال و سه روهت.
کهس باکی نیه و ناتر سی له دوژمنایهتی و دلی خوش نابیئت به
دۆستایهتی

۲۱- نه بخۆ و نه بخه وه بهس سه ییری گهردنی که ی:

۲۲- زۆر جار ئه م په نده بو باسکردنی کچی جوانه که له جوانیدا
وینهی که مه و هه موو لایه نه باشه کانی تیدا یه.

۲۳- نه بو کویر هه ئپه ره و نه گۆرانی بو که ر بلئ:

ئه م دوو جو ره که سه نه گهر هه رچی بکه ی ئه وان لیئت تینا گهن و
ناتیبینن یان زۆر جار ئیش بو که سی ده که ی هه رچی ده که ی ئه و

نایببندی و باسی ناکات به لام نه گهر بچوک ترین هه نه بکه ی نه یکات به هه لا و زه نا ، زورجار که سی وا هه یه ده پارێته وه له که سی بی ویژدان به لام چونکه بی سووده . له بهر نه وه ی ههستی نابزوی که یارمهتیت بدات. له کوتایدا نه م په نده ده ئیت

۲۴- نه توتنی جی میزو نه کچی دایک حیز :

نه م په نده زورجار به راستی نه یبیکئی و سه د له سه د روو ده دات جی میز شوینیکه که به هیزه توتنیش له جیگه ی به هیز بییت زور به که ئک نایه واته له گه ل که سی ده و نه مه ندو ده سه لآتدار مامه نه مه که خه رچی مه که بو ده ست که وتنی کاری چاک یان زورجار ئا فره تی خراپ له بهر به دره وشتی خو ی له رووی نایه ته می ئی که که ی بکات و که که ش هه مان ریگه ی خو ی ده گری .

۲۵- نه نه وه نده تال به فرییت دن ، نه نه وه نده شیرین به بتخون :

هه موو شتی نه زور زور خراپ نه زور زور باش چونکه نه گه ر زور زور خراپ بووی نه وه هه موو که س دژایه تیت ده کات زور به ئاسانی ناتوانی چاری که س بکه ی و که چوو یته هه ر جیگه یه ک بییزت ئی ده که نه وه . یان نه گه ر زور زور چاکه ت کرد له وان ه یه که سی ناحه ز و حه سو د نه توانن وه ک تو بکه ن به لام نه توانن بهرنامه ت بو دارپژن و به ئاسانی له ناوت بهن .

۲۶- ناوی سه گ برا چیو بگره ده ستت :

که ناوی که سی خراپ و خراپه کار برا بیربکه ره وه ئا گاداری خو ت به نه وه کو بهرنامه یه کی هه بییت و هه وئی ده ست وه شاندن بدات

یان بو ئاگادار کردنه وه ی منالانه که باوک پێیان ده ئی: هه ر کاتی ناوی فلانه که سیان برد ئاگات له خوت بیت.

٢٧- نه دهرزیه بشکییت و نه دهرزوه بپریت:

هه ندی کهس به هوی نه خوشیه وه زور لاواز ده بییت و خه ئکی به زهی پێیدا دیته وه زور جار له ناو ژنا ئه م قسه یه باوه که پرسیا ری نه خوشیه کی ئی ده که ن له به ر ئه وه ی زور لاوازو بی هیزه ئه م په نده ده ئین.

٢٨- نه سه ربانی لیژ نه بان گو شی گیژ:

ترسان له که سیکی خراپ که به رنامه ی خرا پی هه بییت به رام به رت، تو بزانی که که سی گیل چاودیریت ده کات کاتی ده زانی له په نایی گیله که وه ده ست له تو ده وه شیین.

٢٩- نه شیش بسوتی و نه که باب باشه:

کاری بکه که کهس زیان نه کات له هیج لایه ک کاتی کابرا که وه ری ده که ی حه قی هه ردو ولا وه ک یه ک بده نه گه ر نا چاوه روانی ئه وه به به م په نده ناعه داله تی تو نیشان بدن.

٣٠- نه گورگ خوره نه دز به ره:

شته که زور گرنه گ نیه که چاودیری بکه ی له به ر ئه وه ئه وه پیویستی کهس ده رنا کات ته نها و ته نها بو ئه وه دانراوه تا کاتی خاوه نی پیویستی هه بییت. زور جار پیاوان بو خوه ئنان به سه ر ژنه کانیاندا ئه م په نده ده ئین له جیا تی بلین: ناشرینه ئه م په نده ده ئین

۳۱- نه مان له سه ر شیو نه ژن له کچه تیوو :

ئهم په نده واته کاتی که تو مالت له شوینیک بیّت که ری په وی لافاو بیّت نه بی چاوه ری بکه ی له زستان یان به هار بیّت لافاو بیّت و بتبات یان که سئ که ژنی له کچه تیو خواست نه بی چاوه ری چاکه ی لی نه کات ته نها نه وه نه بیّت که شه رو ئاژاوه فیتنه نه بی که ده نییته وه.

۳۲- نه سه ری بی مان نه مائی بی سه ر :

هه موو شتیك نه بیّت سه ره په رشتی کاری هه بیّت گه ر نا هیچی به هیج نابئی یان نه گه ره که سئ لافی گه وره یی و پیاوه تی کرد نه بی چون ده چیتنه مالا ن و نان ده خوات نه بی خوشی ئاوا مائی هه بیّت. نه گه ر نا گه وره یی پی ناکری.

۳۳- نه بوونی عه یب نیه به شی خودایه :

هه ندی که س نه مه نده گیله و خۆیه زلزانه نه گه ره که سئ نه ییئ نه بی بیژی لی بکاته وه نازانی نه وه ی نه بوونه ته نها خوای گه وره نه زانی و بوچی و نه بوونی کردوو. به لام نه بی مروقه کان ده ستی به زه یی و خوشه ویستی بو دریژ بکه ن له به ره خوای گه وره و به که م سه یری نه که ن. یان داوا کردن و په ئپ گرتن له که سئ بو شتیك و ئه ویش ده ئی نه بوونی عه یب نیه به خوا نیمه.

۳۴- نه رخیکه و شا عه باس بریویه تی :

هه ندی شت له چاوشتی تردا گرانه یان هه ندی شت هه رزانه هه ره چون بیّت زور جار داواکاره کان گله یی ده که ن کابرای فروشیار

ده ئێ: نرخه و شا عه باس دایناوه ، زۆر جار فرۆشیار له هه رزانی
نرخه که ی بیزاره و به لام بریاری یه کجاری وا دراوه .

۳۵- **نمه کم سویره گله بی له که س ناکه م:**

به ختی خۆم وایه که هه ر که س نانی خواردم له پاش نه وه ی که
کو تایی هات ئیشه که ی له جیاتی پیاوه تی خراپه م به رامبه ر
ده کات خۆشی به مه غدور ده زانی .

۳۶- **نیری له نیری هه ئدی ت:**

قه ومی کن که خودا په نامان بدات ره فتاری قه ومی (لوط)
پیغه مبه ر ده که ن و حساب بو که س ناکه ن و خوشیان به دل خۆش
و شادمان نه زانن زۆر جار کار ده گاته نه وه ی که سی له خواترس و
ناقل له ناو نه و قه ومه بار ده که ن .

۳۷- **نیوه ی هه زار پینج سه ده:**

ئه م په نده بو دنیایا بوون له ئیشی که که سی ک کردوو یه تی و
زۆر جار که سی به رامبه ر پی داگری ده کات که نه و ئیشه وایه
ئه مپیش بو دنیایا بوونی ده ئێ: کاک خۆم تو دنیای که نیوه ی
هه زار پینج سه ده: ئه ویش ده ئێ: به ئێ. ئه مپیش ده ئیت من
دنیام ئه و ئیشه وایه .

۳۸- **نه قیزه بو که ره، که رت نه بی نه قیزه ت بو چیه:**

ئه و شته ی که تو هه ئت گرتوو به ئه وه یه که که سی لاسارو
بارنه به ری پی ببه ی نه گه ر نا نه وانه نه بی تو پیویستت به وه
نیه زۆر جار له هه ندی مال که پیشتەر دوژمنایه تیان هه بووه چه ک
و تقه نگه هه بووه و زۆر مه زبوت بووه که دوژمنایه تی نه ماو

کێشه تهواو بوو بو دنیابوونی ناشتهوایی چهك و شتهكان دهفرۆشی. یان هه نگرتنی شتیك كه هه رگیز پیویستت نه بیته

۳۹- **نییره گهر سههر پشك كرا كییر دابهش كات بهشی**

گه وهری بو خوئی برد: هه ندی كهس كه دهیكه ن به برا گه وهره هه موو حساب و كتایبکی ده خه نه بهرده ست بی گویدانه هه موو به هایه کی مرۆقایه تی و خزمایه تی نه وهی چاك و باش بی بو خوئی داده نیته. بو خه ئکی تریش هیچ دانانی نه گهر بشیانداتی كه مه. به رامبه ر ئهم كرده وه كه هه مووی نارازییه نه بهشی خوئی ناعه داله تی و برا گه وهری نه و كه سه به كه م ده نر خینن ئهم په نده ده ئین. دانای بهشی زۆر بو خووت و كه م بو خه ئك.

۴۰- **نۆكیك به نۆ تیکه نه خوات:**

هه ندی كهس نه مه نده چروك و پیسكه یه زۆر زۆر كه م خه رج ده كات نه و شته ی كه ده یهینن به رۆژی بیخوات به به چه ند ژه مپك ده یخوات.

۴۱- **نوی هات كو نه خه لاته:**

هه موو كاتی كه شتی تازته كرد دیاره نه سه ره تاوه دتت پیی خو شه نه وهی كه كو نه یه نه خو ته وه نه به رچاوت ده كه وی و حه ز ده كه ی بیبه خشی. یان زۆر جار پیاو كه ژنی دووهم دینی ژنی گه وهره نه داخدا ئهم قسه یه ده ئنی وهك نه وهی ئهم كه ئکی نه ماوه یا پیاوه كه ی نه جیاتی ئهم سو كایه تیه وازی لی بینن و نه مپیش بو خوئی شوویه کی تر بكات.

٤٢- نوێژكهرى نورينى ئيشكهرى شيرينى:

نهم په نده پيره پياو پيره ژن بو كورى گه نجى موسلمان و
ئيشكهر به كارى دينن واته نه گهر تو نهم دوو كردارهت تيا بوو
خوشه ويستى له دلى هه موو كهس و هه موو كهس حسابى چاكت بو
دهكات.

پیتی و ٤٣ په نند

۱- وا ده که م دایکم ده مرئ وا ده که م باو کم ده مرئ

۲- وای له قونی وای له دوشاوی

۳- وه جاخ زاده به نیشاره ت ناوه جاخ زاده به کوته ک

۴- وه ختی جزو بز نه مانکه ی به دز

۵- وه ختی ک بوک و خه سوو ری ک ده که وئ

حوشتر به په یژه دا هه لگه ری

۶- وه جاخ زاده هینانی گرانه به خپو کردنی ئاسانه

۷- وه ختی که ئک و کار نه مانکه ی به یار

له وه ختی به خشیش هیج ناکه ی پرسیار

۸- وه کو ئاگری بن کا وایه

۹- وه ک به به رزیدا نه پروانی به نزمیشدا پروانه

۱۰- وه ک چرا شه وقی بو ژیر خوی نیه

۱۱- وه ستای قسان کو ئه واری ده سان

۱۲- وه ک گای مارویه دیاره

۱۳- وه کو گه نمی قه ناری یه

۱۴- وه کو گورگه به ده م خشپه وه نه چی

۱۵- وه ره نه م که ره له م قوره ده ربینه

۱۶- وه ک نه سپی کراس کونه

۱۷- وه کو گوریسی گاکیره وایه.

۱۸- وه کو گو وایه تا چیلکه ی تیخه ی بو نی دی.

۱۹- وه کو گیسکه له دایکی خوی هه ئدی

- ۲۰- وهکو گوریسی ناو هه مانه یه
- ۲۱- وهکو نۆبه نی ناو گاگه نه
- ۲۲- وهکو که له شیری ناوه خت ده قوقینی
- ۲۳- وهکو که ری دیزه توپینی خوی و زهره ری خاوه نی
- ۲۴- وهک ماری بی نیجازه
- ۲۵- وهکو که ری ناو جوگه نه هه ردوو بهر ده خوات
- ۲۶- وهک ماسی وایه جار جار له سه ر ناو جار جار له ژیر ناو
- ۲۷- وهکو میزی حوشت وایه هه ر به ره و داوه ده چی
- ۲۸- وتی بو سوار بوونی حوشت پاره مه ده
- ۲۹- وتیان به حوشت برات بوو پیکه ن
- وتی باری من هه ر چل مه نه
- ۳۰- وتیان به مه ر شوانت مرئ
- وتی خاوه نیشم به مرئ خوا په ک ناخا
- ۳۱- وتیان به حوشت بو ملت لاره وتی جا کویم راسته
- ۳۲- وتیان به حوشت ملت دریشه وتی دوربینم
- ۳۳- وتیان ریوی کئ شایه تته وتی کلکم
- ۳۴- وتیان به شه بیتان خوا نیمانت داتی وتی دوو دروی چاک
- ۳۵- وتیان شینه بو شیتی وتی بوم نه لوی
- ۳۶- وشت باری خورمایه و حوشت خوار نه خوا
- ۳۷- ولاخی هه له شه خوی نه پر و کیننی
- ۳۸- ولات له هه ی هه ی کۆسه نه نیشی خوی
- ۳۹- ورگی داوه به شانیا زور بی شه رمانه

٤٠- وتیان به گورگ نۆره ناژه ئته

وتی چی بکهه نه چم پيشم په تیه

٤١- وتیان بهرد بو بهردی وتی بهردم دی

٤٢- وهرزیری نه مسان بو سالیکی ترده گیری

٤٣- وهك ژژوو چوووه به که وئی خویدا

*****

۱- وا ده کهم دایکم ده مرئ و ده کهم باوکم ده مرئ:

بۆ که سانیکه که دوو خوشه ویستی هه یه هه رچه یه ک بکات خوشه ویستیکی له ده ست ده چیت ئه ویش ئه و که سه یه که له مندائیه وه ئالوده یان بووه و زۆر ناخوشه نه گهر هه ر که سیان تیا بچئ. یان له ده ستدانی یه ک له دوو دانه ی خوشه ویستن له دئیدا.

۲- وای له قونی وای له دوشاوی:

ئه م په نده وا باوه که که سیکی ساخته چی ده گاته کابرایه ک پرس یاری ئی ده کات ده ئی: بارت چیه؟ ئه ویش ده ئی: دوشاوه، کابرا ئه ئی: ئه توانی یه کیکیان بکه یته وه تامی بکه م، ده ئی به ئی: ده یکاته وه ده ئی: به دئه م با تامی ئه ویش یان بکه م به دم کراوه یی ده ستی پیه ده گری ئه و تامی کات وه کو ئه مجار کابرای کو رم ساخ شه روا ئی کابرا داده کهنی و ده ئی ها چی ده که ی؟ ئیستا واته به ئاره زووی خۆم، ئه ویش ده ئی: ده ست به رده م دوشاوه ده رژی به ری ئاده م قونم ده درئ. بویه زۆر جار ئه م په نده بۆ که سانیکه که ئه م جو ره ده رده یان هه بی.

۳- وه جاخ زاده به نیشارهت ناوه جاخ زاده به کوته ک:

هه ندی که س که خاوه نی بنه مائه ی چاک و پاک و دنیا دیدیه به یه ک نیشارهت کۆل ده داو تیده گات، به لام که سی ناحائی و ندی و بدی له ه یج تینا گات، تا به کوته ک نه ده ی به ریشیا کۆل ئادا، زۆر جار له مامه ئه دا که سی شاره زا به یه ک قسه واز دینئ به رامبه ریش بۆ ئاقل کردنی ئه م په نده ده ئی

۴- وه ختی جزو بز ئه مانکه ی به دز:

هه ر که نانت هه بوو خووت لی گۆراو زانیت که س و کارو ده ست و پیوون فه رمانی تو جیبه جی ده که ن خووت ده که ی به شیرو ده نه رینی به لام نهم په نده زۆر جار بو که سانی نه وسنه که که سیکی دلسۆزی هه بی له کاتی گوشت برژاندن نهمی له بیر بچی و کاتی بیری بکه ویته وه که هیچ نه ماوه. نهمیش له داخاد نهمی پی ده ئیت

۵- **وه ختیآک بوک و خه سوو ریآک ده که وئی حوشت تر به**

په یژدها هه لگه ری: دیاره نهم په نده زۆر زۆر جار باس ده کری له کاتی شه رو ئاژاوه ی ناو مال بوئه وه ی بزانی نهمه هه ر بووه له نیوان بوک و خه سوودا. که سیکی دنیا دیده و ئاقل ده ئی: جیا ببنه وه وه لاهی حوشت تر به په یژدها سه رده که وئی به لام نهمان ری ناکه ون واته زۆر مه حاله ئیشه که یان یان رینه که وتنی دو که س له داخی یه کرتی و نه که یشتن به نامنج به جیا بوونه وه نه بی.

۶- **وه جاخ زاده هینانی گرانه به خیو کردنی ناسانه:**

که سی بنه مائه و خاوه ن ئابروو زۆر زوو شه ره فی خوئی ته سلیم ناکات تا کو دئیا ده بی له کارو چاکی که سی بنه مائه زۆر پرسیار ده کات که دئیا بوو له چاکی و پاکی که سی به رامبه ر نه مجار ژنی پی ددها که بوون به خزم و ژنی دا پی و به لام سه یر نه و ژنه نهمه نه به قه ناعه ت و سر پاریزه هه رگیز فه زنی که س به سه ر میرده که ییدا ناداو تووی خو شه ویستی پاکی ده چینی به

هه موو شتی قه ناعه تی هه یه بیانوی نیه. ده بیته نمونه ی به خته وهری خیزان

۷- **وهختی که ئەک و کار نه مانگه ی به یار له وهختی**

به خشیش هیج ناکه ی پرسپار: نه مه گله یی کردنه له که سیکی زور دوست که پیاوه تی و چاکه ی زوری کردووه له گه ل که سیک به لام که کاتی شتی سودی بیته نه م دوسته ی له بیر ده چیته هه وائی ناپرسی به لام له کاتی پیویستیدا زور زور خوشه ویسته لای و زور جار ده لئ به بی تۆ نان ناخۆم.

۸- **وهکو ناگری بن کا وایه:**

که سیکه که زور جار به چاک و باش ناوبانگی هه یه به لام خه ئکی نازانن که به فیله ئیش ده کات و زور کاری ژیر به ژیر له ژیر سه ری نه ودا زور که رهت ئیش ده کات کاتی خه ئەک نه زانن که ته واو بووه و له ده ست ده رچوووه. خه ئکی بوئه وه ی یه کیکی فیله زان و که سیکی ژیر به ژیر که باسی بکه ن نه م په نده ده ئین، یان باسی که سی ده که ن ده ئین: هه ژاره و داماره به لام که سیکی خزمی ده ئی: نایناسن ناگری ژیر کایه واته کاری قوور زور ده کات .

۹- **وهک به بهرزیدا نه روانی به نزمیشدا بروانه:**

۱۰- هه ندی که س بو روو پایی کردن سه یری که سی ده سه لاتدارو خاوه ن کورسی ده کات به لام ته ماشا ده که ی براکه ی یان خزمه که ی چونکه هه ژاره نه ک سه یری ناکا به ئکو جارێک له جارانیس سه ردانی ناکات.

۱۲- وهك چرا شهوقی بوژئیر خوئی نیه :

كه سيكه له سودو بهرژهوهندی خه ئكي كار دهكات و مان و منداڻ و كهسى نزيكى خوئی له بير دهچئ ، بوئه وهی خه ئك له پهنايدا دانيشئ حساب بو كهسى خوئی ناكات. كه پرسيار له كه سيكى نزيكى دهكهی وهك چرا باسى دهكات واته كه ئكي بو خه ئكه و بو خزمان هيج.

۱۳- وهستای قسان كوئه واری دهسان :

هه ندى كهس وهستايه بو خه ئك و پينيشان دهره بو كه سانی ترو وهك مامۆستا وايه به لام كه خوئی گرفتییكى ده بئ زور زور داماو و دهسته پاچه ده بئ بۆیه دۆستانی پئى ده ئین : نهی وهستایی خه ئك و دامای خۆت دهسهوسان بووه.

۱۴- وهك گای مارۆیه دیاره :

كه سيكه كه هه ر پوداوی روو بدات بيخه نه نه ستۆی نه و نه ویش هه رچی بكات و بلئ سودی نه بئ كه پرسيار له دايقى يان باوكی دهكهی ده ئئ : برا بووه به گای مارۆ له هه موو جييهك دیاره. يان رووبه روو بوونه وهی كه سانیک كه تووشی گيروگرفت بیئ.

۱۵- وهكو گه نمى قه ناری یه :

جوړه گه نمى هه یه له گه رمیان به ناوبانگه و نانی زور جوان و به رایه دیاره زور كهس هه یه نه گه ل هه موو كهس و هه مو دۆستانی زور جار چاك مامه له دهكات و خه ئكي خوشیان دهوئیت كه باسى نه حوائی دهكهن خوشه و بیست و كه سانی دهو رو بهر وهك

نه و گه نه وه سفی ده که ن. که گونجاوه و چاکه له گه ل هه موو
که س

١٦- **وهکو گورگه به دهم خشیه وه نه چی :**

که سانیك هه یه که زور نازاو نه ترسن له گه ل نه وه شدا نه مه نده
خه ویان سوکه که که س ناتوانی له خه ودا بیان گری و له
هه ركات و هه سه عاتیکی شه ودا بچوك ترین دهنگ بییت نه و
خه به ری نه بیته وه وه وائی نه و دهنگه نه پرسی.

١٧- **وهه نه م که ره له م قوره ده ریینه :**

هه ندی جار به هوی کاریکی هه نه وه که سیك تووشی نه بییت به لام
که تووش بوو نه جات بوونی زور زه همه ته. که سیکی ناقل و
له سه رخو که دییت و سه یر ده کات کی شه که زور گه وره یه نایه وی
دهسته پاچه یی خووی ده ربخات نه م په نده ده لئ، زور جار
چاره سه ره ده کری. یان گیر خواردن به ده ست ئیشیکه وه له بی
نومید بوون نه م قسه یه ده کری. یان زور جار له بی وره یی
که سانی ترسنوک دهوتریت، یان داوا کاری له که سیك بو ده رباز
بوون له کی شه یه ک که بو خت چاره سه ره نه کریت

١٨- **وهک نه سپی کر اس کونه :**

نه مه بو که سانیکه که چاوه پروانی چاکه و بیا وه تیان ئی نه کری
و زور جار بو که سی ره زیل و چروک دهوتریت. هه ندی جاریش که
ژن به بیا و ده لئ که پاره یی پئ نه دا. یان که سیکی بکه وی بو
بیزار بوون نه م قسه یه ده دری له رووی.

۱۹- **وهکو گوریسی گاکگیره وایه :**

هه ندئ کەس ئەمەندە لارو لوێرن کە کەس لێیان تی ناگا هەتا
تێدەگە ی خوشت وەك ئەوت ئی دیت زۆرجار ئەم پەندە بو کورپو
بوکی خراپ بە کار دیت کە لە خراپە ی هەردووکیان دایک و
باوکیان بئ تاقەت دەبن یان کەسی سەرە رۆو کردار نا شیرین .

۲۰- **وهکو گو وایه تا چیلکە ی تیخە ی بوئی دئ :**

هه ندئ کەس توشی کیشە یه ک دەبیئت و خزم و کەس و کاری
هەوئێ چاک کردنی بو دەکەن بە لام سەیر دەکەن هەر ئەو نیه
بە لکو دەیان کیشە ی تری هە یه ، ئەم کیشە یه یان لە چاو
شاراوەکاندا هیچ نیه . تۆ ئەتەوئ چاره ی قسە یه کی بو بکە ی کە
کردوو یه تی کە چی سەیر دەکە ی دە قسە ی تری بو زیندوو
دەبیئتە وە . یان بە تاییه تی ژنان کە زۆر جار هە ندیکیان ئیشی
ژیر بە ژیر دەکەن . یان هە ندئ کەس کە شتە کانی بە درۆ پنیه
دەکات بە لام کە ئەکە دەبیئت ئە سەری .

۲۱- **وهکو گیسکه له دایکی خو ی هه ئدئ :**

دیاره هه ندئ کەس ئەمەندە بئ وەفایه کە هەر هە ئی بو
هە لکەوت هیچ لیبوردنی نیه بە رامبەر بە هیچ کەس تە نانه ت
براو کەسی خو شی بیئت . بو یه زۆرجار کە خە ئک ئە ییبینی خو ی ئی
لادەدا نە وەکو گێچە ئی تی بیچئ .

۲۲- **وهکو گوریسی ناو هه مانه یه :**

هه ندئ کەس کە خو ی تیکە لاوی کەس ناکات و ئە مائە وە خو ی
مە ت دەکات بو ئە وە ی کەس نە باسی بکەن و نە باسی کەس بکات .

هه ندی جار پیی دهوتری بۆ به شاداری ناکه ی وا پینچتداوه له خۆت ده ئی: واچاکه خۆت دوربگری نهك تیکه لاوی کهسی خراپ. یان زۆر جار دهوئه مه نه دهکان خۆیان مات ده کهن که پرسیا ری ئی ده که ی ده ئی: وا چاکه . بۆ خوشاردنه وه به کار دیت

۲۳ - وهکو نۆبه نی ناو گاگه له :

هه ندی کهس له گه رمه ی هه رزه کاریدا یه زۆر زۆر جوان هه ئکه وتوو ه که هه رکهس ده یینی له جوانیا وه کو نۆبه نی جوان وه سفی نه کات له وان ه یه هه ندی کهس به وه قسه نی گه ران بییت. به لام هه ندی کهس پیی خوشه . ئیره دا پیناسه ی جوانی ده کهن

۲۴ - وهکو که نه شییری ناوه خت ده قوقینی:

قوقه ی که نه شییری ناوه خت واته هاتنی مژده ی ناخۆش بۆ ده قه ره که هه ندی کهس زۆر جار هه ندی خه به ری ناخۆش ده دات له وان ه شه خه به ره که وا نه بی , یا زۆر جار قهراندن بۆ که سی یان شتی.

۲۵ - وهکو که ری دیزه توپینی خۆی و زه ره ری خاوه نی:

نه م په نه ده بۆ که سانی بی نه قل به کار دیت که زۆر جار ده بیته هۆی کوشتنی خۆی ومایه ی خه فه ت و نانه وه ی کیشه بۆ باوک و برا و کهس و کاری. بۆیه زۆر جار به که سانی وه ی به کۆل ده ئین: مه به به که ره دیزه.

۲۶ - وهک ماری بی ئیجازه به ک:

هه ندی کهس نه مه نه ده پله ی توره بوونیان به رزه میشکیان پره که م قسه قبۆل ده کهن بۆیه زۆر جار که سانی دۆست

وخۆشه ویستیش وهك تونر هوی ئهم په نده ده ئین بو هه ندی
 كهس. واته هه ر كهس ئازاری بدات ده ستی خو ی ئی
 ده وه شیئنی. به بی بیر کردنه وی له درنه نجام .

۲۷- وهكو كهري ناو جوگه له ههردوو بهر ده خوات:

هه ندی كهس له نیوان دوو كه سدا ئیش بکات خیری خو ی له
 هه ردووکیان نه سیئنی هه ندی جار به یه کتر نازانن یان هه ندی
 مامه نه كه كه سئ کراوه به وه کیل "بریکار" به لام به بی ناگای
 هه ردووکیان خیری له هه ردووکیان خواردوو ه نه وانیش بی ناگان
 کاتی پیی ده زانن ده ئین: نه مانزانی وهك كه ری ناو جوگه یه له
 هه ردوو بهر له وه راوه. ئیبه لا خه ئتان دووه

۲۸- وهك ماسی وایه جار جار له سه ر ناو جار له ژیر ناو

كه سانی كه زور خه ئکی پیویستی پیی به لام زور جار بو ی
 ده گه ری ت دیار نیه و خو ی وون کردوو ه جاری واش هه یه كه ئیشیان
 پیی نیه و پیویستیان پی نیه له به رده ستیانه بو نه وه ی پی ی
 بلین بو وا ده کا ئهم په نده ی سه ره وه ی پی ده ئین.

۲۹- وهكو میزی حوشت وایه هه ر به ره و داوه ده چی:

هه ندی كهس هه چی به هه یج نابی هه رچه ند هه ول ده دات له گه ل
 نه وه شدا نه وانه ی نه و یارمه تی داو ن له و باشتر و چاکترن. یان
 چاوه رپوان کردنی كه سئ كه ئیشی چاکه بکات سه یر ده که ی
 خرا په ده کات بو نه وه ی بلین خرا په ئهم په نده ده ئین پی ی.

۳۰- وتی: بو سوار بوونی حوشت پاره مه ده:

هه ندى كەس بو پله و پايه يه ك پاره نه داو خوئى عه زيه ت نه دات
 واسيته و به رتيل نه دات كاتى كه وهى گرت نه مه نده توشى
 دله پراوكه و عه زيه ت نه بيه ت خوا خواى نه بئى دابه زئى. يان زورجار
 هه ندى كەس له بهر بئى ناگايى و نه بينينى هه ندى كاره سات خوئى
 تيكه لاوى كه سانى پله و پايه دار ده كات تا ده گاته نه وهى رپوژئى
 له بهر بيزارى خوئى نه ئى بو سواربوونى حوشتر پاره نه دهى باشه.

۳۱- وتیان به حوشتر برات بوو پیکه نى وتى باری من

هه ر چل مه نه : زورجار هه ندى كەس له گورانى
 ده سه لاتدا زور هه ول ده دات زور حه ز ده كات به لام كه
 ده سه لاتی تریش هات هه مان كيشه و گرتى هه يه و بوئى
 چاره سه ر نه كه راوه ئه م په نده بوئوه ده ئى لای لئى
 نه كه راوه ته وه. زورجار خه سوو ئه م قسانه ده كات چونكه
 كاتى بوك ديئت نه و هه مان نيشى خوئى هه يه و ئه م په نده بوئى
 نه وه ده ئى كه بوكه كانی هه چيان يارمه تى نادن.

۳۲- وتیان به مه رشوانت مری وتى خاوه نیشم بمری خوا

په ك ناخا : زور كەس هه ره شه ي نان برين و پاره برين
 ده كات له كه سائى نه ویش بو باوه رپوون به تاكى خوداو
 ده سه لاتی رۆزى دانى ئه مه وه لاميه تى به رامبه ر به كه سى
 هه ره شه كه ر نه ویش ده زانى كه ئه م بئى منه ته له به رامبه رى
 ناترسيت له هه ره شه و گوره شه ي چونكه خودا به په ناتر
 ده زانى تا ئه م .

۳۴- وتیان به حوشتز بۆ ملت لاره وتی جا کویم راسته :

هه ندی جار هه ندی کهس باسی خرا په یه کی ده کهن و کهسانی تر باسی خرا په یه کی تر کابراش دانیش تووه، بۆ ئه وهی ئیتر کهس له وه زیاتر خرا په کانی نه ئیت وازی لیبینن ئه م په نده ده ئی که خه ئکی گووییان له وه په نده ده بی ده زانن هه رچی بلین سو دی نیه یان زۆر جار بوک بۆ بیزار بوونی له ده ست خه سوو ئه م په نده ده ئی یان خه سوو به بوک ده یلی، یان زۆر جار مامه ئه که ران له بهر درۆ کردن له نیوان یه کتردا ئه م په نده ده ئین .

۳۵- وتیان به حوشتز ملت درێژه وتی دوربینم :

هه ندی کهس چاوه پروانی زۆر پیش هات ده کات و سه یر ده که ی واش ده بییت به لام ئه م له بهر به ناگا بوون و پیش بینیه وه خۆی ئی لاده دات .

۳۶- وتیان ریوی کێ شایه تته وتی کلکم :

زۆر کهس بۆ چاره سه ر کردنی نیشه هه ئه کانی و ده رباز بوون له وه قه یرانه ی که تیا یه تی که سانی ک ده کات به شه ید یان خزمی نزیکیه تی یان ده ست و پپوه ندی هه تی، بۆ یه زۆر جار بۆ ئه وه ی بلین تۆ درۆ ده که ی ئه مانه که تۆ به شه ید یان ده گری له گه ل جه نابتان و به رژه وه ندیان هه یه یان هاو ران وته واو که ری یه کترین .

۳۷- وتیان به شه یتان خوا ئیمانته داتی وتی دوو درۆی

چاک: زۆر جار کهسانی عه جول و کرده خراپ که خه ئکی پارانه وه ی بۆ ده کهن بۆ ئه وه ی چاک بیته و خوا ی په روه ردگار

له وه زیاتر بهر نه فرهتی خه لگی نه خات ده ئی: کاکه نزام بو بکه ن که دوو نیشم ده سته کوئ که دوور بی له داواکاری خواو پیغه مبه ر بو ئه وهی بزانی که سه ره پویه ئه م په نده ی پی ده ئین.

٣٨- وتیان شیته بو شیته وتی بوم نه ئوئ:

هه ندئ جار که سانی تاقانه و یان که سانی ده و ئه مه ند هه ندئ بر و بیانوو ده گرن که له وانه یه بو هه ندئ که س جئ نه گری به لام له ترسا و بو بیانوو برینی بوئ ده که ن که پر سیار ده که ی بو بوئ ده که ن که ئه وه باش نیه ده ئین: نا زانی که سی پر سیار که ر ده ئئ من نه زانم بوئ نه ئوئ و ئه م په نده ده ئئ.

٣٩- وشتر باری خورما یه و حوشتر خوار نه خوا:

هه ندئ که س نیشه کانی جوانه و نه و ئه رکه ی که پیئ ده سپیرن ئه مه ند ه شیرین و پاکه که خه لگی مه منونی ده بن به لام خوئ نایخوا خه ریکی خواردنی ئه و شتانه یه که خه لگی له به ر بوونی خرا پی کی شه که ی خو یانی ئی به دوور ده گرن.

٤٠- ولاخی هه ئه شه خوئ نه پرو کینئ:

هه ندئ که س له به ر فیئر نه بوونی به نیشئ که بیکات و باش جیه جئ بکات ئه وه نه ده خوئ عه زیه ت ده دات که نیشه که شی بو نا کرئ و خوشی به هیلاکا ده چیت. یان که سیکی دانا هه ئه ی که سیکی ده بینیت له کردنی فه رمانی که سیکی ناشیدا زور به

ناسانی پیشانی دهدات و ده ئی برام گهر وریا نه بی خوشت ده پروکینی.

۴۱- ولّات له هه ی کۆسه له ئیشی خوی:

زۆرجار بنه مائه یه که تووشی کیشه یه گه وره و زۆرجار نابرو چوون بوون که چی که سی ناحالی و تینه گه یشتوو به بی گویدانه نه م نه هه م تیه سه یری ده که ی ئیشی خراپ ده که ن. بو بی نه قلی و نه فامی و سه ره پۆیی نه م په نده ده ئین.

۴۲- ورگی داوه به شانیا زۆر بی شهرمانه:

نه م په نده بو که سانی نه وسن و هورگ برسیه که هه یج خوی به شهرمه زار نازانیّت که له هه ر جیگه یه که دانیشت بو پر کردنی هورگی یان بو خواردنی یک زیانیکی گه وره بدات و خوشی بی شهرمانه له و زیانه دا شه ریک بیّت و بلّی خۆم ده مزانی. یان که سانی بی شه رم و پوله کی نه م کاره زۆر دووباره ده که نه وه بو پرپوونی گیرفانیان.

۴۳- وتیان به گورگ نۆره ناژه ئته وتی چی بکه م نه چم

پیشم په تیه: هه ندی هه ل په رست و گوی نادا له هه لّان و هه رام و هه رکات هه لی بو هه ئکه وت نه وه ی ده ستی پی بگات ده یخوات نه م په نده بو که سیکی سه رکرده که ره حم به که س نه کات و گوی له بی ده سه لات نه گری.

۴۴- وتیان به رد بو به ردی وتی به رد م دی:

هه ندی جار که سی دل نه رم چاوه پروانی چاکه ی ئی ده کری به لام سه یر ده که ی زۆر دل ره ق و بیبه زه ییه چونکه که سی به رام به ر که نه م ره قه

له گه ئی و ره حمی پی ناکات هه رگیز ره حمی بهم نه کردوو ه ، له کاتی توئه سه ندنه وه بوئه وهی بلی که جوابی خراپه به خراپه و دل ره قی به دل ره قی ده دریته وه ئهم په نده ده ئی . یان زور جار خه سوی چاک خراپ ده بی و بوکی چاک خراپ ده بی به هو ی کار دانه وهی ناشرین له نیوانینادا . زور جار له توره بووندا که سی له سه ره خو ئهم قسه ده کات .

٤٣- وهرزیری ئه مسال بو سائیکی ترده گیری :

دیاره که سی چاک و دئسو زو پاک هه مووکات نه گه ر ئیشی بو که سی کرد خاوه ن کار به ئسانی کو ئی لی نادات ، به لام هه ندی جار که سی که گومانی خراپه یان غه ش کردنی لی بکریت ئهم په نده ی پی دهوتریت بوئه وهی به ئاگابیت نه گه ر خراپ بییت جار یکی تر بانگی ناکه نه وه بو ئیش کردن .

٤٤- وهك ژژوو چوو ده به که و ئی خویدا :

هه ندی که س که که سی یکی زور دار زور قسه ی پی ده ئییت و ئهم قسه ناکات به لام هه ر کار برادوو رکه وت ه وه ئهم سه ره به ر زده کاته وهو قسه ده کات نه گه ر نه ر پویش تابه وام ده کرد ، کابراش ده ئییت : تووهك ژژوو چوو یته که و ئی خو ت ئهو نه ما وه بو یه ده مت واکر دوته وه ، وه بو که سی بتسی به کار دیت ..

پیتی ه ه ۷۵ په نند

- ۱- هه تا کو خۆم بووم به بانانه وه
- به رتیلیان دهدا و دهش پارانه وه
- ۲- هه تا تۆتی دهگه یه نم خوشم بئ عه قه ده بم
- ۳- هه یاسه له دیوه خان چی باسه
- ۴- هه تا کو جوانی ئوت به رزو مهستی
- کاتی که پیر بووی داماوو سستی
- ۵- هاوینان دۆ زستانان ئۆلۆ
- ۶- هه تا ئاو زۆرتر بی ئاش خوشتره
- ۷- هاوړی ی به دخو نه ت سوتینی رهشت دهکات
- ۸- هازا گۆو هازا مهیدان
- ۹- هاتم ریش بتاشم سمیلم نا بانی
- ۱۰- هاوسئ له هاوسئ نه گری سهراسئ
- ۱۱- هاوسئ ی باش له برا باشته
- ۱۲- هات بنوو نه هات بنوو
- ۱۳- هالوو خوشتره له تیکه ی پلاو.
- ۱۴- هاوسئ ی خراب له گوریشا خرابه
- ۱۵- هاتیته وه سهر بای به ره ی کۆن
- ۱۶- هه تا تائی نه بیینی خوشی ناچیرئ
- ۱۷- هه مبهوو هه مبهوو حساب نیه هه سمان هه سمان حسابه
- ۱۸- هه تا نه دهی له مار پیته وه نادات
- ۱۹- هه تا دز خاوهن مائی گرت خاوهن مال دزی گرت.

- ۲۰- هه رچی له مشك بیته جه واول نه دریت
- ۲۱- هه رچی بکیلی نه وه نه دوری
- ۲۲- هه رچی لیی ترسای دیته وه ریت
- ۲۳- هه رچی نه کات نانی به ناوا ناگات
- ۲۴- هه رچه نده مزگه وت روخواوه میجرابی ماوه
- ۲۵- هه ئمی دهم با نایبات
- ۲۶- هه ر په نجه یه ک خوینی خوی هه یه
- ۲۷- هه رچی هاته پیشم پییا نه کیشم
- ۲۸- هه ر کاتی هه ت بوو دنیا ناشاته
- ۲۹- هه یتوم که و شووم که
- ۳۰- هه ر جارێ به زستان نه وترئ سارد
- ۳۱- هه تیومچه سوار نه وئ
- کلاوه که ی لار نه وئ
- گه ر نه ی کوتی هار نه وئ
- ۳۲- هه رچی زور گه را یا بسورپیته وه
- یان کۆل یان زۆل ده هیئیته وه
- ۳۳- هه رچیه ک که ربی نه م هه ر کۆپانه
- ۳۴- هه رچی مه لا کردی منیش وه هام
- کرد بو نه و باش و من خرا پم
- ۳۵- هه ر قسه یه له دهم هات له دل جیگیر ده بی
- ۳۶- هه رچیه کم هه بوو ناومه ته کۆشی
- ۳۷- هه رکه سه بانی فره تره به فره ی زیاتره

۳۸- هەر که سه له خۆی بگرتنه وه خواش ئی ی ده گرتنه وه.

۳۹- هه موو کهس له کراسی خۆیا پیاوه

۴۰- هەر که سه و گو ی ئاگردانی خۆی روشن بی

۴۱- هه رکه سه دشى له ناو دیدایه وشه ی تیژی له ژیر پیدایه

۴۲- هه رکه س پیکه نی به ده م قسه ته وه

مه رج نیه راژى بی به ده م داواته وه

۴۳- هه رچیت کرده به ری بیژنگ بیکه پشته که شی بۆم

۴۴- هه ر خویان یه که

۴۵- هه رکه س کویر نانه نه وه کویر نیمانه

۴۶- هه رکه سه و به ئیفه ی خۆی نه نو ی

۴۷- هه رچی ریشی بی ت نابیته سو فی

۴۸- هه ر ریه ک له بو جیه ک

۴۹- هه ر نه قله و به ره مه ی خه ساریکه

۵۰- هه ر خوا خویا به دنیا کا و بایه

۵۱- هه رکه س گرانی و هه رزانی له مائی خۆیدایه

۵۲- هه زار ته ئه ی به کلک ته قاندو وه

۵۳- هه زاران ده رزی گاسنیکی تیا ناب ی.

۵۴- هه زار گونا ه و یه ک تو به.

۵۵- هه م زیاره ته هه م تیجاره ته

۵۶- هه زار دو ست که مه به لام دو ژمنی زۆره

۵۷- هه موو ده رد ی ده رمانی هه یه

۵۸- هه موو شت له بوون ده کری

- ۵۹- هه موو شت به خوئی خویش به مه عنا
- ۶۰- هه موو کانیه ک ناوی تیایه مه رج نییه هه مووی بخوریته وه
- ۶۱- هی خۆم بو خۆم هی تۆش نه خۆم
- ۶۲- هیلکه ی شکاو پینه نه کات
- ۶۳- هه رچی ده ست که وئ هه ئی ده نوشی
- ۶۴- هیواش برۆ هه میسه برۆ
- ۶۵- هیلی لار له سه ری گای پیره .
- ۶۶- هیلکه له مریشکه یان مریشک له هیلکه
- ۶۷- هیشتا خیرو شهر به ش نه کراوه .
- ۶۸- هه وینی نو قازان شیره
- ۶۹- هه موو له شی له پیکه نیندایه
- ۷۰- هه موو گه نه ئی نانی ئی نایه
- ۷۱- هه موو جارئ گۆزه به ساغی نایه ته وه
- ۷۲- هه موو که س نانی خو ش نه وئ به لام وه کو شوان نا
- ۷۳- هیلکه ی بی زه ردینه نه فرۆشی
- ۷۴- هه ندئ بوون به مه قه س ده میان داچه قان چوونه لای هه ر که س
- ۷۵- هه تا وتی به رسیله ترئ بیگه یی .

۱- **هه تا کو خۆم بووم به بانانه وه به رتیلیان دهدا و**

دهش پارانه وه: ئەم په نده بو که سانی پیرو دنیا له دهست چوو ده لاین، چونکه زه مانه له دهست و پیی خستوون و هه ندی منال و کورو کال بو نه وهی خو بنوینن بلین له ئیمه جوانتر نیه بویه بو نه وهی بلین؛ وانیه ئیمه له ئیوه جوانتر بووین، به لام زه مانه وای پی کردووین ئەم په نده ده لاین.

۲- **هه تا تۆتی ده گه یه نم خۆشم بی عه قل ده بم:**

ئەم په نده زۆر وتنی که سی شاره زایه له گه ن ناشاره زا به لام که سی به رام به ر هه موو کاتی ته نها نه وه نه بی ده لئی به خوا نازانم یان چیت گوت؟ کابراش زۆر به بیزاریه وه ده لئی: برا تا تۆ حائی ده کهم خۆم بی نه قل ده بم.

۳- **هه یاسه له دیوه خان چی یاسه؟**

بو پرسیار کردنی که سی که خوی یان خاوهنی دیوه خانه یان که سی که به شوین هه وادا ده گه ری بویه ئەم پرسیاره ده کات تا رووداوه کان وه رگری له که سنی که دهستی ناوه ستی که نهینی پپاریزی.

۴- **هه تا کو جوانی لوت به رزو مه ستی کاتی که پیر**

بووی داماوو سستی: زۆر جار که سانی خاوهن بیرو باوهر بو ته می کردنی گه نجان ئەم په نده ده لاین، تا کو زوه سه ر بو خوای تاقانه دابنه وینن و پابه ندی

رینمایه ناینیه کان بن بۆ نه وهی مهستی جوانی
نهیا نه ته تینئ و سستی پیری نه یان خه وینئ.

٥- **هاوینان دۆدۆ زستانان لۆلۆ:**

هه ر شته و له کاتی خۆیدا نه بی دهستی پیه بگرییت و
پاشه کهوتی بکهیت زۆر کهس وا بیر دهکاته وه که نه وهی هاوین
هه یه زستان وایه نه خیر نه بی خۆت حازر کهی بۆ سه رماو سوئه ی
زستان و بیر له هاوین نه که یته وه و نه وهی پیویسته خه رچی
بکه ی نه بی ناماده کاری بۆ بکه ییت.

٦- **هه تا ناو زۆرتەر بی ئاش خۆشتره:**

ئه م په نده بۆ کردنی ئیشه یکه که پیداو یستی خه ئک ده رگات بۆ
نه وهی ئیشه که نه وهستی نه وهی که نه و ئیشه ی پی ده کری نه بی
ناماده کاری بۆ بکری له پیداو یستیه کانی جارن که ئاش هه بوو
به ناو ئیشه کردوو ئاشه وان بۆ دڤخوشی باراش هاره کان ئه م
په نده ی دهوت تا باراش هاره کان دلیان خۆش بی.

٧- **هاوړی ی به دخو نه ت سوتینئ رهشت دهکات:**

زۆر کهس هه یه هاوړیه تی که سانی دهکات نازانی که چه ند
خرا په کاتی نه زانی سه یر دهکات نه گه ر زوو واز نه هینئ نه و
له وان هیه سه ری تیا بچی به لام دنییا که سه ریشی تیا نه چی
رهشی دهکات و کردوو نه شرینه کانی له ناو خه ئگدا سووکی
دهکات. کاتی که وازی لی دینئ ئه م په نده ده ئی بۆ نه وهی کهس
نزیکی نه که وی.

۸- هازا گۆ و هازا مه میدان :

ئه مه بۆ که سیکه که باوهری ته واوی به خۆی هه یه ، هه رگیز هه ز ناکات سه ر شوپۆرکات به رامبه ر به رکه به ره که ی بۆ ئه وه ی به رامبه ری بزانی به هه یزه سه ری بۆ نه وی ناکا . یان زۆر جار له مامه ئه دا که سێ ئه یه وه ی زه م بکات که سی به رامبه ر ئه مه نه ده زه م ده کات که ئه وه ی به رامبه ری واز دینییت . یان بوختان کردن و رووبه رووبوونه وه ی هه ردوو لایه ن .

۹- هاتم ریش بتاشم سمیلم نا بانی :

هه ندی که س بۆ نیشیک ده چییت به حسابی خۆی که سود وه ربگری به لام سه یر ده که ی نه ک قازانج ناکات به ئکو نیوه ی مایه که شی ده پوات بۆ ئه وه ی بزانی ده ور به ری که زیانی پی که وتوووه سه رکه وتوو نه بووه ئه م په نه ده ئی .

۱۰- هاوسنی له هاوسنی ئه گری سه راسنی :

ئه گه ر دوو مانی چاک دراوسنی بن به هوی ئه وه ی له یه ک تیده گه ن زۆر نیشه کانیا ن به یه که وه ده که ن و خویان جیا ناکه نه وه له یه کتری زۆر جار هاوسنییه کی خراپ باشه که خراپ ده کات یان باشه که خرا په که چاک ده کات یان به پیچه وانه وه .

۱۱- هاوسنی باش له برا باشتره :

پازی بوونی هاوسنی له هاوسنی و فریا که وتنی یه کتری به بی هه یج دوو دئی بۆرژگار کردنی یه کتری یان هاوسنییه کی خراپ که ئه وه ی تریان خۆرگه ی به هاوسنی باش ده خوازی .

۱۲- هات بنوو نه هات بنوو :

هه ندی کەس بو زیاتر باوه پوون به دهسه لاتی خوای گهوره و هه موو پۆزویه ک له لایه ن خواوه دیت نه بیته و بی ئه و هیج کەس نه خواوه نی پۆزییه و نه خواوه نی په ناو دهسه لاته بۆیه بو وره به رزی هه ندی کەس هانی کەسانی تر ده دات به و په نده واته خو هیلاک کردن ته نها بو نارامی دئی خوته و بهس هه موو شتی له لایه ن خواوه یه .

۱۳- هالوو خوشتره له تیکه ی پلاو :

زۆر جار که خواردنی خوش و پاک ده کری کەسی میوان که هالوای دیته ده ئی : ئهم هالوو له خواردنی خوشتره له راستیشا وایه چونکه تو هه موو شتی بو رازی کردنی ده .

۱۴- هاوسی خراب له گوریشا خراپه :

مه به ست نه گهر که سیکی خراب دراوسیته بیته دیاره که چاک بوونی زور نه سه ته مه بۆیه له ده ست بیزاری و زور بلیی ئهم په نده نه وتری بو نه وهی نه وانه له حالت نازانن بزائن که کەسی خراب دراوسیته .

۱۵- هاتیته وه سه ر بای به ره ی کۆن :

هه ندی کەس که باس له شتی چاک ده کات یان نه یه وی که کیشه که چاره سه ر بکه ن به لام ده گه نه نه وهی چاره سه ری بکه ن سه یر ده کهن باسیک ده ورۆژیته که خه ریکه کیشه که دروست ده بیته وه . بو نه وهی باسه که نه گۆری ئهم په نده ده ئی .

۱۶- هه تا تائی نه بیینی خووشی ناچیژی:

ئه م په نده واته هاندان بو به ریکردنی ژیان و ژین به سه ر بردن به وهی کاتئ تو تامی ژیان نه که ی که ناخووشی له پیناویا بچیژی نه گه ر ژیان ناخووشیه کانی نه چیژی نه و ا قه دری خوشیه کانیشی نازانی.

۱۷- هه مبوو هه مبوو حساب نیه هه سمان هه سمان

حسابه: واته هیچ که سئ به رابردووی خو یا خو ی با نه داو و ا بزانی خه ئکی قه ناعه تی پی ده که ن دیاره زور جار که سانیک لاف ئی نه دا به لام به رابردوو. نه گپرنه وه که که سیئ خو ی به باوویا پیریا هه ئکیش او وه هر وتوویه تی من باو کم نه مه ی کردو نه وه ی کرد و ابووی و ا به خشی خه ئکه که ش سه ریان را وه شان که سیکی هه ژارو نیچه شیت گوتی: من قسه نه که م ده ئین شیته وتیان فه رموو گوتی: نه مه باوکی پیاو بوو به لام خو ی گوو. خه ئکه که ده ستیان کرده پیکه نین. واته هیچی له بارا نی یه

۱۸- هه تا نه ده ی له مار پیته وه نادات:

بو که سانیکه که زور خرا په کارن خه ئکی خو یان ئی لا ده دات به لام سه یر ده که ی هه ندئ که س به بی نه وه ی هیچ کیش ه یه کی هه بی خو ی دوور ده گری که سیکی ژیر ده ئی: بو ده ترسی تا تو ئیی نه ده ی لیت نادات. ئه م په نده ش له راستیدا بو مار وه هایه تا نازاری نه ده ی خو ی بو تو ئه سه ندنه وه نامه د ناکات.

۱۹- هه تا دز خاوهن مائی گرت خاوهن مائ دزی گرت:

زۆرجار هه ندی کهس دهست پيشخهري نه کات بو کاري هه ندی جار خراپه و هه ندی جار چاکه به لام نه وهی که نه یه وی نه گه ئی بیکات له پيش نه و نه م به رنامه ی دناوه و کردوویه تی زۆرجار دز ده روات به لام خاوهن مائ چونکه دنیا دیدوه وریایه به ر له دز ده گری و دزی داماو به کۆلی به تال ده گه ریته وه. زۆر جاریش دهست به ست ده کریت

۲۰- هه رچی له مشک بیته جه وائ نه دریت:

هه ندی کهس هه یه منائی ده بی به لام خه ئکی به باشی ده زانن سه یر ده که ی له باوکیان خراپ ترن بو نه وهی نه م قسه یه به مئی چه ند جار تاقی کردنه وه ده که ن سه یر ده که ن هه مان پیشه ی خراپ ده کات بو نه وهی بلین خراپه نه م په نده ده ئیت.

۲۱- هه رچی بکیلی نه وه نه دوری:

نه گه ر چاکه بکه ی چاکه دیته ریت نه گه ر خراپه ش بکه ی هه ر خراپه دیته ریت. زۆرجار که سیك شوینیکی چاوه پروان نه که رادا سه یری ده که ی زۆر ریزی ئی ده گیری به لام که هه ول ده دات که سه که بناسیت به لام که سه که ده ژئ نه وه چاکه ی خۆته کردووته یان نه گه ل خزمیکیا چاکه ی کردووه. خراپه ش به پیچه وانه ی چاکه وه. یان که سیك به هوی گییره شیوینییه وه یان فیتنه ییه وه تووشی کیشه ده بیته و که سانیش راسته و خۆ نائین تاوانباری به ئکو نه م په نده ده ئیت.

۲۲- هه رچی لیی ترسای دیته وه ریت:

زۆر جار تۆ له شتیك له دئی خۆتا لی ده ترسی سه یر ده که ی دیته وه به رده مت یان نه ته وی که سی نه بی نی له به ره هر هۆیه ک بی ت دیته وه به رده ست. بو نه وه ی ترسی خۆت ناشکرا نه که ی نه م په نده ده ئییت.

۲۳- هه رچی نه کات نانی به ناوا ناگات:

هه ندی جار که سی هه ژار له به ره نه وه ی که حال ته تی دارایی باش نیه و زۆر جار قه رزاری و به دب ه ختی وای لی ده کات که زۆر بو ده له و داماو بی ت. به لام خه لک بو پیناسه ی هه ژاریه که ی نه م په نده ده ئییت.

۲۴- هه رچه نده مزگه وت رووخوا وه میجرابی ماوه:

زۆر که س هه ییه که بنه مائه ییه که کاره ساتی دیت به سه ریاندا سه یر ده که ی ته و او په رته وازه ده بن به لام که سی کی غیره تدار له وانه له ته مه ندا بچوک بی ت. هه وائی راست کردنه وه ی بنه مائه که یان به لام که سانی دئسۆز به و بنه مائه ده ست ده کات به بلاو کردنه وه ی ده نگۆی که سی کی باش و خاوه ن پیا وه تی که دروست بو وه.

۲۵- هه ئمی دهم با ناییات:

نه م په نده بو زانی نی خۆش بوونی هه وایه به تاییه تی له شه وانی به هار که خه لکی واده زانن سارده ، که که سی ک دیت پرس یاری سه رمای لی ده که ن ، ده ئییت: هه ئمی دهم با ناییات واته هه وازۆر خۆشه ، یان ترسانی که سی ک له شوینی کی سارد به لام

بۆ ئه وهی ترسی پره ویتته وه ده ئین به خاوه مه نده جه و خوشه هه ئمی دهم باناییات ، یان زۆر جار بۆ پرکردنی شه وی خوش ئهم په نده ده ئین .

۲۶- هه ر په نجه یه ک خوینی خوی هه یه :

هه ندی جار که مندائیک ده مرئ به لام سه یر ده که ی کابرا زۆر بوی په ریشانه ده ئین بوا ده که ی ئه وه مندائی تر ماوه ده ئی کاکای خۆم هه ر په نجه یه خوینی خوی هه یه یان زۆر جار که سی ناشی ته شه ری له خه ئکی به ئابروو ده دات به لام خه ئکه که زۆر پییان ناخوشه و زۆر جار له رووی دا ده وه ستی و به م په نده توره یی خوی ده رده بری

۲۷- هه رچی هاته پيشم پینا نه کیشم :

ئه مه زۆر جار بو تۆله سه نده وه یه له کیشه ی عه شایه ری "خیله کی" که زۆر جار تا وانبار ناگیریت . به لام که سی خاوه ن حه ق هه ر که سی ده ست که وه ی تۆله ی خوی ئی ده کاته وه .

۲۸- هه ر کاتی هه ت بوو دنیا ناشاته :

زۆر جار که سی وا هه یه که ده وئه مه نده به لام برا که ی هه ژاره سه یر ده که ی خه ئکی له بهر موشه و پاره زۆر زۆر له خزمه تی ده وئه مه نده که دا ده بن که زۆر جار برا هه ژاره که ی ده ناسینی به لام ئه وانه ته نها چاویان که سی ده وئه مه نده ئه بینئ بویه که سانی ناقل به م په نده بوون و نه بوونی ئهم دوو برا دیاری ده که ن .

۲۹- هه یتوم که و شوومم که :

داواکاری که سی نازاری له ژیان و هه ئپه کردن بو به ده ست که و تنی هه ندی شتی که م که زور جار منائی هه تیو ده ستی ده که وی نه و شته زور جار یارمه تی دانی خه ئکانی چاکه بو نه وه.

۳۰- هه ر جارئ به زستان نه و ترئ سارد:

هه ندی جار زور که س که پیاوه تی ده کات و نیشیکی بچوک یان بگره گه وره ش ده کات ئیتر دوا ی نه وه هه موو رۆژئ له ناو هه موو کۆمه ئئ باس ده کات و ده ئئ من وام کرد من نه بوومایه وا ده بوو به کورتی نه مه نده باسی نه کات تا ده گاته نه وه ی که که سی به رامبه ر نه م په نده ده ئئ و ده ئئ واته هه رچیت کرد بی منه تبه.

۳۱- هه تیومچه سوار نه وی کلاوه که ی لار نه وی گه ر نه ی

کوئی هار نه وی: نه م په نده بو نه وه که سانه یه که له کاتی گه وره بوون یان ده سه لات یان ده و نه مه ندی که نه خوی و نه باوکیشی شتی وایان به خویانه وه نه دیوه تا ده گاته نه وه ی نه م که سه سنوری خوی ده به زینی و توشی تیک شان ده بییت. که سانی ده ور به ر تیک شان دانی به م په نده ئیک ده ده نه وه.

۳۲- هه رچی زور گه را یا بسورپیتته وه یان کۆل یان زۆل

ده هیئیتته وه: دیاره نه وانیه که زور ده گه رین زور جار نیشی چاک ده که ن و ده بیته هوی خوشگوزهرانی و به ختیاری به لام هه ندی جار نه وه هه گه رانه ده بیته مایه ی دروست بوونی فیتته و ناشویه. وشه ی کۆل له م په نده واته چاکه و زۆلئیش واته خرا په یه.

۳۳ - هه رچیه ک که ربی نه م هه ر کۆپانه :

خۆسازین و کار به ریکه ره نه گه ر هه زار جار ده ورو زه مان بگۆرئ نه م کاری مه شی ده بی چونکه یان زۆر جار له فیل یا نیه تی خۆ سازانیه تی یان له به ربی لایه نی و حه ق نه بوون به سه ر که سه وه وه خه ریک بونی کاسپی و به خپو کردنی مندا له .

۳۴ - هه رچی مه لا کردی منیش وه هام کرد بو نه و باش و

من خراپم : هه ندی جار که سی گه و ره و خاوه ن ده سه لات هه نه ده که ن به لام چاوی ئی ده پۆشی و به زه رده خه نه یه هه نه که ی بو چاره سه ر ده کری به لام که سیکی تری هه ژار نه وه نه ده کات سه یر ده که ی ده یکه ن به هه لا و گائته پیکردنی و خۆشی نازانی چی ئی ی پوو داوه .

۳۵ - هه ر قسه یه له ده م هات له دل جیگیر ده بی :

دیاره هه ندی جار که سانی دل یان نه ئیشی و خۆیان ده که ن به رق هه ستا و که سی به رام به ر سویند ده خوات و ده ئی : به گائته م بوو به س به ده م گوتم نه ویش ده ئی هه رچی بی له ده م هات له دلدا جی ده گری . دیاره تو منت تیشکاندوه ، یان زۆر جار قسه ی چاک ده بیته مایه ی دلخۆش کردن .

۳۶ - هه رچیه کم هه بوو ناومه ته کۆشی :

خۆ ته سلیم کردن به که سی که جیگه ی متمانه یه و زۆر جار که سه که زۆر بی باکانه هه نه به رام به ر به م ده کات و نه میش

له بهر نه وه هه موو سه رووت و سامانی له لایه قبوئی هه موو قسه و کاره کانی ده کات یان زۆر جار که سه که له بهر پیاوه تی وشه هه مه تی ده بیته مایه ی خێرو خوشی بو نه وه ی سه رووت سامانی نه م سه ره په رشتی ده کات.

۳۷ - هه ر که سه بانی فره تره به فیری زیاتره :

نه وان ه ی که خزم و که سیان زیاتره و زۆر تره نه وان ه زیاتر کیشه و گه رقتیان ده بی نه وان ه ی که که سیان که مه و بی که سن. یان زۆر جار که سانی ده و نه مه ندو ده و نه تدار زیاتر زیانیان هه یه نه وان ه ی نیانه که نه و که سانه ی خه م ده خۆن له و زیانانه که سی ناقل دنیا دیده هانی ده دات بو نه وه ی خه م نه خوات و نه م په نده ی پی ده ئی تا بگاته قه نعه تی نه وه ی که هۆکاری زۆری به ربلاوی نه بیته مایه ی سه ره ئیشان.

۳۸ - هه ر که سه له خۆی بگریته وه خواش ئیی

ده گریته وه : زۆر جار هه ندی که س وا ده زانن نه گه ر په زیلیان کردو نه فس و مال و منائیان شکان نه وه چاوه پروان بکه ن که خوا ی گه و ره و میهره بان ئییان بگریته وه. زۆر جار باوک و دایکی چاک به مندانه کانیان ده ئین : پیویست ناکات چروکی خوا ی گه و ره یارمه تی ده رو رۆزی ده ره .

۳۹ - هه موو که س له کراسی خویا پیاوه :

هه ندی جار وا ده زانن که که سی ک زۆر خرا په و چاوه پری چاکه ی ئی نا کری. به لام که قه ده ریک رووی تی ده کات و ده چنه لای سه یر

دهكهن نهو كه سه نیه كه باسیان كردوو كه خراپ بییت بهم پهنده چاکه و پیاوهتی باس دهکری.

٤٠- هه ر که سه و گوئ ناگردانی خوئی روشن بی:

زورجار رووده که ی له که سی نهم پهنده دهئی، واته هاوکاریت ناکات چونکه هه ز دهکات که ناژاوه و شهر له خوئی دوربی یان وه سییت کردنی گه و ره بو منالان که هه و ل بدن چاکه بکه ن و دوور بن له خراپه.

٤١- هه ر که سه دشی له ناو دیدایه وشه ی تیژی

له ژیر پیدایه: نهم پهنده بو ژرنا نه زورجار که خوشکی میرده که ی ده بیته مایه ی کیشه و گیر و گرفت و نه مانی نارامی و ناسایشی خوئی و خیزانه که ی به خوئی خوشکی برا که یه وه. به لام زورجار خه تای دشی نیه به لام دشه که راستیه کان دهئی.

٤٢- هه ر که س پیکه نی به دم قسه ته وه مه رج نیه رازی

بی به دم داواته وه: باوه پر به پیکه نینی که مه که که له رووتتا ده کری و به ئینی دهن به لام که هه ر له تو جیا بووینه وه لیوی هه لده قورتینی. ده سته کات به پیکه نین به تو. ده ست خه روئی که س مه به به رووکه شی ماوه ی وتووێژ کردن چونکه نه وه ی له روودایه له دل دا نیه نه گه ر له دل بزانی زورجار که سه که ده کوژی یان خوت ده که ی به قوریانی.

٤٣- هه‌رچیت کرده به‌ری بیژنگ بیکه پشته‌که‌شی بۆم :

بئ منه‌تی که‌سیک له که‌سیکی ده‌ستدارو ده‌وله‌مه‌ند چونکه زۆرجار که‌سیکی خزم ده‌وله‌مه‌ند نه‌یه‌وی بریار بدات له‌سه‌ر چاره‌نووسی که‌سیکی هه‌ژاری خزمی به‌لام بریار دانه‌که‌ی نا ره‌وایه‌ کابراش ده‌ئێ نابیت چونکه ناحه‌قیه‌ کابرای ده‌وله‌مه‌ند خۆزان به‌حه‌قداری وه‌ك خۆه‌ئنان ده‌ئێ: من به‌ئینم داوه. نه‌میش بۆبئ منه‌تی نه‌و نه‌م په‌نده ده‌ئێ واته‌ له‌م ده‌قیقه‌وه تو‌گه‌وه‌ی من نیت.

٤٤- هه‌ر خودایان یه‌که :

دانانی مائیکی باش له‌ته‌نیشته‌ مائیکی خراپ و مائه‌ خراپه‌که‌ بکه‌ی به‌هاوشانی و وابکه‌ی که‌قه‌ناعه‌ت بکه‌ن که‌ نه‌و دوو مائه‌ وه‌کویه‌که‌و جیاوازیان نیه‌ خاوه‌نی مائه‌ باشه‌که‌ بۆ نه‌وه‌ی نه‌ئێ درۆ ده‌که‌ن نه‌م په‌نده بلئ.

٤٥- هه‌رکه‌س کویر نانه نه‌وه کویر نیمانه :

هه‌ندی که‌س زۆر چروکن و که‌س سوود له‌ ده‌ستیان ناکات و زۆرجار نزای شه‌ریان ئی ده‌کری. بۆیه‌ به‌م په‌نده‌ حوکه‌ی بئ نیمانی ده‌درئ به‌سه‌ریا له‌وانه‌یه‌ له‌سه‌ر رۆشنایی نه‌م سوهرته‌ی که‌ نایه‌تیکی باسی کوکردنه‌وه‌ی مال دل خوش کردن به‌ مائی دونیا نه‌م په‌نده‌ دانرا بئ.

٤٦- هه ر که سه و به لیفه ی خو ی نه نو ی:

هه موو که س ده زانن بای ی چه نده مائه که ی چونکه لیفه بو
خه و ی رۆژانی سارده نه گه ر لیفه که ی چاک بی شوینی گه رمه و
نه گه ر دپاوو کۆن بی شوینه که ی سارده. واته ه یچ پینوست ناکات
پیا هه ئدان چونکه پیا هه ئدان له و کاته ده بیته له خو گۆران و
بیزار کردنی خه ئکی

٤٧- هه رچی ریشی بیته نابیته سو فی:

زۆر جار هه ندی که س به سه رو ریشا نه پوانی بو هه ندی که س که
زۆر جار ده ست خه رپوو تووشی زیان ده بیته. که پرس یاری لی ده که ن
ده ئی من ده ست خه رپوی نه و ریشه درۆینه ی بووم وام ده زانی نه وه ی
ریشی هیشته وه سو فییه. له راستیدا سو فی پاک و چاک هه موو کات
کرده وه جوانه کانی خه ئکی بو لای خو ی راده کیشی. له بهر پاکیتی
ده کریته نموونه .

٤٨- هه ر ریه که له بو جیه که:

هه ر که س به که سی نه گیر ی و هه موو که س نابی له خو یه وه
خو ی له کاری خه ئکی تیکه ل کات له وانیه که سه که پی ی
ناخۆش بیته و رپوی نه یه بل ی تو حه قی نه م ده م چه رمویته
جیه نه م په نده ده ئی.

٤٩- هه ر نه قله و به ره می خه ساری که:

هه ندی جار به که سانی که ده ئین: تو زۆر ژیری و چون تووشی
هه له نابیت یان چون خو ت لاده ده ی نه ویش له وه لامدا ده ئی:

نه وه نه ده خه سارم کردوو ه نه زانم پاشه رۆژم چی یه یان نه وه نه ده
که سی بی نه قلم دیوه بی نه قلییان کردوو من نه وه نه ده که م.

۵۰- هه ر خوا خوایه دنیا کا و بایه :

هه ندی که س بیری ته واوی کردوو ته وه له مردن و په شیمان ه بو
کرده وهی ناشرینی بو بانگه شه کردنی که خراپه ناکات و ته نها
هه ر خوا خوایه دنیا لای وه کوکا وایه که جاران زۆر بی نرخ
بووه.

۵۱- هه ر که س گرانی و هه ر زانی له مائی خویدایه :

هه موو که س نه بی حساب و کیتابی خو ی بکات و بزانی داها تی
و خه رچی چۆنه نه گه ر نا وه کو کا برای ئی دیت که هیچی نه بوو
دهستی شای ماچ ده کرد که میوانی بی که میوانیشی بوو هیچی
نه بوو شاش بو نه وهی پئی بلی: که تو ناگاداری مائی خو ت به و
بزانه له مائتا هه ر زانیه یان گرانیه که س بانگه که که نه زانی
هه وائی مانت .

۵۲- هه زار ته ئه ی به کلک ته قاندوو ه :

بو نه وه که سانه یه که زۆر فیلبازو سه ر به ده ره وه ن که زۆر به
ناسانی نه فیلیان ئی ده کری و نه ده خه ته تین. زۆر جار هه ندی
که س خو ی ناماده ده کات که دهستی ئی بووه شینئ به لام پئی
ده ئین: دانیشه نه وه هه زار ته ئه ی ته قاندوو یان خه سوو به
بوک ده ئی که بیزار ده بی به پیچه وانه وه ژنان به خه سوو ده ئین.

۵۳- هه زاران دهرزی گاسنیکی تیا نابئ:

ئهم په نده کاتی وا هه یه که سیکی چاک له بنه مائه یه ک تیا ده چئ ، زۆر که سیان هه ول ددهن که جیگه ی پر بکه نه وه . به لام که سی تئ گه یشتوو یان بیان ده ئییت : دانیشن ئه و گاسن بوو هه زاری وه ک ئیوه جیگه ی ناگریته وه . واته له چا و ئه ودا هیج نین وه ک دهرزین .

۵۴- هه زار گونا ه و یه ک تۆبه :

ئهم په نده بو که سانی تاوانبار ه پاشی بیکرد نه وه و نه زانی که هیچی پی ناگری ته مه نی به ره و کوئا چون ده چئ له راستیدا هه موو کات ناماده ی مردنه به لام زۆر جار پیره کان نه ترسن که ده بینن کاری چاکه ده کات و ریگه ی خراپه واز ده هیئنی به م په نده دلخۆشی خۆی ده کات .

۵۵- هه م زیاره ته هه م تیجاره ته :

کردنی دوو ئیش به یه که وه که تۆبه نیازی سه ردان بچیت و به لام وه ک کاسپی شتیکت ده ست که ویت و بو دل خۆشی و خۆشی خۆت ئهم قسه یه ده که ی .

۵۶- هه زار دۆست که مه به لام دوژمنی زۆره :

هه موو که س هه ول بدات ده ستی برایی و ته بایی درئیز بکات چونکه هه تا چاکه بکه ی هیشتا که مه چ بو دنیا وچ بو قیامه ت به لام بوونی یه ک ناحه ز له وانه یه هه زار به نامه ی هه بی بو

له ناودانت. چونکه زۆر جار له بهر چه ند مێشوو له یهك په رده كوله ده كړئ.

۵۷- هه موو ده ردئ ده رمانی هه یه :

زۆر جار هه ندئ كه س زۆر بی تا قهت و نا ئومیه ده له چاره سه ر كردنی كیشه یهك یان نه خۆشیهك، له و كاته دا كه سی خاوهن نه زموون و به وه چاره سه ری ده كات و بو ئاسانكارى و دل خۆش كردنی نهم په نده ده ئی.

۵۸- هه موو شت له بوون ده كړئ :

نه گه ر هه ر كه سیك یار مه تی خه ئكى ئه دات زۆر به ئاسانی و دم به پیه نین كه سانی تر زۆر به شتیكى گرنگی ده زانن به لام كه سی ئاقل و له سه رخۆ ده ئی: سوپاس بو خوا نه وه كه نه یكات له بوونه نه گه ر نا له ئیمه بی ده سه لاتت ره.

۵۹- هه موو شت به خوئ خویش به مه عنا :

نه گه ر كه سیك هه ر شتی بكات چ چاكه و چ خراپه یا نه مه نده نه بی كه به رام به ر بیزار بكات یان به كار هینانی شتی یه كیه كی ترو زیاده بوئی له به كار هینانی تا خراپ بوونی شته كه. بو نه وه ی پئی نه ئین خراپت كرد نهم په نده ی ده كه نه سه ر باسی قسه كان.

۶۰- هه موو كانیهك ئاوی تیا یه مه رج نیه هه مووی

بخوریت هه وه: دیاره نهم په نده بو دیاری كردنی كه سانی پیاو یان ژنه كه بیرو بو چوونیان وه كویهك نیه، زۆر جار هه ندئ كه س نه مه نده خراپه كه س نزیکى ناكه وئ به

پێچه وانهوه که سه چاکه کان خه ئکی هه ز به تیکه لاوی ده که ن زۆر جار دوو برا خراپ و باشیان هه یه که نه یانه وئ باسیان بکه ی ده ئین : کاکه هه موو کانیه ک ناوه که ی تامی خۆی هه یه .

۶۱- هی خۆم بو خۆم هی توش نه خۆم :

ئه مه که سیکی زانم و هه رام خۆر که ده یه وئ به زۆر بی و به خواشیت بیته له به شی خۆشی و به شی تری خه ئک بخوات. که به که سی به رام به ر ده ئی ئه مه یان زۆر داره یان زۆر جار له پر وی نازوه ده یخوات به هه رحا ل واته سی له چواری ئه و شته ده بات که هه ردووکیان شه ریکن تییدا .

۶۲- هیلکه ی شکاو پینه نه کات :

ئه مه نده ره زیله که زۆر حساب بو مائی خۆی ده کات ته نانه ت هه رچی هه بی و زۆر به پاکی و چاکی هه ئیده گری و مائی خۆی به هه در نادات نه گه ر پر سیاری ئی بکه ن ده رباره ی یارمه تی دان یارمه تی که سی تر نادات که سیکی تر ده ئی : کاکه باسی چی ده که ی ئه و هیلکه پینه ده کات. هه یج پێویست ناکات داوای هه یچی ئی بکه یته .

۶۳- هه رچی ده ست که وئ هه ئی ده لوشی :

ئه مه ئه و که سانه یه که زۆر گوئ ناده ن به مائی خۆیان ، خه ئک ته نها مه به ستیان پر کردنی سکیانه زۆر جار به سکه رو ناویان ده به ن زۆر جار به هه په لوش یان به لاش خۆر و زۆر جار به و

که سانه ده ئین که بیر له هه لال و هه رام ناکاته وه و گوئی به خواردنی نادات که هی کییه و کئی نیه .

۶۴ - هیواش برۆ هه میشه برۆ :

نامۆژگاری کردنه بو که سانی که زۆر په له یانه له رۆیشتن که جارن به نه سپ و ماین بووه به لام نیستا به سه یاره بو نه وهی زۆر ئاگایی بو نه ئییت و دریزه به قسه نه دات نه په نده ده ئییت .

۶۵ - هیلی لار له سه ری گای پیره :

بو کردنی کاری هه ره وه زیان جییه جی کردنی کاریک به چه ند کهس به لام له لای که سیکه وه به خراپی هه ئگیری یان جییه جی کری . له بهر ته مه ئی بییت یان له بهر لاری فیلبازی گرنگ رانه په راندی نیشه که یه له لای نه وه وه

۶۶ - هیلکه له مریشکه یان مریشک له هیلکه :

نه م په نده بو دوو که سه که کهس نه زانی چی ده کهن و خه ریکی چین به بی یه کتر هیج نیشی نه کهن ، هه ره وه ها وه کو پرس یاری زانستی به کار دیت یان مه ته ل هه ندی کات هه ندی کهس زۆر خوی هه ئده نی که زانیاری زۆره به م پرس یاره ده م کوتی ده کهن

۶۷ - هیشتا خیره شه ره به ش نه کراوه :

نه م په نده بو که سیکه که له ناوه ختدا یه خه ی که سی بگری که داوای شتیکی ئی بکات به لام نه ییی یان هه ییی و ناماده نه بی نه م په نده زۆر جار بو به یانیان زوو به کار دیت . بو نه وهی بی زاری ده بری له ناوه ختی هاتنی وزوواتنی .

۶۸ - هه وینی نو قازان شیره :

بو که سانی که که دهستی بالای هه بیته له تیگدان و فیتنه و ناشوبه ییدا. له هه ره مه جلیسیگدا بیته بیته مایه تیگدان و ناشوبه نانه وه بو نه وهی خه ئک ناگاداری له به دکاری و به دکرداری نه م قسه یه ی پی ده ئین. یان که سیگ به چاکه باسی ده که ی که سیگی تر ده ئیت : تو نایناسی هه وینی نو قازان شیره واته خراپه کاره

۶۹ - هه موو له شی له بیگه نیندایه :

بو که سانی روو خوش و قسه خوش و دل ساف و بی کینه یه که هه ندی جار هه ندی که س له به روو خوشی و دل سافی نه م په ندی پی ده ئین، تا هه موو که س بزانی و بی ناسی زور جار بو ژنان ده بیته کیشه چونکه که سانی ناره سه ن دلسافی و دم به بیگه نینی به هه ل ده قوزنه وه گرفی بۆدروست ده که ن .

۷۰ - هه موو که نم نانی لی نایه :

هه موو که س به چاک مه زانه و چاوه پروانی پیاوه تی لی مه که کاتی که گه نم کراوه به نمونه واته زور جار هه ندی که س چاوه پروانی چاکه ی لی ده که ی به س به داخه وه چاکه ی پی ناگری و خراپه شه له گه ل ناکات.

۷۱ - هه موو جاری گۆزه به ساغی نایه ته وه :

مه رج نیه هه موو کاری نه نجامی نه ده دی زور زور سه رکه وتوو بیت له وانه شه زور جار سه رنه که وی بگره زیانیش بکه ی نه م په ندی

زۆرجار بو ئیشی که سابهت به کاردیت که له وانه یه له مامه ئه یه کدا زهره ر بکه ی به م په نده د ئه وایی خۆت بکه ی

۷۲- هه موو که س نانی خۆش ئه وئ به لام وه کو شوان نا :

که سیك نیه که ته ماحی نه بیته و چه ز به دارایی ومال نه کات و چه ز به ده و ئه مه ندی نه کات. به لام وه که هه ندئ نا که رووی خویان بو ئه شکیئن یان که س نیه تر سنوک نه بی و نه ترسئ به لام هه ندئ که س بی و ره ن و هاوار ده که ن بو ئه وه ی هه ندئ که س ته ریق نه بیته وه ئه م په نده ده درئ له رووی له بی و ره بییدا.

۷۳- هیلکه ی بی زه ردینه نه فرۆشی :

هه ندئ که س که مامه ئه ده کات ئه وه ی نه بیفرۆشی نو قسانه ته واو نیه له رووی هه بوونی مه رچی و ئه و شته چونکه نه گه ر هیلکه زه ردینه ی نه بی واته خرا په بو ئه وه ی که نه ئین شته که ت خرا په ئه م په نده ی پئ ده ئین.

۷۴- هه ندئ ئیمان بوون به مه قه س ده میان دا چه قان چوونه لای هه ر که س :

هه ندئ که س ئه مه نده ماستاو چی و دوو روون و که لای هه ر که س بن هه ر فییری ده ست ماچ کردن و ماستاو کردن که ئه و که سه ی له لای بوون مرد یان ئی قه و ما چونه لای دوژمنه که ی ئه ویش هه مان کرده وه ده که ن..

۷۵- هه تا وتی به رسیله تری بیگه یی :

ئه و که سانه ی که زمان ده گرن سه ره تای پیته کان زۆر دوو باره ده که نه وه یان زۆرجار که که سی ئه په شوکی و تووشی لیقه و مان دیت ناتوانن شته کان وه کو خوی بگه یه نن به به رام به ر

پیتی ❀ ی ❀ ۲۳ په‌ند

- ۱- یا زانایه یان دانا
- ۲- یا گال دینێ یا په‌موو
- ۳- یان مه‌رد به یان له په‌نای مه‌رد
- ۴- یا خوا نه‌و ده‌سه‌که نه‌بێ موح‌تاجی نه‌و ده‌سته
- ۵- یاخوا به‌رداری گه‌وره‌ی قه‌ره‌داخ بی
- ۶- یاخوا توتن چی نه‌بێ به‌حه‌مام چی
- ۷- یه‌کێ به‌زۆر نار‌دت بۆ مازوو به‌دارا نار‌وانی
- ۸- یه‌ک سائه‌یه‌ک دوو سائه‌یه‌کی خه‌له‌تان
- ۹- یه‌کێ به‌گه‌وره‌یی فی‌ری پلاو خواردن بی ده‌ست بۆ لوتی ده‌بات
- ۱۰- یه‌کێ مرد بوو یه‌کێ داری تی نه‌ژنی
- ۱۱- یارانی نه‌وسن دايم ئیت زیره
- ۱۲- یار باقی و هه‌م سو‌عه‌بت باقی
- ۱۳- یه‌کێ خوا ده‌وری لی گۆری ره‌شمائی سه‌ر به‌فر نابینی
- ۱۴- یه‌کێ نانی نیه‌ پیا‌ز نه‌کری
- ۱۵- یه‌ک شه‌ویله‌ی قنگ قه‌ویله
- ۱۶- یاخوا پیرو خه‌رۆ بن هه‌ردوو به‌یه‌که‌وه
- ۱۷- یه‌کێ نه‌یان ده‌هیشت بچیته‌ ناو دی
- هه‌وائی مائی ناغای پرسی
- ۱۸- یه‌هود به‌زه‌یی پیدا دیته‌وه
- ۱۹- یه‌کێ له‌شاره‌وه هاته‌وه یه‌کێ هه‌وائی شاری نه‌دایه
- ۲۰- یه‌کێ نانی نیه‌ که‌چی داوای دۆ ده‌کا

٢١- يا خوا قاچت نه چى به گووى فلانا

٢٢- يا شارستان يا دارستان

٢٣- يا سه مه ن له برسا نه مري بو ناني

كه چى دوو دوو ربه جووى نه دايه گانى

*****

۱- یا زانابه بیان دانابه :

نه گهر زانیاریت هه بی زور باشه چونکه خه ئکی پرست ده کات وه یان دانابه نه وهش واته هه پرست پی ده کری به لام زور جار بو که سانی که هه له ده کهن نه م په نده یان بو نه وه پی ده ئین که وا هه له که ی خوی بیینی. واته نه گهر هه رچی بیت پرس بکه بو نه وهی شتی نازانی نه که ویته هه نه وه.

۲- یا گال دینی یا په موو :

کردنی کاری که دنییا نه بی له نه نجامی چونکه زور شت هه یه له ترسی چا و لیکه ری یان قسه ی خه ئک نه یکه یت که پرس یار ده کهن که فلانه کارت کردوو ده ئی: به لام زور ئومیدم پی نیه .. یان داوا کردنی ژن و زور به ته نگه وه نه چوونی نه و نیشه .

۳- یان مهرد به یان له په نای مهرد :

یان خوت هه و ئده پیاوه تی بکه و چاکه بکه و دهستی یارمه تی بو که سانی تر در یژ بکه نه گهر نه وه شت پی نا کری خوت له په نای که سیکا حه شار بده که نه وهی پی ده کری ده توانی یت پار یزگاریت لی بکات

۴- یا خوا نه و ده سه که نه بی محتاجی نه و دهسته :

زور جار بی ئومید بوونه له که سی نزیک ی خوت و وه ک وره به رزی نه مه نه وتری چونکه چاوه پروانی که س نیه یارمه تی بدات ته نها خوی که وره نه بییت.

۵- یاخوا بهرداری گه و ره ی قه ره داخ بی :

نزاو پارانه وه کردنی که سی دئسۆز بۆ که سی که خوشی بویت به تاییه تی خوشک بۆ برا هیوا خوازه که ته مه نی درێژ و رۆوی گه ش بییت چونکه هه ندی که س له چاکه کردنی به رامبه ره به که س و کارو به تاییه تی خوشک و دایکی ئه م نزا یه ی بۆ ده که ن که ته مه ن درێژو بی کیشه بییت.

۶- یاخوا توتن چی نه بی به جه مام چی :

هه ندی که س که فییری ئیش کردن و خو هیاک کردنه که که وته پشوودان و بی ئیشی خو ی لی ده گۆری و بریاری سه هیر سه هیر دهره کات چونکه نازانی که کاتی خو ی که زه حمه تی بووه چۆن ژیاوه.

۷- یه کی به زۆر ناردت بۆ مازوو به دارا ناروانی :

ئه گه ر زۆم و زۆر هه ر که سی بی کات تا ئه و کاته ی که چاوی لییه تی و دهنگی به سه ریا زال ده بییت که هه ر ئاگای لی نه ما له وانه یه نه ک ئیشه که نه کات به ئکو تیکی بدات واته به ناره زایی کردنی کاریک به که سی ترنا کریت و نابییت چوونکه سو دی نیه

۸- یه ک سا ئه یه ک دوو سا ئه یه کی خه ئه تان :

زۆر جار له شاره کاندای ئه مه رۆو ده دات چونکه نه وانه ی که نه شاردان زیاتر رۆوداو فییل کردن ئه بینن و زۆر جار که سی گوندشین له بهر دئسافی و بی ئاگایی له دئی که سی فییل باز نه که ویتته داوی نه و که سه وه.

٨- یه کئ به گه وره بی فئیری پلاو خواردن بی ده ست بو

نو تی ده بات: ئەم په نده بو که سانی که که له ئاخرو
 نو خری ته مه نیان هه ول دده ن لاسای گه نجان بکه نه وه ،
 ئەم که سه له لاسای کردنه وه دا تووشی زیان ده بی ت. بو
 نه وه ی پی بی بلین تو هه ئه ی ئەم کاره ت کرد ئەم په نده ی پی
 ده ئین.

٩- یه کئ مرد بوو یه کئ داری تی نه ژه نی:

ئەم په نده بو که سی که که زیانی زوری کرد بی و نزیک ی نی فلاس
 بوون بوو بی که سی که بی ناگا داوا ی پاره و یارمه تی ئی بکات
 به لام بو نه وه ی وا زی ئی بی نی و بلی منیش وه کو تو م ئەم په نده
 ده ئی.

١٠- یاران ی نه وسن دا یم ئی ت زی ره:

هه ندی که س خو شه ویستی دهر ده بری له به رنه وه یه که پارچه
 نانی پی بری نه وه ش له به ر نه وسنی و چلیسی خو ی نا گای له تو
 نیه که وه خته یان نا وه خته. خو ی ده کات به دل ئی شاو. به لام
 هه ر زوو که کات هات به خواردنی باش نه خراویش ناشت
 ده بی ته وه.

١١- یار باقی و هه م سو عبه ت باقی:

بو دوو که سی دو سته که ئیشی بکه ن به یه که وه بو به لام پاش
 ما وه یه که له یه کتر جیا بب نه وه دئیان له یه که بئیشی یان هه ندی
 جار له حه ل کردنی خو ئین ناشت بوونه وه به رام به ر به دوو که س

كه سێگیان پێچی ئی دهدا كه سی دووهم بۆ باوه پوون به خوی و
گوینه دان بهم ناشته واییه نهم په نده ده ئی..

١٢- یه كی خوا دهوری ئی گۆری ره شمائی سهر به فر نابینی:

نهم په نده بۆ ئه و كه سانه یه كه نه گبه تی رووی تی ده كات و
هیج ناگای له خوی نیه چ ده كات و چ روو دهدات زۆر جار كه سی
خۆشه ویست ده بینی هیج ناگای ئی نیه یان كه سی دوژمن به
هه مان شیوه. بۆ ئه وهی دامای و بی ناگایی نهم كه سه ده ربهرن بۆ
خه ئکی نهم په نده ده ئین.

١٣- یه كی نانی نیه پیاز نه كری:

كه سێكه كه زۆر هه ژاره له هه ژاریا نازانی چی بكات زۆر جار
له بهر داواكاری زۆری له سه ره كه له مائه وه پئی ده ئین. یان
هه ندی جار كه سی خوی هه ئده ئی ئیشی بكات بۆی ناكری و بگره
له جیاتی چاك كردن خراپی ده كات.

١٤- یه ك شه ویله ی قنگ قه ویله:

زۆر جار هه ندی كه س خوی وا نیشان دهدات كه شته و شتی پئی
ده كری به لام له بهر ئه وهی ناتوانی بیكات و ده ستی كه سی
به رامبه ر ده بری نهم په نده ی پئی ده ئین. زۆر جار ژنان بۆ ناواری
بوونی میرده كانی نهم قسانه ده كن. كه میرده كانیان له شه و
جییدا لاوان بهم په نده ناواری ده رده برن كه سی به رامیه ر تی
ده كات له گرفته كه ی.

١٥- یاخوا پیرو خه رۆ بن هه ردوو به یه که وه :

نهم په ننده تاییه ته بو دوعا کردنی دوو کهس که تازه چوو بونه
ژیانی هاوسه رییه وه بو ئه وه ی به خوشی و کامه رانی بژین و
هه ردووکیان خوشه ویستی و بیکه وه ژیانیان به یه که وه بی تاکو
سه ر نهم په نده ی بو ده ئین دئیان خوش ده که ن.

١٦- یه کئی نه یان ده هیشت بچیته ناو دئی هه وائی مائی

ئاغای پرسى: هه ندى کهس خوی به وه حساب ده کات که
برا که وره ییه و گوئی ی لى ده گیرى به لام نایه ئن بیته ناو نه و
کومه ئه وه که چى پرسى یاری ده م چه رموى نه و که سانه ی
به رامبه ر ده کات بو گاتته پیکردن پنى ده ئین: تو چیت تا
هه وائی کهسى که وره بپرسى و نهم په ننده ده دن له رووی.

١٧- یه هودی به زه یی پیندا دیته وه :

نهم په ننده بو که سی که که زور رووت و ره جال بیت چونکه وه ک
ووتراوه کهسى دینى نه بوو به زه یی به که سدا نایه ته وه ، نهم
په ننده نه وه ده که ییه نیت که ییه هودی به زه یی به موس و ئماندا
نایه ته وه به لام نهم کابرا هینده هه ژارو داماو ه یان ده ردی گرانه
جیگه ی به زه یی یه . هه موو کهس به زه یی پیندا دیته وه

١٨- یه کئی له شاره وه هاته وه یه کئی هه وائی شاری نه دایه :

واته له چاره سه رکردنی کیشه یه کدا که که سی که له ناو کومه ئی
برپیارده رو چاره سه رکردنی کیشه که دا بیت پاش که رانه وه ی که سى
بیگانه له چوو نی نهم بو ئه وه کو ره بلئ نیشه که و ابوو نه مپش بو

نه وهی نه و بزانی که نه و بی ناگیه و نه م چاکتر له مه سه له که دهزانی نه م په ندهی پی ده ئی.

۱۹- به کئی نانی نیه که چی داوای دو ده کا :

که سانی له مائی خویدا کهس هیچی ده ست ناکه وئ به لام خوئی که چووه مائی خه ئکی تر لافی گه وره بی و نان بده بی ده دات. بو نه وهی زیاتر ده م در یژ نه کات و نه خو ری نه م په نده ی ده دن له روو.

۲۰- یاخوا قاچت نه چی به گووی فلانا :

هه ر که سئ که خراپ بییت و گو به ن له دو بییت زور کهس خوئی ئی لاده دا چونکه هه ندئ جار که کیشه به که له گه ل نه و جو ره که سانه دا روو ده دات که سانی شاره زا له ژیان و عه قلی نه و که سه بو نه وهی ناگاداری بکه ن که چه نده ریووه ریووکهر و چه ند خرا په به م په نده ناگادارت ده که نه وه که خو ئی ئی به دوور بگره .

۲۱- یا شارستان یا دارستان :

نه گه ر ده ته وئ فییری رو شنبیری و زانایی و دانایی بی نه وه روو له شار بکه و تیکه لاوی دروست بکه و خو ئت به که سانی چاک و باش ناشنا بکه ، یان نه گه ر نه ته وئ خو ئت دابری له هه موو به هایه ک روو له جه نگه ئستان بکه و هاو ری ئی له گه ل خرا په کاراندا به سه .

٢٢- **يا سه مه ن له برسا ئه مرئى بو نائى كه چى دوو دوو**

رپه جوئى ئه دا يه گانى: ئه م په نده بو ئه وان ه يه كه

هه موو خو ش يه كى ژيان يان له جنسدا ده بيننه وه واته زور

كه س هه يه مندائه كانى به نائى ناتاجن به لام سه ير ده كه ي

زور جار قه رز ده كات و ده يدات به ئيشى قور، يان هه ندئ

جار دزى ده كات و كارى خرا پى پئ ده كات

سوپاس و پیزانین

زۆر سوپاس و پیزانینی خۆم بو ریکخراوی ﴿ لاوانی
 به خشندهی کوردستان ﴾، که ئهرکی له چاپدانی ئهم
 کتیبهی گرته ئهستۆ که برای به ریز کاک (نیشان
 مه جید مه حمود) وهك که سیکی دئسووز که له
 سهردانیکیدا بو لام به ئینی هاوکاریکردنی کردم ،
 به کردهوش سهلمانی داواکارم خودای گه وره نمونهی
 زیاد بکات سوپاسی دئسووزی جه نابیان دهکهم
 به تاییه تی .

کوردی ٢٧١٥

مامۆستابه کر کانی هه مزه بی

ژ	ناوی بابته	ژمارهی په نده	لا په ره
١	پیشه کی	***	٣
٢	تیبینی	***	٨
٣	پیشه کش		٩
٤	ژیانی نوسهر	***	١٠
٥	ووتیه ك	***	١٢
٦	پیتی (ا)	١٠٤	١٨
٧	پیتی (ب)	٨٣	٥٨
٨	پیتی (ت)	٥٢	٩١
٩	پیتی (پ)	٢٤	١٠٨
١٠	پیتی (ج)	١٨	١٢١
١١	پیتی (چ)	٣٠	١٢٦
١٢	پیتی (ح)	١٩	١٣٩
١٣	پیتی (خ)	٢٠	١٤٧
١٤	پیتی (د)	٤٤	١٥٥
١٥	پیتی (ر)	٢٦	١٧٢
١٦	پیتی (ز)	٢٧	١٨٣
١٧	پیتی (ژ)	١٢	١٩١
١٨	پیتی (س)	٤١	١٩٦
١٩	پیتی (ش)	٢٩	٢١٤
٢٠	پیتی (ع)	١٣	٢٢٥
٢١	پیتی (غ)	٧	٢٣٠

کوردی ٢٧١٥

مامۆستابه کر کانی هه مزه بێ

٢٣٤	١٩	پیتتی (ف)	٢٢
٢٤١	٢٦	پیتتی (ق)	٢٣
٢٥١	٦٦	پیتتی (ك)	٢٤
٢٧٤	٤٢	پیتتی (گ)	٢٥
٢٨٩	٦٠	پیتتی (ل)	٢٦
٣٠٩	٥٨	پیتتی (م)	٢٧
٣٢٨	٤١	پیتتی (ن)	٢٨
٣٤٢	٤٣	پیتتی (و)	٢٩
٣٥٨	٧٥	پیتتی (ه)	٣٠
٣٨٣	٢٣	پیتتی (ی)	٣١
٣٩٢		سو پاس و پیزانین	٣٢
			٣٣

به ره هه مه چا پکراوه کانی نوسهر

١/ به ره هه می ته مه ن به رگی یه که م

٢/ به ره هه می ته مه ن به رگی دووهم

٣/ په ندی پیشینان به هونراوه

به ره هه مه چاپ نه کراوه کان

- نیکدانه وهی (١٠٠٠) په ندی کوردی
- دیوانی (ساباتی سۆز) شیعر
- دیوانی (کۆی خه مه کان) شیعر
- دیوانی (سرووی به زهیی) شیعر
- دیوانی (ئیشی نه براوه) شیعر
- دیوانی ئاواته و نه کان ..... شیعر
- نوکته و قسه ی خوش
- کۆمه له چیرۆکیک به ناو نیشانی ئاواته له گۆر نراوه کان
- وشه فره واتاداره کان به رگی یه که م
- وشه فره واتاداره کان به رگی دووهم

په ندی پیشینان گه نجینه یه که، نابریته وه
 بو هه موو که سئ مه دره سه یه که، نه چه میته وه
 وانه ی تو ماره، هه له ی رۆژ گاره، بو هه موو که سئ
 بو هه له کار و چاک کردارانه، ده گوتریته وه